Rodica Ojog-Braşoveanu

APEL DIN NECUNOSCUT

-roman poliţist-

1985

Partea întâi

TELEFONUL

CAPITOLUL I

Ninsoarea începuse pe la prânz. O ninsoare cuminte, cu fulgi mari zăbovind mult în văzduh, o ninsoare care însufleţea amintiri: vacanţele copilăriei, casa bunicilor, parfumul de sărbătoare din bucătăriile încinse şi prietenoase... Alămăria străluceşte, oalele sunt roşii cu buline albe, gospodina îmbujorată înţeapă cu paiul smuls din mătură cozonacii dolofani...

Târziu, spre miezul nopţii, se pornise viscolul. Brusc şi cu înverşunare.

Locotenentul Andrei Dumitraşcu, la fereastra biroului, îşi trecu arătătorul peste buze cu un gest care-i era caracteristic.

Rodica Ojog-Braşoveanu

APEL DIN NECUNOSCUT

-roman poliţist-

1985

Partea întâi

TELEFONUL

CAPITOLUL I

Ninsoarea începuse pe la prânz. O ninsoare cuminte, cu fulgi mari zăbovind mult în văzduh, o ninsoare care însufleţea amintiri: vacanţele copilăriei, casa bunicilor, parfumul de sărbătoare din bucătăriile încinse şi prietenoase... Alămăria străluceşte, oalele sunt roşii cu buline albe, gospodina îmbujorată înţeapă cu paiul smuls din mătură cozonacii dolofani...

Târziu, spre miezul nopţii, se pornise viscolul. Brusc şi cu înverşunare.

Locotenentul Andrei Dumitraşcu, la fereastra biroului, îşi trecu arătătorul peste buze cu un gest care-i era

caracteristic.

— Aş zice că afară-i o vreme creaţă.

Traian Ionescu, la fel de tânăr şi cu acelaşi număr de stele pe epoleţi, se interesă maşinal:

— Crezi?

Andrei se desprinse de geam şi îşi vârî adânc mâinile în buzunarele pantalonilor. Avea douăzeci şi trei de ani, ochi albaştri cu gene frizate – „îţi vine să înnebuneşti! obişnuia să afirme vară-sa, o fată hotărâtă, cu certe vocaţii de căpitan de piraţi; un bărbat nu merită asemenea podoabă“ – bărbia despicată şi mult vino încoa! O anume nelinişte a privirii însă ca şi tremurul buzelor în unele momente mărturiseau observatorului atent mai multe decât înfăţişarea de bărbat care place femeilor, voios şi mereu sigur pe el.

— Cum naiba poţi să-ţi pierzi vremea cu fleacuri din astea?

Traian îşi ridică ochii din revista Rebus şi lăsă pixul să alunece pe sticla biroului.

— Tu ce faci în recreaţii? Îl studiezi pe Kant?

— Cum ai ghicit? Sunt la primul lui comandament major! Scandă: Comportă-te în aşa fel, încât fiecare dintre acţiunile tale să poată deveni o regulă de conduită universal-valabilă.

Traian, scund, oacheş, cu aspect şi temperament tipic meridionale, se strâmbă.

— Să mă scuze papa Kant, dar porunca mi se pare absolut cretină. Imagina probabil o lume în care vieţuitoarele erau trase la xerox. Slavă Domnului, nu toţi au timp să-l conspecteze. Altfel, viaţa ar deveni îngrozitor de monotonă.

Andrei dădu un bobârnac Snagovului de pe birou. O ţigară îşi scoase capul de filtru şi locotenentul îl prinse între buze.

— Am afirmat totdeauna că ignoranţa e mama fericirii.

— Te-aud prima oară enunţând panseul. Oricum, chestia mă lasă rece. Prefer analfabet şi voios ciocârlie decât cult şi nevrozat. Să-mi plouă mereu albastru… Întinse mâna după pix: Ascultă, ce naiba poate să fie chestia asta? „Iniţiale disperate?“ E din trei litere şi…

Îl întrerupse telefonul. Locotenentul Dumitraşcu, în picioare, ridică receptorul.

— Da, miliţia…

Un glas vătuit – „femeie în vârstă şi bolnavă“, califică reflex Andrei – repetă, încercând parcă să se asigure:

— Miliţia…? Ajutor! Salvaţi-mă, oameni buni… ajutor!…

Andrei, tulburat – glasul îi transmisese instantaneu panica – se bâlbâi:

— Ce s-a întâmplat?… Cum vă numiţi?…

Traian Ionescu deveni atent. Când se încrunta, sprâncenele se plisau ca la fustele soleil, moderne acum douăzeci de ani. Ridică al doilea receptor. Vocea continuă, pierzând din intensitate:

— Sunt plină de sânge… mor… Oameni buni… Convorbirea se întrerupse.

Andrei, tulburat peste măsură, rămase cu receptorul în mână. Strigă de câteva ori: „Alo!“ Traian îşi reveni primul.

— A închis.

— Ce facem?

Celălalt ridică din umeri.

— Nimic. Centrala telefonică Sud nu funcţionează. Din cauza demolării tot bulevardul e blocat. Nu putem depista apelul. Andrei strânse spătarul scaunului până i se albiră degetele.

— Şi totuşi ce facem? Femeia e pe moarte.

Traian arboră un aer tonic, dar intonaţiile erau nesigure:

— N-o lua în bernă. S-ar putea să fie un banc.

— Nu! respinse Andrei. Vocea asta nu minţea. Nenorocita e în primejdie.

— S-ar putea să fie o falsă alarmă, bătrânii intră în panică la cea mai mică nevralgie.

Andrei îşi săltă bărbia încăpăţânată.

— Şi dacă nu-i aşa? Dacă femeia e realmente în pericol de moarte?

Traian îi prinse umărul.

— Calm, Andi.

— Calm?!

— Ai altă soluţie? Nu putem face altceva decât să aşteptăm. Cine ştie… poate mai sună…

Andrei îl privi năuc, de parcă n-ar fi înţeles sensul cuvintelor.

„Cât e de sentimental! gândi Traian Ionescu. Şi când te uiţi la el, zici că-i viking. Haleşte gali, nu chifteluţe de peşte la Gospodina, voiajează în corăbii piratereşti, cu nasul cârn, şi nu cu 84 de la Primărie în Crângeni, o iubeşte pe Marabula fiica lui Ochi de Şoim şi nu pe Lili, şoricuţa de la Financiar…“

Andrei începu să râdă. Surprins, Traian se interesă:

— Poate eşti drăguţ să-mi explici, unde-i umorul „cestiei“?

— Cum e definiţia aia din trei litere? Iniţiale disperate… Ei bine, cred că nu trebuie să căutăm prea departe…

— Adică?

Andrei stinse ţigara abia aprinsă. Se interesă sarcastic:

— Ce-ai zice de… SOS?

Traian, rezemat de spătar şi cu picioarele urcate pe masă – poziţia clasică din biroul şerifului, undeva într-o localitate măruntă din Texas ori Michigan – îl cerceta pe Andrei cu o curiozitate în care se amestecau studiu ştiinţific, calm şi o ironie uşoară. Andrei părea neliniştit şi fuma ţigară de la ţigară cu o voluptate şi într-un ritm pe care avea să le regrete peste douăzeci sau treizeci de ani.

Un surâs îngăduitor întindea buzele cu contur hotărât ale lui Traian. „Îi place să treacă drept un dur, dar în fond rămâne o inimă de fecioară…“

Se ştiau încă de la grădiniţă. Pe atunci, Andi purta breton şi la gât un pompon roşu, era ruşinos nevoie mare şi, pus să recite o poezie, îi dădeau lacrimile de timiditate. Anii care urmaseră, copilăria propriu-zisă şi adolescenţa nu-l ajutaseră deloc să-şi înfrângă complexul. Atmosfera din casa Dumitraşcu era greoaie, veşnic tensionată, de cum pătrundeai în vestibulul cu miros de galoşi şi naftalină simţeai o strângere de inimă, iar oaspeţii întâmplători, musafiri sau prieteni, îndreptau priviri disperate spre uşă, aşteptând să se consume timpul convenţional minim destinat unei vizite. Vecinii ocazionali siliţi să bată la uşa soţilor Dumitraşcu mânaţi de necesităţile blocului, refuzau totdeauna să se aşeze: „Aştept un telefon din provincie… Trebuie să vină Sandu de la şcoală… Îmi dă laptele în foc…“ Părinţii lui Andi nu se înţeleseseră niciodată iar băiatul, cumva părtinitor, îşi spusese adesea că fiecare din ei ar fi putut să fie un soţ bun, dar cu alt partener. Sub acelaşi acoperiş însă, unul devenea fiară, iar celălalt catâr îndârjit. Scandalurile continue îl marcaseră pe Andi care devenise nervos, timorat şi de o sensibilitate bolnavă. I se întâmpla să intre în casă şi doar din pustiul camerei de zi să simtă că cei doi se ocăriseră cu nădejde, că pahare, furculiţe, bibelouri zburaseră din încăpere în încăpere. Delicat şi orgolios, spaima, teroarea copilăriei lui fusese ca nu cumva vreun prieten sau coleg să asiste la diurnele scene de familie. Umilinţa pe care ar fi încercat-o în asemenea momente ar fi fost de nesuportat. De aceea, nu invita pe nimeni acasă, deşi avea camera lui complet izolată şi i-ar fi plăcut să asculte împreună cu băieţii casetele cu Julio Iglesias; fusese singurul elev din clasă care nu-şi chemase niciodată colegii de ziua lui.

Traian intuise situaţia încă de pe când aveau paisprezece ani. Bineînţeles, Andi nu se confesase niciodată – şi-ar fi tăiat mai degrabă mâna dreaptă decât să vorbească despre insultele şi blestemele de care vuia casa – dar Traian avea spirit de observaţie şi o pătrundere a naturii umane cu totul

neobişnuite pentru un băieţandru. Observase de exemplu că soţii Dumitraşcu nu ies împreună decât în împrejurări excepţionale şi niciodată de braţ, iar atunci doamna are gura crispată de nemulţumire şi ură. Pe chipul domnului se citeşte o scârbă, o lehămeţeală cutremurătoare. Mai constatase că Andi nu scăpa un prilej să pomenească de „bătrânii“ lui, relatând diverse istorioare hazlii din care se desluşeau două siluete simpatice, afectuoase, trăind într-o armonie deplină. Subiect predilect şi ciudat la un puşti de doisprezece-treisprezece sau paisprezece ani. Colegii, mai puţin atenţi şi lipsiţi de bosa investigaţiilor psihologice, îi tăiau vorba trecând din nou la figura de Karate a lui Charles Bronson din ultimul film, golul marcat de Cămătaru în minutul douăzeci şi nouă sau refrenele formaţiei Savoy.

Când părinţii lui Traian zugrăviseră casa, vrând să fie mai degajaţi în balamucul de boarfe făcute movilă şi cărate de colo-colo, ziare, cearşafuri, găleţi cu var şi ulei, îi sugeraseră băiatului să doarmă câteva nopţi la Andi. Locuiau în blocuri alăturate şi erau prieteni nedespărţiţi.

Traian n-avea să uite niciodată figura lui Andrei. Se albise şi, din cauza spaimei, nu reuşea să scoată un sunet. Apoi, se eschivase îngrozitor de stângaci. Le veniseră rude din provincie, ba chiar şi nişte prieteni. „Da, …ştii, ai mei sunt cam petrecăreţi… S-au mai anunţat nişte şmecheri din Constanţa…“

— Aţi adunat la vreo treij' de inşi, constatase ironic Traian.

— Precis… Ce să-i faci? râsese forţat Andrei… Indivizii-s puşi pe blestemăţii…

Spre şaptesprezece ani, pentru cei care-l observau superficial, Andrei se schimbase. Se dezvoltase fizic în chip neaşteptat dintr-un băieţel sfrijit şi totdeauna mai scund decât colegii lui ajunsese printre cei mai înalţi din clasă – carura deja remarcabilă prefigura viitorul atlet. Noii „fotografii“, Andi îi asortase o tipologie pe potrivă, construindu-şi un gen străin, despre care îşi închipuia că e

bărbătesc. Intraseră multe în sosul acela: conversaţie flegmatică, săracă în semne de exclamaţie – vezi, Doamne, tipul blazat, fără emoţii şi deplin stăpân pe reacţiile lui – scepticism ostentativ care uneori tangenta cinismul. O atitudine proprie individului cu experienţă de viaţă tumultuoasă, imun oricărei surprize: nimic nu mai izbuteşte să-l uimească. Philip Lombard, de pildă, al Agathei Christie, constituia pentru Andi un prototip de bărbat fascinant.

Bineînţeles, din inventarul „modelului“ excludea genocidul săvârşit în jungla africană.

„În fond, îşi zicea Traian pe care travestiul lui Andrei nu înceta să-l amuze, a rămas acelaşi băiat bun şi sentimental.“ Iar dacă aerele virile izbuteau să amuze niscai mucoase romantice, cu atât mai bine! Pe undeva, Traian îl asocia cu soră-sa, Livia. Fata avea şaisprezece ani şi îşi schimba identitatea în fiecare zi. Luni se lua drept Liz Taylor, marţi Lili Serghiev, faimoasa spioană din cel de al II-lea război mondial, miercuri Scarlett O’Hara, joi Marguerite Gauthier şi aşa mai departe. Se comporta în consecinţă, compunându-şi facies-ul şi starea de spirit corespunzătoare, adecvându-şi fireşte, în măsura posibilităţilor, pieptănătura şi ţinuta vestimentară. Într-o zi, apăruse la cină cu pipa bunicului ţinută în căuşul palmei. Era goală, fireşte, ceea ce n-o împiedica să tragă din ea cu conştiinciozitate. Taică-său îşi ridicase ochii din ziar aiurit:

„Asta ce drăcovenie o mai fi?“

Livia, care abia aşteptase întrebarea, desluşise important, pe un glas baritonal:

„Cred că până la urmă m-am decis. De fapt e hotărârea mea de-fi-ni-ti-vă!“

„A noua doar în săptămâna curentă şi nu mă îndoiesc, la fel de interesantă.“

„De data asta e foarte serios. Am ajuns la concluzia că trebuie să mă fac detectiv. Simt că am vocaţie şi cred că-i meseria cea mai fascinantă.“

„Aha! pricepuse taică-său. Şi-acum, pesemne, te cheamă Maigret. Hm, adăugase evitând să se uite la Traian, îmi închipuiam că pentru o familie, un singur aiurit e tocmai de-ajuns…“

„Ce înţelegi tu…?“

„Mult mai puţin decât voi, fireşte…“

Andrei stinse ţigara şi continuă să măsoare cu acelaşi număr de paşi biroul.

Traian strivind mucul lui Andrei, din care se mai prelingea un firicel de fum, se interesă:

— Ce faci? Dai ora exactă?

Andrei răspunse iritat, fără să se oprească:

— Mă dau în vânt după tipii spirituali.

— Şi eu după mocofanii sentimentali.

— Ce vrei să spui?

Traian abandonă pixul şi îşi vârî mâinile în buzunarele pantalonilor.

— Te frământă chestia cu bătrâna şi nu înţeleg de ce te ascunzi. E o dovadă de umanism, exemplu de responsabilă atitudine cetăţenească.

Andrei se crispa, roşind până la urechile care, în mod ciudat, rămâneau totdeauna albe. Nu suporta să fie surprins în momente de slăbiciune şi lupta din răsputeri să-şi camufleze emoţiile. Atitudinea aceasta n-avea nimic de-a face cu mentalitatea britanică rigidă care consideră că disimularea, deplina stăpânire a stărilor de spirit excesive reprezintă o chestiune de decenţă şi educaţie cu etichetă de neconfundat – Eton şi Oxford – ci constituia reacţia caracteristică timidului. Acestuia, chiar când se îneacă îi e jenă să strige ajutor.

Andrei afişă un aer degajat.

— Păcatul tău, bătrâne, e că te consideri teribil de iscusit. Mă frământă acum cu totul altă problemă…

Traian râse.

— Cine câştigă alegerile în Gabon. Mie-mi spui?

Trilul telefonului îl întrerupse. Ridică receptorul, Andrei îl urmărea înfrigurat. După schima de plictiseală ivită brusc pe chipul lui Traian pricepu că Solange (o chema de fapt Silica de la Vasilica) a visat iar ceva sau şi-a amintit că au trecut trei sferturi de oră de când i-a spus ultima oară „te iubesc, iepuraşule!“

Îşi privi instinctiv ceasul. Al cincilea apel şi-i abia unsprezece… „Doamne sfinte, ce mâţă pisăloagă! Când vorbeşte parcă miaună. N-aş îndura-o nici zece secunde fără să-i dau un ultimatum.“

Din replicile seci, monosilabice ale lui Traian, îşi imagina lesne „textul“ Solangei:

„Mă mai iubeşti, iepuraş?“

— Bineînţeles.

„Eşti sigur că nu mă minţi?“

— Absolut sigur.

Pixul lui Traian începu să lovească ritmic sticla biroului. Era rândul lui Andrei să-şi vâre mâinile în buzunarele pantalonilor şi să se amuze privindu-l ţintă.

„Sigur, sigur?“

— Absolut sigur.

„Cât mă iubeşti?“

— Imens.

„Ştii, am visat că mergeam amândoi, înţelegi?“

— Înţeleg foarte bine. Mergeam amândoi…

„Călare pe măgar sau cu tramvaiul, presupuse Andrei, n-are importanţă…“

— Interesant… Extrem de interesant, Solange, dar crede-mă, sunt în momentul de faţă extrem de ocupat.

„Îmi închipuiam că mă iubeşti.“

— Dar te iubesc! strigă exasperat Traian şi rămase cu receptorul în mână. Solange închisese.

Andrei rânji:

— Hollywood? Vreau să zic, ultimul stil?

— Ce naiba vrei? îl repezi Traian.

— Altfel îmi închipuiam că arată show-ul cu „te iubesc“, în orice caz, din câte îmi amintesc eu şi mi-au povestit bunii şi străbunii, declaraţia nu semăna cu un răget de măgar fioros.

Traian avu un gest de enervare, „n-ai decât să crezi ce-ţi place“, şi îşi reluă pixul. Dar pătrăţelele îi dansau dinaintea ochilor, degetele îi tremurau uşor. Era un bărbat lipsit de astâmpăr, impulsiv şi, începând de la şaisprezece-saptesprezece ani, când mai toţi adolescenţii încearcă să-şi modeleze felul de a fi după un anume model sau să se autodepăşească, principalul lui efort fusese acela de a învăţa să se stăpânească mai bine.

„A avea sânge rece“ era o expresie frecventă în conversaţia lui Traian şi-ţi venea să crezi că pentru el aceasta era singura calitate care contează şi determină personalitatea unui individ.

Acum spumega de furie, mai ales împotriva lui însuşi. N-o iubea pe Silica. Îl agasa până la disperare, dispreţuia mofturile ei cu pretenţie de distincţie „sunt o lady“, stratagemele de a-i împleti un laţ extrem de iscusit la capătul căruia se afla o verighetă, şi binecuvântările unui tip jovial cu panglică tricolor şi expresie sărbătorească. Şi totuşi nu avea suficientă tărie de a o trimite la plimbare. Situaţia absurdă era caracteristică pentru felul lui de a fi. Făcea parte dintre bărbaţii cu succese spontane, răpunând fără cel mai mic efort o oaste de inimi şi al căror număr de telefon figurează în douăzeci-treizeci de agende cu miros de pudră şi colonie franţuzească la modă.

Andrei îşi închipuia despre el că ar fi un colecţionar, ceea ce nu era tocmai adevărat. În realitate, Traian, flatat de atenţia constantă a „zânelor“, se simţea incapabil să trieze, dar mai ales să rupă, să renunţe. Chiar când se despărţea de o femeie, continua să-i dea telefoane de politeţe, nu uita s-o felicite de sărbători şi ziua ei, nu ezita să-i facă mici servicii. Pe Solange o cunoscuse la discoteca din Mamaia şi,

în seara aceea violet, cu irizări sidefii, fata i se păruse extrem de seducătoare.

Chipul de pisicuţă cu ochii chihlimbarii care văd şi noaptea aproape tot atât de bine ca şi ziua, felul cum îşi ţuguia buzele făcând botişor, trupul fragil – Traian detesta formele generoase („dacă am chef de beef-steack mă duc la birt“) – maniera insinuant-provocatoare, dar deloc vulgară de a dansa, creau o atmosferă particulară, un climat special, inedit, aparţinând îşi zicea Traian, exclusiv Solangei.

După o lună, se săturase până peste cap de „climatul inedit“. Era geloasă, posesivă, sâcâitoare, simţea nevoia în permanenţă să fie asigurată că e adorată. „Pentru fata asta nu există pe lume nimic altceva decât dragostea“, condusese, ignorând însă un adevăr elementar. Spre deosebire de bărbaţi, pentru care chiar dacă sunt extrem de îndrăgostiţi delimitările rămân categorice – iubita, cariera, serviciul, meciurile de fotbal, alte pasiuni, îşi au fiecare compartimentul său şi coexistă – la femei, chiar intelectuale fine, dragostea rămâne preocuparea majoră a existenţei şi se simt afectate când nu constată la partener o atitudine absolut identică. „Auzi, a preferat să se ducă la meci, sau să se umfle de bere împreună cu un fost coleg de la Craiova, alt derbedeu probabil, în loc să stea cu mine…“

Când telefonul sună din nou, Traian aruncă enervat pixul care se ciocni de sticla biroului apoi plonjă spectaculos în coşul de hârtii.

— Fir-ar să fie! A căpiat?!

Surâzând cu o ironie sângeroasă, Andrei ridică tacticos receptorul. Gesturile erau atât de desfăcute, încât ai fi zis că-i filmat *în ralenti*. Recunoscu imediat glasul bătrânei:

— Alo, miliţia! Ajutor…

— Numele dumneavoastră! Numele şi adresa, ceru locotenentul sugrumat de emoţie.

— Mor… Sunt plină de sânge…

— Cum vă numiţi? Unde staţi…?

— Mor… Veniţi imediat…

— Unde staţi?! strigă Andrei.

Vocea bătrânei, ostenită, abia se mai desluşea:

— Nu ştiu… am uitat… Ajutor…

Convorbirea se întrerupse din nou. La ferestre, gâfâia viscolul.

CAPITOLUL II

— Crezi că mai vin în noaptea asta?

Punea pentru a cincea oară aceeaşi întrebare şi bărbatu-său îşi închipui că, de vreme ce nu răspunsese până acum, nu avea rost să se mai ostenească. De altfel, punctul lui de vedere nu mai avea nici o importanţă – tot se hotărâseră să-i aştepte. Continuă să lucreze, aplecat mult, ca toţi miopii, deasupra mesei care gemea de dicţionare, foi volante, fişe, creioane carioca, pixuri.

Coca insistă:

— Te-am întrebat ceva.

Deşi, în zece ani de căsătorie ar fi trebuit să se obişnuiască, o irita în continuare sistemul lui de a nu o auzi, sau a se preface că nu o aude. Era o femeie trupeşă, vioaie în ciuda corpolenţei, cu o figură agreabilă. Trăsăturile cam mari aveau personalitate, dar, în ansamblu, faţa rămânea comună. Contribuiau la înfăţişarea banală pieptănătura şi vestimentaţia. În schimbul a o sută de lei, în principiu, coaforul de peste drum realiza zilnic sumedenie de capete absolut identice: păr scurt, permanent, invadat de melcişori tapaţi, generos încleiaţi de fixativ.

Hainele Cocăi erau de bună calitate, moderne, dar sufereau de acelaşi păcat: păreau un exemplar tras la xerox. Zeci de femei din oraş se îmbrăcau exact la fel. La începutul căsătoriei lor, Sandu, care avea gust, fantezie şi desena îndemânatec, încercase să-i dea idei. „Lasă-mă să-ţi schiţez eu câteva modele. Îţi plac – bine, nu – servus!“ Coca râsese. Râsul constituia una din componentele de bază ale

caracterului ei, buna dispoziţie permanentă şi o anume tonicitate, o particularitate seducătoare pentru care era unanim îndrăgită.

— Dragul meu, nu sunt manechin. În materie de toalete, tot ce mă interesează e să am o înfăţişare cumsecade şi cuviincioasă.

Sandu nu insistase. Nu pricepea cum o tăietură mai originală, o eşarfă coloratã, un anume buzunar sau o batistă inspirată ar putea jigni virtuţi victoriene şi catehismul unei sănătoase etici cetăţeneşti, dar renunţase, curiozitatea lui oscilând între parametri precişi: subtilităţile dialectului african tembohabe (era filolog, cercetător ştiinţific) sau stabilirea de asociaţii bizare între cele cincizeci de dialecte din insulele polineziene cu anume regionalisme din Oltenia de Sud…

— Vin, precis vin! Vă spun eu!

Băieţelul, ascuns după draperiile de pluş, scosese capul şi-i privea înfrigurat. Maică-sii îi veni să râdă. Obrăjorul rotund, cu ochi negri strălucitori era proaspăt, fără umbră de oboseală. Dădea pronosticuri categorice, fiindu-i teamă să nu fie trimis la culcare. O teamă de principiu, căci se obişnuise să mizeze pe indulgenţa părinţilor. Sandu nu observa în general nimic, iar toleranţa care-l caracteriza nu căpăta accente pedagogice nici în relaţiile cu fecioru-său; Coca privea situaţia prin prisma unor virtuale necazuri de perspectivă: „Lasă-l să se bucure acum! La anul se duce la şcoală şi până la pensie o să tot tragă, nu se mai întâlneşte cu anii ăştia…“

— Vin! repetă Dănuţ.

Avea o mutră caraghioasă, pistruiată, un ciuf rebel şi energie cât zece căţelandri care se zbenguie la soare. În cinstea oaspeţilor aşteptaţi – sora Cocăi împreună cu bărbatu-său – îşi îmbrăcase blugii, un tricou cu Mickey Mouse pe piept şi o cunună de pene colorate: pălăria indienilor yrokezi. La şolduri, i se bălăbăneau două colturi şi

se recomanda, la sugestia acidă a tatălui – Coca era din Chitila – Dănuţ Şoimul de Chitilisburg, Inimă Vitează!

— Cu taică-tu vorbesc, observă Coca înăbuşindu-şi un căscat. Sandu!

Bărbatul îşi ridică în sfârşit ochii. Avea privirea specifică a miopilor care par totdeauna că s-au rătăcit în pădure.

— Poftim, draga mea?

— Ascultă! Cuvântează o nevastă sau rage un măgar?

Sandu afişă un aer meditativ. Îşi trecu mâna fină, cu degete nervoase prin şuviţele de păr subţire. Un început promiţător de calviţie se contura limpede în creştetul capului.

— Eşti singura în măsură să hotărăşti. Ce spuneai?

Coca îşi muşcă buzele. Ar fi vrut să se enerveze, în realitate, se plictisea.

— Crezi că mai vin pe timpul ăsta?

— Vin! strigă Dănuţ.

Sandu pipăi pachetul de ţigări şi alese una care i se păru mai uscată.

— Presupun că va trebui să ţinem seama de părerea acestui gentleman. Din câte am băgat eu de seamă, sunteţi o familie de oameni hotărâţi şi nu există obstacol care să vă abată din drum, mai ales când la capătul lui se află un frigider plin şi un pat gratuit.

Coca, atinsă, îşi puse mâinile în şolduri:

— Ce vrei să spui?

— Nimic, surâse Sandu, din ceea ce să nu fi ştiut tu până acum.

Zâmbetul fermecător schimba întreaga înfăţişare a acestui bărbat înalt şi slab, cu un obraz despre care nimeni n-ar fi putut susţine că ar aparţine unui „artist de cinema“. Zâmbetul căruia Coca nu-i rezistase acum zece ani.

— Decât să contabilizezi dumicaţii oamenilor, mai bine nu i-ai chema. Mi se pare meschin.

— Din câte izbutesc să-mi aduc aminte, nu eu i-am chemat. Şapte-opt oameni, înghesuiţi într-un apartament de

două camere, soră-ta şi cu frumosul ei fac, ţinând seama de tonaj şi apetit, cât patru inşi, constituie o premisă de week-end care pe mine unul nu mă înviorează. Dacă tânjesc totuşi să sar într-un picior aşteptându-mi rândul la WC, prefer să fac camping, la care asortez un yodler, pate de ficat, sandviciuri cu untul scurs şi, obligatoriu, furnici!

— Eşti îngrozitor! Mă mir că nu ţi-e jenă de copilul ăsta!

— Nu am rostit un singur cuvânt, care să fi întinat urechile cele mai virgine.

Se dondăneau uneori, fără să se certe propriu-zis. Sandu avea un spirit de observaţie ascuţit şi, în rarele momente când era atent la ce se întâmplă în jurul lui, înregistra amănunte subţiri peste care alţii treceau cu ochii legaţi. I se întâmplă apoi, de dragul unei replici suculente, să le scoată din manşetă cu adresa prestidigitatorului care operează cu porumbei, iepuraşi sau kilometri de panglică multicoloră. Pe Coca o amuzau sarcasmele soţului. Îl gusta şi îl iubea sincer, dar nu-l lua în serios. Îl considera un soi de copil mare, incapabil să se descurce cu realităţile diurne. Când însă ironiile îi vizau familia, lua atitudine mai mult din principiu, decât dintr-un real patriotism de clan.

— Nu cred că soră-mea te-a deranjat prea mult, iar bărbatul ei e cel mai cumsecade om pe care l-am cunoscut vreodată.

— Draga mea, surise Sandu, n-am contestat niciodată calităţile civice ale cumnatului tău şi nu mă îndoiesc că-i şi om de nădejde. Sunt gata să-mi scot pălăria în faţa lui, dar… pe stradă…

— Puteai să-mi spui de la început care-i punctul tău de vedere şi renunţam să-i mai chem.

Sandu Damian se lăsă pe spate, cu degetele mari aninate în centura pantalonilor. Un zâmbet blând îi întindea gura cu tăietură lungă până aproape de urechi.

— Ştii bine, iubito, că tu ai totdeauna cuvântul hotărâtor, iar eu, fără a fi desăvârşit, rămân totuşi o gazdă civilizată.

— Care numără câte sarmale a înghiţit creştinul şi de câte ori a întins mâna după pâine. Mersi!

Dănuţ, plictisit, se agăţă de braţul Cocăi.

— Mamă! Mamă! Vreau să-ţi spun ceva.

Fericit de intervenţie, Sandu se aplecă din nou asupra fişelor.

— Mă asculţi, mamă?

— Ce Dumnezeu vrei?

— Ştii, azi doamna Racoviceanu n-a făcut *conversaţie* cu mine.

— Foarte bine! Toată ziua te ţii scai de capul ei. S-o fi plictisit femeia.

Copilul o privi ofensat:

— Dar ea mă invită. Mi-a spus că sunt un băieţaş foarte bine crescut...

— Semeni cu taică-tău, rânji Coca.

— ...şi că sunt prietenul ei... Şi musafirul ei, ori de câte ori am poftă s-o deranjez.

Lui Dănuţ îi plăcea să vorbească important. Trăind mult în anturajul adulţilor, avea posibilitatea să colecţioneze „radicale“, iar memoria excelentă îl ajuta să înmagazineze. Ulterior, îşi plasa achiziţiile cu mai mult sau mai puţin apropou.

— Ei bine, decise maică-sa, eu te sfătuiesc să ai poftă cât mai rar.

Un consiliu de natură strict educativă. Băieţelul, isteţ, de o insolenţă simpatică, era agreat în tot blocul şi avea intrare pretutindeni. Izbutea astfel să fie mai informat decât o cumătră despre tot ce se petrecea în cele şase apartamente din Aleea Stupinei. Ştia de pildă ce a gătit la prânz Bordeianca de la etajul I, ce notă a luat Răducu la oxamatică, care sunt bretelele preferate ale lui Zamfiroiu, contabilul de la parter, cum stă cu *stomahul* doamna Racoviceanu după cura intensă de miere şi prune uscate, dacă analizele bătrânului State sunt satisfăcătoare sau că

pisica familiei Vernescu, doi ipohondri cu vată în urechi fie vară, fie iarnă, a rămas închisă în frigider.

Coca, însă, îl asculta uneori cu o singură ureche. O amuza sporovăială puştiului care venea în fuga mare să-i relateze ultimele noutăţi, dar considera totul cu titlu de inventar. Dănuţ nu era mincinos, avea însă o vocaţie înnăscută pentru senzaţional şi multă fantezie; neavând nimic de a face cu mitomania, broda însă cu sârg pe marginea celui mai neînsemnat eveniment.

— Am sunat la uşă şi nu mi-a răspuns, adăugă puştiul indignat.

Maică-sa se ridică.

— N-o fi fost acasă… Eu mă duc să mă întind puţin.E aproape miezul nopţii.

Dănuţ i se propti în faţă.

— Am şi bătut! Am sunat şi am bătut!

— Şi acum mă baţi pe mine la cap. E plecată şi gata!

Băieţelul clipi nedumerit:

— Cum e plecată? Lumina-i aprinsă.

Maică-sa săltă din umeri şi intră căscând în dormitor. Sandu Damian îşi muşca buzele mut, fermecat de gingăşia textului african;

„Trestia fragedă şi tânără îmbrăţişa grumajii lui Onsije Karambe… Cerul trimise vântul furtunii ce trece smulgând bananierii.“

Dănuţ se apropie de masă şi-i atinse cu degetul, timid, verigheta.

— Auzi…? E lumină…

Sandu Damian îl privi distrat, fără să-l vadă. Spuse:

— Bineînţeles, bărbate! Poţi să te joci. Dacă te amuză, cheamă-ţi şi câţiva amici.

Mai erau cinci minute până la miezul nopţii…

* * *

…Cine e fata asta cu obraz luminos? O cunoaşte bine, dar nu izbuteşte să-şi aducă aminte de unde. Un chip frumos, cu buze proaspete şi boabe roşii de scoruş împletite în cozile negre. În ochi înfloresc livezi de râs şi soare, şi stele…

Aleargă pe malul Trotuşului în rochie uşoară de muselină. Deasupra capului, dansează, fluture zburdalnic, umbreluţa de soare… Îi plac răchitele ce străjuiesc podeţul alcătuit din bârne şi duduia Salcă… Nu mai osteneşte spălându-şi pletele în unda răcoroasă. Prihorii năzdrăvani îi dau târcoale, slobod ţipete mici, necăjindu-i liniştea. Un soare dulce dezmiardă meleagul, nourii, bulgăraşi de zahăr furaţi din iarmaroc se lasă anevoie urmăriţi de adierea dimineţii, alunecă pe cer lebede pufoase, cam trândave, dar cucoane mari… Ieri erau iepuraşi, mâine flori de măr, poimâine…

Fata îşi scuturǎ cerceii în râs, două boabe de scoruş îi lunecă între sâni. Îşi saltă poalele – volbură de horbotă şi panglici azurii – şi goneşte către scrânciobul iscat la marginea poienii… Ce năzdrăvană-i firea Trotuşului, satul ce se vede dincolo de islaz, cerul, soarele, conacul, crângul de mălini îs doar alcătuire de culori, curcubeu care-i înlănţuie trupul. Îl simte pe braţe, în jurul mijlocului, apoi colan, cunună şi chiar colţuni…

Văzduhul aromeşte dulce. Roze, tutun de Macedonia, mahorca tataiei, dar, iacă, se mai desluşeşte miros străin… Cine-i bărbatul cela răsărit cu musteaţă bătăioasă? Pe obrazul palid privirea arde. Nu-l poate cerceta de-a dreptul – cine se încumetă a înfrunta asemenea jarişte? – şi îşi pleacă, ochii. După grai, desluşeşte că nu-i de-aici.

Tataia, în pantaloni de călărie, râde bătându-şi cu biciuşca botforii din piele de Rusia.

— Fiică-mea, cea mititică. Ea îi Prâslea familiei. De Rusalii a împlinit cincisprezece ani.

Fata opreşte zbuciumul scrânciobului înalt. Străinul o cuprinde în braţe şi o depune jos. O săvârşeşte, de parcă ca ar fi lucru nespus de gingaş.

Peste două luni, de Sântă Mărie, părintele Gheorghieş de la Trei Ierarhi îi cunună…

…Cine-i fata în rochie de mireasă? O cunoaşte, o cunoaşte bine, dar chipul lunecă, se ascunde, piere undeva, în negură. Piere şi susurul Trotuşului şi hârjoana prihorului, şi râsul tataiei, şi aromele poienii. Miroase a sânge…

Peste soare, o mână haină azvârle un hârdău de smoală.

* * *

Chipul lui Andrei era crispat. De încordare, şănţuleţul care-i despica bărbia se adâncise.

— Şi totuşi ce facem? Mi se pare inuman să stăm aşa, cu mâinile în sân, în vreme ce nefericita aia îşi dă sufletul.

Făcu doi paşi şi izbi pumnul în palmă.

— Ce mă înnebuneşte este ideea că, dacă am repera-o acum ar mai putea fi salvată.

Traian, în fond la fel de impresionat, încerca să-şi păstreze calmul. Oricum, în urma antrenamentelor sistematice, cel puţin aparent se stăpânea mai bine decât Andrei.

— Ai vreo propunere concretă?

— Nu… N-am. Realmente nu văd ce am putea face.

Traian se ridică şi se îndreptă spre chiuvetă. Fiind suplu şi foarte bine făcut, nu se observa că de fapt e un bărbat scund. Amănuntul devenea strident când se afla printre colegi de generaţie, mai toţi săriţi din 1,85. Handicapul celor cincisprezece centimetri îl umilea nespus şi de aceea se străduia ca toţi oamenii mărunţi, în general, să meargă cât mai drept.

Îşi umplu un pahar cu apă şi-l bău dintr-o răsuflare. Andrei se interesă:

— Vodca de la prânz…?

— Şi vodca… Ascultă, ce părere ai…

Telefonul zbârnâi. Amândoi tresăriră. Traian coborî instinctiv glasul de parcă persoana care suna l-ar fi putut auzi.

— Răspunde tu. Dacă-i Solange, spune-i că am plecat. Inventează ceva! Am zburat, m-am evaporat, sufletul mi-am dat!

Andrei ridică receptorul şi se uită la Traian, dând din cap cu tâlc.

— Servus… Îmi pare rău, Solange, dar nu-i în birou. Fata suspină, glasul şovăia împovărat de suferinţă. „Tosca actul trei“, califică automat locotenentul.

— Când crezi că se întoarce?

— Nu pot să ştiu, draga mea. E pe teren şi s-ar putea să întârzie.

— Te rog… Te rog, Andrei, când se întoarce spune-i să mă sune imediat.

La ultimul cuvânt, păru literalmente că se îneacă. Andrei, pe care nu-l păcălise nici măcar o silabă din „showul“ Silicăi, se interesă amabil:

— Ţi-e rău?

— Îngrozitor.

— Dar ce ai?

— Lasă, spuse sfârşită şi resemnată, pe tonul omului care nu vrea să vorbească despre suferinţele personale, nu are importanţă. Deci îi transmiţi, da?

— Bineînţeles.

— Mulţumesc, Andrei… Eşti un drăguţ. De altfel, am să mai încerc si eu. Suspină: Ştii cât de neatent e Traian…

Locotenentul închise cu un oftat semnificativ.

— Infernală muiere! Cum naiba o suporţi?

Traian dădu din mâini.

— Cunosc altele şi mai rele.

— Dar alea cel puţin n-au repertoriu. Mi-a servit un *mixed grill* „melo“ de mâna întâi. Fecioara sedusă şi abandonată plus Dama cu camelii. Undeva, pe un gheridon, rozele din glastra de argint se ofilesc emanând o aromă

selpulcrală, iar din mâna îngheţată cade o batistă fină parfumată cu Madame Rochas.

— OK! îl opri Traian. Cunosc peisajul mai bine decât tine. Uite ce zic eu să facem: îi dăm un telefon şefului şi-l întrebăm ce ne sfătuieşte în chestia cu bătrâna.

Andrei se uită reflex la ceas. Miezul nopţii.

— Asta-i situaţia! făcu Traian, întorcând aparatul telefonic spre el. Alo! Casa tovarăşului maior Vlad? Scuzaţi-mă că vă deranjez… La telefon locotenentul Traian Ionescu. Aş putea vorbi cu tovarăşul maior? E o problemă urgentă… Poftiţi?… Nu se poate!!! Când?… Îmi pare extrem de rău. Vă rog să…

Înregistra la celălalt capăt al firului un hohot de plâns, apoi declicul receptorului pus în furcă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Andrei.

— Şeful a făcut un infarct. L-au luat cu Salvarea acum jumătate de ceas.

Andrei se crispă. De câte ori vedea maşina Salvării sau doar se pronunţa cuvântul, automat îi răsărea dinainte chipul maică-sii. Când plecase de-acasă abia începuseră să se certe. Acum, iadul ajunsese probabil la apogeu. Dădu din mână, încercând să se descotorosească de gânduri.

— Ce facem?

Traian oftă trecându-şi degetele greblă prin păr.

— Nu ştiu. Arătă spre telefonul care suna din nou: Răspunde!

— Bătrâna, suflă Andrei. Unde staţi, doamnă…? Nu vă putem ajuta altfel… Încercaţi să vă amintiţi adresa… Alo… Vă rog nu întrerupeţi convorbirea… Lăsaţi receptorul lângă dumneavoastră… Nu închideţi… Alo…

Traian ridică sprâncenele: „Ei?“

— E îngrozitor! Abia i se mai auzea glasul. Moare! Înţelegi? Moare!

Avea ochii umezi. Sentimentul de neputinţă îl strivea.

CAPITOLUL III

— E trecut de douăşpe, observă Vasile Dumitraşcu. N-ai de gând să încetezi?

Nevastă-sa, în capot de nylon matlasat şi mâinile agăţate isteric de spătarul scaunului, urlă:

— Nu! N-am de gând.

Cu chipul desfigurat de ură şi mânie dezlănţuită, cu părul atârnând laţe – codiţe de şoricel – în jurul obrajilor supţi şi gălbejiţi, părea o furie.

— Nu pot vecinii să doarmă…

— Să nu doarmă! Sa afle toţi că eşti o bestie! Un animal! O canalie ordinară!!

— Nu crezi că au aflat până acum? Le-o comunici de cel puţin trei ori pe săptămână. În locul tău, aş pune un afiş lângă lista de întreţinere. Aşa, cel puţin s-ar odihni oamenii.

Vivien Dumitraşcu, sufocată, se repezi cu unghiile spre obrajii bărbatului.

— Cretinule! Îţi baţi joc de mine? Îndrăzneşti?!

Vasile îi prinse mâinile încercând s-o imobilizeze şi o azvârli pe canapea cu oarecare bruscheţe.

— Mă baţi, porcule? Vrei să chem miliţia? Las’ că vine Andrei!

Deşi furioasă până aproape de demenţă, înregistra subconştient, cu un amestec de perplexitate şi îngrijorare, reacţia bărbatului care constituia, din toate punctele de vedere, o noutate. Erau căsătoriţi de peste douăzeci de ani şi se obişnuise ca, indiferent de motivul şi intensitatea scandalului, Vasile să îndure reproşuri, invective, palme şi

zgârieturi ţinând nasul în jos. Atitudinea lui cea mai belicoasă, adoptată extrem de rar, consta într-o muţenie încăpăţânată şi un refuz tacit, dar îndârjit de a-i executa dispoziţiile care sunau totdeauna a poruncă.

Şi iată că, brusc, Vasile îi făcea opoziţie deschisă, avea replici, îndrăznise s-o atingă. Era limpede: „Muierea cu care s-a încurcat are asupra lui o influenţă mai mare decât mi-am închipuit.“ Concluzia o montă. Simţea literalmente că pocneşte. Îi zvâcneau urechile, iar picioarele i se răciseră.

— Mă înfrunţi, bestie? Dai în mine? Asta-i şcoala curvei, aşa-i? Ea te învaţă: „Ţine-o în pumni şi călcâie pe proasta de nevastă-ta! Izbeşte-o, doboar-o! Poate crapă dracului, şi noi doi o să ne iubim cum o să ne placă, bibiloiule!“ Aşa-i? Recunoaşte!

De fapt, simţise mai de mult că Vasile s-a schimbat, erau câteva luni de când sesizase discrete, dar sensibile răzvrătiri din partea lui, înregistrase mici libertăţi, inaugurate fără să-i fi cerut ei autorizaţie. Situaţia n-o neliniştise. Se obişnuise prea mult cu un Vasile moale, cârpă, lipsit de personalitate, cu minte răsărită până la genunchiul broaştei gata să facă sluj la un singur deget ridicat. Un câine în care dai cu bila şi ciubota ca, după cinci minute, să se gudure, cerşind pe un ton spăşit să te servitorească:

„Ce zici, Vivien? Am văzut sparanghel. Arăta foarte proaspăt şi apetisant. Ştiu că-ţi place. Ce zici? Mă reped până în piaţă?“

Ca atare, mizând pe fidelitatea umilă a lui Vasile, nu calificase revirimentul drept o cotitură, ci un simplu „bâzdâc“, o pasiune de ordin carnal frecventă, dar trecătoare, la bărbaţii între două vârste. „Când ajung la cincizeci de ani, înnebunesc! Destul un şezut de faţă deocheată, ca să-şi piardă minţile. Pe urmă se dezmeticesc.“ De altfel, după a doua noapte în care Dumitraşcu îşi îngăduise să lipsească de acasă (pe prima o travestise în „beţie cumplită la frate-meu. Ştii, a venit Gheorghe din

Canada şi a adus un whisy dinamită!“), observase ironică: „Te-ai smintit la bătrâneţe? Caraghiosule! Vezi să nu bage de seamă prea repede cât eşti de mameluc!“

Femeii îi treceau acum prin minte, cu viteza fulgerului, clişee ce ar fi trebuit să constituie de mult semnale de alarmă: telefonul care rămăsese mut vreme de trei zile când ea sunase din Sovata, săptămână când Vasile dispăruse efectiv pe litoral, eschivându-se cu pretexte infantile să-i comunice numele hotelului; apoi, începând din toamnă, absenţele din ce în ce mai frecvente. La început timide, chestiune de ore, pe urmă tot mai impertinente: nopţi, uneori zile întregi consecutive. Se detaşase în mod evident de problemele casei, o lăsase moale cu muncile gospodăreşti al căror monopol îi aparţinuse în exclusivitate, devenise nepăsător faţă de atmosfera din familie, nu cruţa susceptibilităţile de „copil“ ale lui Andi. Acesta, abia ieşit din adolescenţă, nu putea să priceapă în ruptul capului că un bărbat la cincizeci de ani se mai poate gândi la dragoste. Când, după un scandal pe care vecinii n-aveau să-l uite prea curând – cel mai spectaculos dintre toate – Vasile, excedat, îi comunicase limpede că în viaţa lui a intervenit o femeie, Vivien simţise sau, în orice caz, îi fusese teamă că ar putea pierde partida. Ştia că Vasile – de peste zece ani dormeau separat, nu-i suporta nu atingerea, dar nici măcar respiraţia – avea în mod firesc unele aventuri.

Acestea erau însă sporadice, la câteva luni o dată şi chiar controlabile. Programul lui Dumitraşcu fiind cronometrat la minut, ajungea o singură întârziere suspectă pentru ca Vivien să poată pune degetul pe calendar indicând cu precizie ziua când „prostul“ îşi făcuse de cap. Astfel de escapade însă o lăsau rece, nu-l iubea şi nu-l iubise niciodată, dar legătura, o *legătură* nu putea tolera. În nouăzeci la sută din cazuri, şi nu trebuia să fii jurist ca s-o fi aflat, relaţia clandestină prelungită dintre un bărbat şi o femeie, mai ales când unul din parteneri e liber, constituie preludiul divorţului. Iar amanta lui Vasile în mod cert era

liberă, căci dispunea prea degajat de timpul şi locuinţa ei. Dumitraşcu îşi petrecea toate după-amiezele şi serile la ea, adeseori nopţile, libertate care excludea din capul locului o verighetă pe inelarul intrusei. Reflectând, Vivien mai conchisese că, respectiva individă, dacă nu dispune de un venit confortabil, e cel puţin înlesnită. Bugetul familiei rămăsese intact, Vasile continua să aducă aceeaşi sumă acasă, adică salariul aproape în întregime. Ori, când omul iubit se află la strâmtoare, procedezi oleacă altfel, începi să ajustezi portofelul legitimei.

Vasile Dumitraşcu, ostenit, îşi trecu degetele nervoase peste frunte. Avea mâini splendide, cu încheieturi fine şi osatură nobilă. Degetele lungi, delicate inspirau totuşi forţă şi bărbăţie. Trebuise să împlinească cincizeci de ani ca s-o afle. I-o spusese Ioana din prima seară. „Ce mâini minunate ai tu, Vasile! Făcute să dezmierde, dar le văd la fel de bine la manşa unui avion sau ţinând un automat... Ar fi făcut deliciul pictorilor din Renaştere... Pe ăştia, de-acum, îi preocupă cum să te determine să accepţi că iarba-i albastră, iar soarele răsare din buzunarul lui Costică...“

Îşi căuta cuvintele, plimbând ochii prin odaie. Nu vedea nimic din harababura iscată – patru ore de scandal lasă totuşi ceva urme, şi care glăsuia mai mult decât o bandă de magnetofon extrem de conştiincioasă şi fidelă. Vasul cu flori artificiale de pe frigider căzuse, dar fiind ceramică nu se spărsese. Se spărseseră în schimb serviciul de cafea – ieftin, ce-i drept, Rosenthalul căzuse victimă de Reveillon – şi un tub de neon din baie.

— Ascultă, Vivien, oftă. Nu mai merge aşa. Asta nu-i viaţă pentru nici unul din noi. Nu facem decât să ne tocim nervii, să ne epuizăm lamentabil bruma de bun simţ şi sănătate pe care o mai avem. Să ne despărţim, draga mea.

— Niciodată! răcni femeia. Niciodată! Bagăţi-o în capul ăla zevzec.

— Ai răbdare... Vreau să precizez că eu nu emit absolut nici o pretenţie de ordin material. Tot ce e aici în casă îţi

aparţine, în exclusivitate, ca şi banii de pe CEC. Renunţ şi la maşină. În fond, la toată munca mea de douăzeci de ani. Îmi iau doar hainele şi cărţile de specialitate.

Miza enorm pe această ofertă. Îşi închipuia că Vivien, moartă după chilipiruri şi de o avariţie antologică – era fericită, când putea economisi şaptezeci şi cinci de bani sau primea cadou o cutie de chibrituri – se va azvârli ca un câine hămesit asupra propunerii, „Toate lucruşoarele astea bune şi frumoase, ale mele! Numai ale mele…“

— Niciodată! repetă dând cu pumnul în masă ca o nebună. Faci cu mine pe generosul? Îmi laşi mie trenţele! De când te-ai boierit, calicule?

— Linişteşte-te.

— S-o linişteşti pe mă-ta! Sunt la mine în târlă şi fac ce poftesc! Una din două! Ori ibovnica ţi-e slută ca o vidmă, de te primeşte în izmene, ori întoarce banii cu lopata. Ce-i? Chelneriţă? Coafeză? De unde fură?

— Nu toată lumea care are bani fură, emise banal bărbatul, dar asta-i altă chestiune. De ce nu vrei să ne despărţim? Nu m-ai iubit niciodată, iar azi…

Râse amar.

— Imbecilule! Ţi-am mai spus-o şi ieri, şi alaltăieri, dar prost te-a făcut mă-ta şi prost mori. De-al dracului nu vreau! De ce să fii tu fericit la cincizeci de ani? Giugiuleli sub plapumă de atlas, voiaj de nuntă şi lună de miere la Mamaia. Sau cum târfa e avută, poate la Nisa. Îşi maimuţări glasul, fasonându-se cu ochii daţi peste cap: „Ah dragostea mea, eşti prima femeie pe care o iubesc…, abia acum cunosc fericirea. Mă simt de douăzeci de ani…“ Ei bine, nu! N-o să ai parte de toate astea! Nu, pentru că nu vreau eu! Nu le meriţi, iar mie mi-ar sta dumicatul în gât. Clar?

Vasile o privi cutremurat:

— Doamne! Ce fiară poţi să fii!

Simţindu-l impresionat, aproape rănit, ochii femeii sticliră de satisfacţie. Se apropie încovoiată, cu un rânjet lăbărţat.

Vasile primi cuvintele în plin obraz, scuipate. Îi simţea respiraţia fetidă.

— Vrei să-ţi mai spun ceva? Vrei să-ţi spun de ce ţin cuşca încuiată? Ei bine, nu vreau să pierd un bou care trage la jug, un sclav care mă slugăreşte, ba îmi aduce şi simbrie acasă. Am patruzeci şi opt de ani, dar nu şi bafta ta să dau peste un nabab imbecil care să mă ia în chiloţi. Eu mi-am halit porţia! Acum ling blidul şi pe urmă o să ţi-l azvârl ca să-l speli tu. Nu mai am nici o şansă, băiete! Sunt uzată, cu tinereţile duse, n-am bani, n-am titlu, n-am nimic! Cu ce vrei să ispitesc? Cu un post de conţopistă? Aşa că, frumosule, am ajuns la matura concluzie că trebuie să mă mulţumesc de acum încolo cu o nulitate ca tine. Îmi faci pantofii, stai la coadă, dai cu aspiratorul. Tot e ceva!

Vasile îşi muşcă buzele. Netezi faţa de masă cu un gest brusc care ar fi vrut să arate că hotărârea lui este irevocabilă. Rosti cu voce joasă, dar răspicat:

— Săptămâna viitoare introduc acţiunea de divorţ. Eu te-am anunţat!

— N-ai s-o faci!

— Nu văd cine sau ce m-ar putea împiedica.

— Eu!

— Asta rămâne de văzut.

Vivien îşi dădu capul pe spate. Îl măsură cu privirea jivinei înainte de a sări în grumazul prăzii:

— Să-ţi fie limpede, Vasile! În ziua când ai introdus acţiunea la Tribunal, eu mă sinucid! Ţi-o jur pe capul lui Andi.

Dumitraşcu încercă să pară indiferent. Era şantajul pe care nevastă-sa îl practica în mod eficace de ani de zile. Folosise aceeaşi stratagemă cu douăzeci de ani în urmă ca să-l determine să spună „da“ la Sfatul Popular.

— Draga mea, dacă nu eşti în stare să trăieşti…

— Ai să fii tu şi mai puţin! Te cunosc prea bine, măi balegă! N-ai să te poţi arăta în ochii lui Andi. N-o să treacă un an şi-ai să crapi din cauza mustrărilor de conştiinţă. Şi

dacă totuşi ai să rezişti, căci eşti tare ca un bou, viata ta şi a dulcineei o să fie mai rea decât iadul. O să staţi tot timpul cu răposata între voi. La televizor, la masă, în pat! Ce vesel, să faci amor şi să te simţi asistat de o moartă!

Vasile, fără să vrea, îşi lăsă capul în piept. Cuvintele Ioanei îi răsunau, profeţie dureroasă, în urechi. O avea dinaintea ochilor, în rochie de casă violet, cu părul bogat adunat într-un coc graţios, ciufulit, care o făcea să semene cu Mademoiselle de Fontanges. Era duioasă, îi mângâia cu buzele tâmpla, conturul sprâncenelor, genele lungi şi mătăsoase. Glasul, a cărui amintire abia acum îl zguduia, era înfiorat de o tristeţe gravă, dulce, resemnată.

„Ţine minte ce-ţi spun, dragul meu. Aşa cum te cunosc, ne vei sacrifica pe amândoi… Vivien va câştiga.“

Ochii lui Vasile se umeziră. Îi eră teamă, Ioana nu se înşela…

Nevastă-sa îl privea triumfătoare, respirând zgomotos. Ca totdeauna, avusese ultimul cuvânt. Ca totdeauna, nimicitor.

* * *

…Negura se ridică… O privelişte cu adevărat frumoasă. Ca în pozele de Crăciun pe care tataia le-a adus de la Viena. Peste câmpul nins din belşug, a plouat cu licurici albaştri. Albastru-i şi Trotuşul, albastră şi bundiţa căptuşită cu hermelină a fetei din scrânciob…. Fată? Un inel lat de cununie îi străluceşte la mâna stângă. Îi tot veselă cintezoi, iacă şi acuma ar zburda şi ar sări într-un picior, ar face tumbe prin omăt, s-ar hârjoni cu prieteni de seama ei, ba şi cu slujnicuţele cele tinere de la conac, războindu-se în bulgări de zăpadă. În dumnealui nu cutează să azvârle nici măcar o floare. Îi tot neguros la chip, şanţ adânc îi despică fruntea înaltă şi pleşuvă, cât ar fi de neînsemnată şotia Nataliţei, în căutătura de foc desluşeşte mustrare. De faţă

cu dumnealui, râsul se domoleşte ba, tot mai adesea, se alungă fără a mai cerceta în urmă. Chiar şi mâinile s-au deprins a păzi mereu poalele: cu palmele în sus, ca două unelte lipsite de folos. Înainte, n-aveau astâmpăr, mânecile largi zburătăceau în toată clipa aripi de fluture primăvăratec…

Dejun cu oameni însemnaţi în sufrageria cea mare. La un capăt de masă dumnealui… Ca totdeauna, cravata e neagră. Niciodată n-a purtat altă culoare. La celălalt capăt, ea, Nataliţa. În dreapta, ţine profesor mare de la Universitatea din Bucureşti, în stânga căpetenie politică. Vorbesc mult, înfierbântat… „Unirea Ardealului cu patria mumă… Sună clopotele dezrobirii… Toţi românii o inimă şi un cuget… Vom supune destinul strâmb al istoriei nemiloase…“

Gândurile Nataliţei forfotesc printre cuvinte neînţelese, zăngănit dulce de argint şi cristal. Bărbaţii poartă des cupele la gură şi atunci, pentru frântură de vreme, se aşterne oleacă de linişte. Dintr-o dată, scheunat desluşit ciuleşte urechile oaspeţilor, ridică sprâncenele groase ale dumnealui. Nataliţa roşeşte ca un mac şi coboară pleoapele. Odată urnit, chelălăitul nu osteneşte. Toţi ochii cercetează spre Nataliţa care abia îşi stăpâneşte lacrima.

— Şoimana, căţeaua de vânătoare a tataiei, a murit din fătat. Unul din căţelandri fiind mai nevolnic, mi-au desluşit muierile de la cuhnii, se prăpădeşte… Îi lipseşte căldura mumă-sii… Nu m-a lăsat inima şi…

Nataliţa scoate din buzunăraşul ascuns al rochiei de tafta un căţelan cât un arici şi-l saltă mult deasupra mesei spre a aduce dovadă temeinică celor desluşite.

Toţi oaspeţii izbucnesc în râs. Râd cu poftă, zici că n-or să contenească până în seară. Ba, căpetenia politică, se îneacă în hohote şi se face vânăt. Doar „dumnealui“ nu râde. Sub căutătura întunecată, Nataliţa se face mică şi fuge de la masă cu nod de lacrimi în gâtlej…

În ceasurile după-amiezii, dumnealui nu vine să-i cerceteze ca în fiece zi iatacul. Nataliţa aude însă voroavă aprinsă în bibliotecă. Ştie că nu-i dovadă de creştere aleasă, dar trage cu urechea.

— Prea eşti neîndurat, Antoane. Uiţi că Nataliţa-i copilă încă.

— Natalia, apasă dumnealui şi desface cuvintele ca totdeauna când îi mohorât la cuget, îi femeie măritată şi doamna casei.

— Aceasta nu-i aduce spor de ani.

— M-aş mulţămi cu sporul de minte.

— Antoane, fiule, cunoşteai bine când i-ai făcut conciul că-i copilă de nici cincisprezece ani. Domnia ta ai încă o dată pe atâta, şi trebuia să chibzuieşti că alt soi de soaţă ţi se potriveşte. Eu unul nu ţi-am dat brânci în biserică…

Inima Nataliţei se face mititică, i se zbuciumă ciocârlie speriată. Aşteaptă înfricoşată răspunsul dumnealui.

— Dar nici ba n-ai zis, tată socrule. Nu aceasta însă o vorbim noi acum. Natalia trebuie să priceapă că vremea prunciei, s-a fost mistuit şi că poartă răspundere grea…

— Pe umeri prea firavi.

— …răspundere grea, de stăpână a unei case şi nevastă de apostol şi oştean al năzuinţelor unei naţii. Ţelul nu poate fi atins dacă nu are îndrumare temeinică din partea fiecăruia din noi. Iertare, tată socrule, dar domnia sa nu mă reazămă întru acestea, ba dimpotrivă, îi dă ghes la pozne, face haz de fapte necugetate.

— Antoane! Nu-i ucide tinereţile şi râsul. Îi greşeală ce nu ţi-o va ierta în veci, şi nici dinaintea Ziditorului nu vei găsi îngăduinţă. Lasă-i primăvara întreagă, şi nestingherită, căci şi aşa se scutură mai degrab decât livadă de zarzăr înflorit.

Nataliţa aude râsul scurt al dumnealui. E aspru, pe potriva făpturii.

— Domnia ta ar trebui să alcătuieşti stihuri.

— Ce am eu a face o ştiu singur. Adă-ţi aminte mereu de vorba unui moşneag: femeia căreia îi e teamă de bărbat, nu-i e de nici un folos. Şi în acea casă va stăpâni totdeauna mohoreala, iar în loc de cântec, vaet de cucuvaie.

— Apăi, nu de cântece ne arde nouă, tată socrule, în aceste vremuri aprige.

— Dacă vremea-i aprigă, barem între zidurile tale să stăruie tihna, şi dragostea, şi buna înţelegere. Bagă de seamă, Antoane. Nataliţa-i mezina şi sufletul meu. Ferească Dumnezeu şi sfinţii a fi lovită de necazuri ori năpastă căci necruţător voi fi…

…Tataia şi dumnealui nu mai stau la masă dimpreună. Peste o lună, de sfinţii arhangheli Mihail şi Gavril, rădvan vârfuit se îndreaptă spre fruntariile Transilvaniei. Nataliţa ştie că dumnealui înfruntă primejdie mare, mai cu seamă acum, în vreme de aprig război… Tribunalul din Timişoara l-a osândit la un an de temniţă şi plata a opt sute de coroane pentru „delicte de presă“. Nici la ei, la Cocorăşti, n-a avut astâmpăr şi a tot trimis scrieri îndemnând ardelenii să lupte a împlini toate năzuinţele naţiei. Nataliţa s-a străduit a pătrunde în gândurile dumnealui, îi învaţă pe de rost cuvintele, cunoaşte acum numele societăţilor şi revistelor, care opintesc spre dezrobirea Transilvaniei. De pildă, Societatea de lectură „Ioan Popescu“, ziarul „Drapelul“ din Lugoj, „Luceafărul“ la Budapesta, „Reuniunea română de lectură“ din Lugoj, „Almanahul scriitorilor de la noi“ din Orăştie…

La graniţă, străjile austro-ungare îl arcănesc. Nataliţei nu-i e îngăduit să-l însoţească până la temniţa din Seghedin. Îşi urmează drumul singură. Inima îi e cernită, lacrimile au alungat râsul din ochii înstelaţi. Înţelege că pe omul acesta aprig îl îndrăgeşte. Acum şi până la cea din urmă suflare. În jur îi întuneric.

…Cine-i femeia tânără cu bariş veneţian? O cunoaşte. O cunoaşte bine, dar nu izbuteşte să-şi amintească de unde…

Bezna stăruie. Miroase a sânge… …Ajutor!…

CAPITOLUL IV

— Sandu... Sănducule..?

Damian ţinea capătul pixului între dinţi visând cu ochii deschişi. Câtă candoare, câtă frăgezime, ce penel delicat! „Fecioara seara se strecoară în sandale albastre... În cuibarul apelor îngheaţă cocotierul... Luna luceşte auriu, ochi de tigru, cerne rugină în pletele eucaliptului...“

— Sănducule!

Dănuţ îşi rezemă bărbia de braţul lui Damian. Îi spunea lui taică-său pe nume. Cu vreo doi ani în urmă, aflându-se într-o dispoziţie saxonă – studia pe atunci cadenţele speciale ale baladelor englezeşti – îi făcuse copilului un mic instructaj:

— Ori îmi spui domnule, ori bă, Sandule! Tată, nu are haz, e demonetizat şi prea sentimental. Fii bărbat şi comportă-te ca atare!

Scuturase cu nădejde mâna puştiului. Coca îl măsurase ironică:

— Vrei să vezi dacă iese? Eu cred că ai înnebunit de tot. Adică, ce, cred! M-am convins.

— Dacă asta te face fericită, draga mea, insistă.

Pe Dănuţ îl trata ca pe un adult – ton, terminologie, reverenţă – şi uneori Coca se întreba dacă atitudinea se datorează unui umor sofisticat sau Sandu e pur şi simplu ţicnit. Îndoieli în această privinţă avusese din primele zile ale dragostei lor. Damian era de pe atunci zăpăcit, uita orele de rendez-vous şi pe banca lor din parcul Cotroceni, în loc s-o strângă în braţe, îi ţinea dizertaţii despre importanţa conjuncţiei în sintaxa bucovineană. Repezit,

adept al hotărârilor luate cu o sută pe oră, după cinci întâlniri, o ceruse în căsătorie. Coca (încă nu-i simţise gustul buzelor) rămăsese cu gura căscată:

— Ai căpiat?

— De ce? Consideri că doar un nebun poate să te vrea de nevastă?

Mergeau pe cheiul Dâmboviţei îndreptându-se spre căminul de lângă Facultatea de Drept. Mirosea a salcie tânără şi crâng de liliac.

Bine, dar nici măcar nu mă iubeşti.

— De unde ştii? Nu mi-amintesc să-ţi fi făcut vreo informare în acest sens.

— Atunci de ce nu mi-ai spus-o?

Damian ridicase din umeri:

— Am uitat.

Coca se enervase. O luase înainte, azvârlindu-i peste umăr:

— Atunci poţi să mă uiţi şi pe mine. Mă iei la mişto?

Sandu îi prinsese mâna.

— Pe Dumnezeul meu dacă pricep de ce te-ai supărat. Era de la sine înţeles că întâlnindu-mă cu tine de cinci ori înseamnă că te iubesc. Crezi că altfel mi-aş fi pierdut timpul?

— Dacă te întreb ce culoare de ochi am, habar n-ai!

— Albaştri!

— Pe dracu’! Sunt negri toată ziua.

Era furioasă, dar în acelaşi timp îi venea să râdă.

— Aşa-i văd eu. Ca Eminescu… Toate iubitele lui au privire azurie. Mă gândesc la operă, desigur. Deci, draga mea, ne-am înţeles?

— Nu mă iubeşti şi nu mă interesezi.

— Te iubesc!

— Nu cred!

Sandu urlase:

— Te iubesc!

— Nu!

— Vrei să-ti dovedesc?

— Da!

Brusc, Sandu se aplecase. Perplexă îl văzu scoţându-şi un pantof şi azvârlindu-l în Dâmboviţa.

— Acum mă crezi?

— Da.

Atunci, într-un pantof şi într-un ciorap, o sărutase prima oară…

— Sănducule?…

Taică-său păru să se trezească:

— Da… Ce necazuri ai, bărbate?

— Mă plictisesc.

Damian păru uluit:

— Cum? Nu ţi-au venit amicii? Asta-i foarte urât din partea lor.

— Am sunat la Cătălin, dar bunică-sa mi-a spus că „pesemne tac'tu şi mă-ta sunt beţi criţă de te lasă să umbli brambura şi să zgâlţâi uşile oamenilor în creierii nopţii!“

— Extraordinar! Cred că politeţea nu-i partea cea mai tare a acestei distinse lady. Trebuie să ştii, dragul meu, că unii oameni au reacţii bizare. Şi cu cât o afli mai devreme, cu atât vei fi scutit de decepţii mai târziu. Cu ce-ţi pot fi de folos?

— Hai să jucăm popa prostu'!

— Asta-i specialitatea maică-tii. Mai ai vreo propunere?

— Bâza!

— Zgomotos şi sălbatec. Gândeşte-te la ceva civilizat.

Dănuţ, cu degetul în gură, îşi rostogolea ochii căutând disperat. Îi era teamă de neschimbatul „acum sunt ocupat, dragul meu, dar mai târziu îţi stau la dispoziţie. Până atunci ai tot timpul să reflectezi.“

— Ştiu! exclamă fericit. Citeşte-mi Fetiţa cu chibrituri.

— Da… Hm, da…, ascultă, alţi amici cu neamuri mai, hm, mai puţin impetuoase nu ai?

— Am trecut şi pe la doamna Racoviceanu…

— Şi?

— Tot nu mi-a răspuns.

— O fi dormind. Ştii, unii obişnuiesc s-o facă.

— Ţţ! făcu puştiul. Lumina e tot aprinsă şi mi s-a părut că aud zgomot… Aşa… De parcă ar durea-o.

— Ţi s-a părut, dragul meu.

În privinţa fabulaţiilor lui Dănuţ, împărtăşea întru totul opiniile nevesti-sii.

— Nu vrei să încerci şi tu? Ştii, eu sunt prietenul ei cel mai bun.

Damian îl bătu pe umăr.

— De vreme ce nu răspunde, înseamnă că n-are chef să fie deranjată.

În aceeaşi clipă, se auzi soneria de la intrare. Se ridică oftând:

— Asta este! Inevitabilul s-a produs.

Sperase din toată inima ca „mitocanii“ să se fi împotmolit undeva, pe şosea. Cumnatu-său care se părea că-i un constructor îndeajuns de priceput ar fi putut ridica o iurtă. Beznă, viscol, urlete de lupi… Peisajul ar fi fost cu adevărat reuşit.

Îl auzi pe Dănuţ care dăduse buzna la uşă. Desluşi limpede cuvintele, printre sărutări zgomotoase.

— Bine că aţi venit odată! Inevitabilul s-a produs. Aşa zicea tăticu’.

* * *

I se păru că aude vocea stinsă a bătrânei şi luă imediat receptorul care rămăsese deschis, lângă aparat. Inima lui Andrei bătea nebuneşte:

— Da, doamnă! Vorbiţi… Vă ascult!

— Sunt lac de sânge… De ce nu veniţi?… Mor…

Înnebunit, locotenentul începu să strige:

— Daţi-mi adresa!… Unde staţi? Unde?!…

— Nu ştiu, scânci bătrâna şi lui Andrei, sfâşiat de milă, i se păru că a început să plângă. Mi-e imposibil să-mi amintesc. Ajutaţi-mă!

Locotenentul, disperat, propuse la întâmplare:

— Descrieţi-mi încăperea unde vă aflaţi… Ce se află în jurul dumneavoastră? Ce vedeţi?

Traian ridică sprâncenele surprins. „Ce-o fi în capul lui? Ce poate să scoată din chestia asta? Un şifonier cu oglindă, un studio, o carpetă roasă cu ciucuri ştirbi, fotografia bărbatului, militar ţeapăn sau civil între două vârste cu burticică şi chelie, în costum de duminică… Şi?“

— Da… Un pat cu plapumă violet… Şi un aparat de radio…, o noptieră…

Repeta răspicat fiecare cuvânt al bătrânei, încercând parcă să-i insufle puterea de a continua.

— O noptieră…, înţeleg… Ce se află pe noptieră?

— Mi-e rău, scânci femeia… E atâta sânge… Un pieptene… Şi o cutie de chibrituri… O cutie de medicamente… Da, aşa cred.

— Ce fel de medicamente? Pentru care boală…?

— Nu ţin minte… Veniţi! Cutia e albastră… Scrie mare…

Dădu anevoie numele probabil stâlcit al medicamentului. Locotenentul îl notă agitat pe calendarul de birou.

— Nu mai pot… ajutor…!

— Alo! Alo! strigă disperat Andrei, nu închideţi!… Rămâneţi pe fir…

Traian îl măsură curios. Se interesă pe un ton fără nuanţe:

— Ce-ai obţinut cu peisajul odăii?

Andrei izbucni:

— Mi-am îmbogăţit experienţa! Ce dracu’ ai fi vrut să fac?! Mi-am închipuit, o idee de moment, că, poate, inventarierea unor obiecte familiare ar putea să-i zgâlţâie memoria. Cam pe aici. Habar n-am!

— Mda, recunoscu Traian, o virtuală soluţie. A întrerupt?

— Nu... Un fapt însă-i categoric. În încăpere e lumină... Altfel nu putea să-mi descrie interiorul.

— Şi? În nouăzeci la sută din case arde acum lumina. E sâmbătă seara şi ziua tuturor tovarăşilor din târg pe care-i cheamă Ion. Se serbează şi Ioneştii.

— Ioneştii? întrebă neatent Andrei.

— Ai ceva împotrivă? Dacă asta îi face fericiţi, ce-ţi pasă? L-am cunoscut pe unul care se îmbăta în fiecare an de 14 iulie, Căderea Bastiliei, jos tiranii, mă înţelegi! Avea o conştiinţă democrată şi un nume falnic: Garibaldi. Acum dă bună ziua prin tramvaie şi toată lumea e de acord că aceasta-i o atitudine plină de politeţe...

Andrei dădu din mână sâcâit:

— Baţi câmpii!

Tăcu brusc şi rămase cu ochii fixaţi asupra lui Traian care exclamă amuzat:

— Evrika! Aşa-i? Glăsuieşte, fiule! Ce ţi-a defilat prin mansardă?

Andrei luă din raftul bibliotecii anuarul telefonic şi începu să-l răsfoiască înfrigurat:

— Am o idee.

* * *

Nu seamănă deloc cu maică-sa şi, uneori, în copilărie, se întrebase cu nelinişte dacă nu cumva ea aparţinea altei familii. Nu era ceva curent, desigur, dar se întâmplaseră totuşi cazuri când infirmierele, zăpăcite, încurcaseră copiii la maternitate. Taică-său, avocatul Radulian murise tânăr, într-un accident de automobil, când Anca nu începuse încă să vorbească dar neamurile şi prietenii o asigurau amuzaţi că nu-i semăna nici lui.

Doamna Radulian nu se recăsătorise. Era o femeie aspră, energică şi cu un spirit de independenţă atât de pronunţat încât i-ar fi fost imposibil să se adapteze la viaţa de cuplu. O

făcuse la douăzeci de ani, cedând insistentelor rudelor care plăteau tribut conştiincios convenienţelor sociale.

Când rămăsese văduvă, n-avea decât douăzeci şi cinci de ani, dar înainte încă de a-şi dezbrăca rochia şi ciorapii negri, ştia că nu se va recăsători. În sinea ei, şi probabil că nu se înşela, Elvira Radulian se considera o femeie cu vocaţie de celibatară. Constatarea o umpluse totdeauna de satisfacţie. Dispreţuia dependenţa sub orice aspect, iar dorinţa instinctivă a femeii de a se simţi ocrotită, cuibărită sub „aripa protectoare“ a partenerului o umplea de dezgust.

Când fratele ei, un bărbat blajin, profesor de limbi orientale, îi explicase cu blândeţe că muierea dorobanţ, masculinizată, mult prea personală şi care a uitat să plângă îşi pierdea principalul farmec – „feminitatea“ – Elvira îl taxase de sclerozat. În aceeaşi zi, îşi pierduse complet încrederea în discernământul lui şi nimic nu i s-ar fi părut mai aberant decât să ia în consideraţie o singură vorbă din tot ce debita Mitică.

Elvira Radulian constituia prototipul de individ care se simte excelent în propria-i piele şi nu s-ar fi schimbat cu nimeni altcineva. Era mulţumită de viaţa, de cariera, casa, hainele, înfăţişarea ei, în sfârşit, de tot ce ţinea de personalitatea, de eul său. Mai puţine motive de satisfacţie îi dădea fiică-sa pe care o găsea moale, cu un caracter lipsit de relief, predestinată să fie victimă. Anca, sentimentală până la desuet, vaporoasă, aproape eterică, gata să plângă dinaintea unui cireş japonez sau a unui apus de soare, o decepţionase cu desăvârşire. În fond, nu realiza şi ar fi rămas foarte surprinsă dacă cineva i-ar fi atras atenţia că ea, Elvira, vreme de douăzeci şi unu de ani, nu făcuse altceva decât să-şi depersonalizeze copilul. Tiranică, încredinţată că nu se înşeală niciodată, făcând parte dintre oamenii care nu-şi pot imagina viaţa în multiplele sale aspecte decât prin propriile dioptrii, încercase s-o modeleze pe Anca, s-o încadreze în aceiaşi parametri. „O păsărică,

declara ea imperativă şi cu suficienţă, nu este altceva decât o păsăricică. Oricine are o doză elementară de bun simţ, va realiza acest adevăr. Şi, dacă totuşi, se va găsi un imbecil care să susţină că te uiţi de fapt la un tractor, trebuie să treci pe lângă el fără să-l asculţi.“

În consecinţă, îi impusese cu autoritate prietenii, cărţile ce trebuiau citite, felul cum să se îmbrace, programul zilnic, şi o înscrisese la o facultate – Biologie – pentru care fata n-avea absolut nici o înclinaţie.

O dată însă cu apariţia lui Andrei, Anca acuză unele răzvrătiri, în toaletele ei se iviseră „frivolităţi“, frecventa cercuri „neserioase“, abaterile de la orar deveniseră fenomen aproape diurn, neglija relaţiile tolerate sau recomandate de maică-sa şi, dintr-o dată, începuse să aibă opinii.

Elvira Radulian era însă o femeie încăpăţânată şi nu abandona niciodată o partidă pe care o considera demnă de a fi angajată.

— Nu te crezusem atât de lipsită de cumpăt, încât să-ţi pierzi minţile după o pereche de epoleţi.

Fata îşi lăsă capul pe un umăr – mişcare de abandon, care o scotea constant din sărite pe Elvira – şi replică moale:

— Andrei nu înseamnă doar o pereche de epoleţi.

— Dar ce mai înseamnă? Cap pătrat, „să trăiţi, tovarăşe cutare!“, execuţie oarbă, program de ocnaş! Mănânci, dormi, gândeşti când primeşti ordin.

Anca se uită la ea visătoare. Avea ceea ce se numeşte un chip fără trăsături, o figură din acelea ce nu se pot imortaliza pe o pânză – pictorii le evită categoric – sau fotografie. Era gingaşă, proaspătă, foarte tânără şi tot farmecul ei consta în frăgezime şi o anume gingăşie sufletească pe care i-o presimţeai din capul locului. Peste zece ani, n-avea să-i rămână nimic din toate acestea: va deveni o femeie cumsecade, care nu deranjează pe nimeni, fadă şi atât. Acum însă era atrăgătoare, o floare discretă cu aromă dulce.

— Mă întreb, mamă, dacă tu ai iubit vreodată în viaţa ta.

Elvira Radulian îşi săltă bărbia de parcă ar fi vrut s-o agaţe într-un cuier pom.

— Dacă înţelegi prin asta să umblu în bluze transparente, să primesc scrisorele deocheate şi să aştept cu ochi holbaţi şi inima sărită telefoane ridicole, „ce dor mi-e de tine, Ţonţonel“, atunci n-am iubit. Taică-tău a fost un om serios şi ăsta i-a fost norocul, căci altfel nici nu m-aş uitat la el.

Anca râse încetişor.

— Eşti atât de sigură de tot ce faci şi spui.

— Bineînţeles că sunt sigură, rosti Elvira strângându-şi mai bine cordonul de la halat. Am şi de ce.

— De ce?

Maică-sa se uită la ea ca la o nebună. Desenă cu braţul un cerc în jurul încăperii. Mobilă şi covoare scumpe, de comandă. Totul era atât de nou şi strălucitor, încât te-ai fi putut crede în casa unor proaspeţi căsătoriţi. Elvirei îi plăceau schimbările de decor şi, o dată la cinci-şase ani, îşi vindea boarfele până la lingură (evident în pierdere), ca apoi să achiziţioneze cu apetit neobosit, cu furie s-ar fi zis, altele de la covor 5/6 până la perdele.

Fără îndoială, casa Elvirei Radulian nu era lipsită de stil şi chiar de oarecare somptuozitate. Rămânea însă uscată, impersonală, îi lipsea tuşa de duioşie a amintirilor dragi. Anca, de pildă, ar fi preferat o odaie a ei care să-i vorbească de copilărie, cu primele caiete, eternul ursuleţ de pluş şi fotografiile de la serbările sfârşitului de an. O odaie mai ponosită poate, dar cu aroma cernelii de pe degetele şcolăriţei şi a zarzărilor Medelenilor… Aşa, avea senzaţia că la câţiva ani o dată schimbă hotelul. „Palace“-uri elegante, dar tot „hanuri“ în ultimă analiză, intermezzo cu parfum impersonal, între două trenuri.

— Tot ce-i aici e realizat de mine. Când taică-tău a murit aveam douăzeci şi cinci de ani, o diplomă de inginer şi un copil în braţe. Atât. N-a existat ceva să-mi propun în viaţă şi

să dau chix. Îşi înălţă glasul: Am izbutit pretutindeni! În carieră şi în viaţa personală.

— E *un* punct de vedere, admise Anca, dar pentru alţii, aceasta nu s-ar numi o existenţă realizată.

— Fă tu, fetiţo, doar jumătate din ce am făcut eu şi voi fi o mamă fericită.

— O, nu! se apără fata ca de o imagine care o speria. Vreau ca viaţa mea să arate altfel.

Elvira Radulian o măsură dispreţuitoare:

— Şi ce anume nu-ţi place la mine?

Anca ridică din umeri zâmbind îndepărtat.

— Nu te hlizi ca o văcuţă melancolică. Spune, ce nu-ţi convine în modul meu de existenţă?

— Ai fost fericită? Eu nu cred. Sau eu una în locul tău n-aş fi putut fi. Împlineşti 45 de ani. Sunt douăzeci de când dormi într-un aşternut rece. Ţie nu ţi-ar fi plăcut să te ţină noaptea în braţe un bărbat?

— Taci că mi-e silă! Să mă ţină în braţe! Incomod şi neigienic. Nu ştiu de unde îţi plouă cu idei din astea insalubre!

Anca urmă, netulburată:

— Concediile tale… Singură, eventual cu o prietenă, două. Partide de canastă, bârfă la plajă, bârfă pe faleză. Pe terasele restaurantelor oamenii erau veseli, dansau pe muzica celor mai bune orchestre din ţară, mirosea a mâncare de calitate, a scoici şi iarbă de mare, şi a lună de argint, iar voi… Voi azvârleaţi priviri furişe peste gardurile de verdeaţă şi comentaţi ipocrit: „Ce lume vulgară!“ V-ar fi plăcut să fiţi printre ei, da, tânjeaţi să vă amestecaţi printre oamenii aceia vulgari care râdeau, se bucurau, „odată-n an e concediu“ şi cărora le stătea bine în şort, în blugi sau costume albe… Aveaţi bani în poşetă şi apetit, şi pantofi de dans, dar nu exista *el*… Un el care să vă însoţească.

Elvira Radulian se holbă:

— Tu ai înnebunit? Cine ţi-a vârât în cap inepţiile astea? Tânjeam eu să dau din picioare împreună cu o adunătură de

smintiţi şi mitocani? Eu! Se bătu cu palma peste piept: Eu am fost femeie care să nu-şi găsească un fleţ gata să-i lingă ghetele? Să-ţi povestesc ţie câţi m-au vrut de nevastă după moartea lui Ionică? Să-ţi amintesc de când mă aşteaptă Grigore? Sunt optsprezece ani de când umblă cu verighetele la el.

— Ştiu, admise Anca, ştiu că aşa e. De ce n-ai făcut-o?

— Pentru că eu, inginer Elvira Radulian, doctor în ştiinţe, nu privesc viaţa, lumea, universul legată la ochi cu o pereche de izmene. Şi ţie să-ţi fie ruşine că gândeşti ca o gâsculiţă de mahala care iese la portiţă când o fluieră un flăcău cu urme de mămăligă între dinţi.

— Sunt o femeie obişnuită, mamă. Nu toată lumea are ca destin un afiş cât casa.

— Ba eşti o proastă pe care un miliţian oarecare o învârteşte în jurul degetului cel mic.

— Andrei e absolvent al Facultăţii de Drept.

— …Şi ta-ta-ta…! o întrerupse Elvira. El ţi-a vârât în cap neroziile astea. Şi normal! Vine dintr-o familie… ăăă originală. Mă-sa-i o smintită de profesie, ta-su un nerod de performanţă.

— Exagerezi!

— Exagerez pe dracu’! Îi ştie un târg întreg. Balamuc în fiecare zi, răgete, scandaluri, oale sparte. Mâine-poimâine îi evacuează… De ce s-a mutat Andrei de-acasă? E atât de rişisim încât îi convine să plătească chirie de sute de lei pe lună?!

— E o dovadă că nu le seamănă.

— Asta să mi-o spui după zece ani, când or începe să-i zăngănească clopoţeii în căpăţână. Acuma-i tânăr şi tu chioară!

— Mă iubeşte…

— Te iubeşte! o maimuţări. De aia vii plânsă acasă de trei ori pe săptămână? Te chinuieşte ca pe un animal şi pe urmă îţi trimite cinci floricele. Taci că sună! I-o fi dor de „porumbiţa lui“…

Anca ţâşni la telefon, uitându-se instinctiv la ceas. Douăsprezece jumătate.

Maică-sa, în cealaltă cameră stătea ca pe ace, trăgând cu urechea. Ar fi fost sub demnitatea ei să treacă dincolo, manifestându-şi astfel o curiozitate complet nemachiată, mahalagească, dar abia îşi stăpânea neastâmpărul. Anca dădea răspunsuri monosilabice, din care Elvira desluşi că se simte tulburată.

— Ei, ce a vrut? A descoperit quadratura cercului?

Anca avea ochii umezi.

— Mi-e milă de el… Dă telefon acasă de un ceas şi nu răspunde nimeni.

— Or fi avut şi ăia odată o zi normală şi s-or fi culcat ca oamenii.

— Andrei e foarte îngrijorat… Ştii că lui nu-i place să discute despre familie. Când a plecat de-acasă, ai lui se certau.

— Aha! exclamă încântată Elvira. Asta în cuvinte cinstite înseamnă că deja îşi scoteau ochii, acuma se pregătesc să incendieze cartierul.

Anca începu să-şi descheie nasturii de la capot.

— Ce ai de gând?

— Mă duc până la ei. Andi m-a implorat. Minţi: Îmi trimite o maşină.

— Tu?! Dar ce-i eşti? Noră?

— Sunt singura persoană în stare s-o calmeze pe maică-sa, ţine la mine.

În culmea furiei, Elvira Radulian se îndreptă spre uşa apartamentului. Răsuci cheia ostentativ în broască şi o vârî în buzunar.

— Ei bine, nu! N-ai să te duci.

Anca replică liniştită:

— Am să mă duc, mamă.

— Dacă te duci, aici nu te mai întorci. Faci cum crezi.

Se încuie in dormitor şi după câteva secunde fata o auzi stingând veilleusa. Peste urletul viscolului, scrâşni frâna

unei maşini.

CAPITOLUL V

...Frig şi întuneric... Mult cenuşiu, nu-i soare niciodată.... Se ascunde îndărătul zidurilor înalte de burg medieval. Oamenii nu râd, au buze supte de pizmă şi boţite de mohoreală. Şi Nataliţa-i toată numai mâhniciune, ochii şi inima o lacrimă.

Unde-i poiana de pe malul Trotuşului, fluturii argintii. Şi scrânciobul din fundul grădinii? Unde-s casele scundace cu zidurile năpădite de roze ghiordii şi glicină? Unde aroma slobozită de solzii salcâmului, în suspinul adierilor de seară? La ce cot de uliţă l-a rătăcit oare pe Moş Gheorghiţă, pitarul? În dumineca paştelui se înfăţişa la curte cu un braţ de zambile şi un coşuleţ în care puişori de galiţă, mişunau speriaţi, gălbenuşe de aur. Tataia îi vâra în palmă napoleonul, apoi poruncea către cuhnii cele cuvenite datinei: ouăle roşite, cozonacul şi butâlca de rachiu.

Ouă roşii... Nataliţa, înfrigurată, acum bagă de seamă cu năucire că, de când a poposit în târgul de pe malul Someşului, n-a întâmpinat niciunde strai, năframă, covor ori te miri ce boscârţă răsurie. În casele soacră-sii, unde a tras după întemniţarea dumnealui, asemenea: lemnărie neguroasă cu cioburi de fildeş, perdele întunecate, blide cenuşii... Nataliţei îi arducă nod în gâtlej, gândind la farfuriile cu flori şi păunaşi de acasă... Cozile minunate răsfiră evantai de culori vesele şi îmbietoare.

Soacră-sa o cercetează cu mustrare. Are cam la şaptezeci de ierni – dar numai şi numai ierni, socoteşte Nataliţa pe care o ia frigul când i se înfăţişează dinainte – buze ţepene,

conci sur şi braţe de paing lipite de trup. Le mişcă doar din coate, de parcă ar ţine ouă la subţiori. Poartă totdeauna acelaşi strai: catifea şoricie cu guler înalt. Bluza e stropită cu mărgele negre, ca la veşmintele de doliu, jupa până la glezne are buzunare adânci unde zornăie colan de chei şi mărunţiş. Teme slugile care nu se satură niciodată din tainul lor, iar neguţătorii îi pleacă de la curţi afurisind în bărbi.

— De ce nu mănânci, Natalie? Lui Anton i se cuvine muiere zdravănă şi prunc voinic.

Nataliţa înghite în sec şi cercetează cu silă merinde. Bucatele sunt sărace, sălcii şi, de n-ar cunoaşte-o pe cucoana Ecaterina, ar zice că bucătăreasa s-a fost îmbătat.

Zeama de găină e dulce, friptura e din floare de soc. „Da, tataie – a trimis acasă răvaş – nu te amăgesc. Iau floarea, o tăvălesc prin făină şi oleacă de ou şi o slobod în tigaia încinsă. Aceasta s-ar chema şniţel… Dar slănina nu lipseşte. Se află pe masă la toate prânzurile, iar mie mi se răscoleşte pântecele…“

— Eşti galbenă şi sfrijită, de parcă te-ai îndestula în casă de milogi şi nu la masă boierească, spune cucoana Ecaterina pufnind pe o nară. Deunăzi, când am fost la Anton, l-am găsit supărat foarte. Socot, fata mea, că are destule necazuri şi fără încăpăţânările tale.

Nataliţa îşi duce mâna la pântecele rotunjit şi-i dau lacrimile. Adevărat, când se uită în oglindă, se recunoaşte anevoie. S-au alungat stelele din ochii codaţi, merele căţărate în umerii obrajilor, râsul, lumina chipului. Părul împletit după porunca soacră-sii îi ascuns sub o dantelă neagră. Aşa se cuvine unei muieri de neam cu bărbat obijduit de împărăţie ticăloasă…

Nataliţa se gândeşte că n-a împlinit încă şaisprezece ani şi, iacă, de acuma nu-i mai sunt îngăduite veşminte frumoase. Când şi-a deschis cufărul cu straie poruncite la Madame Denis, modista din Iaşi, cucoana Ecaterina a râs cu batjocură:

„Acestea, fata mea, îs fleacuri de şantanistă şi nu vei cuteza a le pune nici măcar în iatac. Îţi fac iertare, tu fiind crudă şi orfană de mamă, iar taică-tău, ca bărbat, nu se pricepe…“

— Mănânci, Natalie? Slugile trebuie să strângă având si altele de robotit, iar eu nu le plătesc simbrie pentru a sta cu mâinile în poală ori a număra de purici coada zăvodului.

— Nu mai pot, suflă Nataliţa, M-am săturat.

— Săturat? În starea ta o muiere trebuie să se sileascâ la hrană, iar tu ai rânjit doar blidul.

Nataliţa îşi muşcă buzele să nu plângă. În cele din urmă, cuteza;

— Nu-s deprinsă cu bucatele acestea…

— Dar din care ai pofti?

— Ca cele de acasă… Şi domnia ta eşti din Moldova, ştii cum se hrănesc oamenii de pe la noi. Dacă îngădui, tataia mi-a făgăduit bucătăreasă pricepută. Ţine el toată cheltuiala.

De mânie, ochii cucoanei Ecaterina sar în blid. Aşa i se pare Nataliţei.

— Când te-ai însoţit cu Racoviceanu ai ştiut că vei schimba meleagul, iar schimbând meleagul îţi primeneşti şi deprinderile, şi te supui celor nouă după cum tot astfel am săvârşit şi eu. Şi încă una să-ţi vâri în tărtăcuţă: stăpână în bucătăria mea nu îngădui. Ţine minte ca pe o rugăciune, că asemenea merinde îi pe gustul feciorului meu şi nu ne-om răsuci noi rostul după incurile unei copiliţe fără minte.

O mustră şi Anton, când se duse să-l vadă la temniţă. Îşi ridică doar nasul din cărţi, dar n-o ia în braţe. Natalia îi aşteptă muştruluiala cu inima ghem. Se uită prin încăperea cu ziduri albe. De n-ar fi gratiile de la fereastră n-ai zice că te afli la odobeală, ci doar într-o odaie de oameni nu prea pricopsiţi. Patul e înfăţat curat, masa plină de cărţi şi hârtii, în blidar merindea pe care Nataliţa i-o aduce de acasă. După gustul, bunînţeles, al dumnealui şi al cucoanei Ecaterina.

— S-o asculţi mai bine pe mama, Natalie, şi să-i urmezi neclintită cuvântul. Tot ce săvârşeşte e după povaţa şi dorinţa mea.

Băieţelul, Iustin, s-a născut spre primăvară, când, pe malul Trotuşului, oamenii se veselesc în iarmarocul sânzienelor. Nataliţa a zăcut două luni încheiate fără a-şi lua seama de-i vie ori călătorită din lume.

Dimprejur doar negură… Bezna stăruie şi acum… Ciudată fotografia ceea de pe scrin. O muiere tânără, aproape o copilă, cu mijloc slăbiu, ţine un prunc în braţe. Seamănă… Seamănă cu Maica Domnului… Întunericul îi mistuie zâmbetul trist…

* * *

— Farmacia nr. 1?

— Da, vă rog.

Traian, cu celălalt receptor lipit de ureche, îl urmărea curios pe Andrei, încercând să ghicească ce urmăreşte.

— Cine-i de serviciu?

— Subsemnatul! se hlizi un glas mucalit.

— La telefon locotenent Andrei Dumitraşcu de la miliţia judeţeană.

— Am mai auzit de cazuri din astea, dar ai baftă, nene, că eu sunt un tip care nu mă plictisesc uşor. Pot s-ascult acelaşi banc de trei ori…

Andrei se enervă:

— Ascultă, tovarăşe, dumneata eşti beat?

Celălalt părea într-adevăr în dispoziţie de zile mari:

— Spune-mi dumneata un local deschis la ora asta şi dau o baterie. Până una alta, cu ce-ţi pot fi de folos?

— E o chestiune foarte serioasă şi urgentă. Mă interesează la ce maladii se prescrie un anumit medicament.

Silabisi denumirea complicată, nădăjduind din toată inima că bătrâna i-l comunicase cât de cât corect. Hm..

— S-ar părea totuşi că nu-i o farsă… Vă rog să mă scuzaţi… Medicamentul se prezintă sub formă de drageuri şi e recomandat în mai multe boli, din care unele constituie un diagnostic extrem de rar. Simptomele, cu mici diferenţe, sunt în principiu asemănătoare la toate.

Andrei îi făcu semn lui Traian să noteze.

— Care?

— Amnezii, căderi, prăbuşiri neaşteptate, însoţite de pierderi de cunoştinţă.

— Mulţumesc. O ultimă informaţie. Cunoaşteţi vreun medic din oraş specialist în… domeniul respectiv?

— Sunt doi. Vlădoianu de la Spitalul Dr. Baltazar şi Coman de la Sanatoriul judeţean… Ambii, neurologi, fireşte.

— Încă o dată, vă mulţumesc.

Traian isprăvi de notat şi ridică privirea.

— Ce-ai de gând să faci acum?

— Încerc să-i contactez pe ăştia doi. Poate o au pe bătrână în evidenţa lor. Maladiile respective nefiind frecvente, înseamnă că indivizii îşi cam ştiu pacienţii… Îi aruncă o privire îngrijorată: Mă întreb de ce nu sună Anca. Am rugat-o să mă cheme imediat ce are vreo veste.

Se simţea extrem de neliniştit. Telefonul era în dormitorul maică-sii, chiar pe noptieră. Încerca de o oră, fără rezultat.

Oftă şi ceru la informaţii numărul spitalului Dr. Baltazar. Traian se gândi că Andrei e prototipul individului care-şi complică singur existenta.

În receptorul lăsat deschis, se auzi glasul slab al bătrânei:

— Veniţi… Ajutor!

* * *

„Ora unu!“

Vasile Dumitraşcu stătea înghesuit pe canapeaua camerei de zi, rozând maşinal cu unghia stofa buclată. Era cărămizie, o culoare pe care o detesta, alături de verdele prăzuliu, dar cine ţinuse cont vreodată de gusturile lui? Se deprinsese încă din copilărie să accepte hotărârile altora şi, firește, Vivien se impusese. „E practic, discret şi duce la tăvăleală…“

„Cine naiba se tăvăleşte în casa asta unde de obicei obiectele, chiar cele mai neaşteptate, devin zburătoare?!“ În plus, Dumitraşcu mai avea o aversiune organică pentru boarfele care îi supravieţuiesc. Considera că dulapul, patul, ghetele, paltonul nu trebuiesc cumpărate în funcţie de longevitate şi se gândea cu pizmă uneori că, după moartea lui, alţii se vor ospăta la aceeaşi masă sau îi vor folosi umbrela. Nu era vorba de invidie propriu-zis – existau puţini oameni mai cumsecade decât inginerul Dumitraşcu, încântat să-i facă pe cei din jur fericiţi – ci de o reacţie personală faţă de relativitatea, efemerul existenţei.

În privinţa aceasta şi, fără s-o ştie, Vasile era croit după stilul americanului care, la intervale de doi-trei ani, îşi schimbă frigiderul, televizorul, locuinţa sau Cadillacul. Bineînţeles, geneza fenomenului era alta şi ceva mai apropiată de filosofia Elvirei Radulian, atinsă de acelaşi „nomadism“, de aceeaşi lipsă de fixaţie în materie de boarfe. Spiritul competitiv îl împinge pe Bill să achiziţioneze maşina de tuns perfecţionată şi de ultimă modă ca a lui Joe, deşi a lui personală funcţionează excelent…

Tremurând – halatul de casă rămăsese în dormitor unde Vivien se închisese de peste o oră, refuzând să dea vreun semn de viaţă – Vasile Dumitraşcu oscila între trei posibilităţi: să forţeze uşa cu orice risc, să plece de acasă şi să înnopteze la Ioana sau, pur şi simplu, să aştepte cu inima purice desfăşurarea evenimentelor. A treia variantă îi era desigur cea proprie, un „Vasilism“ caracteristic, dar acum se simţea incapabil să mai îndure aşteptarea.

În noaptea aceea, Dumitraşcu avusese prima reacție de revoltă fățişă, dăduse o dovadă neaşteptată de bărbăţie. Fusese batjocorit la sânge de Vivien, iar modul sadic în care-şi anticipase victoria, anulându-l total şi preconizând cu certitudine despărţirea de Ioana, îl sufocase. Înainte ca să-şi dea seama ce se întâmplă, sărise de pe scaun, urlând:

— Ei bine, nu! Nu! De astă dată nu!

Vivien rânjise. În ochii care căpătau uneori luciri dementiale, se citea dispreţul şi, vag, o undă de amuzament:

— Ce nu, măi cârpă?

— N-o să mai fie cum vrei tu. O să plec! N-ai decât să faci ce-ţi place!

— Şi tu la fel, nu-i aşa?

— Da! Am cincizeci de ani, muncesc de treizeci şi îndur cu tine o viaţă ticăloasă de douăzeci… Răcnise ca un descreierat: Gata! M-am săturat! Pentru cât mi-a rămas de trăit, am dreptul la o fărâmă de fericire.

Brusc calmată, Vivien replicase:

— Gândeşte-te bine. Vezi să nu regreţi.

— Ni-cio-da-tă! Dacă ai poftă să te omori, omoară-te! Eu nu te pot împiedica.

Femeia îl măsurase scurt din cap până în picioare cu un surâs ciudat. Se răsucise pe călcâie şi dispăruse în dormitor, încuiase cu cheia şi, de atunci, de circa o oră, nu dădea nici un semn de viaţă, îngrijorător era că refuza să răspundă la telefonul care o solicita încăpăţânat la zece-cincisprezece minute. La ora asta nu putea suna decât Andi… Iar dinaintea lui Andi, lumina, viaţa, unica ei raţiune de a trăi, Vivien nu opusese vreodată cea mai neînsemnată rezistenţă, nu-l contrariase nici măcar în copilărie.

„Ce-ar face Ioana în locul meu?“

Întrebarea revenea din ce în ce mai des în existenţa lui Vasile. Credea în discernământul ei – avea o logică de bronz şi o surprinzătoare cunoaştere a naturii umane – dar, mai ales, credea în dragostea ei.

Vasile, orfan de mic, realiza azi, cu un sentiment de amărăciune, că până la Ioana nu-l iubise nimeni. Vivien îl luase din calcule extrem de exacte. Dezamăgită într-o primă dragoste, apropiindu-se de treizeci de ani – vârstă care derutează nouăzeci la sută din femei, conştiente şi speriate că şi-au consumat prima tinereţe – încercase necesitatea imperioasă de a se caza. Vasile n-o impresionase niciodată, dar îi convenea. Era titrat, prezentabil şi apoi simţise că îl va stăpâni cu uşurinţă.

Pe Ioana, pictoriţă, inginerul o cunoscuse întâmplător, la un vernisaj. Îl impresionase de la început silueta fină, poziţia capului uşor înclinat spre umărul stâng, dezinvoltura şi râsul plin de voioşie. Sala era plină de lume şi o putuse studia îndelung, fără să atragă atenţia. Ioana, ca gazdă şi vedetă, se mişca de la un grup la altul primind felicitările de rigoare cu entuziasm discret. Interesant – avea să-şi dea seama de acest amănunt mult mai târziu – era faptul că Vasile, care nu dăduse niciodată atenţie vestimentaţiei femeilor şi ar fi fost incapabil să descrie o singură toaletă de-a nevesti-sii, fu imediat impresionat de ţinuta Ioanei. N-ar fi fost în stare să explice de ce, dar constatase imediat că pictoriţa e îmbrăcată special, că nu semăna cu nici o altă femeie. Nu era excentrică, nu purta nimic ţipător şi totuşi se remarca imediat. „Secretul“ i-l desluşise mai târziu chiar ea:

— Dragul meu, cheltuiesc cu toaletele mult mai puţin decât îşi închipuie lumea. Am foarte puţine cârpe, dar alea sunt de calitate. Port mult negru, aşa că amănuntul nu se observă şi sunt atentă la linie. Şi încă ceva: chiar dacă rochia e mai ieftină, totdeauna pantoful şi poşeta sunt impecabile, costisitoare aş zice. Majoritatea femeilor pun accesoriile pe plan secundar ceea ce constituie o greşeală capitală.

Captivat din prima clipă, Vasile venise s-o vadă în fiecare după-amiază până la închiderea expoziţiei. După câteva zile, Ioana îl remarcase şi începuse să-i zâmbească. O

amuza acest admirator tenace care nu îndrăznea să se apropie. Timid, Vasile îşi exprimase destul de stângaci – noţiunile lui despre pictură începeau într-un degetar şi nici azi nu pricepea mare lucru din ce făcea – admiraţia pentru opera ei şi-i solicitase permisiunea să-i vadă atelierul. Ioana acceptase cu gentileţe. Când vizitele se înmulţiră, însă, începu să-l evite. „N-am timp… Poate săptămâna viitoare… Plec din Bucureşti…“ Vasile n-o interesa. Nu făcea parte din breaslă, nu putea discuta cu el probleme profesionale, iar ca bărbat nu-i spunea nimic. „Un tip drăguţ, dar insignifiant. Başca, însurat!“ Îl mai primea totuşi, din când în când, din politeţe şi pentru că se simţea incapabilă, dacă nu era provocată, de mojicii mari.

Şi apoi, pe neaşteptate, după şase sau şapte luni, izbucnise patima. O patimă mistuitoare, de o intensitate care-i năuci pe amândoi. Murise un mare pictor şi, după înmormântare, Vasile se oferise s-o conducă acasă cu maşina. Ioana, deprimată, simţise că nu va suporta singurătatea serii şi-i propusese să intre în micul restaurant din apropierea locuinţei ei. O grădină de vară tradiţională, cu bolte de viţă de vie, aromă iute de cimbru şi mititei şi, din când în când, câte un lăutar falimentar rătăcit. După două pahare de vin, se ţineau de mână…

De atunci se văzuseră în fiecare zi şi foarte curând un fapt devenise cert: se îndrăgostiseră până peste cap unul de celălalt. Ce părea însă straniu şi amuzant puţinilor amici iniţiaţi din anturajul Ioanei era calitatea acestui sentiment. De fapt, ei înşişi realizau că ceea ce se întâmplă este unicat. Se iubeau ca doi liceeni, cu prospeţimea imaculată şi irepetabilă a primei iubiri. Vasile, sentimental, romantic, cu intactă şi imensă rezervă de tandreţe, făcea poezii, presa flori, împletea cununiţe de margarete şi, când ieşeau din oraş, oprea maşina la fiecare câţiva kilometri ca s-o sărute. Ioana îi primi dragostea, înduioşată şi caldă. I se părea că nu iubise în viaţa ei ca acum şi constatase că dispune de un filon de devotament pe care şi-l ignorase cu desăvârşire.

Fusese căsătorită, îşi iubise bărbatul, dar niciodată n-o preocupase persoana lui dincolo de cariera şi relaţiile care ţineau strict de dragostea lor. N-o interesase ce mănâncă, dacă are cămăşi curate sau dacă şi-a luat fularul. În seara când Vasile întârziase o oră şi jumătate, fumase un pachet de ţigări, nu trăsese o singură tuşă, nu se dezlipise de fereastră. „Doamne, numai de nu i s-ar fi întâmplat ceva…!“ Când în sfârşit sosise, i se aruncase în braţe plângând.

Ioana îi iubea dragostea, o emoţionau stângăciile şi puştismele lui, „Mi se pare formidabil, Vasile, dar eu te-am învăţat să săruţi… La cincizeci de ani!…“

Dumitraşcu oftă şi se ridică de pe canapea. Nu mai putea îndura aşteptarea. Se apropie de uşa dormitorului şi trase cu urechea. Nu se auzea nimic. Ridică mâna ezitând îndelung până să bată. Ciocăni uşor, apoi din ce în ce mai tare.

— Vivien, răspunde! Te rog… Îmi pare rău că mi-am ieşit din fire… N-am crezut cu adevărat… Scuză-mă! Ştii cum e când bei un păhărel… Spune-mi doar dacă te simţi bine… Te implor!

Din dormitor nu răzbătea decât tic-tac-ul pendulei.

CAPITOLUL VI

Coca Damian, în ţinută de oraş – ai fi zis că se duce la birou, căci nu înţelegea utilitatea capoatelor care-i sugerau vag ideea de trândăvie – se învârtea prin casă ciripind voioasă. Întrebările cădeau grindină: „Ce face Dinu?“, „Aţi rezolvat chestia cu casa?“ „Aţi mai văzut-o pe Nuţi?“, „Cum se simte nenea Gogu“, etc.

Cu sprâncenele ridicate a mirare, bărbatu-său o urmărea. Punea în această îndeletnicire un interes ştiinţific.

„Îţi vine să crezi că nu s-au văzut de cinşpe ani, că ăştia descind acum din Alaska sau Madagascar! Vorbesc în fiecare zi la telefon şi numai eu ştiu cât mă costă abonamentul…“

Dănuţ mişuna, îndeplinind cu râvnă oficiul de gazdă. În privinţa aceasta, îi semăna maică-sii care nu se simţea niciodată mai fericită decât atunci când avea casa plină de oaspeţi. Îi plăcea agitaţia, se dădea în vânt după aglomeraţie şi, dacă ar fi avut posibilitatea, îşi zicea Sandu, ar fi invitat cel puţin o dată pe săptămână la masă o sală întreagă de cinema.

Acum se foia încântată că putea oferi o gustare neamurilor şi Damian, cu un apetit în general debil se minuna de cantităţile uriaşe de mâncare care dispăreau în ritm vertiginos.

„Parc-ar da cu aspiratorul…“

În odaie mirosea a usturoi – mezeluri picante de casă – ţuică, vin, fum de ţigară şi subţiori neîngrijite. Damian îşi schimbă locul cât se poate de discret.

— Ce-i Sandule? Nu vrei să-l faci gelos pe Costică?

Era exact genul de bancuri care lui Damian îi întorceau stomacul pe dos. Nimic nu i se părea mai penibil decât eforturile oamenilor de a fi spirituali cu orice preţ. „Dom'le, ori ai haz, ori vezi-ţi de propăşire…"

Marcela şi Costică, atunci când nu izbutea să-i ignore, îl agasau cu talent. Erau amândoi grăsani, de profesie economişti, atât de clasic banali, încât deveneau aproape neverosimili şi preocupaţi de o singură problemă: mâncarea.

Profesau cu credinţă mitul stomacului, iar dacă le vizitai cămara şi cele două frigidere – îţi trebuiau cinci minute ca să reperezi untul, salata de vinete sau oala cu sarmale – era imposibil să nu conchizi că oamenii ăştia trăiesc cu obsesia unui cataclism alimentar. Toamna constituia anotimpul lor eroic. Aprovizionarea, prepararea sutelor de kilograme de dulceaţă şi conserve deveneau o aventură palpitantă care izbutea să însufleţească până la zglobiu cuplul „Marcela-Costică". Printre preceptele sfinte ale familiei Cătănoiu era şi acela al fabricatelor tip industrie casnică, „fără chimicale". Nu cumpărau niciodată din oraş un compot, o cutie de mazăre sau fasole verde, privind cu dispreţ nimicitor la consumatorii de rând.

„Rumegători", îi taxase Damian, care printre altele nu pricepea de ce are Marcela săpunul în oroare.

„Pentru numele lui Dumnezeu, spune-i soră-tii să se spele. După ce pleacă, trebuie să aerisim trei zile…"

Coca săltase din umeri:

„Spune-i tu dacă te deranjează…"

„Al dracului să fiu dacă n-o fac cu prima ocazie."

Damian rosti flegmatic:

— Nu cred că s-a născut ăla care să-l facă gelos pe Costică.

Cătănoiu nu era un subtil si râse cu satisfacţie de proprietar:

— Aşa e. Am avut totdeauna încredere în Marcelina.

— Hm, presupun că ai avut şi motive.

Cătănoiu emise doct:

— Doar bărbaţii răi sau proşti sunt geloşi.

— E un aforism.

Marcela râse cochet, bătând cu palma scaunul gol.

— În consecinţă, Sandule, nu văd de ce n-ai rămâne lângă mine.

Dănuţ, cu tirbuşonul în mână, se apropie de mătuşă-sa:

— Tăticu’ zice că nu te speli şi că miroşi ca un dormitor de infanterişti după o săptămână de marş forţat.

Pântecele Marcelei, grasă până la indecent, se cutremură de râs. Nu se simţea deloc vexată şi nutrea convingerea intimă şi de nezdruncinat că-i o femeie seducătoare, pe care orice bărbat şi-ar dori-o în aşternut.

Coca roşi atât de puternic, încât Damian avu impresia că până şi cerceii i s-au îmbujorat.

— Dane, dacă-ţi lipesc acum două perechi de palme, ai să te înveţi minte să mai fii obraznic. La culcare, imediat!

— Dar ce-am făcut, mamă?

Începu să bâzâie fără lacrimi. Marcela interveni bine dispusă:

— Lasă, dragă copilul în pace! Spune şi el ce aude… Dar asta-i grozavă! Auzi, un dormitor de infanterişti…

Şi începu iar să râdă înfigând furculiţa în platoul cu tobă.

— Da… făcu Damian placid. Pentru orice eventualitate, pot să te informez că soră-ta a cumpărat săptămână trecută două kilograme de sodă. Pentru un început modest, cred că-i de ajuns.

Coca îl măsură furioasă până la lacrimi.

— Şi mă mai întrebam de ce fecioru-tău e bădăran.

— Ciudat! se miră Damian. Chiar alaltăieri susţineai că Dănuţ îţi seamănă leit.

Soţii Cătănoiu făceau haz nespus. De râs, ca toţi oamenii graşi, Costică se congestionase şi transpira laborios.

— Uite, d’aia îmi place mie să vin la voi. Te distrezi mai al naibii ca la teatru.

— Am băgat de seamă. Şi noi ne distrăm. Săptămâna pe care aţi petrecut-o la noi, astă vară, rămâne de neuitat. Am chemat femeia să deretice, a venit cu ţiganul ei ca s-o ajute…

— Sandule! îl întrerupse Coca înspăimântată.

Costică o prinse de mână.

— Lasă-l, frate, să vorbească. E mai tare ca Bibanu'!

— Mersi, se înclină Damian. Bref, cuplul de ciocârlii au urcat pe terasă să vă scuture aşternutul. După primul bătător, ţiganul a căzut pe spate într-un nor de praf. Auzi, îi spune femeii, eu zic că ăştia dorm încălţaţi…

Coca, sufocată de ruşine, confuză, începu să-şi facă treabă pe masă, în vreme ce Damian jubila placid: „N-am izbutit mare lucru, dar cel puţin le-am spus-o." Profitând de neatenţia maică-sii, Dănuţ se strecură nesimţit pe uşă.

— În viaţa mea, n-am întâlnit atâta mojicie, declară Coca în pragul lacrimilor. Noroc că voi îl cunoaşteţi, ştiţi că-i nebun.

Costică şi Marcela, vineţi de râs, ciocniră împreună bărdacele cu ţuică. Beau amândoi ţeapăn şi – Damian considera că aceasta este singura lor însuşire pozitivă – fără să se ameţească vreodată.

— Mai serviţi, îi îmbie Coca.

Marcela îşi plimbă ochii peste platouri, inventariindu-le.

— Spui drept, aş mai lua, dar parcă ar merge ceva cald…

— E o idee! aprecie Costică.

Vioaie, Coca se ridică:

— Am o tocăniţă grozavă! Uite acum o pun pe foc… Fac şi o mămăliguţă…

Damian se uită la ceas: „Doamne sfinte! Tocană cu mămăligă la ora unu şi jumătate noaptea, după ce au vârât în ei o băcănie întreagă!…"

Dănuţ dădu buzna pe uşă. Se opri lângă taică-său gâfâind:

— Doamna Racoviceanu nu mi-a deschis nici acum.

— Bărbate, eu cred că te chinuie o idee fixă.

— Dar e acasă… Şi-i bolnavă… O aud cum… cum plânge.

Costică se scarpină cu unghia mai lungă a degetului mic – *gratte-cul* – într-o nară.

— Ce vrea ăsta micu’? Ce vrei, mă?

Puştiul se dădu un pas înapoi. Îl privi circumspect, nu prea prietenos, simţind cu instinctul infailibil al copiilor că tatăl său nu-l agrează.

— Prietena mea e bolnavă.

— Las’ că are grijă mă-sa de ea.

Dănuţ tăcu o clipă, derutat de argument:

— Păi…, n-are mamă. Găsi fericit: E orfană.

— A, fu de acord unchiul, atunci se schimbă chestia. Cu cine stă?

Damian răspunse laconic:

— Cu un motan şi o pereche de canari.

— Bă, aprecie Costică râgâind delicat, la voi în bloc stau numai nebuni. Ăia de la Autoritatea Tutelară nu zic nimic?

— Nu toţi sunt cuvântăreţi… Şi, în afară de asta, orfana se opune amestecului în treburile ei interne.

— Două la fund şi-i trece!

— Încearcă tu…

— Câţi ani are?

— Spre optzeci.

Cătănoiu se înecă cu vinul şi nevastă-sa îi repezi doi pumni în spinare,

— Hai, Sandule! îl trase Dănuţ, zău că e bolnavă. Să vedem ce face.

— Doarme dusă.

Dănuţ dădu din picior:

— Dar înţelege, omule, că e lumină! De câte ori vrei să-ţi spun?

Coca intră aferată, aducând mămăliguţa fierbinte şi o cratiţă aburindă. Cei doi se repeziră căpiaţi asupra bucatelor. Înghiţeau hulpav, de parcă n-ar fi mâncat de o săptămână. Când, în sfârşit, îşi ridicară nasurile din farfurii oftând satisfăcuţi, Damian sugeră perfid:

— Ce ai zice acum, Marcelo, de o felioară de cozonac moldovenesc. Ştii, fierbinte, scos din cuptor.

Femeii i se aprinseră ochii de lăcomie. Se uită încântată la soră-sa:

— Ai făcut şi cozonac, puică?

Coca exclamă stupefiată:

— E nebun de-a binelea!

— De ce? se miră Damian. Faci acum, în cinstea oaspeţilor.

Marcela bătu din palme:

— Asta zic şi eu idee! Hai, Cocuţo, că te ajut! Vezi nici nu m-am gândit, dar acum, că pomeni Sandu, mi s-a făcut o poftă teribilă.

Ignorând fulgerele din ochii nevesti-sii şi vrând să evite o altercaţie, se ridică şi-l luă pe Dănuţ de mână.

— Hai, bărbate, să vedem ce se întâmplă cu amica ta.

Pe palier, Damian pipăi peretele până găsi butonul luminii.

— Unde ziceai că stă?

— La trei!

Puştiul se smulse de lângă el şi o luă la goană pe scări, urcând câte două trepte deodată, ca un ied. Se ridică pe vârful picioarelor ca să ajungă la sonerie şi apăsă lung, puternic până degetul i se albi.

— E stricată, spuse Damian ajungându-l din urmă. Normal, trebuia s-o auzim de afară.

O pupilă de lumină găurea ochiul vizorului. Până aici, Dănuţ nu inventase.

— Atunci să batem, propuse Dănuţ.

— Aşteaptă o secundă.

Sandu îşi lipi urechea de uşa apartamentului. Auzi destul de vag glasul bătrânei:

— Un şifonier…, o glastră cu flori…, cărţi pe o etajeră…

Damian îşi luă puştiul pe după umeri şi-l împinse pe scări.

— Bărbate, învaţă să-ţi struneşti fantezia. E destul de original ca, la trei dimineaţa, să-ţi faci inventarul boarfelor

prin telefon, dar Constituţia, din câte cunosc eu, n-o interzice… Prietena ta e OK, fii liniştit.

Dănuţ nu se simţea deloc liniştit.

* * *

— Foarte interesant! spuse Traian care urmărise convorbirea lui Andrei cu bătrâna. Nu-şi aminteşte cine e, cum o cheamă, unde stă, dar i-a rămas în minte ca ai rugat-o acum un ceas să-ţi descrie interiorul.

Andrei, încercănat – nu de oboseală ci de griji: îl frământa situaţia de acasă şi nu-l lăsa inima s-o abandoneze pe bătrână – destupă cu dinţii o sticla de pepsi şi-o bău pe nerăsuflate.

— Bine că n-a închis telefonul.

— Nu ştiu la ce ne foloseşte, dar mă rog, constituie totuşi o legătură. Ce faci, nu mai încerci să dai de doctorul Coman?

Pe doctorul Vlădoianu de la „Baltazar“ îl contactaseră imediat. Era de gardă şi încercase să-i servească plin de amabilitate. Din păcate, în fişele lui nu figura nici o bătrână suferind de sindromul respectiv. Ca şi individul de la Farmacia nr. 1 îl indicase pe doctorul Coman, de la Sanatoriul judeţean, ca pe o a doua pistă, mai mult decât probabilă. La familia Coman însă nu răspundea nimeni. Andrei nu-l găsise nici la spital şi era de presupus că petrece la vreun Ion sau vreo Ioană.

— Toată chestia, conchise Traian, e în funcţie de potenţialul de chefliu al individului. Din câte ştiu eu, destui medici sunt campioni ai paharului. Se îmbată rar, dar o fac cu înalt profesionalism.

— Trebuie încercat din sfert în sfert de oră. În fond, e două fără douăzeci.

Andrei formă din nou numărul părinţilor, „a câta oară?“, dar cu acelaşi rezultat. Apelurile rămâneau fără răspuns.

Se simţea pur şi simplu strivit de grijă. „Ce naiba să se fi întâmplat?“ Adevărat, scandalul de aseară, făcea parte din cele de excepţie, totuşi nu justifica această muţenie, întreruperea totală a legăturii cu exteriorul. Nu se întâmplase niciodată, indiferent de ora la care ar fi sunat, ca maică-sa să nu răspundă şi era incapabil să-şi explice tăcerea de acum.

Nu se temea de vreo reacţie violentă din partea tatălui. Fusese totdeauna un bărbat blajin, conciliant, ceda orice problemă, fără să crâcnească, şi se aflase necondiţionat sub porunca soţiei. Lui Andrei, care n-ar fi acceptat în ruptul capului o ipostază de soţ identică, i se părea însă foarte firesc ca între părinţii lui relaţiile să evolueze ca atare. De fapt, nu se gândise niciodată la poziţia umilă a lui Dumitraşcu în casă – nu era consultat în nici o împrejurare, iar la timide sugestii, i se opunea invariabilul „taci că eşti prost!“ – şi i se părea firesc să fie tratat ca o cantitate neglijabilă. Atitudinea aceasta era generată în bună parte de obişnuinţă şi de dragostea specială ce-l lega de Vivien, dragoste amplificată de sentimentul că mama avea o sănătate capricioasă, nervi care înregistrau zilnic scurtcircuite şi, în consecinţă, ca factor mai slab, trebuia menajată.

Revirimentul lui Vasile din ultimele luni îl îngrijorase, filtrându-l prin ochii şi inima lui Vivien. Totodată îl lăsase perplex. Pentru Andrei, care punea semn de egalitate între vârsta de patruzeci-cincizeci şi şaizeci de ani, vârându-i pe toţi la aceeaşi rubrică, „bătrâni“, a iubi când ai împlinit jumătatea sutei i se părea de-a dreptul indecent! Socotea că tatăl său înnebunise şi, de câte ori se întâlneau, îşi pleca ochii jenat. Scârbit, dar în acelaşi timp curios să afle cine e şi cum arată „logodnica“, se hotărâse să-l urmărească. Pentru el, ca profesionist, fusese o jucărie să-l „conducă“ până la locuinţa Ioanei, o vilă agreabilă, cu olane roşii în stil brâncovenesc, apoi să-i „însoţească“, aceeaşi umbră mută şi invizibilă, la un restaurant scump de la marginea oraşului,

unde probabil cei doi se simţeau în totală siguranţă. Andrei, cu tact instinctiv, nu-i povestise mamei nimic despre demersurile întreprinse şi rezultatul lor. Încercase să-şi decanteze singur impresiile şi analizase situaţia cu Anca, în care avea o încredere desăvârşită.

— Sunt lucruri pe care nu le pricep în ruptul capului, începuse, ţinându-i umerii îmbrăţişaţi. În glas i se simţea o stupoare nemărginită.

— Adică?

— În primul rând, e pictoriţă. O ştii, a semnat scenografia la spectacolul ăla care ţi-a plăcut ţie, „Doi pe-un balansoar“.

— Da, îşi amintise Anca. Ioana Costea. Cum arată?

— Stai că ajung şi acolo. Te întreb, ce a găsit asta la el?

— Ai o părere chiar atât de proastă despre tatăl tău?

Andrei ridicase o mână în aer: „ce să-ţi povestesc!“

— Se pare că-i un inginer priceput, un tip cumsecade, ştii, genul Mitică. Are o colecţie inepuizabilă de bancuri, citeşte o carte sau două pe an, mai adaugă băieţii şi berica şi ai fotografia. Te întreb, ce conversează cu el, domnule? În viaţa mea nu l-am auzit discutând despre artă, nu l-am văzut uitându-se la un tablou. Dacă-l întrebi cine e Andreescu, îţi răspunde că-i responsabilul cu spaţiile verzi de la Consiliul Popular. Ce a găsit la el?

— Poate că nu l-aţi privit cu destulă atenţie, opinase moale Anca. Sunt mulţi oameni pe care propria familie îi ignoră şi vin alţii, cu un ochi mai ager, şi-i descoperă.

— Adică şi eu şi mama suntem doi tâmpiţi, nu-i aşa? Şi chiori pe deasupra.

— Sau poate nu l-aţi iubit îndeajuns, nu te supăra, Andi… Spune mai departe.

— În fine! Deci asta e o chestie. A doua!

— Încă nu mi-ai spus cum arată şi câţi ani are, îl întrerupse fata.

— Nu i-am cerut buletinul. Eu ştiu? Nu prea sunt tare în aprecieri. Hai să zic în jur de patruzeci. Poate doar treizeci şi cinci, poate patruzeci şi cinci. Habar n-am. Oricum, e

competitivă. Are ceva de artistă, dar nu gen Hollywood. Mai discret. Se remarcă imediat, iar aerul e de mare doamnă. Când te uiţi la ea, nu ştii de ce, dar îţi face impresia că-i plină de bani pe care-i cheltuieşte cu nepăsare regală. Nu-mi dau seama ce sugerează sentimentul, dar e cert. Cred că o anume siguranţă, o dezinvoltură particulară… O simţi că-i obişnuită cu lucrurile scumpe. Când a plecat la toaletă, condusă desigur, m-am apropiat din curiozitate de masa lor să văd ce consumă. Lăsase la îndemâna oricui o brichetă superbă, placată şi pachetul de Pall Mall.

— E blondă? Brună?

— Blondă, cu un coc foarte special, zici că l-a bătut vântul. E blondă, înaltă, subţire.

— Portretul mi se pare măgulitor. Spune-mi, îndrăznise Anca o întrebare riscantă, cine-i mai bine, ea sau mama ta?

Andrei avusese o scurtă ezitare, apoi replicase scurt:

— Alt gen!

„Aha, înţelesese Anca. E limpede.“

— Chestia care m-a năucit însă cel mai tare s-a întâmplat la restaurant. Făcu o pauză, apoi explodă: Domnule! Se comportau de parcă ar fi fost singuri pe lume. Ei şi dragostea lor. Nimic indecent, recunosc, dar nu-şi puteau desprinde ochii unul de la celălalt, nu trecea clipă fără să se atingă, cu discreţie, repet, şi probabil că, dacă aş fi avut Roentgen în privire, mai mult ca sigur, aş fi constatat că-şi ţin picioarele lipite sub masă.

Andrei se oprise în mijlocul drumului şi se uitase fix în ochii fetei:

— Auzi, Anca? În ciuda faptului că-mi venea să-i strâng de gât, că eram turbat de gelos, am simţit că ăştia doi se iubesc cu adevărat. Auzi? Se iubesc ca doi nebuni!

— Asta mi se pare foarte frumos, apreciase Anca.

Andrei o măsurase aspru:

— Te-ai smintit şi tu? Amor la bătrâneţe? E pur şi simplu libidinos.

— Dragostea e frumoasă la orice vârstă.

— Mai ai şi alte panseuri? Şi cu mama cum rămâne?

Anca îşi luase inima în dinţi. Discuţia era delicată, iar Andi extrem de susceptibil.

— Dragul meu… N-aş vrea să-ţi închipui că profit de unele confesiuni anterioare… Mi-ai mărturisit că ai tăi nu s-au iubit niciodată, că doamna Dumitraşcu şi-a… da, în sfârşit, îşi dispreţuieşte soţul.

— Ei şi? În primul rând e prea redus ca s-o fi simţit, al doilea i-a lipsit ceva? A avut de mâncare, s-a îmbrăcat, în fiecare vară a fost la băi şi, în fond, a făcut tot ce-a poftit, în limitele unui bun simţ care azi l-a părăsit.

— Crezi că-i de ajuns? Tu te-ai mulţumi cu o asemenea existenţă?

— Eu sunt altceva şi nu era vorba despre mine.

— Ascultă-mă, în definitiv, te deranjează că tatăl tău e fericit?

— N-are decât, dacă el a pierdut orice ruşine, dar să n-o facă nefericită pe mama. N-are dreptul!

— Mi se pare că tu eşti nedrept! Şi îngrozitor de egoist.

— Eu constat că iei apărarea bătrânului cu o înverşunare cel puţin stranie şi care-mi dă serios de gândit asupra esenţei moralei tale.

Anca râsese sincer:

— Nu fi caraghios, Andi, şi nu vorbi ca o fată bătrână din romanele domnişoarelor Bronte. Spune-mi, ce ai de gând să faci?

— Evident, maică-mii nu-i suflu o vorbă. Iar cu bătrânul o să am eu o discuţie, de-o să mă ţină minte.

— Părerea mea e să mai meditezi. În locul lui, ţi-aş trage două perechi de palme cât eşti de lung, jurist şi locotenent şi n-aş mai vorbi cu tine două cincinale…

…Andrei tresări. Traian izbutise în sfârşit să contacteze casa doctorului Coman.

— Nu-i acasă?… Dar unde?… Ion şi mai cum?… Nu ştiţi unde locuieşte? Cu cine vorbesc? Când se întoarce, să telefoneze de urgenţă la miliţie. Notaţi vă rog 13157.

— Cine ţi-a răspuns? se interesă Andrei.

— Îngrijitoarea copilului. Cică-i dus la un Ion…

— Şi mai cum?

— Constantinescu. Un nume singular, oftă, nu-i aşa? Din păcate, n-are nici cea mai vagă idee unde stă.

Andrei luă cartea de telefon şi o deschise la litera C. Fugi cu unghia în lungul paginii, numărând mut.

— Sunt douăzeci şi patru de Constantinescu Ion. Ce părere ai?

— E vesel. N-avem altceva de făcut decât să-i luăm la rând. O să lucrăm simultan, pe ambele telefoane.

Andrei sună încă o dată acasă. Nu răspunse nimeni.

„Da, conchise locotenentul sugrumat de spaimă. Acolo s-a întâmplat ceva grav…“

CAPITOLUL VII

...Figura răsare din ceaţă... Sprâncenele negre, îmbinate, ochii a căror privire puţini o îndură apasă pe albeaţa chipului. Gura e cruntă, şanţurile pornite de la aripile nasului s-au adâncit, bărbia încăpăţânată se repede înainte. Întreaga făptură-i neînfricare şi dor aprig de luptă. În temniţă, trupul s-a mlădiat, dar îl simţi vârtos, puternic ca o vergea de oţel. S-a întors singur de la Seghedin, neîngăduind a fi întâmpinat la porţile odobelii.

Nataliţa îl aşteaptă cu pruncul în braţe. În cuget, poartă amestec ciudat de teamă şi dor. Cucoana Ecaterina, ţeapănă plop, îl scrutează lung şi rosteşte răspicat, fără urmă de tulburare în glas:

— Bun venit, fiule. Ţi-am grijit de casă şi muiere, toate-s după cum le-ai părăsit.

Anton îi sărută mâna, mulţumindu-i din priviri. Abia după aceea pare a o vedea pe Nataliţa, care-i întinde copilul. Dumnealui îl primeşte, dar rămâne cu ochii ţintă la obrazul ei.

— Te-ai sfrijit. Oare din ce pricină?

Cucoana Ecaterina pufneşte pe o nară:

— Despre aceasta, avem a sfătui dimpreună, Antoane. Nu vreau să-ţi necăjesc cel dintâi ceas petrecut acasă şi mă mulţumesc a-ţi spune că ţi-ai luat muiere nesupusă, cu minte de tot necoaptă.

Nataliţei îi dau lacrimile. Stă dinaintea lor cu capul plecat şi mâinile spânzurate pe lângă trup, ca o slugă ocărită de stăpân.

Dumnealui îşi ia ochii de la ea şi spune scurt:

— Păcat…

Nataliţa, fără ştiinţa cucoanei Ecaterina, a umplut iatacul cu tufănele şi crizanteme, a înfăţat mireasă patul, pe o tablă de argint se află şerbeturi din Moldova, dulceaţă în chisele şi carafa cu apă de roze îndulcită.

Anton le cercetează cu dispreţ:

— Acestea sunt nimicuri fără de trebuinţă. Pofteşte sluga să le ridice.

Nataliţa se clatină sub povara mustrării şi sloboade poruncă. Dumnealui trece dincolo, în odaia cu vrană de tuci, unde întârzie îndelung. Nataliţa nu-şi dezbumbă rochia, scoate doar clamele ce-i surghiunesc cozile lungi şi îi sunt peste măsură de urâte. Aşteaptă la fereastră, între draperiile vineţii şi priveşte ploaia. Îi după-amiază neguroasă de toamnă, cu cer trândav, rezemat în cuşmele plopilor. Peste obrajii târgului, mână neştiută a legat năframă udă de lacrimi. Un cârd de ciori spintecă văzduhul în foarfeci de aripi negre…

— Socoteam să te găsesc în aşternut.

Nataliţa tresare şi întoarce obrazul slăbit. Dumnealui, o cercetează cu supărată mirare. Nu-i deprins a nu i se împlini orice poftă, ori a i se pune cineva dimpotrivă.

— La ce întârzii?

— Antoane…

Îi spune rar pe nume; de fapt nu-i spune în nici un fel. Uneori închipuirea îi e săracă, nu-i vine a crede că are prunc zămislit dimpreună cu bărbatul acesta crunt.

— Aud.

— Antoane, eu mă întorc la tataia…

Sprâncenele vârtoase se încruntă, retează panglică neagră fruntea înaltă.

— De bună seamă, mama are dreptate socotindu-te necoaptă la minte. Eu adaug şi nesăbuită.

— La ce-ţi sunt de trebuinţă atuncea?

— Natalia, limpede să-ţi fie, că eu nu mi-am luat muiere ca să o lepăd. Asemenea ruşine nu s-a întâmplat în neamul nostru şi nu eu voi fi cel dintâi care să înfrângă obiceiul.

Glasul dumnealui, aspru, i se strecoară cu degete de gheaţă pe şira spinării. Dar de astă dată, Nataliţa îi hotărâtă a-i ţine piept:

— Antoane, cu de-a sila nu mă poţi anina de casele tale, iar eu nu mai îndur. Am încotro mă îndrepta, porţile tataii mi-au rămas deschise.

Chipul dumnealui se înăspreşte auzind de socru, dar nu zice nimic. Se uită însă cu mirare la nevastă-sa. E o copila de şaisprezece ani şi pentru prima oară o simte dârză şi nesupusă. N-o arată, dar îi place.

— Ce anume nu poţi îndura?

Nataliţa se frânge şi începe să plângă. Făptura întreagă îi doar descătuşare.

— Totul! Straiele la care mă sileşte cucoana Ecaterina, bucatele sărmane… Nu-s deprinsă să mă aflu mereu sub porunca altcuiva. Nimic din ce săvârşesc nu-i chibzuit, nici pruncul nu mi-l pot legăna după voie. Mi-i oprit să-mi fac târguielile, n-am doi creiţari să fie ai mei. Tataia, slavă Domnului, mi-a îndestulat buzunările iar mamă-ta mi-a oprit totul. Sofronica, fătuca găinăriţei are punga mai doldora decât mine carele, va să zică sunt stăpâna casei. De când am venit aici, mi-e foame, şi frig, şi lacrima mă încearcă la tot pasul. Şi să mai ştii că eu trai cu mamă-ta nu pot duce. Îi fire necruţătoare şi poruncitoare, iar eu nu-s slugă. Şi iar am să-ţi mai spun că şi dumneata prea eşti aprig cu mine. Te-ai întors după un an şi nici zâmbet nu mi-ai arătat. Îs sfrijită, iacă vorbe de bun găsit. Leapădă-mă, Antoane! sunt neghioabă, şi slută. Nu-ţi sunt de trebuinţă, o pricep, şi slobod eşti să cercetezi după muierea care ţi se cuvine…

Dintr-odată, pe chipul dumnealui se ivi zâmbet larg. Întinse braţele şi o cuprinse strângând-o cu patimă la piept. Buzele sorbeau lacrimile ochilor înstelaţi.

— Natalie, tu eşti muierea care mi se cuvine şi acum o pricep, întâiaşi oară. Te iubesc.

Nataliţa, care temea cu inima gămălie cumplite mustrări, săltă privirea buimacă.

— Da, draga mea, te iubesc.

— Şi… şi… cu jalba mea cum rămâne?

Dumnealui începu să râdă:

— Vom chibzui şi vom îndrepta tot ce se cuvine.

O purtă spre pat ca pe un fulg şi o depuse cu blândeţe, obiect de mare preţ. În ziua aceea se simţi Nataliţa cu adevărat mireasă.

— Şi dacă-ţi plac florile, n-ai decât a semăna grădină în toată casa…

Chipurile pier în ceaţă… În locul lor, se iveşte un altul… Cine-i muierea cu privire albastră şi coamă năvalnică în culoarea frunzei ruginite? Inima se zbuciumă muşcată de durere ascuţită… Şi e iar beznă…

Ajutor!…

* * *

Pe doctorul Coman îl găsiră la al paisprezecelea număr. Andrei trebui să repete de câteva ori cine e şi pe cine caută. După zgomotele care ajungeau la el – muzică dată la maximum, chiote, râsete groase răguşite de alcool sau ascuţite, chicoteli de femei bine dispuse – se putea intui cu uşurinţă că indivizii încinseseră un chef lat care n-avea să se termine curând.

Traian, la celălalt receptor, îşi spirala semnificativ mâna prin aer. „He-he! Băieţii-s dotaţi toţi cu muşchi la mâna dreaptă!…“

Coman, în mod evident „atins“, pricepu greu despre ce e vorba şi Andrei îl auzi comentând: „Mă caută miliţia… sau pompierii, n-am priceput bine… Ce naiba or vrea ăştia de la

caracterul meu?“ În cele din urmă Andrei izbuti să se facă înţeles.

— Sindrom discontinuu… Lasă, dom’le, nu trebuie să-mi explici mie simptomele…

Coman se bâlbâia şi Andrei făcea eforturi disperate să-i desluşească vorbele. Nu ştia că medicul e peltic şi că, în consecinţă, chiar treaz fiind, nu oferea o mostră de dicţie.

— N-am nici o bătrână în inventar… Nu, dom’le, nu-s beat… Adică sunt… Să-ţi spun ce am troscăit de aseară… Juma’ de palincă. Ăsta zice că a adus-o de la Jitniţa. Reţine că-i interesant… Ţi-am vândut un pont.

— Vă rog să treceţi…

— La obiect. Regret, dar trebuie să vă parolez. Am doar doi bolnavi pe modelul ăsta…, un tip de 35 de ani şi încă unul de 90… Ştiu ce vorbesc, puteţi verifica la tov. Anişoara, sora şefă. De altfel, amândoi sunt internaţi acum în secţia mea.

Andrei se interesă fără nădejde:

— Mai există vreun specialist în oraş?

— Nu, frate! Şi-aşa, abia începem unul de altul, deşi Vlădoianu e un tip salon, cu datorii la întreţinere. Ştii ceva, nene?! Hai să bei un şpriţ cu noi!… Suntem aici doar băieţi simpatici… Auzi, unul zice că face şi paraşutism… E o chestie! Dacă plouă, nu-i mai trebuie umbrelă…

Andrei închise telefonul. Traian râse:

— Îţi dai seama cât a vârât ăsta în el? Mâine, dacă-i reproduci discuţia, zice că-i folclor…

— Dă-l încolo de zăpăcit!

— Hm, eu îl dau, dar cu individul s-a epuizat ultima noastră pistă. Practic, nu mai văd nici o soluţie.

— Trebuie să ne gândim, spuse maşinal Andrei şi ridică hotărât receptorul.

— Unde telefonezi?

— La Anca. Fie ce-o fi! Ştiu că maică-sa nu mă înghite, dar trebuie să aflu ce a făcut.

Elvira Radulian se trezi abia la al şaselea semnal telefonic. Fiind o femeie cu multă energie – ziua judicios compartimentată era plină de activitate – nu se odihnea niciodată după-amiaza; de aceea, dormea ţeapăn, sforăind ca un muscal.

„Eu una, obişnuia să afirme plină de suficienţă, înţeleg dacă mă vâr în pijama şi mă culc, să dorm…“

Fratele ei, care la rându-i o socotea scrântită, o privea nedumerit: „Că parcă eu înţeleg să mă duc în vizită la Buckingham Palace sau să fac o plimbare cu tractorul…“

Elvira aprinse veioza, gândind reflex: „Ce naiba, s-a şi făcut şase?“

Se dezmetici instantaneu şi ridică surprinsă, vag îngrijorată, receptorul:

— Da, spuse maşinal şi pe tonul automatizat al obişnuinţei, casa Elvirei Radulian.

— Sărut mâinile, doamnă, auzi glasul politicos şi extrem de jenat al lui Andrei. Vă rog să mă scuzaţi că vă deranjez. Sunt locotenentul Dumitraşcu…

Elvira simţi că i se zbârleşte părul de furie:

— Şi dumneata crezi că asta este o calitate suficientă, care te îndreptăţeşte să deranjezi lumea la ora trei dimineaţa?

— Încă o dată, vă cer mii de scuze, dar este o situaţie excepţională. Vă rog frumos, permiteţi-mi să vorbesc cu Anca.

Elvira Radulian se săltă într-un cot. Prin cămaşa de noapte elegantă, îi scăpă sânul mare, dar ferm şi bine format.

— Nu-ţi permit nici dacă te-ar chema generalul Eisenhower. Dumitale nu ţi-e un pic de ruşine?

— Vă repet, e un caz de forţă majoră.

— Ce forţă majoră, domnule?! Fiică-mea nu-i miliţiancă, aşa că n-are ce căuta în forţe majore. Iar dumitale să-ţi intre bine în căpăţâna cu chipiu că aici nu-i han la drumul

mare şi nici casă de toleranţă. Chiar mâine dimineaţă am să mă plâng superiorilor dumitale.

Trânti receptorul cu furie şi sări din pat. Înhaţă capotul aruncat pe un fotoliu de budoar, Louis XV, şi-l îmbrăcă din mers. Se repezi spre odaia Ancăi, cu intenţia să-i facă un scandal de pomină.

„Auzi, răcanul! Derbedeul! Îşi permite să mă deranjeze în plină noapte! Sună de nebun ca în târla lui tat'su!…“

Apăsă clanţa cu putere şi aprinse lustra. Rămase cu gura căscată. Aşternutul Ancăi era intact, halatul agăţat la locul lui, în spatele şifonierului. De uimire, i se muiară genunchii şi se aşeză pe marginea patului. În ciuda discuţiei tari şi a surprinzătoarei opoziţii a fetei, nu se aşteptase să-i iasă din cuvânt.

O sudoare rece îi broboni fruntea. Stinse lumina şi deschise bufetul din sufragerie. Simţea nevoia unui întăritor. Luă primul pahar care-i căzu în mână, o cupă de şampanie, şi-l umplu ochi cu vodcă. Îl isprăvi din două înghiţituri şi se simţi mai întremată. Când vru să-şi aprindă o ţigară, găsi biletul Ancăi, rezemat de pachet.

Procedez aşa cum vrei tu. Nu mă mai întorc, Anca.

* * *

Doar o sută de metri o despărţeau pe Anca de locuinţa familiei Dumitraşcu. Îi parcurse aproape în fugă, luptându-se cu viscolul atât de puternic, încât aproape că îi smulgea căciuliţa din blană de vulpe. Maică-sa o îmbrăca elegant şi costisitor, însă ca pe o femeie de patruzeci de ani. Garderoba Ancăi abunda de deux-pieces-uri sobre şi rochii serioase, avea un mantou negru de seară din astrahan, poşete plic de toate culorile, mănuşi asortate pentru toaletele de vară, când accesoriul dispăruse până şi din ţinuta bunicilor. Anca ar fi preferat pantaloni pescăreşti şi tricouri; sloganuri fistichii, tăşci care să-i tragă un umăr cu

cel puţin zece centimetri mai jos decât celălalt, bereuri de lână „love story“, apres-sky-uri în locul ghetelor incomode cu toc înalt…

Plecase de acasă îndârjită şi cu ferma decizie de a nu se mai întoarce. În poşetă avea vreo cinci sute de lei şi un CEC, economii personale realizate din bursă şi de care maică-sa îi permitea să dispună liber. În principiu, Anca îşi propusese următoarea schemă: avea să treacă pe la familia Dumitraşcu îndeplinind astfel rugămintea lui Andi apoi… Apoi totul devenea îndeajuns de confuz, mixtură de clişee neverosimile. O întrevedere cu Andrei pentru a-i relata rezultatul vizitei la părinţii lui, câteva ceasuri petrecute în sala de aşteptare pustie a gării, apoi drumul cu trenul… Avea să locuiască la unchiul Mitică, fratele mamei, care urma s-o ajute să-şi rezolve transferul la Universitatea din Bucureşti.

În secret, fără să şi-o mărturisească limpede, Anca trăgea nădejdea că situaţia ei – i se părea catastrofală, dramatiza traducând discuţia cu Elvira în „mama m-a dat afară din casă“ – îl va impresiona pe Andrei care nu-i va îngădui să părăsească oraşul. Andi locuia singur într-o garsonieră. În mai puţin de o lună puteau fi căsătoriţi…

În holul blocului îşi aranjă părul răscolit de vânt şi se uită la ceas. Două şi jumătate. Dintr-o dată realiză absurdul circumstanţei. Ea, Anca Radulian, singură în plină noapte, bătând la o uşă străină.

Ţârâitul soneriei perfora strident liniştea şi fata avu impresia că trezeşte tot blocul. Insistă, închipuindu-şi jenată că poate soţii Dumitraşcu dorm. Ce cap aveau să facă dând ochii cu ea… Nu-i răspunse nimeni, iar dincolo de uşă nu se simţea nici o mişcare. Anca îşi lipi urechea de tăblia vopsită într-un verde de salată. Nu se auzea nimic. Doar bătăile inimii ei.

După un sfert de oră, renunţă, reflectând că nu e decât o singură soluţie. Să se ducă la Andi, la birou.

Viscolul o strânse în braţe cu mâini şi răsuflare de gheaţă.

* * *

După primul moment de surpriză, Ioana îl aşezase pe canapea cu o ţigară aprinsă şi un pahar de coniac.

— Bea-l dintr-o dată! Nu-i sănătos, dar ai să te încălzeşti imediat.

Vasile era friguros şi pe Ioana nu înceta s-o amuze amănuntul. Până acum, îşi închipuise că doar femeile şi bătrânii suferă de frig. Tatăl ei, doctorul Costea, ca şi fostul ei soţ umblau iarna fără căciulă, habar n-aveau ce-i ăla fular, napoleoni sau flanelă de corp. Fără să i-o mărturisească lui Dumitraşcu, ea însăşi privise cu dispreţ asemenea accesorii, nu se imaginase niciodată în braţele unui bărbat care poartă maiouri sau „izmene cu mânecuţe“... Nu era sexy, nu era masculin, peisajul respingea aprioric ideea de amant. Ca dovadă, când filmase vreodată Alain Delon, sau Charles Bronson, ori Clark Gable – mă rog, oricare din frumoşii ecranului – în izmene „moartea pasiunii“ şi flaneluţe calde?

Înfofoleala lui Vasile însă o înduioşa şi, încă o dată, conchisese filosofic că dragostea e în stare de minuni. „Sau poate că eu am îmbătrânit, iar pretenţiile mele nu mai sunt nici ele juvenile...“

Vasile, înviorat, sorbea des din al doilea coniac. Interiorul Ioanei avea ciudatul dar de a-i crea o stare de calm. De îndată ce-i trecea pragul, se simţea pătruns de linişte, despovărat de griji. Şi aceasta în ciuda faptului că pictoriţa era departe de a fi o pildă de stăpânire de sine. Impulsivă, nerăbdătoare, prea voluntară, declanşa uneori discuţii violente; în mai puţin de un an, se despărţiseră „definitiv“ de vreo opt ori. O revoltau ceea ce ea eticheta drept „tembelismele“ lui Vasile, sentimentul că nevastă-sa îşi bate

joc sângeros de el şi că tontul rabdă, aruncându-şi norocul cu amândouă mâinile pe fereastră. Norocul lui Vasile se numea, evident, Ioana… Se întorceau unul la celălalt, după două, maximum trei zile, sfâşiaţi de dor, de o patimă aproape dureroasă, lacomi, zăpăciţi de fericirea de a se regăsi, simţind inconştient că, în pofida climatului furtunos în care evolua dragostea lor, nu se vor putea despărţi niciodată. O singură dată înduraseră o separaţie de şapte zile. Dumitraşcu plecase în concediu la mare, pictoriţa fusese reţinută de amenajarea unui pavilion expoziţional. Nici unul nici celălalt n-aveau să uite vreodată cele douăsprezece zile petrecute apoi într-o vilă la Eforie Nord. Erau singuri: ei, dragostea lor şi marea. Se vedea prin zidul-fereastră care dădea pe faleză. Reiterând cumva atmosfera din „Jocul de-a vacanţa“, nu ţineau socoteala calendarului, ceasurile nu erau învârtite, se simţeau pe insula Citera. Seara ieşeau la câte un restaurant. Se ţineau strâns de braţ, se sărutau de fiecare dată când se credeau neobservaţi. Ioanei îi era teamă mai ales de eventualele sarcasme ale tinerilor. „Chiar dacă am avea fiecare zece ani mai puţin şi tot le-am părea ridiculi… Ştiu cum gândeam eu la vârsta lor…“

De altfel, nici ea însăşi nu-şi închipuise că doi oameni maturi se pot iubi cu asemenea intensitate. Combinaţiile, legitime sau nelegitime, după vârsta de patruzeci de ani şi le imagina sub forma unui soi de alianţă a partenerilor în întâmpinarea bătrâneţii, cooperative amabile cu dormitoare separate şi televizor comun. Ceea ce se întâmpla acum între ea şi Vasile o năucea şi îşi spunea adesea, cu strângere de inimă, că e prea frumos ca să dureze. În cele douăsprezece zile petrecute la Eforie, nu puseseră piciorul pe plajă, costumul de baie nou al Ioanei, cumpărat în Spania, se întorsese la Bucureşti intact, cu eticheta magazinului agăţată încă de breteaua sutienului…

— Mi se pare fantastic, reluă Vasile, ca în tot târgul ăsta să nu funcţioneze un singur telefon public.

Venise la Ioana ca să-l sune pe Andrei, dar şi dintr-o pornire instinctivă. Simţea nevoia să-l liniştească cineva, să-l răsfeţe, să-i adoarmă temerile.

— Exagerezi, spuse pictoriţa. N-ai bătut tot târgul... În fine, nu despre asta e vorba. Mai sună-l pe fiu-tău.

Încerca de jumătate de ceas să-l prindă, dar telefonul lui Andrei suna în permanenţă ocupat. Vasile stinse ţigara rotindu-şi ochii în interiorul familiar. Spre deosebire de alţi pictori, Ioana nu-şi umpluse casa cu propriile producţii. Un Marius Bunescu incendia – crâng de trandafiri Crimson-Glory – unul din pereţii living-roomului. Îi ţinea vizavi o reproducere inspirată după un peisaj de Corot. Sub oglinda veneţiană, pe o consolă graţioasă Regence, Vasile văzu o glastră cu garofe albe. O arătă cu bărbia:

— Cine ţi-a adus flori?

Ioana începu să râdă:

— Dacă-ţi arde de „tipii“ mei, înseamnă că lucrurile nu sunt chiar atât de grave. Eu mi le-am adus. Fac parte din fericita specie a femeilor care-şi cumpără flori şi singure şi nu traduc şapte fire a cinci lei egal treizeci şi cinci, egal jumătate de kilogram cotlet de porc sau zece pâini şi un corn.

— De ce albe?

La începutul dragostei lor, Ioana, romantică şi amatoare de efecte teatrale, îl avertizase că atunci când se vor despărţi va ţine o floare albă în mână. „E doliul extrem orientalilor…“

— Nu fi copil. Hai, mai încearcă!

Inginerul formă numărul. Depărta receptorul de ureche, arătându-l pictoriţei ca şi cum aceasta ar fi avut îndoieli.

— Ocupat!

— Ai răbdare, până la urmă, dai de el. Spune-mi, crezi într-adevăr că nevastă-ta ar putea face vreo… nesăbuinţă?

— Nu ştiu, oftă inginerul. N-am pus-o niciodată la încercare, dar mi-e teamă. Ideea o obsedează din tinereţe, mi se pare simptomatic.

Ioana făcea eforturi să-şi păstreze calmul. Când îl vedea deprimat, neliniştit din cale afară, îl menaja, tratându-l cu toată blândeţea. Era însă încredinţată că Vivien exercita asupra soţului ei un şantaj sistematic, pe cât de vulgar, pe atât de eficace. Se mulţumi să emită consideraţii de ordin general:

— Părerea mea e că nu trebuie să-ţi pierzi cumpătul. În general, cei care vor într-adevăr să-şi pună capăt zilelor, n-o spun în gura mare. Tac şi fac!

— S-au mai întâmplat însă şi alt fel de cazuri.

— Nu contest, dragul meu, şi te înţeleg că eşti îngrijorat. Mai există un aspect de care trebuie să ţii seama. E prea legată de Andrei, îl iubeşte prea mult pentru a consimţi la marea, definitiva despărţire. De obicei, se sinucid oamenii care nu mai au nimic de pierdut, nu-i mai leagă nimic de viaţă. Iar Vivien se agaţă cu unghiile şi cu dinţii de ea. Ca dovadă, nici pe tine, care nu însemni nimic pentru ea, nu vrea să te piardă. Înţelege-mă, e prea zgârcită ca să dea ceva! Cinci lei, un blid de mâncare sau libertatea ta. Cu viaţa ei va fi cu cel puţin un centimetru sau, dacă preferi, două grame mai avară.

Dumitraşcu o privi sâcâit:

— Iar conferenţiezi!

Pictoriţa, decisă să nu se enerveze, începu să râdă.

— Nu, iubitule, îţi explic doar pe larg.

— Aşa-i, eu sunt prost! Îmi ţii teorii, prelegeri şi omiţi un fapt esenţial: Vivien e bolnavă. Într-un moment de criză, poate să comită vreo nebunie.

— Raportat la momentul actual, asta ar însemna să-şi pună juvăţul de gât, numai ca să se răzbune pe tine. Reacţia mi s-ar părea cu totul şi cu totul singulară.

— Singulară sau nu, e perfect posibilă.

— Iartă-mă, Vasile, dar dă-mi voie să-ţi spun că în cazul asta ai trăit o viaţă întreagă alături de o nebună furioasă, care, pe deasupra mai e şi bestie.

Dumitraşcu se crispă. Îl deranjau formulele tari şi, în asemenea momente, considera că Ioana e dură. Uneori îl înspăimânta. Slăbiciune, poate reacţie a instinctului de conservare, inginerul ocolea deliberat adevărurile neplăcute, întorcându-le spatele sau închizând ochii. Iar pictoriţa avea dezagreabilul sistem de a-i deschide cu de-a sila, talentul incomod de a pune degetul pe răni uitate sau ignorate. „Dacă nu văd eu şi sunt fericit, de ce să-mi atragă atenţia?…“

— Măi, fată, am discutat de atâtea ori lucrurile astea, ce sens are să le forfecăm iarăşi, şi iarăşi, şi iarăşi? Uneori am impresia că eşti sadică.

O flacără reteză privirea pictoriţei. Îşi muşcă buzele ca să nu izbucnească.

— În ziua când voi înceta să fiu „sadică“, vei fi şi mai puţin fericit. Va însemna că nu te mai iubesc.

— Şi asta mi-ai mai spus-o, iar ziua aceea nu va veni niciodată.

— Mi-ar place să fiu la fel de sigură ca tine. Răbdarea n-a constituit niciodată calitatea mea de rezistenţă.

Vasile o privi rugător:

— Iubito, n-am venit să ne certăm.

— În fond, declară Ioana simţindu-se încă atinsă, nu înţeleg de ce ai venit.

— N-aveam de unde să-l sun pe Andrei.

— Ajungeai mai repede la el la birou decât la mine.

— Dacă te deranjez…

Inima pictoriţei se muie. Când stăteai să te gândeşti, Vasile nu era de invidiat. Pe de o parte avea de îndurat scandalurile cu Vivien şi crizele lui de conştiinţă, de partea cealaltă scandalurile cu ea, Ioana, şi dragostea căreia nu i se putea împotrivi.

Îl luă de mână şi-l sărută în fugă pe obraz:

— Ştii bine că nu.

— Ce să fac acum?

Da, asta îl caracteriza. Dumitraşcu era genul de individ care trebuia să întrebe ce are de făcut, care nu va lua niciodată singur o decizie. Totdeauna vor hotărî alţii pentru el…

— Iubitule, în primul rând, eu n-aş fi plecat de acasă fără să forţez uşa dormitorului.

— Nu sunt un barbar!

— Nu, eşti un caraghios! Barbar, că spargi uşa de la iatacul nevestei personale din apartamentul personal. Ştii, m-a enervat totdeauna cât caz s-a făcut în Forsyte Saga pentru „crima“ pe care a comis-o Soames dând buzna în budoarul Irenei. Vezi, Doamne, şi-a violat nevasta cu acte!

Dumitraşcu îşi prinse capul în mâini:

— Iar vorbeşti mult. Perorezi, pledezi şi iar perorezi. N-am pomenit femeie mai vorbăreaţă.

Pictoriţei îi zvâcni colţul buzelor:

— Cineva trebuie să mobileze tăcerea, dragul meu. Şi, dacă procedai cum ţi-am spus eu, acum nu te perpeleai de parcă te-ai fi pudrat cu praf de scărpinat. Ştiai că totul e un bluff ordinar şi, de cel puţin un sfert de oră, m-ai fi ţinut în braţe.

— În consecinţă?

— În consecinţă, dacă eşti prea delicat ca să intri în dormitorul legitimei, fără a fi anunţat în prealabil de un majordom perfect stilat, nu-ţi rămâne decât să te duci la Andrei şi să-i relatezi situaţia. O să-i facă o plăcere nespusă… Apropo, i-ai spus lui Vivien că intenţionezi să introduci acţiunea de divorţ luni?

Spre deosebire de marea majoritate a partenerilor clandestini care evită instinctiv – jenă? vag simţământ de vinovăţie? – să pronunţe numele soţului inocent, Ioana făcea referinţe directe la Vivien, fără a apela la uzualul „ea“ sau „aia“…

— Da, zise Vasile. Am avertizat-o. Aşa mi s-a părut corect. Nu trebuia?

Pictoriţa se ridică, trăgându-şi elucidată poalele hainei de casă. Se duse la oglindă şi îşi înfipse câteva clame în coama de păr blond, vrând să pară indiferentă. Dumitraşcu o urmărea încordat:

— Nu spui nimic?

Ioana săltă din umeri:

— Mai e ceva de spus, când totu-i limpede ca o dimineaţă senină? Vrei şi o schiţă? Te-a simţit hotărât să divorţezi şi a început şantajul. Cel mai odios şi trivial şantaj.

— Şi dacă totuşi o face? Îţi dai seama că nu aş mai avea un moment de linişte până la capătul zilelor mele?

— Pe asta mizează şi ea.

— Mă interesează nu miza ei, ci conştiinţa mea.

— Chiar dacă trebuie să-ţi sacrifici singura şi ultima şansă de a fi fericit?

Inginerul îşi plecă privirea. Şopti:

— Chiar…

Ioana îi cercetă lung chipul descompus de frământări. Rosti gânditoare, după câteva clipe:

— Ştii, Vasile, există oameni care nu au vocaţia fericirii, iar cu aceştia nu mai e nimic de făcut. Trebuie să-i laşi să-şi poarte crucea până în mormânt şi să ai grijă ca drumul să nu ţi se încrucişeze cu al lor.

Îi întoarse spatele. Nu cu bruscheţe, ci vrând să arate că socoteşte discuţia încheiată, diagnosticul definitiv. Se apropie de magnetofon şi puse o bandă la întâmplare.

Inginerul o luă în braţe, căutându-i ochii.

— N-ai să mă părăseşti, Ioana, nu-i aşa? Noi nu ne putem despărţi. Promite-mi că n-ai să pleci.

Trupul pictoriţei deveni ţeapăn. Ştia că nu are tact, că în momentele acelea ar fi trebuit să fie conciliantă şi să-l menajeze, în orice caz să nu abordeze probleme spinoase. Era însă ferm încredinţată că ameninţarea cu sinuciderea reprezenta o simplă bufonadă de mahala şi, în acelaşi timp, n-o mai ţineau nervii. Fusese totdeauna impulsivă, iar manevrele lui Vivien Dumitraşcu îi provocau repulsie şi

revoltă; de indignare simţea realmente cum îi clocoteşte sângele în vine, că-i pocnesc tâmplele.

Inginerul îi căuta buzele:

— Lasă-mă să plec liniştit, iubito. Spune-mi că vom fi totdeauna împreună. Ai răbdare, iubita mea, te implor!

Obrazul pictoriţei părea de gheaţă. Rosti hotărâtă, neaşteptat de calmă!

— Dacă luni dimineaţa nu introduci acţiunea de divorţ te părăsesc. Alege: ori eu, ori Vivien.

CAPITOLUL VIII

Anca, îngheţată, cu ochii înlăcrimaţi din pricina gerului şi a vântului ascuţit, îl aştepta în camera 203, o încăpere de lângă punctul de control. Andrei, agitat, cu sufletul la gură, o prinse de umeri:

— Ei? Ce se aude?

Traian, intră îngrijorat, închise uşa şi se lipi cu spatele de ea. Sus, în birou, rămăsese Popovici, ajutorul ofiţerului de serviciu. Se uită la cei doi, ciupindu-şi uşor bărbia.

„Cât poate să ţină ăsta la maică-sa, e ceva fantastic!…“

O avea în faţa ochilor pe doamna Dumitraşcu, iar imaginea nu era deloc seducătoare. Mărunţică – „de remarcat că necazurile cele mai mari le provoacă de obicei oamenii scunzi“, citise cândva –, nervoasă, cu gesturi bruşte pe care făcea impresia că nu le poate controla, crea în jurul ei un permanent climat de nelinişte. De un egoism feroce, era total indiferentă la tot ce s-ar fi putut întâmpla celor din jur, concentrându-şi întreaga forţă de afecţie asupra ei însăşi, dar în primul rând asupra lui Andrei. Când era vorba de băiat, devenea jalnic de penibilă, instinctul matern scăpând cenzurii raţionale. Traian n-avea să uite niciodată o serbare de sfârşit de an, pe când se aflau în clasa a IlI-a. Andrei, elev bun şi muncitor, clar prea nervos din cauza atmosferei tensionate de acasă, obţinuse premiul II. Doamna Dumitraşcu făcuse realmente o criză de isterie, îi smulsese coroniţa de flori şi o călcase în picioare, îi rupsese cărţile sub privirea stupefiată a corpului didactic şi a părinţilor.

„N-ai nevoie de pomana lor! urlase ca o smintită. A luat ăla premiu’ I pentru că-i copil de doctor şi ta’su i-a înfundat pe ăştia cu curcani şi cadouri! Lasă, băiete, că mai există o dreptate în ţara asta! Ajung până la minister…! Până la CC!“

Andrei, răpus de ruşine, leşinase. Urmase, sub privirea asistenţei înlemnite, partitura mamei disperate care-şi pierde copilul distrus, ucis de nedreptatea autorităţilor şcolare…

A doua zi, învăţătoarea, sincer îngrijorată de mediul în care evolua Andrei, încercase să aibă o discuţie cu Vasile.

— Nu vreau să vă jignesc, domnule inginer, dar sunt încredinţată că soţia dumneavoastră ar trebui să consulte un psihiatru. Ieşirea de ieri a fost inadmisibilă. Gândiţi-vă şi dumneavoastră! Ce contează premiul obţinut în clasa a treia elementară! Măcar de ar fi fost vorba de treaptă sau bacalaureat…

— Nu vrea să se ducă la medic, n-am ce face.

— Cel puţin încercaţi să faceţi ceva pentru copil. E nervos, irascibil, sensibilizat la maximum şi asta numai din cauza atmosferei de acasă. Îl am elev de trei ani. Tresare la orice zgomot, îi cad obiectele din mână, plânge cel mai uşor din toată clasa, unde am şi fete.

— Regret, dar nu dispun de nici o autoritate în casă.

„Şi totuşi o iubeşte cum n-am întâlnit pe cineva să-şi iubească mama, reflecta consternat Traian. Uite şi acum! îi vine iubita scoasă din pat în plină noapte, pe o vreme câinească, şi nici măcar n-o ia de mână!“

— Ce s-a întâmplat? insistă Andrei.

Anca se aşează istovită pe un scaun şi îşi scoase căciulița.

— Nu răspunde nimeni. Am sunat, am bătut la uşă, degeaba.

Andrei se încruntă:

— N-ai insistat destul. Sunt convins.

Anca se uită la el cu o privire care pe Traian îl impresionă.

— De ce, întrebă fata jenată de tonul locotenentului, când eşti supărat, trebuie să-mi găseşti mie obligatoriu o vină?

Traian se ridică plin de tact, pretextând că ar avea ceva de comunicat la poartă.

— N-ai insistat, repetă Andrei.

— Am aşteptat la uşa lor un sfert de ceas şi am trezit doi vecini! N-ai decât să te interesezi. Apartamentul de vizavi şi cel din stânga… Simţeam că mor de ruşine.

— Egoistă ca totdeauna! La ruşinea ta te gândeai! Nu te ştiam atât de delicată. Asta e! Nu poate să aibă omul încredere în tine când îţi cere să faci ceva.

Anca, depăşită de evenimentele unei singure nopţi, începu să plângă. Andrei, în fond impresionat, dar prea timid ca s-o arate, continuă să bodogănească, dar pe un ton mai moderat:

— Acum plângi! Bineînţeles! Arma infailibilă a sexului slab. Ce ţi-am spus, în fond?

Fata îşi ridică ochii plini de lacrimi. Nu erau frumoşi, aveau o culoare incertă şi păreau prea mici pe obrazul rotund, dar genele foarte lungi completau mult, dându-i o privire de păpuşă.

— Eşti îngrozitor de nedrept cu mine. Am făcut tot ce am putut. Ca să plec de-acasă, m-am certat cu mama.

— Aha! De aia mi-a oferit la telefon o neuitată mostră de politeţe. N-am să mai intru niciodată la voi în casă!

— Sunt convinsă de asta, replică Anca pe un ton care-l făcu pe locotenent s-o privească mai atent.

— Ce vrei să spui?

— Că nu mai am casă. M-a dat afară. Pentru totdeauna.

În cu totul alt cadru sentimental îşi imaginase fata că va face mărturisirea, dar, din păcate, constata că împrejurările nu erau de natură să-l mişte pe locotenent. Se simţea înduioşată de propria ei situaţie, se monta singură şi făcea abstracţie, cu orgoliul şi poate lipsa de fantezie proprie tinereţii, că, în fond, era suficient să se întoarcă acasă pentru ca totul (cu, sau fără scuze de circumstanţă,

suportând în cel mai rău caz încă o discuţie neplăcută) să reintre în normal.

Fără tact, locotenentul pufni:

— Altă dandana! Parcă nu ajungea câte am pe cap.

Ofensată, Anca îşi încleşta degetele în fermoarul poşetei.

— Eu nu-ţi stau pe cap, Andrei, şi n-am să-ţi stau niciodată. Ceea ce s-a întâmplat între mine şi mama, mă priveşte personal.

— Că mie mi-e indiferent ce se întâmplă cu tine, oftă el.

De recunoştinţă – primul cuvânt drăguţ – Ancăi i se umplură iar ochii de lacrimi.

— Aşa s-ar părea, totuşi… Nu ştiu, Andrei, cum poţi fi atât de bun cu alţii şi atât de rău cu mine?

— Pentru că pe tine te iubesc, şi am pretenţii mai mari.

— Uneori, spuse Anca pe gânduri, mă întreb dacă n-aş prefera să mă iubeşti mai puţin. Ţii minte, când, într-a zecea, ai furat bani de acasă şi i-ai dat lui Pavelescu?

Cum să nu-şi amintească? Luase o sută de lei din poşeta mamei ca să ducă portocale la spital unui coleg. Băiatul n-avea decât tată, care, încurcându-se cu o femeie mult mai tânără, uitase de copil, abandonându-l aproape complet. Acasă, doamna Dumitraşcu făcuse un scandal de pomină, acuzându-l pe Vasile că-i furase banii. După câteva zile, obsedat de remuşcări, Andrei mărturisise adevărul. Vivien nici măcar nu-l bruftuluise mai serios, ba părea chiar încântată că Vasile a încasat un scandal pe gratis. Fusese prima oară când prin mintea lui Andrei traversase ideea că probabil conduita maică-sii vizavi de Dumitraşcu nu e tocmai corectă…

Un ciocănit discret în uşă îi răsuci gândurile:

— Tată!

Inginerul arăta rău şi Anca, ridicându-se instinctiv în picioare, îşi zise că doar în filme întâlnise vreun chip pe care să se citească atâta suferinţă. În general, înfăţişarea lui Dumitraşcu nu-i trăda vârsta şi nu o dată o auzise chiar pe Elvira că „fură pe puţin zece ani. Trebuie să fie un

monstru de nesimţire, altfel nu se explică. O ţicnită ca Madam Vivien ţi-l băga pe altul în groapă.“

Şi dintr-o dată, în câteva ceasuri – Anca îl zărise la prânz făcând cumpărături – îmbătrânise. Da, avea în faţa ei un om bătrân. Ochii îşi pierduseră vioiciunea şi strălucirea, linia gurii era suptă de amărăciune, parcă ar fi rămas fără buze, întreg chipul alunecase, ca şi cum muşchii și-ar fi pierdut pe neaşteptate orice vigoare.

— Ce-i cu tine aici? Ce s-a întâmplat?

Inginerul avu o clipă de şovăială şi locotenentul îşi închipui că evită să discute în prezenţa fetei:

— Poţi vorbi faţă de Anca. N-am secrete.

— Ştiu, băiete, spuse stins Vasile. Nu-i vorba de asta…

Îşi scoase căciula şi o scutură de zăpadă. Avea capul bine modelat, iar părul – calamitatea majorităţii bărbaţilor săriţi din treizeci de ani – era înspicat şi la fel de bogat ca în tinereţe.

— Maică-ta…

— Ce-i cu ea? De ce nu răspundeţi, când vă sun? Vorbeşte odată!

— De două ceasuri s-a încuiat în dormitor şi are telefonul la ea. Am auzit că ai sunat, dar n-am avut ce face…

De groază, glasul locotenentului izbucni piţigăiat:

— V-aţi certat! Ce i-ai spus? Ce i-ai făcut? Spune, ce i-ai făcut?

Dumitraşcu îşi ridică privirea stinsă:

— Ai trăit peste douăzeci de ani în casa…, în casa aceea. Nu ştii că nu i-am făcut niciodată nimic?

— Nici acum?! strigă locotenentul pierzându-şi cumpătul. Umbli de un an cu destrăbălată aia de pictoriţă şi faceţi pe porumbeii la o vârstă când ar trebui să vă gândiţi la locul de veci.

Anca, înspăimântată, îşi duse mâna la gură:

— Andi!

— Tu să nu te amesteci!

— Lasă-l, fetiţo, spuse inginerul cu un zâmbet şi o voce care Ancăi i se părură sfâşietoare. Lasă-l să zică.

— O torturezi pe mama de un an încheiat şi, când ai izbutit, în fine, s-o aduci la capătul puterilor, vii la mine să te scot din impas. Ai s-o ai pe conştiinţă, ţine minte, n-am să te iert toată viaţa! Copiii mei, ţi-o jur, nu vor şti niciodată că eu am avut un tată, iar ei un bunic!

Dumitraşcu se ridică anevoie de pe scaun. Avea privirea umedă, dar zâmbetul acela îngrozitor de dureros nu se alungase de pe chipul livid. Se îndreptă spre uşă cu pas ostenit. Rosti cu mâna pe clanţă, fără să se întoarcă:

— Cuvintele acestea, Andrei, or să te apese cândva. Nu vei reuşi să le uiţi niciodată. Eu…, te-am iertat.

— Ajutor… Sunt plină de sânge… Mor… De ce nu trimiteţi pe cineva?… Ştiu… Sunt prea bătrână… Nu mai merită… Înţeleg…

— E groaznic, şopti Popovici. Moare şi nu putem s-o ajutăm cu nimic…

Dumitraşcu abia îşi târa paşii. Ar fi vrut ca drumul acela, în noaptea arsă de viscol, să nu se mai termine niciodată. Să meargă, să meargă, apoi să se prăbuşească…

Să nu ajungă nicăieri.

Vivien, Ioana, acum Andrei… Vorbele Ioanei: „…Fiu-tău nu poate să te înţeleagă. Poate peste 15-20 de ani, cu ochiul maturităţii, când va reuşi să devină mai obiectiv faţă de tine. Dar atunci n-o să te mai încălzească. Va fi târziu, iremediabil târziu…“

Fără să-şi dea seama, inginerul vorbea cu glas tare. Viscolul îi smulgea de pe buze cuvintele fierbinţi care piereau în văzduhul vrăjmaş ca măciuliile florilor de păpădie.

„Şi dacă fiu-meu nu mă înţelege, Vivien nu m-a înţeles niciodată, de ce nu mă înţelegi tu, iubito? De ce nu ai răbdare?… Ioană, Ioana mea… De ce îmi iei singura

bucurie?… Te iubesc, fericirea mea… Te iubesc cum n-a fost iubită o altă femeie pe pământ…“

„Nu, auzi Vasile glasul Ioanei… Nu, de vreme ce poţi renunţa la mine…“

„Ai răbdare, fetiţo, ai răbdare şi aşteaptă-mă.“

„Dă-mi un termen şi explică-mi-l!“

Pe obrazul inginerului lacrimile îngheţaseră. Când ajunse acasă, ridică ochii spre ferestrele dormitorului. Beznă. Simţi cum spaima îi sfredeleşte inima.

„Oare când te sinucizi, o faci pe lumină sau în întuneric?“

O luă pe scară având sentimentul că urcă treptele ghilotinei.

* * *

— Bă, tu nu te mai duci la culcare?

Dănuţ se uită la unchiul său pe sub sprâncene şi îşi scoase degetul din nas.

— Nu-i frumos să vorbeşti cu bă! Aşa ne-a zis tovarăşa…

Costică râse gros. Stătea răsturnat comod pe canapea, cu mâinile în buzunare. Pântecul balonat ridica o movilă înaltă şi ţuguiată, îmbrăcată într-o vestă din lână de casă.

— Etete! Bravo, mă! Da’ tovarăşa nu v-a mai zis că la ora opt trebuie să fiţi în pat?

— Ţţ! făcu băiatul încredinţat că nu minte.

Costică îşi mută privirea la cumnatu-său. Stătea la masă cu bărbia rezemată în podul palmelor şi fuma pe gânduri. În spatele ochelarilor, clipitul mărunt îi trăda oboseala. Costică, savurând voluptăţile digestiei, reflectă filosofic:

„Mare aiurit şi ăsta, domnule! Stă mobilă în casă, nu pune mâna pe nimic, tace plătică şi răscoleşte prin dicţionare. Meserie de zăpăcit fără căpătâi. De când am isprăvit liceul, n-am deschis nici măcar unul şi, slavă Domnului, bag de seamă că oamenii pricep ce spun. Noroc

cu Cocuţa că-i fată bună, alta de multă vreme îi punea bulendrele la uşă…“

Damian întrebă brusc:

— Eşti sigur că nu te înşeli?

Cătănoiu, surprins asupra gândului, se holbă fâstâcit.

Sandu începu să râdă. Îl urmărea de câteva minute şi după expresie putea paria că rumegătorul îl judecă în sinea lui. Întrebarea în doi peri se asorta oricărei reflecţii care l-ar fi pus în dezavantaj.

Costică îşi trecu palma peste fruntea asudată.

— Habar n-am ce vrei să spui.

— Atunci nici eu.

Din bucătărie veneau arome şi zgomote sărbătoreşti.

Coca, la al doilea frământat al aluatului, îşi înjura cu sârg bărbatul, străduindu-se în acelaşi timp să arboreze o mină festivă faţă de Marcela. Grăsana era vioaie, nu dădea semne de oboseală, iar prepararea cozonacilor în creierii nopţii o delecta nespus. N-ar fi schimbat distracţia nici cu cel mai amuzant spectacol de revistă, singurele pe care le viziona în târg sau la televizor.

— Ascultă, Cocuţo! începu amestecând umplutura de nucă. Tu ştii că eu nu m-am amestecat niciodată în viaţa ta şi de felul meu nu-s curioasă… M-am izbit lui bietu’ tata… Ca soră mai mare, însă, trebuie să-ţi spun că mie nu-mi place deloc ce am observat la Sandu.

Coca, lac de sudoare, îşi îndreptă spatele cojindu-şi mâinile de aluat.

— Ce naiba ai observat?

Marcela trase cu ochiul spre uşa întredeschisă şi declară cu o voce joasă, conspirativă:

— Eu cred că bărbatu-tu şi-a găsit una!

Coca, după un moment de stupoare, începu să râdă cu hohote:

— Dumnezeule! Ce poate să-ţi treacă prin minte?!

— Ehei! Râzi tu râzi, dar vezi să nu plângi. Ascultă-mă pe mine, că eu cunosc la bărbaţi. Câţi mi-au făcut mie curte şi

câţi se mai ţin după mine! Ştiu eu ce le poate pielea…

Coca ţinea la soră-sa, dar asta n-o împiedica s-o vadă cu ochi lucizi. Pretenţiile ei de femeie fascinantă erau de-a dreptul ridicole. Avea 98 de kilograme, capul, din pricina grăsimii, părea direct înşurubat între umeri, iar trăsăturile, cândva drăgălaşe, înecate acum în osânză, o făceau să semene cu o purceluşă cârnă. Şi apoi se îmbrăca inadmisibil de nepotrivit siluetei de elefant: pantaloni, rochii strâmte şi prea scurte, arborând cu îndrăzneală şi apetit orice modă. Când o văzuse astă-vară în şalvari creţi şi în tricou cu emblema universităţii Michigan, simţise că-i vine ameţeala.

— Uite, chiar şi Costică! Dacă nu eram eu mână forte şi n-ar fi băgat de seamă că, anturată şi curtată cum sunt, la prima prostie îi fac vânt de nu se vede, să nu crezi că n-ar fi umblat şi el după catrinţă prin vecini.

— Am înţeles. Şi de ce crezi tu că Sandu şi-a găsit o amantă?

Marcela se bătu semnificativ cu degetul peste o nară:

— Am nas, surioară. Întâi, că a slăbit ca un ogar. Ce, pe plita ta nu mai fierb oale? A tras la jug? Sparge piatră? De unde sfrijeala asta?

— O fi bolnav.

— Bolnav de inimă albastră, ascultă-mă pe mine. Pe urmă, ce-i privirea aia belită în tavan? Vorbeşti cu el şi nu te aude.

„Pentru că nu-l interesează nimic din ce-i debitezi tu“, îi răspunse în gând Coca, dar zise altceva.

— Aşa a fost el totdeauna. Distrat!

— Distrat cu nevastă-sa şi cu neamurile ei, dar îţi garantez eu că-i altul cu mândruţa. Îl întreb: „Cum a ieşit rochia roşie a Cocuţei?“ „Roşie? se holbează. N-a avut în viaţa ei o rochie roşie…“ Completă triumfătoare: Şi doar ce-o dezbrăcaseşi când ai intrat în bucătărie…

— Să zicem, admise fără nici un fel de convingere Coca. Altceva?

— Mă! se minună Marcela, tu chiar umbli legată la ochi? Nu vezi că a început să se poarte după ultima modă? Pesemne teleleica-i tinerică şi prostul vrea să-i ţină hangul. N-ai idee ce caraghioşi pot fi bărbaţii când fac pe craii!

De năuceală, Coca se aşează pe taburetul îmbrăcat în plastic prăzuliu.

— Ultima modă? Sandu? Nu eşti în toată firea.

— Ba tu nu eşti, fata mea! exclamă soră-sa triumfătoare. Ce-s perciunii ăia la el? Şi-a lăsat plete ca toţi fanţii şi umblă cu poşeţică… cum dracu-i spune?

— Borsetă. E foarte practică şi menajează buzunarele.

— Pe dracu’! Două mii de ani s-au descurcat fără gentuţă şi acum, dintr-o dată, le e indispensabilă. Ai văzut vreun om serios cu portofelaş agăţat de un deget?

În clipa aceea, Coca se întoarse instinctiv. Dănuţ stătea lângă calorifer şi asculta concentrat, cu degetul într-o nară, după obiceiul lui. Intrase pe nesimţite şi Coca, speriată, se întreba cât auzise şi ce înţelesese. Era un copil curios şi de o indiscreţie care o punea zilnic în dificultate. Cu câteva luni în urmă, un vecin şi coleg de serviciu, Alexianu, cam „ştrengar“, lipsise o noapte de acasă, minţind-o pe nevastă-sa, o geloasă de tip othellian, că fusese reţinut la slujbă din cauza unui accident de muncă. În casa soţilor Damian, la o ţuică, relatase însă adevărul: o escapadă la un restaurant de la marginea oraşului, urmată de o noapte de „pomină“, consumată evident, în locuinţa individei. Alexianu nu omisese amănuntele picante, descrisese pe larg semnalmentele „tipei“. Când Coca remarcase prezenţa băiatului, avusese un şoc. Îl luase imediat la un instructaj care mustea de ameninţări:

— Dacă-i povesteşti ceva doamnei Alexianu, te rup în bătaie! Îi arătase făcăleţul: Uite, cu ăsta te ciomăgesc.

Ca avertisment, îi dăduse o lovitură uşoară, făcându-l să bâzâie. A doua zi, Dănuţ, fu neaşteptat de cuminte, iar seara la ora şapte era în pat. Lucrurile se limpeziră în dimineaţa următoare, la slujbă. Alexianu, încercănat şi cu o

mutră care mărturisea că omul trecuse prin încercări grele, o apostrofă pe Coca: „Ascultă, anunţă-l pe fecioru-tău să mă ocolească pe o rază de zece kilometri…“

Imediat ce primise avertismentul cu făcăleţul, Dănuţ dăduse fuga la Alexianca, strigând în gura mare: „Ştii, ieri noapte, Georgică a petrecut cu o femeie superbă care are sâni ca o doamnă *Lobrigida*.“

Acum, Coca se gândea cutremurată că puştiul îi va relata tatălui tot ce debitase Marcela. Sandu ar fi avut o ocazie splendidă s-o apuce pe „intrigantă“ de umeri şi s-o azvârle definitiv din casă. Reflectă câteva secunde şi îşi zise că e poate mai pedagogic să nu dăscălească băiatul şi să treacă peste incident cu naturaleţe. Neacordându-i importanţă, Dănuţ va uita poate cele auzite… Îi zâmbi:

— Nu te-ai culcat încă?

— Ţţ! Ştii, am trecut iar pe la doamna Racoviceanu.

— Şi?

Dănuţ ridică din umeri:

— Tot aşa. E lumină şi nu răspunde.

— Doarme, dragul meu… Ai să-i faci mâine dimineaţă o vizită.

Marcela se întinse cu voluptate:

— E trecut de două. Cum îţi spuneam, pe Sandu l-a zăpăcit o mândruţă.

— Isprăveşte…

Arătă cu bărbia spre băiat. Dănuţ cunoştea semnificaţia gestului: „Ai grijă, aude copilul…“

— Ei! făcu soră-sa dispreţuitoare. Parcă înţelege el mare lucru…

Pe neaşteptate, un urlet îngrozitor sfârtecă noaptea. Femeile rămaseră încremenite, cu inimile răsucite de spaimă. Damian năvăli în bucătărie:

— Ce-a fost asta?

— Nu ştiu… A strigat cineva. Parcă cerea ajutor.

— Cineva din blocul nostru, asta e categoric. Mă duc să văd.

Damian ieşi pe palier şi se opri descumpănit, neştiind încotro s-o ia. Ciudat i se păru că era singurul locatar din imobil care se alarmase. „Probabil că ăilalţi dorm somn ţeapăn.“ Se hotărî să verifice toate patru etajele, dar nu sesiză nimic neobişnuit.

Se întoarse în apartamentul lui cu un sentiment acut de nelinişte. Simţea cu toată făptura că strigătul acela, indiferent cui i-ar fi aparţinut, fusese ultimul. Un strigăt de pe pragul morţii.

CAPITOLUL IX

Zidul dormitorului era zăbrelit de fâşiile de lumină care se strecurau prin oblonul de lemn. Vivien, întinsă pe spate, atentă să nu facă nici cea mai mică mişcare, privea ţintă lustra cu abajururi de sticlă verde. O cumpărase imediat după căsătorie, închipuindu-şi că se asortează cu perdeaua. Revedea scena în toate amănuntele. Vânzătoarea, tinerică şi vioaie, încerca să ambaleze lampa. Râdea bine dispusă şi flirta cu Dumitraşcu. Vivien îi urmărea neagră de ură. I se părea că Vasile se pretează, că-i primeşte încântat avansurile. Urmase primul lor mare scandal.

„Un porc! scrâşni. Un porc încă de atunci…“ Din clipa în care se încuiase în dormitor, ştiuse că mai devreme sau mai târziu, dar în aceeaşi noapte, Vasile nemaisuportând starea de tensiune, va pleca la „damă“. Ştiuse, dar sperase totuşi că nu va îndrăzni. Şi totuşi Vasile îndrăznise, iar asta o scotea din minţi de furie.

Cândva, o prietenă mai slobodă la gură, observase: „Auzi, Vivien, impresia mea este că tu îl urăşti pe Vasile. Îl urăşti aprig, cu ferocitate… Şi nu pricep de ce. E cel mai inofensiv ins pe care l-am întâlnit vreodată. Iar pe tine nu te înţeleg chiar deloc. Trăieşti ura asta cu voluptate…“

Bineînţeles, Vivien contestase energic, dar, în sinea ei, ştia că femeia nu se înşela. Într-adevăr, vrăjmăşia cultivată cu patimă pentru Vasile îi crea autentice stări de exaltare şi se simţea fericită, dar realmente fericită, când izbutea să-l rănească.

De când începuse să-l urască? Demult, poate chiar dinainte de căsătorie. De ce? Vivien nu strălucea în subtile

analize sufleteşti şi nici nu-şi bătea capul să-şi definească exact sentimentul. Colaborau multe: de pildă, simţise dintotdeauna că n-o iubeşte şi că doar forţându-i mâna se căsătorise cu ea. Apoi, îl dispreţuise pentru actul de lamentabilă slăbiciune. Lui Vivien i se părea că, în douăzeci şi cinci de ani, Vasile nu făcuse decât s-o dezamăgească, în locul casei pe care îşi închipuia că o merită, îi oferise un apartament modest cu trei camere, mobilat tot modest, cu piese de duzină. Îngălbenea de invidie când îşi vizita prietenele mai bine situate, în vile elegante sau locuinţe somptuoase, şi-l condamna pe bărbatu-său, fără nici un discernământ, pentru viaţa meschină pe care i-o oferea. Uita că ea, Vivien, nu câştiga nici jumătate din salariul lui Vasile, că nu contribuise la montarea gospodăriei lor decât cu un „certificat de divorţ“, o valiză de cârpe şi un şifonier de pretenţii. Uita că prietenele ei, fie proveneau din familii înstărite care contribuiseră din larg la instalarea tinerelor menajuri, fie beneficiau de avantajele unor profesiuni bănoase. Una din amice era tehnician dentar, o alta era căsătorită cu un medic, alta cu un căpitan de vas…

Nu, hotărât, bărbatu-său era un neputincios care-i mâncase cu lingura tinereţea fără să-i ofere minime satisfacţii. Vivien nu se putea făli măcar cu o bijuterie mai ca lumea – o verighetă obişnuită, un inel de patru grame şi un medalion erau singurele ei giuvaeruri – asculta cu buzele ţepene de pizmă relatările prietenelor şi colegelor întoarse din excursii costisitoare în străinătate. „Să vezi ce mi s-a întâmplat la Paris… Eram pe Champs Elysees, când…“

Iar doamna Dumitraşcu hohotea galben în sinea ei. „Şi eu am lucruri interesante de povestit. Să vezi ce mi s-a întâmplat la Urlaţi… sau 2 Mai… sau Poiana Ţapului…“

Trăgeau la gazde modeste – condiţia sine qua non era să existe un frigider – şi, dacă nu izbuteau vreo lipitură la o cantină accesibilă, se săturau cu roşii, ori conserve –

nelipsite fiind pateul de ficat şi costiţa cu fasole – şi pâine cât de multă.

Când îşi recapitula viaţa, doamna Dumitraşcu îşi zicea că puţine peisaje matrimoniale arată mai terne, mai meschine, mai sărace în bucurii. Şi culmea, după ce îi oferise, o existenţă atât de sărmană, îşi permitea acum să umble la cheia altui dormitor, să vehiculeze ideea de divorţ. Pe pictoriţă o identificase. În momentul în care-şi dăduse seama că femeia infiltrată în viaţa lui Vasile capătă importanţă îl pusese sub urmărire. Procedase simplu şi eficace. Cunoştea în vecini un băiat, Bogdan, mai modest, elev în ultimul an de liceu. Şcolile se aflau în vacanţă, aşa că tânărul dispunea liber de timp. Îi oferise o sută de lei pe zi ca să-l urmărească pe Vasile pas cu pas. Bogdan acceptase încântat de sumă şi de ipostaza în care evolua: se simţea detectiv, oscilând între Mannix, James Bond şi Kojak... În trei zile, Vivien obţinuse numele şi adresa pictoriţei, dar păstrase informaţiile pentru ea. Cu Andi se jena să discute problema – era mai cu seamă o chestiune de orgoliu rănit – iar lui Vasile voia să i-o plătească. Şi ca să i-o plătească cu vârf şi îndesat, trebuia lovit pe neaşteptate. Dorea ceva perfid, dur, chiar abject, o lovitură din acelea care te aruncă la podea şi din care nu-ţi mai revii toată viaţa. Evenimentele se precipitaseră însă independent cu voinţa ei. Vasile o anunţase că luni introduce acţiunea de divorţ. Niciodată nu desluşise atâta hotărâre în glasul şi făptura lui.

Auzi yala declanşându-se şi ghici că s-a întors. Se foia acum ca o râmă neputincioasă prin camera de zi şi Vivien putea să jure că nu-şi dezlipeşte privirea de uşa dormitorului. Gândul i se răsuci spre pictoriţă şi simţi cum sufletul i se umple de venin. Era genul de femeie pe care îl detestase toată viaţa, inspirându-i un conştient, dar nemărturisit complex de inferioritate: Ioana reprezenta prototipul femeii care a izbutit în viaţă datorită ei înseşi şi nu unui mariaj norocos, era femeia independentă cu un carnet de conducere şi un portofel bine asortat în poşetă.

Femeia care alege şi nu aşteaptă să fie aleasă, femeia care, în ultimă analiză, îşi permite să plătească.

Vivien îşi închipuise toată viaţa că destinul i-a fost zgârcit. Făcea parte din nefericita specie a indivizilor cu aşa-zisă vocaţie pentru celebritate – oameni care îşi detestă anonimatul, dar n-au combustibilul necesar pentru a evada din el – toţi, candidaţi la colicistită şi îngălbenindu-se ori de câte ori asistă la izbânzile celor din jur.

„Ei bine, draga mea, şopti cu nasul vârât în pernă, te asigur că nu-l vei mai avea în patul tău…“

Acum, se delecta intuind torturile prin care trecea bărbatul său. ÎI ştia prost de bun, cu inimă bleagă, incapabil să provoace, mai mult, doar să vadă suferinţă în jurul lui. Individul sortit să fie victimă.

Cu un gest hotărât, luă de pe noptieră briciul lui Vasile. Îl trecu peste poignet, parcă încercându-i ascuţişul. Apoi apăsă. O stare de perversă exaltare îi stăpânea întreaga făptură. „Va suferi! Ah! Cât va suferi!…“ O brăţară de sânge îi cuprinse încheietura.

Glasul lui Dumitraşcu, însoţit de ciocănituri uşoare în uşă, se opri în prag de neant:

— Deschide, Vivien… Te implor… Spune-mi doar cum te simţi…

Pe obrazul cenuşiu stăruia un zâmbet feroce de satisfacţie. Apoi imaginile începură să se dilueze.

* * *

…Pâcla se ridică… Desăvârşit de frumoase, zilele acelea cu dimineţi înalte de mai… Văzduhul e parfumat Miroase şi aici, în burgul medieval a sulcină, şi roze şi liliac înflorit… Ciorchinii grei, albi, necăjesc ferestrele, dau buzna în casă, o satură cu primăvara…

S-au mutat de la cucoana Ecaterina. A strâmbat dumneaei din nas, ba a bătut şi din picior, dar Anton nu s-a

lăsat înduplecat… Natalia îi e draga şi, încă de la Tata Noe, nu s-a fost întâmplat soacră şi noră să zică într-un glas, că-i sâmbătă… Cârteşte dumneaei printre neamuri că Anton şi-a rătăcit minţile de a început a se lăsa îndreptat de muiere – „de bună seamă, nevastă-sa îi face farmece, moldovencele, chiar dacă şi eu sunt de prin meleag vestite fiind în asemenea ticăloşenii“ – dar nu zvoneşte între străini. Cucoana Ecaterina îi neam de soi, cu creştere aleasă, iar de acasă a deprins vorbă înţeleaptă: „În străini, despre ai tăi, numai de bine…“

Nataliţa-i ca o floare. Scrie către tataia care-şi petrece, acum singur aflându-se, bună parte din vreme la Ieşi: „Dumnealui mă ţine pe palme moi. Sunt fericită şi mulţumesc cerului de însoţire norocoasă… Iacă prilej de veselie pentru domnia ta…“

Cu adevărat bucuroşi, fără strop de tină, anii doi ori trei la număr care urmează. Dumnealui o poartă la Buda, şi la Viena, ba se rătăcesc oleacă şi prin Italia, acolo unde îl îndreaptă „interesele majore ale naţiei…“

Băieţelul, Iustin, a rămas la soacră. Nataliţa are acum nouăsprezece ani şi-i frumoasă cadră, aşterne covor de capete întoarse pe unde se iveşte. Doamne! Nebun de-a binelea contele cela italian Castiglioni care-i închină stihuri şi tocmeşte muzici să-i viersuiască serenade sub fereştile otelului. Dumnealui îi mânios Bistriţă, o ceartă pe Nataliţa, jură să-l jupească de piele pe „macaronar“… Nataliţa, în rochie de tafta albă presărată cu violete de Parma, are ochii plini de lacrimi. Îndură însă ocara cu bucurie şi cuget înmiresmat de primăveri. Dumnealui o iubeşte…

Cel de-al doilea prunc, Mihăiţă, se naşte în miez de iarnă pe malul Trotuşului. Pe bunelu’ dinspre mamaia îl otânjesc bătrâneţile şi boliştea şi se roagă de Nataliţa să-i stea în preajmă. Adevărat, i-a sosit sorocul. Doar ce se naşte Mihai şi, cu zâmbet chinuit, bunelu’ îşi sloboade ultimul suspin. Nataliţa mai zăboveşte în Moldova ţinută de daraveli. Vinde conacul, moşia, împlineşte ultimele dorinţe ale răposatului

care, mână largă, dăruie şi după moarte o avere fiinţelor dragi. Cutărui prieten un cot de livadă, celuilalt o cadra de Murillo, giuvaer de preţ şi pungă de napoleoni lui Ioniţă, valetul bunelului de peste treizeci de ani, o prăvălie din Iaşi lui Giuseppe, maître d'hotel la Jockey Club, ceasornicul bătut în adamante lui Ivan, surugiul muscal ce-l întorcea acasă după chefuri îndrăcite de o zi ori nouă…

Nataliţa vine acasă după patru luni. E cernită la straie şi la inimă. Pe bunelu' l-a iubit, i-a fost prieten. Rană i-a stârnit şi stingerea părţii de avere din Moldova. Barem când a înstrăinat livada cu scrânciobul ce i-a legănat zilele înflorite ale prunciei, a simţit stilet despicându-i inima.

Îi gingaşă tare. Iar veşmintele de doliu îi adaugă ani. Îl poartă în braţe pe Mihăiţă, prunc de care nu i-a fost dat sa se bucure, dar acum, în rădvanul care o poartă spre Ardeal, n-o ştie. N-are cum s-o ştie. Şi bine că n-o ştie…

O întâmpină dumnealui. Dar nu la hotar, aşa cum se cuvenea, ci în poarta caselor lor. Dintr-o privire simte că-i altul. Nu acela din vremea când se afla întemniţat la Seghedin, căci aspru şi necruţător nu-i, pildă pe mamă-sa nu i-o mai dă. A împodobit casa cu flori, a poruncit slugilor masă de sărbătoare. Dar îi străin. Străină căutătura, străină îmbrăţişarea, la prunc – cam necăjit la înfăţişare – abia se uită. Pare că ceva îl frământă, mintea îi umblă pe mirişti…

Nataliţa, cuprinsă de teamă nedesluşită, întreabă:

— La ce te gândeşti, Antoane? Ce te asupreşte?

Privirea de jăratic arde, parcă cercetează la ea din cea lume.

— Nimic… Istoriseşte-mi cum s-a fost întâmplat cu bunelu'… Sărmanul, nici măcar nu se afla prea bătrân…

— Ţi-am scris totul despre el. Ce se petrece însă cu tine? Mă întâmpini tare schimbat.

— Ţi se pare, Natalie. Mi-s eu, tot acela.

Nu-l crede, dar nu apasă. Cu încetul, află prin slugi şi prieteni „buni" că lui Anton i s-au aprins călcâiele după o venetică, muiere de grof. Îi nevastă cam de anii ei, durdulie,

cu pielea spălată în lapte şi părul, o volbură de jarişte. Pe unde s-a călătorit, a răpus o oaste de inimi. Şi-i cu adevărat chipeşă, îşi zice Nataliţa, când o cunoaşte la o soarea a doctorului Moravek… În ochii verzi, clocotesc ispite fierbinţi, buzele îs născocite anume pentru dulci dezmierdări.

Inima Nataliţei se zgribuleşte, ba încetează să bată, când îl aude pe dumnealui şopocăind la urechea chestorului Dobrin: „Împieliţată muiere! Când o vezi, îţi vine s-o pui jos…“

Cumplită seară ajunul acela de Crăciun… Casa-i înstelată, bradul străluceşte în hol, pe masa din sufragerie argintăria şi cristalul îţi iau ochii… De la Viena au sosit în lădiţe căptuşite cu vată, roze, garoafe şi un braţ de liliac alb… Afară, urgia e cumplită, viscolul asupreşte sălbatec meleagul. Curtea îi ticsită de rădvanele oaspeţilor, iar surugiii se încălzesc în cuhnie şi închină ţuică fiartă pentru naşterea lui Isus şi gazde îmbietoare…

Ibovnica poposeşte în caleaşcă lăcuită, blană de hermelină şi conduri de atlas. Şovăie a se avânta pe cărarea ninsă. Dumnealui, Anton, de faţă cu slugi şi oaspeţi, o cuprinde în braţe şi o urcă pe trepte….

Nataliţa cu pumnal în inimă îl aude şoptindu-i cu buzele lipite de cercelul bătut în smaragde:

— Zâna mea…

Totu-i scufundat în negură. Bradul din hol şi-a rătăcit strălucirea… Cine l-a nins cu cenuşă? Şi-i întuneric… Mereu întuneric… Şi-i frig… Şi-i sânge…

* * *

Traian solicitase centrala să-i facă legătura în camera 203.

Individa este infernală! Trânti receptorul şi îşi înfipse exasperat mâinile în păr. Era al nouălea telefon al Solangei,

iar fata părea că nu va obosi niciodată.

— Are oleacă de energie, constată Andrei cu gândurile în altă parte.

Traian perora dezlănţuit:

— Mă a-sa-si-nea-ză! Dacă nu-i repet cel puţin de trei ori pe oră – asta când nu suntem împreună – că o iubesc, nu are sănătate!

— Şi o iubeşti?

Traian tăcu. De fapt, nu ştia exact ce se întâmplă între el şi Solange, nu putea defini esenţa sentimentului său. Insistenţele fetei, declaraţiile fulminante, certitudinea că e iubit, îl flatau pe de o parte, pe de alta îl agasau. Şi totuşi intuia că, dacă Solange ar fi renunţat dintr-o dată, aşa, ca printr-o minune la „pressing“, s-ar fi simţit, frustrat, rănit în amorul propriu şi ar fi suferit.

— Tu eşti de vină, conchise absent Andrei.

Se uită spre Anca, rămasă în haina de blană. Era deschisă, fularul atârna de-a lungul reverelor şi fata îşi frângea inconştient degetele. Doamna Dumitraşcu avea acelaşi tic. Dacă pocnetul falangelor nu-l deranja la maică-sa, la fată îl scotea din sărite, îi transmitea o stare de anxietate, parcă l-ar fi pândit un pericol iminent.

— Încetează!

Anca avu un gest de şcolăriţă prinsă asupra greşelii şi îşi duse reflex mâinile la spate.

— Cred că ar fi timpul să plec…

Schiţă intenţia de a se ridica, uitându-se după căciuliţă şi poşeta lăsate pe masă, dar spera din tot sufletul că Andrei nu i-o va îngădui şi că, într-un fel sau altul, va găsi soluţia de a o reţine lângă el, de a fi împreună.

Andrei o privea iritat. Îl enerva faptul că îi căzuse pe cap, deşi recunoştea că practic fata nu are nici o vină, el declanşând toată situaţia. Mai ştia că nu poate s-o lase să plece. În forul său intim, hotărâse s-o ia în căsătorie, dar nu-i plăcea, ca şi tatălui său, să ia decizii imediate. Şovăia îndelung până să-şi cumpere o cravată, îi era greu să

alcătuiască programul unei sâmbete seara petrecută împreună cu Anca… Să se ducă la cinema? Nu, mai bine la teatru… Joacă… Stai! La Arenele Sport, evoluează Formaţia Gee-Bee. Poate că la restaurant… Sau, de ce nu? în garsoniera lui, cu o sticlă de şampanie, casetofon şi capul Ancăi rezemat de umărul lui. Evident, amândoi cuminţi, îmbrăcaţi, iar el cu buzele lipite de tâmpla ei.

Căsătoria urma să se facă după un an, doi, trei. Asta era opinia, deci pentru Andrei poruncă, doamnei Dumitraşcu: „Să fiţi amândoi copţi, să ştiţi ce faceţi… Vezi ce viaţă am avut cu taică-tu! Fata îmi place, nu zic nu, dar trebuie să fiţi siguri unul de celălalt…“

O căsătorie în viziune artistică clasic tradiţională, cu masă la Astoria, cel mai bun local din oraş, şi fotografii Princess color, pe care maică-sa avea să le plimbe în poşetă cel puţin două trimestre. Trebuiau să le vadă „fetele“ de la serviciu – de ce nu şi tovarăşul director? – neamurile, apoi lumea mai modestă: casieriţa de la Alimentara care-i păstra unt şi portocale, coafeza, vecinii.

Andrei o măsură, cu mâinile în buzunare. Ancăi, îi trecură instinctiv prin minte cuvintele mamei: „Bărbatul care stă de vorbă cu tine şi ţine mâna în buzunare sau fumează în faţa ta, fără să-ţi ceară voie, e un mitocan…“

Probabil, din pricina multitudinii de percepte nu se recăsătorise Elvira…

— Părerea mea e să te întorci acasă.

Fata sări literalmente de pe scaun:

— Niciodată! Auzi, Andi, niciodată!

Traian, cu receptorul rămas deschis pentru a fi în permanentă legătură cu bătrâna, lipit de ureche – se auzeau vaiete stinse, era deci încă în viaţă – îşi plecă ochii jenat şi începu să bată cu capătul pixului în sticla biroului.

Andrei dădu din mână, ca dinaintea unei aberaţii:

— Astea sunt puştisme.

— Nu! E o chestiune de demnitate.

— Ei, ce să-ţi povestesc?! Crize de demnitate cu maică-ta!

Un licăr de revoltă aspri ochii fetei:

— Cine nu-i destul de bună pentru asta? Eu sau mama?

— Nu m-am gândit la aspectul ăsta.

Anca îşi pierdu cumpătul:

— Serios? Ai uitat ce ai făcut cu domnul Dumitraşcu?

— Te-am rugat să nu te amesteci în chestiunile mele de familie.

— Zău? Cine m-a pus în temă dacă nu tu?

— Bine, consideră că am greşit făcând-o. Problema este că eu nu mă pot ocupa acum de tine, iar altă soluţie nu văd.

— Am la ora 6:45 un tren spre Bucureşti unde am intenţia să mă stabilesc cel puţin până termin facultatea. Mă duc la unchiul Mitică. Cine are nevoie de mine, ştie unde să mă găsească!

Îşi apucă poşeta şi ieşi val-vârtej, înainte ca Andrei să apuce să se dezmeticească.

Traian îşi dezlipi receptorul de la ureche:

— O meriţi, bătrâne! Şi acum, ce te uiţi la mine ca un viţel? Du-te după ea şi recupereaz-o!

Andrei se întoarse gâfâind.

— A dispărut! Nu pot să-mi dau seama unde s-a vârât…

— O fi campioană la 100 m plat… Bate toţi şmecherii de la Olimpiadă.

Andrei se enervă:

— Şi diafana, blânda, dulcea Solange pe cine bate?

Traian surâse; un surâs fair-play:

— Pe mine.

Telefonul zbârnâi. Andrei răspunse cu un glas al cărui ton iritat încă nu-l putea controla:

— Da, vă rog… Poftim?!

Stupoarea zugrăvită pe chipul locotenentului îl făcu pe Traian să ridice celălalt receptor disponibil. Auzi vocea unui bărbat tânăr, stăpânită de emoţie:

— Mă numesc Alexandru Damian… Locuiesc pe Aleea Stupinei 69… Un imobil cu patru etaje. La noi în bloc s-a comis o crimă.

CAPITOLUL X

Elvira Radulian începu să se îmbrace cu gesturi hotărâte. Era, în general, o femeie care suferea de căldură, habar n-avea ce-i ăla cojoc, lenajuri, combinezon (chiar iarna) sau lenjerie groasă şi, în ciuda frigului, transpira copios. Acum trepida de enervare, iar degetele nu nimereau copcile, nasturii, fermoarul. Îşi perie părul instinctiv şi-l vârî sub o căciulă de blană luată la întâmplare din cuier, apoi cu degetul mic îşi mâzgăli cu oleacă de roz buzele.

Se enervă şi mai vârtos când îşi trase cizmele fără fermoar, vorbindu-şi cu glas tare:

— Proasta! Toanta! Cui naiba s-o fi izbit?! Ta-su era ce-i drept mai mototol, dar îşi avea capul pe umeri și a fost totdeauna un bărbat serios! Văcuţa asta-i în stare de o prostie şi o s-o coste toată viaţa! Cine-i Andrei? Un miliţian mai subţire, care a auzit de deodorantul Rexona… Jurist! Nu mai pot eu… Măcar să fi avut o meserie, colea… I-a sucit minţile şi neghioaba îşi şterge acum lacrimile cu pletele-i dalbe… Cât e de redusă, îi trânteşte și doi-trei plozi.

Elvira era atât de îndârjită, încât nu simţi viscolul care o împingea de umeri, după cum nu realiza inconvenientele situaţiei: să te duci la aproape trei dimineaţa, să baţi la uşile unor străini, să faci un scandal „să te ţină minte!“. Avea convingerea că tuta de fie-sa a tras în gazdă la „socri“, care, încântaţi de partidă, erau fericiţi s-o primească anticipând astfel o viitoare căsătorie.

„Vor să-mi forţeze mâna“, reflectă Elvira Radulian. Plină de ea şi de tot ce ţinea de persoana ei – carieră, casă, întreprinderea unde lucra, „de importanţă in-ter-na-ţio-na-lă!" – şi-i imagina pe soţii Dumitraşcu interesaţi, animale de pradă la pândă după o bucăţică grasă. „Ei bine n-o să le meargă! O fi Anca o fleaţă, prea am crescut-o în vată, dar rămâne totuşi fata mea şi un strop de raţiune tot are.“

Bătu la uşa familiei Dumitraşcu puternic şi insistent. Îi deschise un bătrân pe care, în primul moment, nu-l recunoscu.

— Vreau să vorbesc cu inginerul Dumitraşcu. Sau cu soţia dumnealui…

Vasile o privi rătăcit. Rătăcit, sesiză instinctiv Elvira nu din pricina unei vizite insolite, la o oră neobişnuită, ci din alte cauze. Ea însă era prea furioasă şi surescitată pentru a da importanţă amănuntului.

— Eu sunt Dumitraşcu… Ce doriţi?

Elvira se împieptoşă:

— Consider că aţi putea să mă poftiţi în casă…

— Bineînţeles.

Nici unul nici celălalt nu realizau ora absurdă.

Doamna Radulian îşi roti ochii prin camera de zi şi decretă, fără drept de apel în sinea ei: „Mitocani ajunşi, dar fără cine ştie ce mijloace.“

Îşi drese glasul:

— Domnule inginer… Sper că discutăm între oameni civilizaţi.

Vasile îi azvârli o privire înceţoşată; „Ce naiba vrea şi asta…?“

— Da, mormăi mecanic, bineînţeles… Cu cine am onoarea?

Elvira făcu ochii mari: „Îşi bate joc de mine?“

— Nu văd raţiunea pentru care trebuie să jucaţi teatru. Sunt inginer Radulian, mama Ancăi, şi ştiu precis că fiica mea se află la dumneavoastră…

Fu rândul lui Vasile să se minuneze:

— La mine?!

— Domnule Dumitraşcu! Nici unul din noi nu mai e copil. Mi se pare ridicol să ne jucăm de-a v-aţi-ascunselea! Hai să considerăm totul o… poznă de tineri fără minte şi să continuăm să ne salutăm pe stradă.

Dumitraşcu îşi trecu palma peste bărbia care începuse să devină aspră…

— Pe legea mea, dacă ştiu la ce vă referiţi…

Elvira, neobişnuită să fie contrazisă, scapără:

— Contestaţi că fetiţa mea, Anca Radulian, se află la dumneavoastră?

— Nu, bâigui inginerul… Nimeni nu-i aici.

Elvira făcu un pas înainte, ofensivă:

— Demonstraţi-mi-o!

Vasile o privi buimac:

— Cum?

Operativă, doamnă Radulian se orienta. Arătă cu ochii subţiaţi şi degetele spre pereţi:

— Aveţi trei camere! Aici, nu se află. Rămân două. Ce vă împiedică să le vizităm?

O luă înainte, fără a-i mai aştepta avizul. Fosta odaie a lui Andrei era în mod vizibil nelocuită. Canapeaua-pat era strânsă, nu se vedea aşternutul, emana o aromă de abandon. Rămânea dormitorul…

— Şi aici? punctă cu degetul Elvira.

Inginerul o privi înspăimântat:

— Aici…, aici e nevastă-mea.

Doamna Radulian îl cercetă ironică:

— N-am putea îndrăzni s-o deranjăm?

Vasile ridică din umeri. Părea un robot.

— Încercaţi!

Elvira şovăi câteva clipe, apoi, hotărâtă, apăsă pe clanţa care nu cedă. Începu să bată. Întâi discret, pe urmă din ce în ce mai insistent.

— Anca! Nu fă pe nebuna şi deschide!

Inginerul Dumitraşcu se aşezase pe canapea. Mâinile îi atârnau între picioare. Părea lipsit de orice iniţiativă şi-o urmărea pe Elvira cu o privire de câine bătrân.

— Deschide, Anca! Deschide sau sparg uşa!

Excedată, se izbi cu şoldul puternic de tăbliile albe. O dată, de două ori... În cele din urmă, uşa cedă. Rămase câteva secunde în prag încercând să descâlcească întunericul. Aprinse lumina şi scoase un ţipăt.

În patul dublu, baltă de sânge, Vivien Dumitraşcu zăcea ţeapănă. Pe noptieră, rezemat de paharul cu apă se afla un bilet:

Iartă-mă, Andi... N-am mai suportat. Taică-tău e o bestie. Iartă-mă... Iartă-mă... Mama.

* * *

...Din nou o mână cernită mânjeşte chipul soarelui. Ciorchinii de liliac şi-au prăpădit aroma, nu mai cercetează cu degete firave fereştile casei. Peste burg, plouă cu mohoreală, livezile şi-au lepădat straiul de mireasă. Merii, şi piersicii, şi caişii în floare s-au fost scăldat în leşie. Dumnealui îi tot cu gândurile rătăcite, ochii nu-i mai poposesc asupra făpturii Nataliţei. Nu bagă de seamă că Mihăiţă, în fustişoară de horbotă şi scufiţă de sub care scapă zulufi de şocolată, a deprins a păşi, poznele lui Iustin îl scot din minţi. Mai deunăzi, a suflat în trompetă când dumnealui se odihnea. Natalia abia i l-a scos din mâini, iar băieţandrul a zăcut trei zile cu fierbinţeală şi trupul oblojit în scutece de buruieni...

Inima Nataliţei îi bărdacă de lacrimi amare. A fost oare ea iubită de Anton cu asemenea patimă? Niciodată, iar acum simte că dragostea lui s-a mistuit fără urmă. Focul pentru roşcovană nu se domoleşte, ba, dimpotrivă, cu orice zi ce trece, pare a prinde vlagă. Muierea îl căzneşte ca un diavol şi Nataliţa nu-i pricepe ţelul. Îi măritată cu un om de

seamă şi peste măsură de bogat, n-are gând de despărţenie, iar Anton, fără a fi calic, n-are averi împărăteşti, ba-i împovărat şi cu doi prunci.

Ciudat i s-a mai părut Nataliţei când în dimineaţa însorită de Florar, dumnealui a osândit-o pentru risipă, vestind-o că negreşit trebuie să strângă din cheltuieli. Nu mai au chelăreasă, din trei găinăreţe a rămas una, feciorul lui Anton îi acum şi surugiu…

A dezmeticit-o soacră-sa, cucoana Ecaterina, pe care de la o vreme a început a o îngădui cu alţi ochi. A chemat-o în casele dumneaei şi, după ce a slobozit în grădină copiii dimpreună cu maica lor, a muştruluit-o:

— Nu te credeam aşa neghioabă, noră dragă. Muierea aceea îţi fură bărbatul, îţi prăpădeşte gospodăria şi tu stai cu ochii beliţi la icoane şi braţe încrucişate. Nu trece răspoimâine şi ai s-ajungi să întinzi mâna rezemată în zid la biserică spre a-ţi hrăni pruncii.

Nataliţa o priveşte fără să priceapă. Ce amestec are calicenia în patima lui Anton pentru muiere străină?

— Nu te fă că nu înţelegi, se zbârleşte cucoana Ecaterina demierdându-şi mânioasă mărgelele de cristal ce-i zornăie la gât.

Mânia îi e sporită şi pentru că a prins drag de noră-sa. Când o cunoşti mai bine pe cucoana Ecaterina, bagi de seamă că n-are cuget hain. Îi aspră însă, cârtitoare, scumpă la arginţi şi nedeprinsă cu dezmierdările. Dimpreună cu firea poruncitoare – de-ajuns ca oamenii s-o ocolească şi slugile s-o teamă. Adevărat că, la început, a cam asuprit-o pe Nataliţa, dar a socotit că aşa-i chibzuit şi că, abia sărită din pruncie, trebuie bine strunită.

Acum ştie că noră-sa, deşi crudă ca ani, poartă ceva în tărtăcuţă, îi bună ca azima caldă, iar la Anton se uită ca la un arhanghel poleit cu aur.

— Ce să-nţeleg? se miră Nataliţa.

— Da’ bleaga mai eşti, fată! Asta-i gospodărie de oameni avuţi? În două luni v-aţi lepădat de opt slugi, aţi vândut caii

arăbeşti, de ziua lui Anton n-aţi făcut sindrofie.

— Parcă ne osândeai de risipă…

— Aşa-i, dar la o adică, părăluţele rămâneau, chibzuit ori ba, în ograda voastră şi nu în sipetul de odoare al madamei. Păcătoasa se făleşte pretutindeni cu cerceii de briliante pe care i i-a dăruit Anton de Paşti, iar deunăzi, am înghiţit damigeana de venin când am trecut pe la Szigaly, giuvaergiul de pe Corso. Ştii colierul cela de perle care i-a zăcut un an în vitrină! Nimeni din tot târgul nu s-a încumetat să plătească preţ de două moşii pe un pumn de mărgele. Dar, iacă, s-a găsit fecioru-meu s-o facă pentru ibovnică…

Nataliţa îi boţ de durere:

— Eşti sigură?

Cucoana Ecaterina saltă capul semeaţă şi pufneşte pe o nară ca totdeauna când se pun în cumpăna însuşirile domniei sale.

— Eu vorbă goală nu slobod, minciună nu îndrug. Teleleica s-a mândrit cu colierul dinaintea Olimpiei Drăgan. Mi-a istorisit maică-sa care mi-i bună prietenă.

— Poate-s zvonuri deşarte, spuse cu glas pierit şi fără nădejde Nataliţa, Ştii cum sunt muierile. N-au ce face şi apoi născocesc…

— Leagănă-te în astă nădejde, Natalie, şi-ţi ajunge a vă sătura toţi patru dintr-un ou. L-am trimis fără întârziere pe Cornea, avocatul, la bancă. Cinci sute de mii, preţul salbei a scos Anton din bancă pe luna septembrie, iar în octombrie două sute şaptezeci de mii. Cu frănculeţii voştri, ticăloasa îşi face de cap acum la Monte-Carlo. Nu-l credeam aşa nătâng pe fecioru-meu.

Durere aprigă o încearcă pe Nataliţa. Iacă, aproape, un milion risipiţi de dragul vrăjmaşei, iar ei a început a-i ţine socoteală la o simbrie sărmană de chelăreasă… Îngână:

— Desluşeşte-mi… Baronu-i om prea avut şi, din câte am auzit, mână largă cu nevastă-sa….

Cucoana Ecaterina hohoteşte ca dinaintea unei neghiobii fără seamăn:

— Muierea chipeşă şi dezmierdată îi mai hămesită ca o căţea lehuză. O fi baronul spart la pungă, dar dacă poate uşura o alta de creiţari, de ce ar mai şovăi?

— Crezi că ştie de… Anton? căscă ochii Nataliţa.

— Dar bun înţeles! În care lume trăieşti? La petrecerea de la conacul Săvenilor, smintitul de fecioru-meu i-a smuls muierea de sub nas şi duşi au fost până în zori. Au petrecut toată noaptea în chioşcul din crâng. Neruşinata a înfruntat cincizeci de oaspeţi, dar nimeni n-a cârtit. Baronul îi om însemnat şi dacă tace el, la ce a-l stârni?

Obrajii Nataliţei sunt o văpaie. Cu ce a păcătuit spre a fi osândită la asemenea ruşine? De-acum nu va mai cuteza pas, dincolo de zăplazul ogrăzii.

Soacră-sa o cercetează cu milă:

— Ştiu că ţi-am pricinuit necaz mare, Natalie, dar nu izbândeşti nimic rămânând cu ochi legaţi şi mâini trândave. Sunt zile când o muiere trebuie să ştie a-şi ocroti iatacul dacă nu de alta, măcar pentru numele preţuit ce-l poartă si de dragul pruncilor. Adăugă pe gânduri: Nici mie nu mi-a fost totdeauna moale cu răposatul.

Peste chipul aspru trece o umbră. Natalia, cu lacrimi pe obraji, mai găseşte prilej de uimire. Îi cea dintâia oară când soacră-sa face asemenea mărturisiri. Pesemne a durut-o rău, rana-i veche, dar încă ţipă.

— Ce pot să fac eu? întreabă Nataliţa.

Cucoana Ecaterina se ridică şi izbeşte cu pumnul în masa de joc Maria Tereza, la care şi-au luat ceaiul:

— Luptă!

— Cum să lupt? întinde neputincioasă palmele… Cum pot eu înfrunta asemenea patimă şi muiere atât de înzestrată?

— Înzestrată pe dracu’! Eşti întreit mai chipeşă decât venetica, doar că avându-te la îndemână, bărbatu-tu a chiorât.

Din nou Natalia e uluită. Niciodată soacră-sa nu i-a preţuit în cuvânt desluşit ori pe ocolite drăgălăşenia.

— Nu te holba la mine ca o viţică! Îi cum îţi spun, doar că-ţi lipseşte vicleşugul de care cealaltă-i doldora. Ascultă-mi povaţa şi n-ai să te căieşti…

— Ce să fac? Învaţă-mă.

Soacră-sa pare a şovăi o clipă, dar se hotărăşte cu oftat adânc:

— Ehei, amărăluţe zile ai ajuns, cocoană Ecaterina, de trebuie să-ţi deprinzi nora la isteţii de halotcă… Dintâi, fata mea, rosteşte săltând un deget, despoaie-ţi chipul de lacrimă şi mohoreală. În nouăzeci şi nouă de cuie să-ţi fie pironită inima, dar tu să râzi şi să te prefaci a fi veselă cintezoi. Găteşte-te, nu şovăi a-ţi da cu chinoroz şi alte dresuri – te trimit eu la Fanny droghista, are sulemeneli de la Paris – nu te uita la ceas când vine ori când pleacă bărbatu-tău. De întârzie ori lipseşte cu desăvârşire prefă-te a nu băga de seamă, ba să simtă că într-un fel te bucuri când se urneşte din prispă. Bagă de seamă, doar să nu apeşi prea mult, căci simte apoi meşteşugul. De-al doilea, du-te la sindrofiile de soi din târg, iar acolo desfată-te, şuguieşte, dansează, nu rezema păreţii cu moşnegele de seama mea.

Nataliţa începu să râdă printre lacrimi.

— Geaba chiţăi, căci eu nu glumesc, o dăscăleşte mai departe cucoana Ecaterina. Am ştiinţă că maiorul Cândea – cel mai chipeş bărbat din meleag – suspină după inimioara mătăluţă. Tot asemenea şi Mircescu, avocatul. Fă-i oaspeţi de fiecare zi şi pofteşte-i la ceasuri când Anton nu-i acasă. Odată şi odată, tot dă peste ei, iar dintr-aceasta nu puţine gânduri îşi va face.

Nataliţa îşi scutură buclele întunecate. În urechi, cerceii aprind licurici.

— Aceasta n-oi mai cuteza-o.

— Ba să cutezi! Mai bine o palmă de la bărbatu-tău pentru că te teme, decât o sărutare ca să te lege la ochi.

Cucoana Ecaterina se ridică, netezindu-şi poalele ţepene.

— Aşa să faci, Natalie, şi după aceea om mai sfătui…

Se opreşte cu ochii aţintiţi pe fereastra deschisă. Nataliţa aude huruit de trăsură şi saltă capul. Trec în rădvan deschis, aproape îmbrăţişaţi, dumnealui Anton dimpreună cu baroana. Trăsura-i plină ochi de flori, doar roze purpurii şi albe. Par scufundaţi într-o cadă de trandafiri. Nataliţa simte piron în inimă, buzele-i pălesc. Află dintâia oară ce se cheamă ura.

Un vânt rău alungă dintr-o dată viersul de mai al ciocârliilor. E florar, dar viscoleşte…

CAPITOLUL XI

— Stau şi mă întreb, observă iritat procurorul Maican, de ce mie mi se întâmplă totdeauna, dar totdeauna, coincidenţele cele mai absurde!

Goneau în Dacia miliţiei spre Aleea Stupinei. Traian conducea cu oarecare nervozitate. Drumul aluneca, iar zăpada spulberată de viscol sufoca oraşul într-o ceaţă albă, mobilă.

— …detest crimele comise în timpul nopţii, continuă Maican, strâmbându-şi nasul ascuţit de ins nervos şi hipersensibil. De ce-i apucă, domnule, apetitul asasin numai pe întuneric?

Traian Ionescu surâse:

— Ne-ajung şi astea, oricum. Dacă ar lua-o din zori…

— În majoritatea cazurilor, sunt crime premeditate, sofisticate cu suprapondere de dandanale.

Se uită la profilul locotenentului care păstra încă ceva adolescentin şi aprecie pentru el „Hm! Un mucos abia ieşit de pe băncile facultăţii… Mai ieri, alaltăieri, fuma Carpaţi fără filtru pe stomacul gol şi îşi vindea cartela ca să-şi scoată iubita la discotecă…“

— Hal de echipă operativă! constată pe acelaşi ton care pe Traian îl făcea să se simtă vag vinovat.

— E o situaţie de excepţie…

— Mie îmi spui? În aceeaşi noapte, şeful face infarct, adjunctul împreună cu medicul legist şi ce s-a mai găsit numerar în materie de miliţie se deplasează la o deraiere de tren, o bătrână se stinge la un telefon, o crimă ne pică

pleaşcă la celălalt. Şi dacă-i mai vine chef vreunui smintit să se joace de-a Jack Spintecătorul?

— La sediu a rămas locotenentul Dumitraşcu, observă Traian.

— Mersi! Ştiu exact ce las într-o încăpere, entităţi cuvântătoare sau „ne“, când o părăsesc.

Completă un gând: „Alt ţânc, şi care pe deasupra mai pare şi pocnit cu o cărămidă în cap.“

— Dar ăla ce avea, domnule?

— Cine? întrebă Traian.

— Dumitraşcu. Se uita la mine de parcă aş fi evoluat la trapez.

— Neplăceri personale…

— Cu fata aia?

— Nu, răspunse Traian cu o urmă de şovăială în voce. Acasă… Maică-sa nu se simte prea bine.

Maican îi aruncă o privire neîncrezătoare. Se mulţumi cu un „hm“, care i se strecură pe sub nasul mobil.

Sandu Damian îi aştepta la fereastră şi le ieşi în întâmpinare. În urma lui tropăia Dănuţ, împodobit cu acelaşi *chapeau* de piele roşie.

Eu v-am telefonat…

— Mi-am închipuit, replică procurorul lăsându-se condus pe scări.

— Acum o jumătate de ceas, fiul meu a observat că de sub uşa doamnei Catinca Varlam se prelinge o dâră de sânge.

— Am văzut cu ochii mei, precizează puştiul.

Maican se opri cu mâna pe balustrada scării. Arătă spre Dănuţ:

— Băieţelul v-a alertat?

— Da, el e fiul meu.

— La ora trei dimineaţa?

— Da, râse încurcat Damian. Se juca şi el prin bloc.

Maican îl măsură lung:

— Cam bizară oră.

În spate, locotenentul Traian Ionescu zâmbea amuzat. Dănuţ îşi dădea importanţă. Încălecase trăgaciul unuia din revolvere pe degetul arătător, rotindu-l ca gangsterii. În mod evident, puştiul făcuse ceva antrenament.

— Aici, preciza Damian, oprindu-se în faţa unei uşi. În caseta soneriei se afla o carte de vizită scrisă de mână: Catinca Varlam.

Procurorul apăsă instinctiv pe clanţă. Spre surpriza lui, aceasta cedă.

— Dumneavoastră aţi intrat?

— Nu! făcu nedumerit Damian. Habar n-aveam că uşa-i deschisă.

Pătrunseră într-un antreu destul de îngust. Lângă cuier, se afla un frigider liliputan cât un televizor mijlociu. Vestibulul era despărţit de odaie printr-o arcadă astupată de o draperie. Când o dădu la o parte, Maican avu o mişcare de recul şi, instinctiv, se uită peste umăr la Damian.

— Luaţi copilul de aici. Nu-i un spectacol pentru el.

— Şi eu! strigă Dănuţ, şi li se strecură şerpeşte printre picioare, ajungând în faţă. Şi eu! Şi eu!

Priveliştea era terifiantă. De-a curmezişul patului, zăcea cadavrul unei femei aproape descăpăţânat. Sângele inundase aşternutul alb şi covorul.

Un fluierat subţire scăpă de pe buzele lui Maican:

— Măcel, nu alta! Mă întreb cu ce sculă o fi operat asasinul?

Traian, încă la început de meserie, simţea nevoia să vomite. Damian încercă aceeaşi senzaţie şi o zbughi pe scări.

„Dacă e nevoie de mine, ştiu unde să mă găsească…“

Îl uită pe Dănuţ în apartamentul victimei, încercând o singură şi aprigă dorinţă: să pună sticla de vodcă la gură şi să n-o mai dezlipească în veci.

Maican făcu o trecere sumară în revistă a apartamentului. Era de fapt o garsonieră dublă şi, făcând

excepţie de la regulă, Catinca Varlam îşi instalase dormitorul în prima încăpere.

„Normal, înţelese procurorul. Cealaltă nu are calorifer, bătrânii sunt friguroşi…“

Încăperile erau mobilate cu gust şi era limpede că obiectele fuseseră selecţionate în funcţie de valoarea estetică sau afectivă, dintre multe altele care umpluseră cândva o casă mai spaţioasă.

Pe consolă, îţi sărea în ochi fotografia mare a unei femei de o excepţională frumuseţe. Epoca ei de glorie trebuie să se fi situat în jurul anilor ’20-’30. Ceea ce izbea era genul de frumuseţe. Depăşea canoanele epocii, rămânând după un sfert de secol la fel de proaspătă. Alături, se afla poza unui bărbat. Judecând după chip, avusese multă personalitate.

— Trebuie să fi fost fascinantă! observă procurorul încercând o corelaţie între portret şi cadavrul care zăcea în pat.

Se uită la Traian. Făcea eforturi, disperate să-şi stăpânească dezgustul şi oroarea. Maican începu să râdă:

— Cu timpul n-o să te mai impresioneze chiar aşa rău. Dar, de obişnuit, n-o să te obişnuieşti niciodată.

— Am mai participat la anchete criminale, spuse Traian, am văzut cadavrul unui tip retezat de un joagăr, dar nimic nu seamănă cu, vorba dumneavoastră, măcelul ăsta…

— Te cred, făcu neatent Maican. Îşi încheie nasturii paltonului: Aici nu mai avem ce face, dragul meu. O să ne întoarcem mâine cu medicul legist şi echipa. Încuie şi sigilează.

Îl observară pe Dănuţ, care nu se dezlipise de peretele dormitorului. Se miră în şoaptă, adresându-se locotenentului:

— Ce părinţi o fi având ăsta micu’, domnule! Aşa, pare bine îngrijit, hrănit, curăţel. Dar să-l laşi să umble de căpiat noaptea prin bloc, să nu observi acum că nu-i în patul lui, mi se pare fabulos! Iresponsabili!

— Am înţeles că au musafiri!

— Şi ce-i cu asta? Să-i dea şi-o vodcă şi pe urmă să-l ducă la dame.

Dănuţ urmări cu interes manevrele locotenentului care sigila uşa apartamentului. Pe scări, îşi strecură mâna mică în a lui Maican, care-l privi amuzat:

— Ce-i, măi, Faţă Palidă? Ţie nu ţi-e somn?

— Ştiţi… Eu am o prietenă… Uite aici stă, preciza, arătând spre uşa doamnei Racoviceanu… Am sunat şi nu răspunde… Cred că o doare.. Am auzit eu…

Procurorul, neatent, ridică din umeri. Se smulse din mâna lui Dănuţ care-l trăgea spre uşă.

— Las-o să doarmă… Hai du-te acasă…

Ieşi din bloc însoţit de Traian şi se opri câteva clipe să respire aerul îngheţat. Băieţelul privi lung în urma lor. Făcea cunoştinţă cu dezamăgirea.

* * *

Se foise două ceasuri în aşternutul prea fierbinte, devenit ostil din pricina insomniei şi, când în sfârşit realiză că noaptea e ratată, aprinse lumina şi se uită la orologiul mic de pe noptieră: ora trei şi zece.

Ioana îşi puse halatul din mers şi se duse la bucătărie să-şi prepare un ceai. Se privi instinctiv în oglinda rotundă înrămată în ceramică decorată cu motive rustic naive care atârna lângă blidar şi îşi trecu degetele prin coama răvăşită.

„N-aş putea afirma că arăt faimos“, conchise ţinând agrafa între dinţi.

În realitate, nopţile nedormite treceau peste pictoriţă fără să lase urme. Avea o rezistenţă specială, dar şi antrenament. Nu-şi amintea ca, în ultimii douăzeci şi cinci de ani, să se fi culcat vreodată înainte de ora două sau trei dimineaţa şi, evoluând încă din adolescenţă în mediu

artistic, era mai familiarizată cu priveliştea oraşului pe întuneric decât la lumina zilei. Bărbatul său, care fusese grafician, nu-i impusese alt mod de viaţă şi după divorţ, în urma câtorva experienţe, Ioana îşi zisese că viitorul soţ va trebui obligatoriu să lucreze în sectorul artă. „Nu i-am iubit“, conchisese ulterior, când îl întâlnise pe Vasile. Programul şi preocupările comune ale celor doi parteneri constituiseră pentru pictoriţă condiţia sine qua non a armoniei într-o căsătorie. Azi, gândea aidoma, dar înţelesese că se poate şi altfel.

De multe ori, întinsă pe divan cu mâinile sub ceafă, poziţia preferată în momentele ei de meditaţie, se întreba de ce naiba îl iubea pe Dumitraşcu. În jurul ei existau bărbaţi mult mai strălucitori, captivanţi prin experienţa lor de viaţă, prin preocupări sau scânteietorul joc de artificii al inteligenţelor care străbat cărări neumblate, unii dintre ei şi partide în înţelesul cel mai burghez al cuvântului. Şi totuşi trecuse pe lângă ei oarbă, îi acceptase uneori pentru că se împotrivea organic şi raţional serilor petrecute singură între patru ziduri. „Mai ales la vârsta mijlocie, sistemul e primejdios. Nu trebuie pierdută obişnuinţa ieşirilor în lume, a vizitelor. Când începi să te simţi stângaci intrând într-un restaurant bun, pentru că nu mai suporţi privirile tuturor aţintite asupra ta şi nici nu eşti prea sigură în ceea ce priveşte toaleta, ai ieşit definitiv din competiţie. Rămân televizorul, croşetatul, o garderobă neglijată – nu mai ieşi din capoate şleampăte – şi eventual o pisică.“

Bându-şi ceaiul, reflectă că nu întâlnise în viaţa ei un bărbat mai cumsecade ca Vasile şi care în acelaşi timp s-o enerveze mai tare. „Cu nici unul nu m-am certat atât de mult…“ O înfuriau slăbiciunea şi scrupulele lui, realizând totodată că bunătatea în sensul pur al cuvântului, cumsecădenia, calităţile sufleteşti ale lui Dumitraşcu fuseseră trăsăturile care o câştigaseră definitiv. Egoistă, ca mai toţi oamenii de artă şi ca absolut toate femeile îndrăgostite, Ioana aprecia însă aceste calităţi doar când se

manifestau vis-a-vis de ea. Puteau evident să beneficieze şi alţii de ele, dar numai în măsura în care pictoriţa nu s-ar fi simţit frustrată.

În general, Ioana trecea drept o femeie generoasă: magnanimitatea ei evolua între atitudinea tolerantă faţă de oameni, caracteristică spiritelor libere care au reuşit în viaţă, şi portofelul deschis fără şovăială. O bucura desigur binele altora, dar nu se uita niciodată pe sine. În consecinţă, era incapabilă să-l înţeleagă pe Vasile care „îşi sugruma fericirea cu propriile lui mâini“. Mai ştia că, dacă ar fi fost cu adevărat generoasă, la genul milostivul samaritean, l-ar fi acceptat pe Dumitraşcu în orice condiţii. A nu-l sili la divorţ, a-l lăsa să-şi păstreze starea civilă legitimă, continuând totodată legătura cu el, ar fi echivalat pentru Vasile cu fericirea.

Ioana n-avea însă dotarea sacrificiului maxim şi era prea orgolioasă ca să accepte să se afle la remorca doamnei Dumitraşcu; fusese obişnuită să fie regină absolută pentru bărbatul iubit.

„Sau poate că nu-l iubesc îndeajuns, dracu’ ştie…“ Acum se simţea neliniştită, avea remuşcări că îl lăsase să plece deprimat, silit să facă faţă celei mai dificile dileme din viaţa lui. Amintirea chipului tras, a ochilor stinşi, suferinţa gurii – gura de care îi era mereu dor – îi sfâşiau inima.

Când auzi cheia răsucindu-se în broască, tresări. Îi dăduse Yala la două sau trei luni după începutul dragostei lor, încredinţată că n-o va regreta niciodată. Ştia că-l iubeşte, iar alte flirturi, excluse de la sine din acel moment n-o mai interesau. Ceea ce n-o împiedică, bineînţeles, ca la fiecare ceartă să i-o ceară înapoi.

Vasile se opri în prag, privind-o descumpănit. Pictoriţa aruncă ţigara şi-i sări în braţe. Se strângeau disperat ca doi nebuni, îşi căutau buzele cu dor sălbatec.

— Iartă-mă, dragul meu… Îmi pare rău că te-am necăjit. Te iubesc…

Începu să-i descheie paltonul, îi scoase fularul:

— Spune-mi, ce s-a mai întâmplat?

Dumitraşcu îşi dădu drumul să cadă pe canapea. Genunchii înţepeniţi nu-l mai ajutau.

— Până la urmă a făcut-o…

Ioana îşi duse speriată mâna la gură:

— Nu se poate…

— Şi-a tăiat venele cu briciul meu, continuă răguşit inginerul.

— Şi?…

— Am chemat Salvarea… Au dus-o în comă la spital;

— Există vreo nădejde?… Ce au spus medicii?

Inima pictoriţei bătea nebuneşte. Nu era o femeie rea şi apoi nu credea în fericirea clădită pe lacrimi şi cadavre. Dumitraşcu oftă şi ridică din umeri.

— Vor face tot ce e posibil… Acuma-i la reanimare… Adăugă cu greutate: E cardiacă şi asta complică, înţelegi…

— Nu-ţi pierde firea… Să sperăm că… se rezolvă.

Inginerul zâmbi amar:

— Mi-e al dracului de greu… Adică să sper…

— De ce n-ai rămas la spital?

— Nu m-au lăsat… Nu-i pot ajuta cu nimic, îi încurc.

Ioana se apropie de măsuţa volantă de sub fereastră. Cu mână nesigură turnă vodcă în două pahare.

— Au dreptate… Nu poţi face nimic.

Dintr-o dată, nervii inginerului cedară. Scăpă paharul şi izbucni în plâns.

— Eu am omorât-o, înţelegi? Eu… Eu i-am pus cuţitul în mână… Sunt un criminal.

Pictoriţa îi mângâie delicat părul:

— Fii cuminte… Încă nu se ştie… Nu ai absolut nici o vină.

— Cum n-am nici o vină? Dacă nu-i spuneam că divorţez, nu se întâmpla nimic. Am împins-o conştient la un act disperat..

— Dragul meu, dacă ar fi aşa cum spui tu, nimeni nu s-ar mai despărţi şi, slavă Domnului, tribunalele judecă zilnic

zeci de divorţuri.

Dumitraşcu îşi prinse capul în mâini:

— Dumnezeule! Cât poţi fi de cinică? Dacă vrei să ştii, eşti la fel de vinovată ca şi mine. Tu mi-ai dat brânci mie, eu ei…

Ioana îşi muşcă buzele. Încercă să-şi stăpânească tonul:

— Dacă te simţi bine autoflagelându-te şi împărţind o culpă imaginară cu mine, nu ezita. Cred însă că exagerezi. Nu poţi fi făcut responsabil pentru actele unui nevropat. Mâine era în stare să se sinucidă pentru că ţi-ai pus o cravată albastră sau că nu i-ai cumpărat un crocodil vicios…

Vasile îşi ridică ochii înlăcrimaţi. Urlă:

— Încetează! Pentru Dumnezeu, încetează! N-ai deloc suflet? Şi acum, îţi mai dă mâna s-o insulţi?

Ioana respiră adânc. Aprinse nervoasă altă ţigară, fără s-o fi stins pe cealaltă fumată doar pe jumătate.

— Dragul meu, erai liber să alegi. De ce n-ai renunţat la mine?

— Pentru că nu pot, ştii bine că nu pot. Te iubesc, nemernico! Te iubesc ca un dement!

— Eu nu?

— Dacă mă iubeai, gâfâi inginerul, mă păstrai aşa, cu obligaţiile pe care le am.

— Adică însurat.

— Ai ştiut care e situaţia mea de la început. Nu te-am minţit nici o secundă. Şi pe urmă, cu ce te incomoda Vivien?

— Începi să devii stupid…

Se plimba prin living, nervoasă. Auzi! Cu ce o incomoda nevastă-sa? Trebuia să te cheme Vasile ca să pui asemenea întrebări! Explică-i că o femeie care iubeşte vrea ca bărbatul să-i aparţină în exclusivitate, să petreacă fiecare clipă împreună. Când îi era lumea mai dragă, inginerul i se smulgea din braţe, chiar şi la miezul nopţii, ca să se întoarcă acasă. Avea în permanenţă grijă să n-o contrarieze prea tare pe nevastă-sa şi după o noapte, de pildă, petrecută la ea, Ioana putea jura că a doua zi se vor vedea

pe fugă, jumătate de ceas, cel mult o oră. Unei femei îi place să-şi fluture dragostea ca pe un drapel de care e mândră, să iasă cu omul iubit în vizite, la un teatru, la plimbare, pe plajă, sau la piaţă. Ei se ascundeau ca două cârtiţe, arareori părăseau împreună apartamentul Ioanei. Una din bucuriile femeii îndrăgostite este să facă planuri de viitor, care să-i vizeze, firește, pe amândoi. Ei îi era interzisă această plăcere. Orizontul Ioanei şi al lui Vasile, departe de a fi îmbujorat, ridica un zid care interzicea orice fel de perspectivă.

— Ştiai… ştiai! repetă inginerul parcă obsedat, că nu sunt liber… Că am o nevastă.

Pictoriţa se opri hotărâtă în mijlocul odăii:

— Ascultă, Vasile, nu-i momentul să ne certăm. Înainte de a afla eu că eşti însurat, o ştiai tu. Dacă eşti atât de moral, de ce te-ai antrenat într-o aventură extraconjugală?

— A fost ceva irezistibil, hohoti Dumitraşcu. Tu puteai însă, să mă refuzi.

— Poate că şi pentru mine atracţia a fost la fel de irezistibilă.

— Dacă-i aşa, dacă ne iubim, de ce trebuie să mă chinuieşti? De ce mă sileşti la divorţ?

— Am acceptat să porţi o verighetă străină, atâta timp cât n-am fost angajată sufleteşte. Când am început să te iubesc, situaţia a devenit intolerabilă. Ai de gând să ne mai certăm mult?

Vasile îşi trecu mâna peste bărbia aspră, apoi o întinse după pahar.

— Să-ţi mai torn?

Dumitraşcu dădu din cap.

— Spune-mi, se interesă pictoriţa, vrând să schimbe sensul discuţiei, ai luat legătura cu Andrei? Inginerul tresări, smuls parcă din somn.

— Da…, a fost o scenă îngrozitoare… Adică, nu…, vreau să zic că nu ştie că-i la spital… că a încercat…

— Vorbeşte mai clar, iubitule.

— Asta e…, se bâlbâi Vasile. Nu pot să i-o spun eu… Mi-e imposibil… De aia am venit… Să te rog pe tine.

Ioana înlemni:

— Eşti nebun? În ce calitate? Adică eu, amanta tatălui să-l anunţ că mă-sa s-a sinucis? Îţi dai seama de aberaţie? Ţi-ai pierdut simţul comun?

— Nu, nu aşa, scutură din cap inginerul. Sigur că nu. Te dai drept o vecină, nu contează care. Dar trebuie să-i spui. Te rog!

Pictoriţa ezită câteva clipe, apoi se îndreptă hotărâtă spre aparat. Îi răspunse chiar Andrei cu o grabă şi un glas care-i trădau tulburarea. Ioana, crispată, încercă să fie cât mai succintă. Situaţia i se părea de un penibil grotesc şi nu-şi amintea să se fi simţit în viaţa ei atât de jenată.

— Da…, a fost transportată la spital… E în viaţă… Repet, alte amănunte nu cunosc…

Puse receptorul în furcă, muşcându-şi buzele. Şovăi înainte de a se întoarce cu faţa spre Vasile, care o urmărea încordat:

— Ce a spus?

Pictoriţa ridică din umeri:

— Ce să spună! Era alarmat, bineînţeles…

Ochii inginerului se umplură iar de lacrimi.

— Totuşi, ce a zis? Trebuie să fi zis ceva! Repetă-mi cuvânt cu cuvânt.

— Nu fi copil, Vasile. Crezi că avea chef de conversaţie? Probabil că, în momentul ăsta, zboară spre spital.

Îi ocolea instinctiv privirea. Ultimul cuvânt al lui Andrei îi înfipsese un pumnal în inimă: *Asasinul!* Ce sens avea să-l reproducă?

Dintr-o dată, se simţi extrem de obosită. Ştia, intuise de mult că povestea lor de dragoste va avea un sfârşit, dar nu şi-l închipuise atât de patetic, îl sperase mai banal, mai de toate zilele. Batiste ude de lacrimi, dar nu coroane funerare.

Mai ştiu dintr-o dată, cu o certitudine care o îngheţă, indiferent de soarta lui Vivien, Vasile nu va fi al ei niciodată. „L-am pierdut definitiv…“

Avu imaginea ei, a Ioanei, siluetă de fum, străbătând singură un drum nesfârşit, pierdut în ceaţă. Un drum care nu ducea nicăieri.

CAPITOLUL XII

— Ţi-am spus eu? strigă Andrei. Ţi-am spus? Ziceai că-s dur. E o bestie! Un criminal.

Nu mai încerca să-şi stăpânească lacrimile şi plângea ca un copil.

Anca dezolată şi lipsită de experienţă, nu-şi găsea cuvintele, nu ştia ce i-ar putea spune.

Se întorsese după un sfert de oră neavând încotro s-o ia. Tact, sau stare de maximă tulburare, Andrei părea că nu observase nimic.

— Poate…, poate că scapă!

— Poate! Ştii ce înseamnă o hemoragie la un organism fragil ca al ei? Toată viaţa a avut o sănătate şubredă… Îţi închipui că brutei i-a păsat cumva?

— Ce noapte! şopti Anca.

Recapitula evenimentele petrecute doar în câteva ore, încercând o senzaţie acută de ireal, de fantastic.

Scandalul cu maică-sa, plecarea de acasă, drama lui Andrei… Iar acum, se afla singură, într-un birou străin, la o oră complet neverosimilă. Anca, foarte tânără, păstrase intact sensul şi destinaţia orelor, iar două, trei sau patru dimineaţa n-aveau pentru ea semnificaţie, în afara somnului, decât legate de reveillon sau nunţi.

Reveillon… În noaptea de Anul Nou îl cunoscuse pe Andrei. Era prima oară când practic „ieşea în lume“, – expresia Elvirei – care-i îngăduise să îmbrace rochie lungă şi să se întoarcă în zori de zi. Un reveillon zgomotos la Cecilia Radovan, o fată emancipată, ai cărei părinţi,

funcţionari diplomatici în Egipt, erau tineri şi cultivau o mentalitate extrem de evoluată asupra existenţei. De la şaptesprezece ani, Cecilia trăia singură într-un apartament superb de cinci camere, fuma, bea whisky, *strong, very strong*, primea vizite masculine şi, în fiecare sâmbătă, invitaţi care se căţărau pe ziduri până la şapte dimineaţa. Era imposibil să treci pe sub ferestrele ei fără să auzi casetofonul răcnind apocaliptic şi indigna mamele colegilor care o vedeau traversând Corso-ul fardată ca o vedetă de la Hollywood şi ţinând în lesă un câine princiar, înalt cât un viţel.

Anca, timidă, într-o rochiţă bleu pal pe care ar fi putut s-o poarte şi bunică-sa, dacă n-ar fi sărit de şaptezeci de ani, rezema peretele. Era dintre fetele fără succes imediat, incendiar. Trecea neobservată şi trebuia descoperită. Tocmai de aceea, făcea notă aparte printre starurile care evoluau în living-roomul golit de mobile. Celelalte prietene, încercând s-o imite pe Cecilia, vedeta absolută a serii, arborau toalete îndrăzneţe, un machiaj puternic, sclipici pe pomeţi – ultimul răcnet – şi zâmbete a la Angela Similea: dantura exploatată la maximum şi ochi rotunjiţi a copilărească, dulce mirare, cu gene clămpănind des, ca la păpuşile care spun *o, mama!*

Se trezise fără să-şi dea seama în braţele lui Andrei. O remarcase chiar de la începutul serii. Îl câştigaseră spontan timiditatea şi nota de reţinere a Ancăi. În plus, întreaga făptură a fetei sugera fragilitate, o imensă nevoie de tandreţe şi acel ceva, extrem de feminin, dinaintea căruia orice bărbat simte nevoia să-şi umfle pectoralii şi să se simtă Charles Bronson: dorinţa, necesitatea stringentă de a fi protejată.

Andrei, complexat în ciuda staturii de atlet, se simţea puternic ţinând-o în braţe, aşadar, în formă excelentă. Se uita cu ochi critic la Cecilia: dădea pe gât a patra sondă de whisky. Avea supleţe şi graţie, un trup pe care cad totdeauna bine hainele. Chipul era vioi, inteligent şi, fără a

fi propriu-zis frumos, înrobea din capul locului. Chipul de care se îndrăgostesc bărbaţii, răpuşi ca popicele, iar prietenele, galbene de invidie, comentează la telefon: „Ce-or fi găsit, dragă, la ea?“

Rochia, extrem de îndrăzneaţă era despicată până la centură. Andrei se interesase în şoaptă, zbârlind părul ca un puf de aur al Ancăi:

— Eşti prietenă bună cu Cecilia?

— De ce mă întrebi?

— Aş prefera să nu fii.

Anca oscilase între un sentiment de corectitudine vizavi de Ciks, cum i se spunea între intimi, şi tresărirea dulce a femeii care realizează că bărbatul de lângă ea nu e indiferent; uneori, aerele de stăpân nu deranjează... Afirmase neutru:

— E o fată bună.

— Depinde la ce te referi... Sunt la ea în casă, n-ar trebui s-o judec, e inelegant, înţelegi, dar…

Anca ridicase ochii şi atunci Andrei îi observase genele splendide, mătăsoase. Ar fi vrut să le sărute.

— Dar ce?

— E prea… zburdalnică. Asta ca să nu zic frivolă.

— Îi place viaţa şi atât.

— Tuturor ne place viaţa. Impresia mea e că se comporta ca o femeie uşoară.

Anca zâmbise privindu-l lung:

— Te-a refuzat?

— Nici prin cap nu mi-ar trece să mă uit la o asemenea fată.

Şi fusese sincer.

— De ce?

Andrei începuse să enumere didactic…

— Fata pe care o iubesc trebuie să fie a mea şi numai a mea. Dacă plec într-o misiune, vreau să fiu liniştit, să ştiu că o găsesc acolo unde am lăsat-o. Dacă e să umble dezbrăcată, s-o facă în faţa mea, şi nu la un miting, să mi se

fardeze ca un afiş de circ. Mai completez că amica bea ca un birjar, dansează de parcă ar face streaptease şi nu e un singur tip căruia să nu-i fi făcut ochi dulci în noaptea asta. Spune-mi, în afară de croitoreasă, coafor, pudră Max Factor, Formaţia Crocodil şi whisky Ballantine’s, o singură preocupare serioasă de a ei.

Anca îl privise ironică, sigură de efect:

— A fost şefă de promoţie în liceu, este cea mai bună studentă din anul nostru. Vorbeşte trei limbi la perfecţie şi acum studiază japoneza. Citeşte enorm, e la curent cu orice eveniment cultural, rochiile şi le coase singură. Cum spune mama, face parte dintre oamenii formidabili pentru care ziua nu are 24 de ore, ci 64. Cât priveşte whisky-ul, ăsta-i unul din bluff-urile ei. În sticlă e ceai cu lămâie. Fii atent şi ai să vezi că nu serveşte pe nimeni din Ballantine’s-ul de pe televizor. Teribilismul e singurul ei păcat şi, după cum spun cei mai în vârstă, dispare în general odată cu tinereţea.

Descumpănit, Andrei constatase:

— O admiri mult…

— Am şi de ce. Nutresc un cult pentru oamenii care ştiu să le facă pe toate. Mama mea este o excelentă profesionistă, dar în viaţa personală, nu mai pomenesc de divertismente, a ratat îngrozitor. Nu ştie să trăiască.

— Tu ştii?

— Nu. Aş vrea, dar tot proastă rămân. Trebuie să ai o vocaţie specială pentru asta.

Andrei o strânsese mai tare şi-o sărutase pe frunte.

— Eu te prefer proastă.

„…În sfârşit!“

…Anca tresări şi se ridică instinctiv în picioare. În pragul uşii larg deschise, gâfâia Elvira Radulian. Expresia obişnuită de calmă aroganţă îi pierise de pe chip. Era în mod vădit tulburată, chiar vag înspăimântată i se păru fetei. Pe obrajii încăpători, în ciuda viscolului, curgeau stropi de sudoare. Pe orice anotimp Elvira asuda din gros şi i se întâmpla ca, în timpul verii, să-şi schimbe rochia de patru-

cinci ori pe zi. Îşi dădu drumul pe un scaun şi, luând la întâmplare un dosar gol de pe birou, cu dezinvoltura specifică indivizilor foarte siguri pe ei, fără complexe, obişnuiţi să dea ordine, începu să-şi facă vânt. Se uită la fiică-sa cu un ochi critic, încercând să-şi recapete suflul.

Andrei dădu un bună-seara ostentativ şi se întoarse cu spatele, apropiindu-se de fereastră. Părea brusc interesat de peisajul străzii.

— Lasă fleacurile şi hai acasă! Pune-ţi paltonul.

Fata îşi strânse buzele. Chiar şi acum după ce în relaţiile dintre ele se consumase un pas grav, îi era anevoie s-o înfrunte pe maică-sa. Douăzeci de ani de supunere absolută o marcaseră. Spuse încet, încercând să imprime glasului un ton cât mai hotărât:

— Nu vin. Nu pot.

Elvira Radulian avu un gest nervos de parcă ar fi alungat o muscă enervantă. Se uită la Andrei şi-i făcu semn Ancăi să iasă pe coridor.

— Ascultă, fetiţo, îi spuse afară. Eschibiţiile astea nu se mai asortează cu vârsta mea. Azi sunt ofiţer de serviciu la întreprindere şi n-am dormit nici măcar un ceas.

— M-ai dat afară din casă.

— Nu-i chiar aşa, dar nu stau să discut acum cu tine pe chestie de nuanţe. Bagă-ţi minţile în cap.

— Tocmai că mi le-am băgat. Am luat o hotărâre şi…

Elvira o întrerupse agasată:

— Ai să mai iei vreo şapte sute de aci încolo, şi-o să-mi dai noutăţi după aia. Nu mai eşti copil şi ar fi bine să renunţi la gărgăuni.

Doamna Radulian n-avusese tact niciodată şi nici acum nu-l ţinea în poşetă. Excelentă şi talentată ingineră, era lipsită de cel mai elementar simţ psihologic şi, ceea ce cunoştea ea despre natura umană, încăpea într-o linguriţă. Proceda faţă de Anca exact contrariu decât ar fi trebuit s-o facă. Îşi reluase tonul poruncitor, o trata din nou fără menajamente, ca pe un copil mic.

— Ţi-am spus că nu vin.

Maică-sa o măsură cu milă dispreţuitoare;

— Şi ce-ai de gând să faci? Unde te duci?

— Nu ştiu… O să văd.

— Ascultă, fato! Bate un alizeu afară nu tocmai îmbietor. Nu poate fi vorba, doar dacă nu eşti fakir, de un pui de somn pe iarbă verde sau în fânul de curând cosit. Te credeam mai matură.

— Poate că ţi-o voi demonstra.

Elvira Radulian respiră adânc:

— Îţi închipui că te ia miliţianul în spaţiu?

Anca îşi reprimă un oftat. Andrei nici nu pomenise de o asemenea eventualitate. Ce-i drept, era şi răvăşit de evenimente. În faţa maică-sii, însă, bravă:

— De ce nu m-ar lua?

— Uite ce e, draga mea! Nu pretind că am cine ştie ce experienţă în materie, totuşi am umblat prin lume cu ochii deschişi şi urechile destupate. Dacă vrei cu tot dinadinsul să pierzi un bărbat, atunci bagă-i-te cu de-a sila în aşternut. Şansa e de sută la sută! Bărbatu-i ca umbra: alergi după el, fuge de tine; fugi de el, aleargă după tine. Uită-te la Grigore şi-ţi mai dau o sută de exemple.

— S-ar putea ca Andrei să fie altfel, dar vocea era mai moale şi Elvira simţi că fata începe să şovăie. Îşi reluă tirul:

— Cât de mult te-ar iubi, dacă o vedea că-i cazi pe cap fără pregătire psihologică – respectiv, cel puţin trei refuzuri şi teama că te mai vor vreo două’ş unu de fleţi (astea-s şmecherii general valabile, le ştie orice gâsculiţă) – îi piere urgentisim elanul. Mai ales acum, când are necazuri cu zăpăcita de mă-sa. Cine ştie dacă scapă cu zile…?

Anca o privi alarmată:

— Tu de unde ştii?

— M-am dus să te caut la ei. Ţicnita se încuiase în dormitor… Bref, am forţat uşa şi am găsit-o aproape moartă. Bărbatu-său a chemat Salvarea şi au dus-o la spital.

După mine-i grav de tot. În fine, daravelile lor, în care tu pici ca beleaua peste necaz. Hai, că acuşi dau zorile!

Fata scutură din cap.

— Nu pot… Nu-l pot lăsa pe Andrei în halul ăsta…

Elvira îi ascultă explicaţiile incredulă, dar, în cele din urmă, îşi spuse că-i mai bine să n-o contrazică:

— Mă rog, să zicem… Sper să se rezolve repede chestia şi vii acasă.

Anca îşi muşcă buzele. După un moment de şovăială, rosti moale:

— Am să vin.

Elvira Radulian se ridică şi-i atinse obrazul cu degetul, gestul ei de superlativă tandreţe.

— Bine, fetiţo. Te rog numai să mă conduci până la ieşire.

Peste câteva clipe, în biroul pustiu se auzi slab glasul bătrânei…

— Veniţi… Mi-am amintit unde stau… Alo! Mă auziţi?… Ajutor…

— Alo! strigă în receptor Andrei. Alo! Vorbiţi!

Bătrâna răspunse cu un geamăt.

* * *

…Începuse să apară în lume. Se îmbrăca extrem de elegant, la cele mai mari case din Viena şi Budapesta. Dumnealui restrânsese până la calicie cheltuiala casei, în schimb, cucoana Ecaterina îşi deschisese punga. Vis, rochia aceea primăvăratecă din muselină albă cu noduri de atlas azuriu!… Pe florentina de dantelă, panseluţe din catifea deschideau ochişori brumării… Dar toaleta din moar verde ca apa, de la balul husarilor! Dumnealui avea însă ochii legaţi, n-o vedea, venea acasă ca un străin, îi ocolea iatacul întocmindu-şi culcuş într-o odăiţă de lângă bibliotecă. De câteva ori, zărise în salonul Nataliţei craii ştiuţi ai târgului, dar săltase din umeri cu inimă nepăsătoare. Ba, o dată,

deschizând uşa şi dând ochi cu maiorul Cândea se retrăsese ca unul ce a greşit odaia de otel, zicând: pardon!

Cui pârjolit de foc a străpuns atunci inima Nataliţei, dar mai abitir s-a fost îndurerat când intendenta baronesei, prietenă cu Fraulein, guvernanta lui Iustin şi Mihăiţă, a istorisit că a surprins vorbă între Anton şi ibovnică, aceştia crezându-se singuri.

„Am auzit că nevastă-ta a avut un succes boeuf la serata Studenţilor… Tot târgul zvoneşte de frumuseţea şi toaletele ei…“

„Nu-ţi ajunge nici la călcâie, iubita mea, n-ar merita nici măcar să-ţi înnoade şireturile corsetului…“

„Linguşitorule!“

„Îţi jur! Un chip drăgălaş şi atât! N-are rasa ta, n-are clasă… Frumuseţe de portiţă.“

„Cât de răi puteţi deveni voi, bărbaţii, când începeţi să iubiţi…“

„N-am iubit-o niciodată. M-a ameţit, acum înţeleg, prospeţimea de copilă neştiutoare. Iaca, farmec care prea repede se ofileşte…“

„Ce ai simţi dacă un alt bărbat ţi-ar lua locul?…“

„Nimic. Bag de seamă că de la o vreme neghiobii ştiuţi ai oraşului îi dau târcoale, dar cu asemenea iscuseli nu mă smulge ea de lângă tine… Vezi, avea Natalia un bun simţ pentru care o preţuiam nu puţin. Acum l-a rătăcit… Veşminte fistichii, sulemeneală…“

„Şi eu mă sulemenesc, iar straiul nu mi-e de stareţă…“

„Ce-i îngăduit unei prinţese, silă îmi face când întâmpin la o ţărăncuţă…“

Nataliţa, doborâtă, istorisise soacră-sii vorbele grele auzite. Cucoana Ecaterina sărise mânioasă Bistriţă, trântind de sobă glastra cu roze tomnatece.

— Aceasta n-am să i-o iert şi nu-l mai cunosc de fecior. Prea mârşav zămislit e bărbatul ce-şi spurcă singur cuibul. Că şi-a rătăcit minţile după o muiere, mai pricep, dar să-şi mânjească nevasta legiuită care i-a născut doi prunci, cu

balegă şi dohot, îi faptă prea scârbovnică şi de neiertat. Mi-i ruşine că l-am purtat în pântece.

Căzuse în jilţ cu mâna la inimă de se speriase rău Nataliţa, făcând-o să-şi uite aleanul. Când o simţise mai în puteri, rostise cu inima strânsă:

— Decât aşa, eu zic că mai bună-i despărţenia.

Cucoana Ecaterina o scrutase cu ochi pătrunzători:

— Ţi-i drag tare?

— Da… Mi-i drag.

— Asta-i mai rău ca orice, căci din oţel trebuie să fii pentru a face politichie cu omul iubit.

— De aceea zic, să iau copiii şi să mă întorc la tataia. Soacră-sa oftă ducându-şi mâna la grumaz:

— Mare vâlvătaie va stârni asemenea tărăşenie! O avea ce măcina cu limba harnică tot cuconetul fără treabă din târg, până dincolo de hotar.

Nataliţa plângea lin, fără nas şi ochi roşii, şi cucoana Ecaterina îşi zise că se aseamănă cu Sfânta Fecioară.

— Şi parcă aşa nu clevetesc? Mi-i ruşine a mai da ochii cu slugile, darmite să-mi arăt chipul pe Corso! Nu ţi-am zis-o pe cea din urmă. Matale ai zăcut două zile în iatac şi, ţinând porţile zăvorite, n-ai avut cum s-o afli.

Soacră-sa se dezlipi de spinarea jilţului, azvârlindu-şi trupul dinainte.

— Altă boacănă? Ştiu că a fost soarea simandicoasă la Viforeni, sărbătorind prefectură nouă. Era vorba să mergeţi dimpreună, tu cu Anton.

— Chiar aşa, oftă Nataliţa. Anton a venit acasă, şi-a pus fracul şi mă aştepta în salon. Îmbrăcasem rochia de tafta albă cu pazmanterii verzi.

— Şi-mi pot lesne închipui că arătai ca o cadră. Doar am fost de faţă când opintea cusătoreasa…

Nataliţa izbucni în plâns:

— Abia de s-a uitat la mine şi atuncea a mârâit nemulţumit: „Alt strai mai de soi decât zarzavatul ăsta n-ai găsit în cuferele tale?“

— Da, rosti cucoana Ecaterina, bag de seamă că îi chior de amândoi ochii. Şi?

— La început, s-a ţinut lângă mine, dar cerceta mereu spre uşile sălii. Baroneasa a sosit târziu, după miezul-nopţii.

Cucoana Ecaterina râse rău:

— Muierea e şcolită, nu mieluşea albă ca tine. Vii la urmă şi te bagă toţi în seamă de parcă ai fi împărătiţă. Mai pun rămăşag că arăta ca o flamură, deşi afurisita are ştiinţă aleasă când îi vorba de veşminte.

— Adevărat, recunoscu Nataliţa, din clipa când s-a fost ivit ea, toate păream înveşmântate ca de bogdaproste. Rochie roşie jar, fără umeri şi spinare, strânsă pe trup ca un scutec ud, chenăruită de pene de struţ negre.

— Ca la şantan!

— Aşa gândeşti dumneatale, dar toţi ochii erau pe ea. În bărbaţi parcă dăduse strechea, se grămădeau în jurul ei şi doar că nu-i sărutau încălţările.

— Hm! iscusită muiere… Şi Anton?

— Din clipa aceea a pierit de lângă mine şi nu l-am mai văzut. Simţeam că o să mă prăpădesc de ruşine. Am mai îndurat un ceas, iar apoi am cerut iertăciune gazdelor, desluşindu-le că Mihăiţă fiind zăcaş cu fierbinţeală mare, negreşit trebuie să plec.

— Da, făcu soacră-sa pe gânduri, da… Ca s-o întreci n-aveai decât a te despuia ca pe vremea lui tata Adam.

— De aceea, urmă Nataliţa, gândesc că înţelept e să-mi iau tărăbuţele şi pruncii, căci nu mai pot îndura durerea şi umilinţa. Dansau împreună şi trecând dinainte-mi, unde şedeam pe canapeluţă încercând a sporovăi cu Brăileasca, îmi zâmbea cu îngăduinţă de parcă i-aş fi fost slugă. Ba, a avut grijă a-mi ajunge la ureche: „Invit-o şi pe nevastă-ta la dans… Ştii, nu se face…“

Izbucni în plâns amar. Cucoana Ecaterina îi puse mâna pe creştet:

— Ia-o domol, totul se uită în astă lume. Peste o săptămână, se va găsi alt prilej de cleveteală.

— Doar că eu nu mai pot îndura. Şi nici nădejde de îndreptare nu se află. O ştie şi ultimul neghiob! Dragoste cu sila îi peste putinţă. La noi în meleag, oamenii râd cu alte cuvinte: Iubeşte-mă, că te tai!

Cucoana Ecaterina rămase pe gânduri. Îi era milă de Nataliţa, teamă de vorbele târgului. Cu Anton însă, cuprins de fierbinţeală precum cotârlanii în nopţi aromate de mai, pentru clipă, nu se afla leac.

— Du-te, fata mea. Poate că ai dreptate…

Plecă într-un zori de zi primăvăratec cu pruncii şi cuferele de zestre, fără să vestească pe nimeni. Dimineaţa era însorită. În inima Nataliţei, ursită necruţătoare săpase mormânt. Narcisele, bujorii, crinii şi floarea miresei îl învăluiau în giulgiu alb.

* * *

— Bătrâna a mai vorbit? întrebă Anca. Andrei, livid, nu răspunse.

Privindu-l, Anca abia îşi stăpâni o exclamaţie de spaimă. Într-o singură oră doar, locotenentul îşi pierduse aerul adolescentin. Căpătase chipul unui om matur. Întâlnise nu o dată, în lecturi sau conversaţii curente, expresia „îmbătrânise dintr-o dată“, sau „peste noapte“, dar îşi închipuise totdeauna că acestea sunt simple figuri de stil. Ca şi „i s-a făcut părul măciucă“ sau „a văzut stele verzi…“

Andrei îşi greblă tâmplele şi se aşează la birou. Oboseala umerilor şi a spatelui spuneau mai multe despre starea lui de spirit decât chipul şi privirea stinsă.

— Ai vorbit cu spitalul? Ce se aude?

— Rău, oftă Andrei. Nu şi-a revenit. E la reanimare, bineînţeles… transfuzii, perfuzii, dracu’ ştie ce-i mai fac…

— O să fie bine, ai să vezi…

— O să fie bine! izbucni Andrei iritat. Hai să vorbim să n-adormim… Îşi încleşta pumnii: Îmi vine să-i ucid pe

amândoi! Înţelegi, i-aş pune la zid fără milă! Asta-i lipsea la cap sur: amantă.

Brusc, fără nici o legătură, Anca îşi aduse aminte de un proverb: capul măgarului nu încărunţeşte niciodată. O apucă un râs isteric, de nestăpânit. Hohotea cu lacrimi şi convulsii, se îneca de râs. Andrei o privi stupefiat, apoi se înfurie:

— Într-adevăr, al naibii de vesel! Ştii ceva? Ce-ar fi să te distrezi în altă parte?

Fata făcea eforturi să se oprească, dar simţea că-i e peste puteri. Se îndreptă ca ameţită spre chiuvetă şi îşi turnă un pahar cu apă. Îl bău cu înghiţituri mici, încercând să respire adânc.

— …Ajutor!…

Dintr-un salt, Andrei fu lângă telefon. Apucă receptorul:

— Vă ascult! Vorbiţi…

— De ce nu veniţi? V-am chemat mereu… Mor… Veniţi, copii… Vă implor… Nu vreau să mor singură.

Se auzi un zgomot surd şi Andrei înţelese că bătrâna a scăpat receptorul. Rămase câteva clipe nemişcat apoi, străfulgerat de o idee, trecu la celălalt aparat şi formă un număr scurt.

— Alo! Pompierii? sunt locotenentul Andrei Dumitraşcu de la miliţia oraşului. Vreau să vorbesc cu ofiţerul de serviciu… Da, aştept…

Traian Ionescu, sosit atunci, îl privi cu gura căscată.

— Ce dracu’ vrei să faci cu pompierii? E un incendiu pe undeva?

Ascultă, convorbirea lui Andrei din ce în ce mai perplex:

— …E un caz de forţă majoră… Mobilizaţi maşinile, şi prezentaţi-vă de urgenţă la sediul miliţiei… Ştiu ce vorbesc… De urgenţă, insist!… Pe răspunderea mea!

Traian îl măsură lung:

— Mă, tu ai înnebunit?

— Nu m-aş mira.

CAPITOLUL XIII

Le trecuse somnul şi cheful de cozonaci moldoveneşti. Doar Marcela, gămană incorigibilă, consulta din când în când ceasul. Unul din secrete e să deschizi cuptorul la ţanc. Dacă-i prea devreme – cade aluatul – dacă-i prea târziu, se arde.

Damian, cel mai impresionat dintre toţi (nu putea uita priveliştea care aducea a masacru, din apartamentul Catincăi Varlam), fuma ţigară după ţigară, fără sa mai folosească bricheta sau chibritul. Le aprindea pur şi simplu una de la alta.

— Mi se pare fantastic! exclamă poate a zecea oară… Auzim despre crime, citim, ştim că există, dar tot avem impresia că ţin de cinema sau că se întâmplă pe alte meridiane, în orice caz la mii de kilometri distanţă de noi. Când se comite însă aşa ceva lângă tine, cu un om pe care l-ai salutat ieri sau azi-dimineaţă, te copleşeşte o senzaţie de imposibil. Probabil, rămâne totuşi ceva de calitate în natura umană care ne împiedică să ne obişnuim cu ideea de odios.

— Asta nu-i rău, observă nevastă-sa. Chiar aseară am văzut-o când se întorcea acasă… O femeie ciudată… Pleca în fiecare zi, dar absolut în fiecare zi la ora zece şi se întorcea seara la opt. Ce naiba făcea în intervalul ăsta, unde umbla iarnă-vară, nu pot să pricep?!

Marcela şi Costică ciuliră urechile. „Filozofeala“ lui Sandu îi interesa prea puţin. Savurau însă elementul de senzaţional, amănuntele stranii sau picante, elementele *shoking* ale evenimentului. Aveau ce să povestească acasă…

— Chiar! făcu Marcela. Slujbă n-avea la vârsta asta şi, pe urmă, ce serviciu e ăla de la zece la opt?!

Damian presupuse, umplându-şi paharul:

— Poate dădea lecţii de limbi străine. Cunosc mulţi „fostuleşti“ care o fac şi asta ar explica programul.

— Nu, răspunse Coca. Aşa a crezut şi Dumitreasca, mama Mădălinei, care a întrebat-o direct. Bătrâna i-a răspuns pe un ton categoric că nu s-a ocupat în viaţa ei de aşa ceva şi că, slavă Domnului, are din ce trăi.

— Da, nu părea s-o ducă rău cu banii.

— Nu ştiu ce o fi avut prin casă, că nu invita pe nimeni, şi pe poştaş îl ţinea în uşă, dar era îmbrăcata foarte bine. Cam fistichiu pentru vârsta ei, însă realmente excelent. Am văzut-o o dată cu un astrahan, o frumuseţe.

— Ce vezi fistichiu aici? o întrebă Marcela.

N-avea nici un fel de încredere în aprecierile soră-sii, care-şi permisese de câteva ori, la modul discret, să-i sugereze toalete mai puţin „epatante“. Costică, încredinţat că nevastă-sa constituie un model de eleganţă şi bun gust, împărtăşea aceeaşi părere.

— Nu-i vorba de astrahan… Mă refer în general. Nu mai ţine, la o sută de ani, să faci pe madona. E adevărat că îşi păstrase o siluetă fantastica, din spate puteai să-i dai şi treizeci de ani, totuşi nu mai merge să porţi minijup sau fustiţe cu bretele şi bluze cu mâneci bufante la vârsta asta.

— Cine o fi căsăpit-o? reveni Damian la aceeaşi idee. Cine? Cu ce interes? De ce, domnule, de ce?

Cumnatul său cugetă adânc:

— Asta-i treaba miliţiei s-o descopere. Vrei s-o faci în locul lor? Pentru salariul pe care-l primeşti, munceşti destul.

Râse încântat, convins că a făcut un banc formidabil. Sandu îi azvârli o privire „hai că eşti prost!“, dar nu comentă. Coca reluă:

— Oricum, era o fiinţă stranie. Nu întreţinea relaţii cu nimeni din bloc şi, dacă te întâlneai cu ea pe stradă, în fine,

în altă parte decât aici, acasă, trecea pe lângă tine prefăcându-se că nu te vede.

— Nu-i adevărat! ţâşni glasul lui Dănuţ.

Cu energie, cuvinte duioase şi pline de îmbărbătare, „boule!“, şi câteva palme, maică-sa izbutise să-l culce cu o oră în urmă. Acum stătea în pragul dormitorului într-o pijama bleu cu ciupercuţe. Târa după el un căţel de pluş orange şi Cătănoiu îşi zise că „ăştia care proiectează modelele de jucării ar trebui vârâţi la balamuc. Cine dracu a mai văzut potaie portocalie?“

Coca se uită distrată la Dănuţ, fără urmă de supărare. Era impulsivă, generoasă cu puştiul în palme şi sudălmi, dar îi trecea repede. Acum îl cârpea de-i săreau fulgii, iar după cinci minute îi dădea zece lei să-şi ia „ciungă“.

— Ce nu-i adevărat, mă? se interesă căscând Cătănoiu.

Dănuţ muşcă urechea căţelului căutându-şi cuvintele:

— Ce spunea mama… Că nu ştie de nimeni… Când o vede pe prietena mea, doamna Racoviceanu, îi spune totdeauna la fel: „Tot n-ai crăpat, bestie?“

Damian ridică din umeri – n-avea încredere în vocaţia pentru adevăr a băiatului – iar ceilalţi nu-i dădură mai multă atenţie. Costică se ridică alene şi se întinse scoţând un geamăt caracteristic.

— Eu mă duc să mă întind…

Îl urmă şi nevastă-sa. Rezemat în coate, Damian privea în gol. Îl obseda un amănunt remarcat în apartamentul Catincăi Varlam. Fotografia înrămată a unui bărbat. Era încredinţat că mai zărise undeva chipul acela, dar nu ştia unde.

* * *

— Ce-au zis? se interesă Ioana.

Vasile se depărtă de telefon trecându-şi instinctiv palma peste obrazul neras.

— Aceeaşi situaţie, n-a intervenit nici o schimbare.
— Cu cine ai vorbit?
— Cu medicul de gardă.
— Da…, făcu pictoriţa, ca să spună ceva.

Se simţea sleită de oboseală. O oboseală aparte, sufletească, oboseala învinsului. Avea impresia că Vasile se află la mii de kilometri distanţă. Ochii i se umplură de lacrimi. Zeci de imagini i se perindară prin minte, clişee duioase, colorate dulce, emoţionante sau numai amuzante… Ea cu Vasile, într-o pădure de la marginea oraşului, sărutându-se ca doi puşti sub o salcie, buchetul imens de trandafiri şi bucuria lui când i-l dăruise de ziua ei, nopţile petrecute împreună, îmbrăţişaţi cu disperare. „Ne strângem de parcă mâine ar trebui să pleci la război…“ O seară la un restaurant mai modest, când nu-şi puteau desprinde privirile, iar el îi săruta mâna ori de câte ori se credea neobservat… La o masă alăturată, un grup de bărbaţi şi femei, toţi tineri până în treizeci de ani, îi urmăreau distrându-se în mod evident. Unul dintre ei comentase bine dispus, destul de tare ca să fie auzit: „Pun pariu pe zece baterii că, acolo sub masă, se desfăşoară un foarte interesant joc de picioare…“

De ruşine, Ioanei, roşie făclie, îi dăduseră lacrimile. Acasă însă râseseră, mai ales că individul ar fi câştigat cu siguranţă rămăşagul.

Acum, în zorile neguroase ale dimineţii de iarnă, pictoriţa, realiza că, odată cu Vasile, cariera ei sentimentală lua sfârşit. Bineînţeles, vor mai exista bărbaţi, aventuri sau combinaţii serioase, eventual o căsătorie de raţiune, dar de iubit nu va mai iubi niciodată. La vârsta mijlocie, dragostea e un privilegiu, un dar divin, de care puţini au parte. Preocupările curente oscilează între carieră, studiile copiilor – treaptă, examen de admitere la facultate – inerentele probleme de sănătate care se ivesc: spondiloză, tensiune, afecţiuni hepatice sau renale, un stomac incomod…

Cu Vasile, Ioana îşi îngropa şi ultima dragoste, cea mai frumoasă, tocmai fiindcă era ultima. Iar pictoriţa, o carnală pentru care a iubi şi a fi iubită constituia o necesitate vitală, raţiunea ei însăşi de a exista, perspectiva peisajului tern, lipsit de bucurii care i se aşternea în faţă, îi sfâşia inima, o făcea să sângereze. Ce zile pot fi acelea când nu mai aştepţi tremurând un telefon, „telefonul lui“, când îţi vine ameţeală doar gândindu-te că peste zece minute te va lua în braţe, şi-l aştepţi la fereastră vibrând de nerăbdare, când fiecare sărutare intensă, dureroasă pare ultima. O dată, copilăroşi, şi tocmai în tuşele adolescentine ale dragostei lor consta marele, ineditul farmec al acesteia, făcuseră socoteala câte sărutări schimbaseră. La o medie modestă de o sută pe zi, ajunseseră cam la treizeci de mii… Dumitraşcu se fâţâia prin living nehotărât:

— Nu ştiu ce să fac…

Ioana îşi ridică sprâncenele pensate.

— Adică?

— Mă duc acasă, sau…

— Sau ce?

Inginerul o privi ca un câine bătut.

— Te rog, nu fi dură. Ajută-mă…

— Cum pot eu să te ajut? oftă pictoriţa.

Intuia perfect ce se petrece în inima lui Dumitraşcu. La spital n-avea ce căuta şi apoi e îngrozitor să patrulezi acolo, în coridoarele reci, cu miros de dezinfectant, cercetând chipurile indiferente ale celor în halate albe. Mai bine te îmbeţi în odaia ta, tresărind la fiece telefon. Şi totuşi, îi era groază să se întoarcă acasă. Singur, în decorul dezolant al camerei de zi, unde urmele scandalului nu fuseseră încă înlăturate.

— Dacă vrei să rămâi la mine…

Dar o spusese cu jumătate de glas şi Vasile înregistra dureros nuanţa. Până ieri, perspectiva ca Dumitraşcu să petreacă o zi întreagă cu ea sau o noapte o făcea fericită.

Bătea din palme şi Vasile dădea fuga la prima Alimentară să cumpere şampanie.

— Nu pari prea încântată… Dacă te deranjez…

Pictoriţa îi ocoli privirea:

— Ştii bine că nu-i vorba de deranj, dar îţi spun sincer că nu-mi dau seama cum trebuie să procedezi. Presupun că e înfiorător să te întorci acum acasă, să rămâi singur, să dai ochi cu Andrei…

— Aşa e, recunoscu inginerul. Mă apucă groaza,

— Pe de altă parte…

Pictoriţa se întrerupse şovăind. Inginerul făcu interogativ:

— Da?

— Pe de altă parte, respiră zgomotos Ioana, nu ştiu dacă se face să rămâi la mine. Cunosc interpretările binevoitoare de genul „auzi, nevastă-sa-i pe moarte în spital şi lui îi arde de metresă! Măcar câteva zile, putea să se abţină… Am zis totdeauna că bărbaţii sunt porci!…“ Ăştia sunt oamenii, dragul meu, conchise, şi din păcate trebuie să ţinem seama de opinia lor. Trăim printre ei, alături de ei, nu-i putem ignora.

Dumitraşcu dădu din cap încuviinţând:

— Da…, ai dreptate…

Apelul telefonului îi făcu pe amândoi să tresară.

— E spitalul! suflă Vasile cu inima sărită.

— Le-ai dat tu numărul meu?

— Nu… Răspunde odată!

Intrigată şi neliniştită, „cine naiba să mă sune duminică la ora patru dimineaţa?!“, pictoriţa ridică receptorul. Recunoscu imediat glasul glacial al lui Andrei. Fără să se scuze, fără să salute, rosti scurt:

— Casa doamnei Ioana Costea?

— Da, făcu răguşită pictoriţa.

— Vă rog să-i comunicaţi inginerului Dumitraşcu să se prezinte, de urgenţă, la spital. Soţia dumnealui e în comă Nădăjduiesc să nu-i creaţi impedimente.

Apoi Andrei întrerupse legătura.

„Câtă insolenţă!“ gândi Ioana cu obrajii pară de indignare. Dar îşi simţea inima înnodată de spaimă.

* * *

— E incalificabil! izbucni Andrei trântind receptorul. Să trăieşti aproape douăzeci şi cinci de ani cu o femeie şi s-o tratezi ca pe un câine.

Lui Traian, comparaţia nu i se păru tocmai reuşită. Cel puţin aristocraţia canină, şi cunoştea câteva mostre, ducea un trai princiar. Uneori, stăpânii se frustrau pe ei pentru ca Rex, Lord, Prinţ sau Costică să aibă o bucată bună de carne.

— Moare, domnule, înţelegi? Moare şi el se distrează cu amanta!

Îşi pierduse orice reticenţă şi vorbea liber în faţa lui Traian vis-a-vis de care până acum se jenase să-şi etaleze problemele de familie. Anca, aşezată pe un sfert de scaun, nu ştia cum trebuie să procedeze. S-ar fi dus acasă (se rezolvase problema cu maică-sa, iar Andrei în starea de spirit în care se afla o înfricoşa şi-l simţea străin), dar îi era teamă ca ulterior el să nu-i reproşeze: „Când am fost la ananghie, în loc să stai lângă mine, ai dat bir cu fugiţii la mămica…“

— Cred că exagerezi puţin, încercă să-l tempereze Traian.

— Cum exagerez?

— Hai să fim cinstiţi! Ce putea să facă acum bătrânul? Treişpe-paişpe singur între patru ziduri? Cu ce o ajuta asta pe maică-ta?

— E în primul rând, o chestie de decenţă! strigă indignat locotenentul. Să admitem că nu ştiam cine-i individa şi unde-l pot găsi. Ce făceam?

— Tot aşa puteai să nu ştii că taică-tău are grupa sanguină 0. Nu-i genul de chestie care se discută în familie

la micul dejun.

— Eşti cinic!

— Realist.

Anca îi urmărea speriată, nu înţelegea de ce Traian îl incită. Argumenta cu bun simţ, fără îndoială, dar trebuia să ţină seama de sentimentul extrem de puternic care-l lega pe Andrei de mama sa. Atât de puternic şi exclusiv, încât uneori chiar ea, Anca, tolerantă în genere, se simţise. Îşi amintea mereu, cu ciudă nealterată, de o excursie ratată… Trebuiau să plece pentru un week-end la Cheia împreună cu alţi prieteni şi Anca aşteptase „escapada“ cu bucurie şi nerăbdare. Erau primele zile pe care urma să le petreacă în întregime cu Andrei. Locotenentul se eschivase chiar în ajun. Rude îndepărtate de-ale doamnei Dumitraşcu îşi anunţaseră sosirea, şi Andrei – recunoscând că nu-i văzuse în viaţa lui – urma, la ordinul maică-sii, să le arate oraşul… Aveau nevoie de ghid ca să străbată Corso, să viziteze câteva biserici şi restaurantele „exotice“…

Un căpitan de pompieri voinic, mustăcios şi cu figură sanguină de om care nu dispreţuieşte bucuriile vieţii, pătrunse zgomotos în birou. Salută de circumstanţă şi se interesă neliniştit:

— Ce s-a întâmplat, oameni buni?

— Unde-aţi parcat maşinile? Nu v-am auzit! vorbi Andrei zorit.

— Pe paralelă, aici e îngust. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întâmplat? N-am zărit nicăieri nici o urmă de incendiu…

Traian, căruia Andrei îi explicase detaliat ceea ce intenţionează, urmărea curios reacţia căpitanului de pompieri.

— Nu-i vorba de vreun incendiu, ci de o acţiune specială a cărei răspundere mi-o iau în totalitate. Veţi traversa oraşul cu sirenele declanşate.

Pompierul, perplex, se uită instinctiv la ceas, apoi din nou la locotenent. Aşa, părea normal… Căpitanul îşi regăsi

graiul:

— Ce vreţi să faceţi? Revoluţie?

— Credeţi că-mi arde de spirite?

— Vă daţi seama ce stârniţi în oraş? O panică şi o derută care pot avea consecinţe grave.

— Repet, sublinie hotărât Andrei, îmi asum întreaga responsabilitate. Vă rog să mă ajutaţi! Omeneşte vă rog!

Pompierul o ţinea pe-a lui:

— Probabil că n-aţi traversat încă un oraş în tulumbă. E de ajuns una singură şi toată lumea se uită după ea. Mai multe însă cu sirenele urlând, chiar dacă stă să se lumineze, pot crea o situaţie nebănuit de primejdioasă.

— Discut cu dumneavoastră în calitate de ofiţer de serviciu al miliţiei acestui oraş. Comandant! În consecinţă, răspund de viaţa fiecărui individ. Înţelegeţi-mă! Ajutaţi-mă!

Pompierul, om sărit de patruzeci de ani, îl privi pe sub sprâncene. Mai întâlnise el mucoşi din ăştia care-şi dau aere. „Dacă nu-şi frânge gâtul, să-mi spui mie Cio-Cio-San!“

Traian, uluit de tonul hotărât al lui Andrei cât şi de bizarul, extravaganţa ordinului, interveni:

— Te-ai gândit bine ce faci?

— Extrem de bine.

— Explicaţi-mi cel puţin despre ce e vorba? reluă pompierul.

— Amănunte ulterior, timpul nu-i în favoarea noastră. Este vorba de salvarea unei vieţi omeneşti şi motivul mi se pare suficient pentru a justifica orice efort sau sacrificiu. Comunicaţi şoferilor să păstreze în permanenţă legătura cu mine prin radio. La momentul oportun vor primi dispoziţii pentru felul cum trebuie să procedeze în continuare. Insist, urgenţă!

Pompierul săltă din umeri şi părăsi biroul. Ştia ce avea de făcut.

* * *

Sora observă lacrimile care curgeau pe obrajii inginerului Dumitraşcu şi, încă tânără, abia ieşită de pe băncile liceului sanitar şi „nedezumanizată“ simţi că i se face milă. Vedea pentru prima oară un bărbat, şi pe deasupra, bătrân, plângând. Până acum i se păruse că predicatul se aplică exclusiv copiilor.

— Nu trebuie să vă pierdeţi nădejdea… Noi, inventă, credem că va fi salvată.

Vasile, întins pe un pat alături de Vivien, îi mulţumi dând uşor din cap, fără să deschidă ochii. Se afla de cinci minute conectat la aparatul de transfuzie. Spitalul îşi epuizase rezerva grupei de care ţinea Vivien şi i se părea ciudat că sângele lui trece acum în venele ei. Erau atâţia ani de când se comportau unul faţă de celălalt ca doi vrăjmaşi. Când oare se căscase prăpastia dintre ei? Foarte curând după căsătorie, dar ce anume generase fisura habar n-avea. Dumitraşcu, vorba Ioanei, nu era un analitic, totuşi încerca să-şi amintească de un eveniment, o întâmplare, un incident cât de mărunt care să explice ruptura intervenită în căsnicia lor.

„Poate că nu m-a iubit niciodată, aşa cum presupune Ioana“, dar gândul, acu când Vivien îşi trăia poate ultimele clipe, i se păru o impietate. Încercă să recapituleze momentele frumoase din viata lor.

Ioana: „Imposibil ca între voi să fi fost totul urât, totul cenuşiu şi lipsit de afecţiune. În materie de pozitiv sau negativ, nu există fenomen absolut pur în natură şi societate…“

Vasile îşi încreţi pleoapele concentrându-se: „Ce a fost cu adevărat frumos? Când am simţit că mi-e bine, că mi-e cald, că suntem inimă lângă inimă?“

Abia acum realiza surprins că, în douăzeci şi cinci de ani, n-o auzise spunându-i niciodată mulţumesc.

Făcea absolut tot menajul, de la gătit până la curăţatul frigiderului, îi spăla lenjeria intimă, prepara pacheţelul lui

Andi pentru şcoală, îi aducea cafeaua la pat. Toate acestea însă păreau normale, obligaţii ce cădeau firesc în sarcina lui Dumitraşcu.

Inginerul iubea florile şi, mai ales, îi plăcea să le dăruiască. Nu lipseau niciodată din casă, chiar iarna când preţurile sunt incomode. Vivien le lăsa să zacă pe masa din bucătărie, iar odată, enervată, le azvârlise pe ciment: „Mai slăbeşte-mă cu zarzavaturile tale! Nu-s bune nici de salată…“

Nu, nu auzise mulţumesc nici când, întors dintr-o delegaţie în Turcia, îi adusese economisind dur şi necheltuind pentru el măcar o liră – se hrănea cu pesmeţii, salamul şi conservele cumpărate de-acasă – medalionul cu lanţ de aur. Vivien îl cântărise în mână, închizând ochiul stâng ca un geambaş, şi dăduse fuga la bijuterie să-l aprecieze. Revenind comentase: „Hm! Nu-i cine ştie ce… Paişpe carate, şapte grame şi trei puncte…“ În general, Vivien îşi cheltuia rezerva – congenital anemică – de amabilitate şi căldură în relaţiile cu străinii. Meniului casnic îi erau destinate insultele, tonul ridicat, reproşurile, figura acră, părul atârnând în laţe.

Tot Ioana: „Nu înţeleg de ce trebuie să fiu politicoasă şi drăguţă la serviciu, pe stradă, în tramvai şi nu, în primul rând, cu omul care mi-e drag. Intimitatea nu presupune lipsă de maniere şi cine procedează altfel e un subcivilizat. După cum nu înţeleg de ce, când îmi vin Popeştii în vizită, trebuie să le servesc cafeaua în serviciul de Sevres, iar cu bărbatul meu s-o beau din ceşti ciobite pe care le cumpăr la bazar, cinci lei bucata…“

Cu mâna rămasă liberă, inginerul îşi şterse lacrimile. Aforismele Ioanei şi eternele comparaţii! Nu, nu era corect din partea lui, mai ales acum când Vivien se afla poate la un pas de moarte…

Întoarse încet capul şi-i privi profilul tras. Nările lipite erau galbene, chipul, în general fără obraji, părea neînsufleţit, doar piele întinsă pe oase. Vasile fu cuprins de

un val de tandreţe sau poate numai milă sfâşietoare, nu-şi dădea seama. O simţi ciudat de aproape..., alt sentiment decât încerca alături de Ioana, dar înţelese dintr-o dată că pe femeia aceasta n-o va putea părăsi. O imposibilitate organică, pe care nici măcar nu mai încerca s-o analizeze.

Ioana: „N-ai să fii al meu, Vasile. O intuiesc, o presimt, o ştiu. Mă iubeşti, sunt convinsă, dar de ea nu te vei despărţi niciodată…“

Lacrimile îi inundară din nou ochii. Pe urmă intră medicul.

* * *

…Opt luni încheiate rămăsese dimpreună cu Iustin şi Mihăiţă în conacul de pe malul Trotuşului. Tataia apăsa ca Nataliţa să înceapă procesul de despărţenie şi chiar tocmise avocat.

— Cu cât mai degrab’, cu atât mai bine. Eşti tânără, abia de douăzeci şi unu de ani, nădejdile nu ţi s-au istovit, multe poteci bucuroase ţi se deschid înainte.

— Am doi prunci. Cine-şi ia asemenea povară la drum?

— Şi ce dacă-i ai? Să-ţi trăiască! Iar eu, mulţumesc Cerului, sunt îndeajuns de avut pentru ca fiica mea şi nepoţii să nu trăiască în calicie. Şi-apoi Anton va fi silit la judecată să plătească parale bune pentru creşterea copiilor.

— Cine o să mă ia? Decât un văduvoi slut cum a nimerit Elencu Vasiliad, mai bine-mi pun juvăţul.

— Că Anton chelbos şi cu privire satanicească o fi vreo cadră de bărbat.

— Îi! Ca dovadă, cea mai chipeşă muiere din târg şi l-a luat de ibovnic. Şi asta în văzul lumii.

— Ca să-i uşureze punga. Unde mai găsea nătâng pe potrivă, să se lase jumulit până la piele? Mâine-poimâine îi dă şi ochii…

— Îl iubesc, tataie…

— Învaţă una de la mine, Natalie! Du-te după cel care te iubeşte el, nu pe care-l iubeşti tu. Şi să mai ştii alta! Anton, aşa cum se arată, nu-i bărbat de nădejde. Chiar dacă patima pentru baroneasă i se mântuie, la cel dintâi colţ de uliţă altă catrinţă îl aprinde bobotaie.

— Cunoşti bărbat care să fi iubit o singură femeie în viaţă?

— Puţini, ce-i drept, şi nici eu n-am fost dintre aceia, căci mamă-ta, Dumnezeu s-o ierte, nu se fălea cu sânge fierbinte, şi aşternut îmbietor. Eşti destul de mare ca să ţi-o spun azi. Am călcat pe alături, dar nu mi-am stricat casa şi nici n-am urlat pe toate acoperişurile că iubesc alta şi că muierea legiuită îi cu atât mai prejos decât ea, încât nu merită să-i aducă nici măcar clistirul. Numai pentru asemenea vorbe şi eu în locul tău aş fi fost a doua zi la judecătorie.

În opt luni, Anton nu-i îndreptase nici o scrisoare. Nataliţa se necăjea amarnic. „Pricep că eu nu-i sunt dragă, dar şi de prunci să se lepede?“

Veşti primea de la soacră-sa, dar Nataliţa ştia că nu-i spune tot, că vrând s-o cruţe, umblă cu vorbe ocolite. Era lesne de priceput însă că Anton tot ameţit de dragoste se află, că fiece zi şi sărutare a baronesei îl înstrăinează şi mai mult de ea şi copii. În vară, aflase din scrisoarea unei prietene că au plecat toţi trei – baronul, nevastă-sa şi Anton, la Nisa… Bun înţeles, cheltuiala o ţinea dumnealui care mai scosese din bancă 500 000 de franci. Soacră-sa nu suflase cuvinţel, dar Nataliţa vrând să cunoască mai multe îi scrisese de-a dreptul că a aflat de ultima lui neghiobie.

Cucoana Ecaterina răspunsese în doi peri, bucşindu-şi scrisoarea – n-avea alt cum umple paginile – cu vorbe si poveţe bătrâneşti.

„Nu-ţi pierde nădejdea, Natalie… Unde focu-i mare şi cenuşa-i multă… În război şi în dragoste, izbândeşte cel care se dovedeşte mai răbduriu… Dumnezeu îţi ia minţile cu o mână, dar după ce te-a încercat, ţi le dă înapoi cu

două… Tată-tău vorbeşte de despărţenie! Hm! Lesne a zvârli ulciorul de zid şi a-l fărâma, dar cum îl alcătuieşti iară? Chibzuieşte bine, Natalie, nu te lăsa mânată de trufie şi inimă mânioasă. Eşti tânără, ai vreme să mai aştepţi măcar un an. Ştiu, Anton îi ticălos, dar Dumnezeu a născocit o dată cu păcatul şi îndreptarea. Amândouă îs ale oamenilor…“

Se treziseră cu Anton bătându-le la porţi, toamna, în preajma Sfântului Dumitru. Seara era neguroasă, cu ploaie harnică. Din macferlanul dumnealui, apa curgea şiroaie. Deschisese chiar Nataliţa, jupâneasa fiind îngăduită în sat, unde taică-său bolea singur pe patul de moarte. Dintâi se speriase necunoscându-l. Slăbise ca un ogar, două creţuri adânci îi chenăruiau gura, puţinul păr de la tâmple albise. O cuprinsese în braţe, dar îi ocolise buzele, lipindu-şi doar obrajii de tâmplele ei. La fel, gândise Nataliţa îndureratã, ar fi îmbrăţişat-o şi pe bunică-sa.

— Am venit să te iau acasă.

— Aceasta o vom vedea. Dezbracă-te.

Din păcate, spre a ajunge în alte odăi, nu puteau ocoli holul unde tataia stătea la taifet cu Matilda Bontaş, o cucoană de prin vecini. Când dădură ochii cu el, bătrânii tresăriră ca dinaintea unei arătări. Ţinând ighemoniconul însă, încropiră voroavă de salon… „Cu ce ai ajuns, cât a ţinut drumul, cum e vremea în Ardeal… Iaca, la noi, ţine ploaia de trei luni, s-a prăpădit tot popuşoiul…“ După care, Bontăşoaia, muiere vârstnică şi cu diplomaţie, îşi luase rămas bun, îndreptându-se spre casele dumneaei, unde trebuia să se întâlnească negreşit cu arendaşul.

Numai ce se închisese uşa şi Anton rostise bătăios:

— Am venit s-o iau pe Natalia şi copiii.

Cuconu’ Manole zâmbise hâtru:

— Numai ce mă întrebam care-i pricina pentru ca ne cinsteşti casele…

— Am spus-o limpede. Adaug că vremea mi-i drămuită. Dacă Natalia începe a griji de cufere, putem pleca mâine în

zori.

— Cutezanţa ţi-i fără asemănare, ginere. Aceasta, ca să nu zic neobrăzarea! Dintâi, nu ştiu dacă Nataliţa te va urma…

— Mi-i soţie şi datornică s-o facă, iar domnia ta nu te poţi împotrivi.

— Nataliţa şi copiii se află sub protecţia mea. Aceasta-i una. A doua, la mine în casă doar eu poruncesc.

Anton se răsuci spre Nataliţa:

— Vii? Putem înnopta la han.

Nataliţa, palidă, cu ochii făclie – simţea cum îi ard – rămăsese în picioare stâlpind soba fierbinte.

— De ce ai venit după mine?

— Suntem căsătoriţi şi cuvenit e să trăim unul lângă celălalt.

— În aste opt luni, care s-au mistuit, nu tot cuvenit era?

— Ţi-am îngăduit să te dezmeticeşti şi să pricepi că hotărârea ţi-a fost pripită şi neghioabă,

Nataliţa îşi muşcase buzele:

— Nu cu asemenea vorbe ai să mă întorci, Antoane. Spune-mi pricina cinstită pentru care ai venit să mă cercetezi. Te-a lepădat baroneasa?

Era cea dintâi oară când îi pomenea lui Anton de ibovnică.

— Baronească?! Fantezii şi cleveteli.

— Dacă nu vrei să vorbim cinstit şi desluşit, în zadar te-ai mai urnit la drum. Răspunde-mi dintâi care-i pricina că vrei să ne întorci acasă.

Anton se încruntase. O singură oară o mai văzuse pe Nataliţa dârză şi neclintită. Când fusese slobozit din temniţă. Dar chiar şi atunci, hotărârea era înlăcrimată, glasul mai şovăielnic,

— Nu fi copilă, Nataliţă, rostise atunci cu glas limpede conu’ Manole. Pricina ţi-o spun eu. Dumnealui tânjeşte după deputăţie. Cum chibzuieşti că s-ar putea înfăţişa la alegeri după ce şi-a alungat nevasta şi pruncii, trăind în văzul lumii

cu altă muiere, care şi aceea e măritată? Asemenea boacăne nu se înfăptuiesc, când năzuieşti la dregătorii de seamă. Întorcându-te pe tine, Nataliţa, în gospodăria lui, ameţeşte oamenii că s-a fost îndreptat şi că de acuma a mântuit cu neroziile tinereţii.

Nataliţa îi căutase ochii de tăciune:

— Adevărat, Antoane? Aceasta-i pricina?

— Şi aceasta.

— Şi mai care?

— Vreau să vorbim singuri.

— Nu mă feresc de tataia.

Anton răsuflase adânc:

— Te iubesc. Am înţeles-o abia acum, în urmă.

Conu' Manole începu să râdă încetişor şi se îndreptă spre uşă:

— Îl crezi?

Fără să aştepte răspunsul ieşise.

— Să te cred?

— Da.

— Te-ai despărţit de baroneasă?

— Da.

— Pentru totdeauna?

— Pentru totdeauna.

Plecaseră în zori, fără a-şi lua rămas bun de la Conu' Manole care, aflând hotărârea Nataliţei, se încuiase în iatac pentru a nu da frâu slobod mâniei:

— Amarnic ai să te căieşti şi dea Domnul să greşesc.

Călătoriseră o zi şi o noapte, Nataliţa simţindu-şi tot inima strânsă. Anton încă nu o îmbrăţişase cu adevărat şi, deşi grijuliu cu ea şi îngăduitor cu pruncii, rămânea neguros la chip, cu fruntea încreţită şi minţile călătorite.

La graniţă, un ofiţer neîndemânatec, îi înmâna fără fereală un plic liliachiu. Anton se grăbi să-l vâre în buzunarul macferlanului şi îşi urmară călătoria. Lesne de ghicit cine trimisese răvaşul! Chipul lui Anton strălucea ca

arhanghelii, părea o lumină, iar liliachiul, o ştia tot târgul ardelenesc, era culoarea cea mai îndrăgită de baroneasă.

În noaptea aceea, Nataliţa cu strădanie ce aproape că o răpuse, îşi înfrânse lacrimile. Şi le înfrânse pentru totdeauna…

N-a mai plâns în viaţa ei. Nici măcar la moartea lui Iustin.

CAPITOLUL XIV

Andrei ţinea receptorul care păstra legătura cu bătrâna lipit de ureche, fără să-l abandoneze o singură clipă. Bătea nervos din picior şi concomitent cu stiloul în masă. Ţăcănitul era enervant şi, la un moment dat, Traian i-l smulse.

— Potoleşte-te odată! Ai înnebunit tu şi-i de ajuns! Ce ai cu noi?

Andrei nu spuse nimic. Abia atunci păru că o observă pe Anca aşezată pe scaun, cu spatele rezemat de Fichet. Fata era răpusă de oboseală, dar încă nu se decisese ce să facă.

— Dormi?

Anca tresări şi îşi îndreptă spinarea. Scutură din cap. Traian o măsură scurt. Clorotică în general, acum părea de-a dreptul transparentă. Se răsti la Andrei:

— În fond, de ce nu o laşi să se ducă să se culce? Ăsta-i sadism.

— Ce-ar fi să nu te amesteci în chestiuni care nu te privesc?

Anca, înţepată în amorul propriu, îşi trecu dosul palmei peste faţa obosită.

— În general, nu cer autorizaţie ca să fac un lucru sau altul… Aşa că nu trebuie Andi să-mi dea voie…

Nu-şi isprăvi fraza. Traian reluă cu blândeţe:

— Ascultă-mă pe mine, darling. Du-te şi te odihneşte. Tropicalu’ e pus azi pe făcut ferfeniţă toţi creierii pe care îi are la îndemână. Ai noştri, ai lui tat-su, ai întregii urbe. N-auzi cum urlă, geme, se zvârcoleşte oraşul?

Într-adevăr, sirenele biciuiau zorii plăpânzi, de parcă sute de fiare înjunghiate îşi dădeau sufletul în aceeaşi clipă. Îl întrerupse soneria celui de-al doilea telefon. Răspunse reflex. După expresia de disperată iritare pe care o capătă aproape instantaneu, Andrei înţelese că Solange a dat în sfârşit de el.

— Da, draga mea, chiar subsemnatul…

„I-am comunicat lui Andrei că mi-e rău. Au trecut două ore şi tu nu m-ai chemat. Nu-ţi pasă deloc de mine?“

— Îmi pasă mai mult decât îţi închipui.

„Puteam să mor…“

Traian îşi înghiţi replica „nu faci tu asemenea fapte bune…“ Spuse altceva:

— N-ai murit şi-ţi sunt profund recunoscător.

„Vino la mine. Te aştept neapărat.“

Traian îşi flutură semnificativ mâna în dreptul tâmplei. Declară pe un ton didactic, dincolo de care se simţea furia abia stăpânită:

— Iubita mea, sunt de serviciu, mă aflu la birou şi nu la o partidă de popice…

„Nu pot să dorm. Ce-i cu zgomotul ăsta enervant?“

— Revelionul pompierilor. Scuză-mă dragă, sunt chemat urgent la şef.

Închise înainte ca Solange să mai poată articula o silabă. Anca se ridică şi începu să-şi încheie cu gesturi molatece paltonul.

— Eu mă duc…

— Unde? se interesă Andrei. Parcă te-ai certat cu maică-ta…

Fata, ofensată de toată atitudinea locotenentului, replică fără să-l privească:

— M-am certat, dar e singura fiinţă căreia nu-i prisosesc. Şi dacă…

Andrei tresări. Ridică degetul, oprind-o să mai vorbească.

În receptorul lipit de ureche se auzi vag, apoi din ce în ce mai limpede, mugetul unei sirene.

— Asta e! exclamă cu satisfacţie. Am reperat cartierul.

Traian îşi săltă brusc capul ca un bidiviu nărăvaş.

„La urma urmei, s-ar putea ca zăpăcitul să fi avut o idee genială. Sunt curios acum să vizionez secundo tempo.“

Andrei luă legătura radio cu căpitanul de pompieri:

— Daţi dispoziţie ca sirenele să înceteze, dar pe rând. Insist! Pe rând, una câte una, nu toate deodată. În clipa în care voi pronunţa cuvântul *stop!*, rămâneţi pe situaţia de fapt. Adică sirenele care au fost oprite să rămână mute în continuare, celelalte să funcţioneze mai departe, până la noi dispoziţii. Aţi înţeles?

Traian zâmbi. În noaptea asta, Andrei crescuse în ochii lui cu cel puţin cincisprezece centimetri. Nu se putu totuşi împiedica să-i servească un sarcasm.

— Am citit undeva că marii ţăcăniţi au idei.

— Da? se miră Andrei. Cred că ai dreptate. De câte ori m-am gândit la tine, mi-am zis că eşti un tip cât se poate de normal.

* * *

Procurorul Maican se trezi. Rămase câteva secunde nemişcat, întrebându-se unde se află şi ce se întâmplă. Încercă să descifreze urletul care străpungea ca un sfredel zidul casei, pătrundea nestingherit în odaie, stăruia ameninţător, încăpăţânat, primejdios.

„Ce naiba-i asta? Război?“

Aprinse lumina şi se uită, ca tot individul trezit brusc din somn, la ceas. Cinci şi jumătate. Iritat, neliniştit, sări din pat şi trecu în odaia cealaltă, unde se afla telefonul.

Era în general un bărbat irascibil, nervos, lipsit de răbdare, cu o neliniște caracteristică în idei şi în mişcări și care pe unii îi obosea. Nu se ridica niciodată de pe un scaun sau din pat fără să sară, ţâşnea efectiv ca o torpilă, pe

stradă alerga urmărit parcă de o divizie FBI înarmată până în dinţi, când vorbea, gesticula strident, ca orientalii.

Şeful lui, procurorul Vasilescu, diagnosticase cândva: „Maican trăieşte cu 200 pe oră…“

Femeile îl considerau bărbat bine. Era înalt, uscăţiv, cu o figură marcată la actorii francezi – vezi Yves Montand – iar senzualelor, cu intuiţii speciale, le vibrau nările când venea vorba ori se gândeau la el.

Şefii, chiar cei excedaţi uneori de impulsivitatea şi crizele de personalitate ale lui Maican, îl apreciau ca pe un distins jurist, perspicace şi întreprinzător, dotat cu o gândire originală.

Interesantă însă la procurorul Maican era coexistenţa extrem de rar întâlnită dintre competenţă, profesionalism de cea mai bună calitate şi dragostea, apetitul de viaţă. Bucureştean sadea prin buletin (locul naşterii) şi vocaţie, suferise ani de zile că meandrele destinului îl fixaseră în oraşul acesta din Ardeal. De altfel, concediile şi le petrecea în Capitală – prefera lunile noiembrie sau decembrie „plin sezon“ – timp în care nu ocolea nici una din plăcerile marelui oraş. După munca severă din timpul anului, în vacanţă se distra ca un puşti de douăzeci de ani scăpat din hăţurile părinţilor şi care întâmplător a dat peste o valiză cu bani, nu pierdea spectacol de teatru ori music-hall, în fiecare seară era la alt restaurant, viziona fiecare program de bar de cel puţin două ori. Întors acasă, nu făcea nici un secret din aşa-zisele lui escapade şi acelaşi procuror şef Vasilescu aprecia:

„Dragul meu, important este că niciodată nu pierzi nordul…“

La patruzeci şi cinci de ani, locuia într-un apartament de două camere, unde nu se plictisea niciodată singur, şi considera că face parte dintre aceia care nu-şi găsesc până la moarte femeia vieţii lor. „Unii, şi ăştia sunt cei mai fericiţi, nici n-o caută, se mulţumesc, acolo, cu o mobilă cuvântăreaţă, dar eu, dobitocul, am căutat-o.“ Fusese

căsătorit cu o economistă, dar cei cinci ani petrecuţi împreună constituiseră o mare dezamăgire pentru el. În fond, femeia, drăgălaşă, gospodină, încadrându-se perfect în parametrii normali ai noţiunii de soţie, avusese o singură culpă; nu înţelegea „urbanismul“ lui Maican, excentricităţile lui financiare, foamea de lume. Procurorul nu se simţea cu adevărat bine decât între oameni: pe bulevard, într-un foyer de teatru, în restaurante de lux sau la un miting.

„Am cheltuit cinci sute de lei într-o singură seară… Cu banii ăştia cumpăram serviciul acela delicios pentru alune sau două perechi de pantofi“, erau genul de observaţii care pe Maican îl crispau până la exasperare. Sau: „De ce ai mai comandat o sticlă de vin şi salată de roşii? Sunt trufanda şi o să ne coste o avere…“

Maican înnebunea. Îşi zicea el, în primul rând, din pricina lipsei de logică. „Fir-ar să fie! Cât costă o salată de roşii în februarie? Un pol! Doi! Zece! Cumperi cu ăştia casă? Un tramvai? Ce înseamnă o avere? Vorbeşte, dacă nu inteligent, cel puţin realist…“

Acum, furios la maximum – nu apucase să doarmă nici două ceasuri, iar la prima oră, imediat ce vor fi venit băieţii de la deraiere, urma să se întoarcă în apartamentul Catincăi Varlam – neliniştit, telefonă la miliţie. Suna mereu ocupat şi, în sfârşit, după vreo douăzeci de minute, izbuti să dea de locotenentul Dumitraşcu. Izbucni cu un glas iritat, pe care nici măcar nu încerca să-l stăpânească:

— Ce-i în oraş, domnule?! Ce-i vacarmul ăsta? Au năvălit vizigoţii?! Spuneţi-mi şi mie, barem să ştiu încotro s-o iau…

Andrei îi explică în câteva cuvinte situaţia, hotărârea luată pe răspunderea lui. Maican îl ascultă câteva minute, abţinându-se de la orice comentariu. Când locotenentul isprăvi, rosti scărpinându-şi cu un aer sceptic creştetul capului:

— Ce să-ţi spun, dragul meu! Ca persoană privată, te felicit, ideea este excelentă. O grijă am! Să nu te trezeşti cu o sancţiune pentru risipă de combustibil… De bine s-auzim!

* * *

Hotărât, nu putea să adoarmă. Luase trei extraverale, numărase în gând toate oile din lume, aşa cum o învăţase pe vremuri bunica, dar somnul o ocolea cu încăpăţânare, bătea alte uliţi şi la alte uşi.

Enervată, Ioana se sculă din pat şi îşi puse capotul.

„Am să mă îmbăt!“

Avea o sticlă de şampanie în cămară, *Veuve Cliquot*, adusă de un coleg a cărui expoziţie la Paris făcuse oarecare „zgomot“. O va bea singură. „Împreună cu extraveralul s-ar putea să dea ceva…“

Se simţea furioasă, neliniştită, depăşită de evenimente pe care nu le putea controla, surprinsă când analiza situaţia cu luciditate, „ce naiba caut eu în tot rahatul asta?!“, dar ce era mai grav, nemulţumită de ea însăşi. Autonemulţumirea. groaza de a se privi în oglinda propriei conştiinţe constituia pentru pictoriţă apogeul degringoladelor sale sufleteşti.

Bun, pe Vasile îl pierduse, fiu-său îşi permitea să-i vorbească obraznic şi să-i dea dispoziţii – uite unde a ajuns ea, ea Ioana Costea, femeia mândră, adulată, considerată un mare talent al generaţiei ei şi cu care oamenii se făleau fie că i-au fost colegi, fie că le-a făcut onoarea să le intre în casă! – dar ce era de făcut?

Fără ştiinţa lui Dumitraşcu, pictoriţa solicitase un paşaport pentru Italia, unde avea o colegă de liceu, căsătorită cu un nabab şi care se simţea fericită când era vizitată de cunoştinţele rămase în ţară. Pentru Valentina, găzduirea, masa şi nişte sute de mii de lire de cheltuială nu însemnau nimic şi, fără să o mărturisească, era recunoscătoare celor ce o vizitau. Acolo, în Torino, unde bărbatul ei avea o situaţie excelentă, se simţea dezrădăcinată, tratată ca o curiozitate, o piesă din costisitorul panoptic al soţului, iar performanţele materiale

nu impresionau pe nimeni. Îi lipseau, aşa cum spunea Ioana, martorii existenţei şi reuşitei sale. „Dar era o izbândă?“

Ioana luă o gură de şampanie, trase cu poftă din ţigară de parcă ar fi fost ultimul fum din viaţa ei. Da, avea să plece. Ştia din experienţă că, pentru a te desprinde de un necaz – în speţă o dragoste nefericită – era suficient să pui între motivul aleanului şi tine câteva mii de kilometri distanţă. Cel mai bun tratament. Peisajul concret schimbat îl schimbă şi pe cel sufletesc.

Auzi cheia răsucindu-se în broască şi îşi zise că visează. Doar Vasile putea să intre la ea fără să se anunţe, fără să sune. Instinctiv, trupul i se încordă, rămânând in aşteptare.

Inginerul Dumitraşcu pătrunse în încăpere abia ţinându-se pe picioare. Chipul oacheş căpătase o paloare vineţie. Pictoriţa se sperie şi sări de pe canapea:

— Ţi-e rău?

Vasile încercă să zâmbească:

— Nu… Sunt puţin, cum să zic, ameţit… Am dat sânge… Ştii… Lui Vivien îi fac transfuzii…. isprăviseră grupa… În fine, înţelegi… Iartă-mă că am venit la tine. Adăugă pe un ton care o sfâşie pe Ioana: Unde era să mă duc?

— Bineînţeles…, ai făcut foarte bine… Ce să-ţi aduc?… Vârâ-te imediat în pat… Te ajut eu să te dezbraci…

Inginerul îi mângâie obrazul şi surâse trist:

— Încă n-am ajuns acolo… Dă-mi să beau ceva.

— Vrei şampanie? E franţuzească.

— Nu… Prefer ceva tare…

Se aşeză pe canapea şi închise ochii. Deşi starea de ameţeală stăruia, îi era totuşi mai bine. Fără să-şi dea seama, faptul că dăruise din forţa, din vlaga lui – sângele – nevesti-sii îi crea o stare de confort sufletesc, îi pansa conştiinţa pentru realele ori imaginarele culpe încercate faţă de ea. Acum, aflat într-o stare euforică, încântat că a făcut ceva, tot ce a putut, pentru Vivien, şi fericit că e la

Ioana, nu se mai controla, spunea ceea ce altă dată ar fi omis sau, oricum, n-ar fi enunţat fără cenzură:

— Cred… Cred că e mai bine… Nu ştiu… Doctorii încă nu se pronunţă.

— Totul va fi în regulă, te asigur. Deocamdată, ai grijă de tine… Hai, întinde-te!

— Nu… Te rog, lasă-mă. Mă simt bine aşa. Vreau să mă ameţesc puţin… Şi vreau să mă uit la tine.

Ioana, care ştia că n-are mare lucru de văzut la ea acum, îşi înghiţi cuvintele. Parcă beat, Vasile continuă:.

— Nu-mi doresc nimic altceva, decât să scape cu viaţă. Pentru Andi, pentru mine, chiar şi pentru tine, draga mea. N-am dreptate?

Pictoriţa îşi încruntă sprâncenele.

— În orice caz, eu nu m-aş fi simţit vinovată. Hai să discutăm despre altceva.

Dumitraşcu părea că nu o aude. De fapt nu o asculta.

— N-aş fi suportat s-o am pe conştiinţă. Îndată ce iese din spital am s-o duc la munte. Ştii, o staţiune liniştită. Trebuie să se întremeze…

— Natural, spuse Ioana muşcându-şi buzele.

Se înţeleseseră, ea şi Vasile, să petreacă vacanţa împreună. Concediul inginerului pica în februarie.

„O să mergem la mare. Ştii, iubitule, n-am văzut niciodată litoralul iarna, deşi mi-am dorit-o mereu. În plus, nu riscăm să ne vadă, să ne recunoască cineva…“

Vasile fusese de acord. Acum…

— I-o datorez, înţelegi? Vai de capul ei, sărăcuţa, prin ce a trecut! Prin ce trece încă!…

Pictoriţa făcea eforturi supraomeneşti să se stăpânească. Era oare inconştient? Afirma mereu că o iubeşte, pe ea, Ioana, numai pe ea, şi totuşi o sacrifica fără milă, cealaltă îi trecea mereu înainte.

— Te-am rugat să vorbim despre altceva.

Dumitraşcu îşi îndreptă spre ea privirea umedă:

— De ce, iubito? Greşesc? Tu eşti un om bun, trebuie să mă înţelegi. Pot s-o las acum pe Vivien?

Ioana respiră adânc;

— Dragul meu, nu sunt o bestie, dar nu mă cheamă nici Isus Christos. Însă nu despre mine era vorba. Părerea mea este alta. Că tu ai iubit-o imens pe această femeie şi continui s-o iubeşti. În orice caz, a fost atât de mult, încât a rămas suficient. Hai! Du-te la culcare.

Îl luă cu forţa şi-l duse în dormitor. Vasile îşi azvârli hainele de pe el, îmbrăcă pijamaua întinsă de pictoriţă şi se strecură în aşternut cu un oftat de plăcere.

— Pe tine te iubesc, Ioana, pe tine… De ea îmi e milă… Conştiinţa, ştii… Andi…

Adormi.

Pictoriţa îşi aduse paharul şi se aşeză pe fotoliul de la căpătâiul patului. Figura îi era încremenită. Avea impresia că veghează un mormânt proaspăt.

* * *

— Stop! strigă emoţionat Andrei.

Se auzi glasul căpitanului de pompieri:

— În regulă. Ce facem acum?

— Mă interesează ultima maşină care a oprit sirena. Trecură câteva secunde,

— A fost reperată. E 4916, şofer Dineu Ion.

— Perfect. Ne aflăm în zonă. Daţi-i dispoziţie şoferului să circule în perimetrul respectiv şi să rostească răspicat prin portavoce următorul text… notaţi, vă rog!

Respira precipitat. Traian şi Anca îl urmăreau cu sufletul la gură.

— Mă auziţi? întrebă mecanic, inutil Andrei. Da, notaţi! „Cetăţeni! Vă rugăm stingeţi imediat absolut toate luminile. Nu vă speriaţi. Este vorba de salvarea unei vieţi omeneşti. Vă rugăm insistent… Stingeţi toate luminile!“

Traian se ridică şi se apropie de Andrei. Nu era un sentimental şi, ca toţi tinerii în general, se jena să-şi manifeste emoţiile. Îl bătu pe umăr cu căldură:

— Ura, tropicale, ai marcat! Îi explică Ancăi: Ăştia sting luminile şi rămâne far doar fereastra bătrânei care nu se poate mişca. Uite, dom’le, ce dete din el! Ai fi zis?

Fata surâdea printre lacrimi.

Partea a doua

CINE?

CAPITOLUL XV

La nouă dimineaţa, procurorul Maican, cu maiorul Vâlcu şi restul echipei operative se aflau în apartamentul Catincăi Varlam. Priveliştea sângeroasă smulse un fluierat de pe buzele maiorului.

— Cerule! Ăsta-i abator!

— Da, făcu procurorul. Nu ţi-e dat să admiri în fiecare zi un peisaj ca ăsta.

Medicul legist, îngenuncheat lângă cadavru, îşi miji privirea în spatele ochelarilor cu lentile groase. Era un omuleţ pirpiriu, între două vârste şi care trecea în general neobservat. Ochii aveau o căutătură ciudată, păreau – fără a fi saşii – independenţi unul de celălalt.

— Crima a fost comisă între orele două şi trei dimineaţa. S-a operat cu un satâr sau cu o toporişcă.

— Toporişcă?! se miră Maican. Ce naiba, nu suntem la ţară!

— Ei, şi?

— Ştii bine ce vreau să spun. Există un specific în materie de crimă care ţine de regiune, mediu, pătură socială etc. N-am să-ţi ţin acum o prelegere.

După transportarea cadavrului la morgă şi efectuarea celorlalte operaţii inerente începutului de anchetă, maiorul Vâlcu începu „inventarierea“ apartamentului.

— Încerc să ghicesc cam ce fel de persoană a fost victima, rosti răsucind pe toate părţile un Galle mic aflat pe consolă.

Maican, cu mâinile în buzunare, aşezat picior peste picior, semăna mai mult ca oricând cu un bărbat de club.

Arată cu degetul spre încăperea alăturată.

— I-ai văzut fotografia? Trebuie să fi fost o superbă, genul de femeie despre care se afirmă că-i „răpitoare“. Şi un fapt e cert: fizicul a preocupat-o până la ultima suflare, De-ajuns să te uiţi în garderobul ei şi la cosmeticele din baie. O uzină de frumuseţe aş zice.

— Foarte pedantă, remarcă maiorul consultând sertarele comodei. O ordine desăvârşită… A! Astea sunt interesante!

Puse pe masă un teanc de scrisori şi fotografii legată cu o panglică violetă. Procurorul, curios, începu să le cerceteze, îl amuzau timbrele cu chipul regelui Ferdinand şi apoi al lui Carol, ilustratele vechi, cu imagini de care puţini bucureşteni îşi mai aduc aminte. Uite, de pildă, Piaţa Palatului, cu statuia primului Hohenzollern… Habar n-avusese că odinioară exista linie de tramvai care trecea prin faţa Bibliotecii Centrale, făcând apoi la dreapta, pe lângă restaurantul Cina… Uite şi Gara de Nord, înţesată de birje, căruţe, olteni cu cobiliţe… Bulevardul Bălcescu, cu statuia lui Brătianu, sau Piaţa Victoriei unde încă nu fusese construită preşedenţia Consiliului de Miniştri…

Fotografiile erau cu totul remarcabile. Multe, foarte multe, portrete sau instantanee; femeia, ca orice frumoasă în general, îşi adorase chipul şi, în consecinţă, ţinuse să şi-l imortalizeze. Pozase în toate ipostazele: în mare toaletă, în maiou de baie, la tenis, pe stradă, costumată de bal mascat sau în strai naţional.

— Da, splendidă făptură, aprecie uitându-se pe versoul unei fotografii surprinsă într-un decor exotic: palmieri regali, chenăruind un bulevard larg pe care nu-l cunoştea.

După zeci de ani însă, bucata de carton reuşea să transmită lumina orbitoare a meleagului şi văpaia care-l stăpânise. Parcă ardea.

— Nisa 1930, descifră scrisul ascuţit aşternut cu cerneală violet. *Eu şi Toto.*

Bărbatul nu-l impresiona cine ştie cât. Un tip înalt şi uscăţiv, elegant, într-un costum de flanel deschis şi fularul

pus la modă de Maurice Chevalier în locul tradiţionalului fluture sau cravată. Avea însă distincţie şi morgă. Genul pe care în epocă îl puteai întâlni în sute de exemplare la Cannes sau San-Sebastian, pe transoceanice de lux sau hoteluri ca Ritz, Claridge, Hilton ori George al V-lea.

— O ducea mai mult decât confortabil cu banii, remarcă maiorul Vâlcu.

— A dus-o totdeauna. De altfel e suficient să te uiţi prin casă. Fiecare obiect constituie o piesă, iar unele – vezi consola sau ceasul de pe noptieră – chiar piese de muzeu.

Vâlcu deschise un carnet CEC:

— Avea cinci sute de mii depuşi, iar în casă, numerar, cum s-ar zice bani de coşniţă, aproape zece mii.

— Mă interesează extragerile, zise Maican.

— Da…, sunt lunare şi suma nu e niciodată mai mică de patru mii.

— Talonul de pensie l-ai găsit?

— Tocmai am dat de el… Ţi-am zis că era de o ordine fantastică, îmi închipui că la orice oră din noapte ai fi trezit-o, ţi-ar fi spus precis unde se află ultimul ac cu gămălie. 1506 lei. Hm! Nu-i mare lucru faţă de stilul de viaţă. Mă întreb care să fi fost mobilul asasinului. La o primă vedere, jaful cade…

Maican pocni din degete. Sări de pe scaun în maniera lui caracteristică şi începu să se plimbe agitat. Vâlcu îl măsură zâmbind:

— Iar dai ora exactă?

În realitate, procurorul, victimă a unui neastâmpăr congenital, nu putea sta mult locului şi, ca să se concentreze, trebuia să se mişte. Pentru Maican şedinţele constituiau un calvar.

— Ascultă! Mi se pare bizară o chestie. Femeia a fost superelegantă toată viaţa şi a dispus şi de mijloace cochete… Cum îţi explici că, la stilul ei – zeci de toalete costisitoare, cinci mantouri de blană, numai ăla din vulpi

argintii reprezintă salariul meu pe un cincinal – n-avea bijuterii?

— O fi sărit hoby-ul ăsta, spuse în doi peri Vâlcu.

— Aşi. Vizionează-i fotografiile. Uite-te numai la colanul ăsta. Ar fi frânt grumajii oricărui individ normal.

— Şi care-i concluzia ta?

— Pot să pariez şi pe ghetele din picioare că a existat casetă.

— Posibil să fi vândut de-a lungul anilor…

— Ţţ! Primo, n-avea nevoie…

— De unde ştii? Ar fi o justificare pentru banii la CEC.

— Ţţ! repetă încăpăţânat Maican. Nu cunoşti la sexul slab, mon cher! Bijuteriile constituie ultimul lucru de care o muiere consimte să se despartă, în special când are patima giuvaerurilor. Mai degrabă spală rufe cu ziua.

Vâlcu îşi dezmorţi degetele, apoi îşi aprinse o ţigară. Bricheta de masă era elegantă, încastrată într-un cub de cristal şi funcţiona perfect.

— Presupui că asasinul a furat caseta? De ce n-ar fi luat şi banii atunci?

— Nu ştiu, dragul meu… Încă nu ştiu. Ascultă, mobilizează-ţi băieţii… Apropo, ţi-a plăcut năzdrăvănia lui Dumitraşcu de azi-noapte? Trebuie să recunoşti că ideea a fost genială.

— Hm! Cam prea genială! Vâri un oraş în sperieţi şi-l transformi în balamuc! Mi s-a relatat c-au ieşit oamenii pe viscol în stradă doar în pijamale, ăi mai bătrâni au dat năvală la Cetăţuie, unde ţineau ei minte că a fost adăpost în timpul războiului. Şansa lui Dumitraşcu a fost că şeful pompierilor a luat avizul forului în drept, altfel o încurca rău.

Maican râse:

— Ideea rămâne însă excelentă şi eu unul l-aş promova.

— Ia-l atunci în Procuratură şi fă oficiul.

— Am să reflectez! Ascultă, în definitiv a salvat viaţa unui om. Bătrâna ajunsese la Kaput. Spuneau medicii, când au

dus-o la spital, că nu mai rezista nici o oră. Ce mai, băiatul i-a salvat viaţa!

— Riscând-o pe a zeci sau sute de cardiaci câţi or sălăşlui în urbe.

— Dragul meu, un scriitor, am uitat cum îl cheamă, dar e mare, afirmă că a risca înseamnă pe jumătate a câştiga. În fine!... Ce voiam să-ţi spun! Mobilizează-i pe puştii tăi, ştii că şi Ionescu mi-a făcut o impresie bună, pare dezgheţat, şi în maximum trei zile să ne pună la dispoziţie toate informaţiile care se pot obţine despre bătrână. Cu cine a fost căsătorită, dacă are familie, eventual moştenitori, prieteni, relaţii, mă rog tot tacâmul. Vreun testament ai găsit?

— Nu, dar ne vom interesa şi la Notariat.

— OK! cum spun tovarăşii de peste gârlă. Până una alta, aş vrea să stăm de vorbă cu vecinii. Ca să fim mai expeditivi, propun să iau eu apartamentele din stânga şi tu pe cele din dreapta. De acord?

Peste câteva minute, procurorul Maican suna la uşa familiei Damian. Evident îi deschise Dănuţ.

Pe maiorul Vâlcu îl obseda un amănunt. În pumnul strâns al victimei găsise mototolită o foaie de calendar de perete, având pe verso o caricatură semnată de Matty şi câteva „sfaturi utile“. Scotocise cu atenţie toată casa – mai ales bucătăria – dar Catinca Varlam nu poseda asemenea calendar.

* * *

Dănuţ, în costumul lui cel mai bătăios – blugi, două colturi, o puşcă şi o bluză kaki – îl pofti încântat în casă, maimuţărind manierele şi cuvintele de ospitalitate ale maică-sii:

— Poftiţi, vă rog. Luaţi loc... Ştiţi, la noi e cam deranj...

Se vedea de la o poştă, îşi zise Maican amuzat, şi fără invitaţie specială: masa era plină de farfurii murdare, resturi de mâncare, pahare, sticle goale sau abia începute.

„Ehei! Aici a fost chef, nu şedinţă de sindicat…!“

— Vă rog să ne scuzaţi, îşi reluă Dănuţ tirul… Ce vă pot oferi?

Procurorul începu să râdă şi-i trecu degetele prin păr, zbârlindu-i ciuful. În general copiii îl plictiseau, dar ăsta se arăta a fi un număr puţin comun.

— Tata nu-i acasă?

— Ba da. Era obosit şi s-a culcat. Doarme şi mama, şi arătă instinctiv spre o a treia cameră, dorm şi Marcela şi Costică.

— Fraţii tăi?

— Nu, râse Dănuţ. Sora lu’ mama şi bărbatul ei. Au venit azi-noapte.

„Hm! reflectă Maican. Se pare că termeni ca tanti, nene, unchiule nu mai sunt şic! E probabil distins, la patruzeci sau cincizeci de ani, să te tragi de şireturi cu un pici de grădiniţă.“

— Vreţi să-i trezesc?

— Da…, adică mai stai…, ăăă… stai puţin de vorbă cu mine.

Îşi aminti că noaptea trecută băiatul îl trăsese efectiv de mână să intre, în sfârşit, să vadă ce se întâmplă cu bătrâna salvată de locotenentul Dumitraşcu, dar nu-i dăduse nici un fel de atenţie.

Oricum, stranie coincidenţă: două drame care se consumă aproximativ în acelaşi timp şi în acelaşi imobil. Să existe vreo legătură între ele? Ipoteza însă i se păru nebuloasă şi o uită.

Îl privi mai atent pe băieţel. Părea isteţ şi, în orice caz, avea spirit de observaţie. Maican îşi căuta cuvintele. Nu audiase până acum preşcolari…

— Spune-mi… Da, hm, spune-mi Dănuţ, tu ai cunoscut-o pe doamna Varlam?

Băiatul dădu din cap atât de harnic, încât Maican avu impresia că o să sară din ţâţâni.

— Eu cunosc pe toată lumea…, adăugă, de pe toată strada…

— Bravo! Eşti un băieţel grozav.

— Am crescut mare! se burzului Dănuţ. La anu’ merg la şcoală.

Procurorul realiză că nu l-a luat diplomatic. Puştiul se voia tratat bărbăteşte.

— A, asta e altceva! De ce nu mi-ai spus de la început? Va să zică o cunoşti pe doamna Varlam.

— Da, dar nu suntem prieteni. Eu sunt prieten cu doamna Racoviceanu.

— De ce numai cu ea?

Băiatul îşi muşcă buzele. Se concentra asupra răspunsului şi ochii îi fugeau prin odaie ca două lăcuste.

— Aăă… Doamna Varlam nu m-a invitat niciodată la ea… Luă aerul omului cumsecade, jignit în cele mai oneste intenţii: Am sunat o dată la ea, ştiţi, ca între vecini.

— Şi?

— I-am zis bună ziua, ce mai faceţi?

— Şi? întrebă din ce în ce mai amuzat Maican.

— Mi-a zis: Marş de-aici, potaie!

Procurorul începu să râdă în hohote. Uşa de la dormitor se deschise şi apăru Damian în pijama, cu figura încleiată de somn. Se uită la Maican, aruncă un „scuzaţi-mă“ şi se retrase vertiginos.

— E în neglijé, explică Dănuţ.

— Am băgat de seamă.

Cercetătorul reapăru în mai puţin de un minut. Trăsese la repezeală pe el o pereche de pantaloni şi o haină de casă matlasată, încheiată strâmb.

— Vă rog să mă iertaţi… Ne-am culcat târziu, după opt dimineaţa…

Începu să strângă de pe masă şi, după gesturile neîndemânatice, era evident că nu prea cooperează cu

nevastă-sa la treburile gospodăreşti.

— Lăsaţi, îl opri procurorul. Aş vrea să discutăm despre Catinca Varlam. Sunteţi vecini de mult?

Damian reflectă. Avea un tic caraghios: îşi aranja ochelarii zvâcnind din nas.

— De acum zece ani, când am primit locuinţă, mai corect, de când a fost dat blocul în folosinţă.

— Eraţi în relaţii bune?

Damian ridică din umeri:

— Sărut mâna şi atât. De altfel, nu lăsa de loc impresia că ar interesa-o legături mai strânse. Un gen inabordabil, cu o privire care ofensează: ştia să se uite la tine, dându-ţi senzaţia că nu te vede. Practic, te făcea să te simţi ca un gândac, ea comportându-se de parcă ar fi purtat coroană împărătească.

— Avea prieteni, cunoştinţe? Primea vizite?

— Nu, din câte ştim noi. Cred că se complăcea într-o solitudine totală. Chiar şi în oraş, când am întâlnit-o, era totdeauna singură. Dacă avea prieteni sau neamuri, înseamnă că s-a priceput să-i ascundă foarte bine.

Dănuţ interveni:

— Ba eu am văzut-o odată cu cineva…

— Ascultă, bărbate, fără invenţii că te dau pe mâna maică-tii.

— Lăsaţi-l să povestească, surâse Maican.

— Am văzut-o, pe cuvântul meu de onoare! Şi râdeau. Era cu domnul ăla, *nu* ştiu cum îl cheamă.

— Care domn? se interesă procurorul.

Băiatul se opinti din răsputeri, pentru a realiza o descriere cât mai exactă:

— Ăla cu vată în urechi. Îl ştiu toţi copiii…

— Cum aşa?

— E tăticu’ lui Haralambie şi care i-e frică de pisici.

— Cine-i Haralambie? Prietenul tău?

— Nu, se prăpădi de râs Dănuţ. E un căţel. Are şi pardesiaş verde.

Damian dădu edificat din cap:

— Clarissim! A început să fantazeze. Nu-l luaţi în serios, domnule procuror. Nu o dată ne-a vârât în bucluc…

— Apreciez tinerii cu imaginaţie, râse Maican. Se adresă puştiului: Vrei să mi-l arăţi şi mie pe tăticul lui Haralambie?

— Da, pot să vă duc şi la el acasă. Stă peste Alimentara…

— Mulţumesc, dragul meu. Aş mai vrea, înainte de a-mi lua rămas bun, să precizăm o chestiune. Ce oră era, cu aproximaţie, când aţi auzit strigătul acela cumplit?

— Două şi patruzeci. M-am uitat la ceas.

„Da, reflectă Maican… Ora corespunde…“ Rosti cu glas tare:

— Dacă mi-amintesc bine, imediat ce aţi auzit strigătul aţi ieşit pe palier.

— Da. Mai mult, am urcat şi coborât – fireşte – treptele celor patru etaje, gândind că pot repera ceva, nici eu nu ştiu ce, care să localizeze locul dramei… Să nu vă surprindă termenul. Am intuit de la început o dramă.

— Normal, fu de acord Maican. Nimeni nu răcneşte – ca o fiară înjunghiată – de fericire. Vă mulţumesc şi-mi iau permisiunea, dacă va fi cazul, să vă mai deranjez. Se ridică şi se uită la Dănuţ: Ei, ce zici flăcăule? Mă duci la domnul cu vată în urechi?

Coborând treptele blocului, de mână cu Dănuţ, procurorul Maican îşi spuse că un fapt rămânea cert: în minutele în care Damian cerceta blocul, asasinul se mai afla încă în apartamentul Catincăi Varlam.

„Bun! Şi la ce concluzie mă conduce amănuntul acesta?“

Habar n-avea. Dar mai ştia că, uneori, detalii aparent lipsite de orice însemnătate pot căpăta semnificaţii decisive.

* * *

Vecinii de palier ai familiei Damian se numeau Ion şi Silvia Vernescu. Aveau un apartament de două camere –

care strălucea de curăţenie. Maiorul Vâlcu, în urma unei bogate experienţe, nu aprecia excesul în materie, acesta combinându-se de obicei cu o monumentală lipsă de preocupări intelectuale şi o neîncredere în semeni care ţine de mizantropie.

Erau oameni între două vârste, mai aproape de şaizeci de ani decât de cincizeci, şi care, fenomen destul de frecvent, în urma unei lungi convieţuiri ajunseseră să semene surprinzător de mult. Mărunţi amândoi, aveau chipuri de rozător, nasuri care plângeau mereu, priviri nelinişţite şi mişcări, după cum califica Vâlcu, „economice“. Braţele păreau să nu se deschidă niciodată, rămâneau lipite de trup, pasul era scurt, precedat de frecarea genunchilor..

„Uite oameni, îşi zise maiorul, care nu vor înfige niciodată steaguri pe baricade!“

După cinci minute de discuţie, înţelese repede că lozincile favorite – constituind crezul, mentalitatea cuplului Vernescu – sunt „nu mă bag, nu mă amestec, fiecare le ştie pe ale lui…“

Plimbându-şi privirea prin încăperea atât de aseptică încât devenea insuportabilă, străină, nelocuibilă, maiorul încerca să-şi imagineze ce fac oamenii aceştia când sunt împreună, ce discută, la ce se gândesc. Mâncăi nu păreau – dacă aveau amândoi ceva peste o sută de kile – televizor nu exista, cărţi nu se vedeau. „Probabil, conchise Vâlcu, conversează despre detergenţi şi naftalină…“

— …noi nu ne băgăm, decât să ne iasă vorbe, ştiţi cum sunt oamenii…

Glasul Silviei Vernescu – se părea că ea era oratoarea familiei, purtătorul de cuvânt – răsuna monoton şi tânguitor, ca şi cum veşnic ar fi durut-o ceva: măseaua, ficatul sau o bătătură ucigaşă. O voce care aducea a jeluit.

Purta o rochie cafenie, foarte strictă, pe care probabil o avea de douăzeci de ani. „Practică, serioasă, duce la tăvăleală.“ Îşi freca mâinile necontenit de parcă ar fi încheiat o afacere straşnică.

— …O ştim pe doamna Varlam, nu pot să zic… Suntem vecini, mă rog, am fost… Dar nouă nu ne place să ne băgăm, suntem ocupaţi, fiecare cu ale lui… Nu-i aşa, Ionel?

Bărbatul dădu din cap solemn. O urmărea cu atenţie concentrată de parcă o auzea atunci prima oară şi ar fi emis teorii eminente. Vesta de lână antijeg era încheiată până la ultimul nasture, pe mâini îi apăruseră petele hepatice pe care franţuzii le-au botezat extrem de plastic – „les fleurs du tombeau“. Maiorul Vâlcu tuşi dregându-şi glasul:

— Apreciez discreţia dumneavoastră. Există însă amănunte care-ţi atrag fără să vrei atenţia.

Doamna Vernescu clipi de câteva ori căscând ochii de buhă:

— La ce anume vă referiţi?

— O comportare neobişnuită, o vizită mai specială…

Femeia clătină hotărâtă din cap.

— Despre aşa ceva noi nu ştim nimic.

— Săptămâna trecută am văzut-o cu o pălărie roşie, interveni totuşi Vernescu. Comentam cu soţia că, în sfârşit, culoarea nu e tocmai potrivită…

— Fără nici o răutate, adăugă iute ea. Aşa, în treacăt… Fiecare face ce poftеşte, noi nu ne amestecăm.

„Ăsteia, gândi Vâlcu, îi e teamă c-ar putea fi trasă la răspundere pentru că a confundat-o pe madam Varlam cu Scufiţa Roşie…“

— Vecinii dumneavoastră afirmă că în jurul orei doua noaptea au auzit un strigăt.

Cei doi se consultară din priviri. Vorbi iar doamna Vernescu, păstrând privirea în pământ:

— Nu pot să zic… Mi s-a părut că ţipă cineva, dar mi-am închipuit ca a fost pur şi simplu un vis rău. Ştiţi, dormeam… Nu-i aşa, Ionel?

— De sfântul Ion? se miră sarcastic Vâlcu…

— A! Noi nu ţinem la fleacuri din astea… Suntem oameni în vârstă, suferinzi, nu ne mai arde de zaiafeturi.

„Dar v-a ars vreodată? se întrebă maiorul ridicându-se… Chestia-i clară! De la ăştia nu se poate scoate nimic.“

Conducându-l spre uşă, doamna Vernescu îi dădu totuşi o sugestie:

— Cred că avocatul Popovici de la doi ar putea să vă ajute…

— Adică?

Femeia avu iar o mişcare de recul şi maiorul se gândi la antenele atinse ale unui melc.

— Presupun, ştiţi, eu…

— …nu vă băgaţi, o întrerupse Vâlcu.

— Exact. Îmi închipui însă că ştie mai multe decât noi. Are telefonul cuplat cu al doamnei Varlam.

Bărbatu-său o cercetă speriat:

— Ai uitat, draga mea? Popovici a plecat ieri într-o excursie în URSS. Nu trebuie să derutezi autorităţile. Cine ştie ce ar putea ieşi din asta…?

* * *

Se sfiise să se întoarcă la tataia. Se afla mlădiţă din neamul Hatmanilor, oameni trufaşi şi îndărătnici pe cuvântul odată rostit. Apoi Nataliţa, abia acum o afla, nu era dintre făpturile ce se lasă răpuse şi, oricum, nu fără luptă înverşunată.

Încă de la graniţă, se încredinţase că despărţirea de baronească îi pumn de colb zvârlit în ochii ei şi ai lumii. Se prefăcuse însă a o crede, mărturisindu-şi gândul adevărat doar soacră-sii care-i devenise şi avea să-i rămână, până la urmă, cea mai apropiată prietenă. Nici cucoana Ecaterina nu dădea parale bune pe îndreptarea lui Anton. Deşi îşi îndrăgea feciorul până la jertfă de sine, avea cuget prea cinstit şi prea ajunsese a o preţui pe Nataliţa pentru a umbla cu vorbe făţarnice.

— Noră dragă, vei săvârşi după cum te-a răzema înţelepciunea şi după cum te-o lumina Cel de Sus. Teamă mi-e că baroneasa îi crucea lui Anton, dar Golgota tu o caţeri.

Nataliţei îi străluceau ochii, adamante tăciuni:

— Matale ce ai face în locul meu?

Cucoana Ecaterina îşi ţuguiase buzele, cercetând cu privirea în depărtări ce străpungeau pereţii odăii. Rostise târziu, când Nataliţa, chibzuind că întrebarea o vârâse în strâmtoare, nici nu mai aştepta răspuns:

— Drept spun, deşi-mi calc pe inimă, căci feciorul cât de câinos s-ar arăta, tot nu te lepezi de el. Zic dară că, la anii şi înfăţişarea ta, başca avuţia lui taică-tău, eu una mi-aş întocmi bordei cu altul.

Nataliţa făcu ochii mari:

— Matale mă povăţuieşti astfel?

— Eu, oftă cucoana Ecaterina. Mi-eşti dragă şi-ţi plâng tinereţile ce se vor prăpădi în lacrimă şi mâhniciune. O primăvară are omul şi aceea-i scurtă. Cât ai întoarce capul şi bagi de seamă că s-a călătorit. În zadar mai întinzi după aceea mâna după ea.

— Socoți că Anton va rămâne în veci rob baronesei?

Cucoana Ecaterina încuviinţă, dând hotărâtă din cap.

— De ce?

— Am semnele mele, Natalie. Îs muiere încercată de ani, dar cu osebire de blestemul îndurat de nevasta care nu se mai află stăpână pe inima şi cugetul bărbatului ei.

— Desluşeşte-mi şi mie aceste semne. Soacră-sa începu să râdă:

— Îs limpezi, fată, şi bine ar fi fost de nu le-ai fi cunoscut niciodată. Dintâi, patima lui Anton în loc să se domolească, prinde vlagă pe zi ce trece. Şi nu uita, sunt doi ani de când inima îi arde bobotaie. Iertăciune, căci te necăjesc... Se spune că Dumnezeu alcătuieşte oamenii, îmbinându-i pereche, doar că puţini au norocul să se întâlnească pe te miri ce uliţă... De-o pildă, ca să pricepi mai bine, să zicem

că bărbatul hărăzit şi cu care ai fi fost fericită, trăieşte azi în Italia, Sârbia sau Patagonia. Nu ştii de el, nu ştii cum îl cheamă şi n-ai să-l cunoşti niciodată. Ei bine, după cum se dovedeşte, Anton şi baroneasa sunt pereche şi au avut norocul să se întâlnească. Potriviri dintr-acestea nu se găsesc la tot pasul şi dacă sorţii ar fi făcut să fie soţ şi soţie, apoi doar nectar şi miere le-ar fi fost viaţa, chiar de-ar fi trăit cât tata Noe…

Până după alegeri, deci vreme de patru luni, Anton şi baroneasa se vedeau în taină şi cu mare iscusealã. În lume, dumnealui se arăta doar cu nevasta, la sindrofii se ferea să se afle în preajma baronesei, îi ocolea cu grijă casele. Nataliţa ştia însă că gândul îi e clipă de clipă la muierea cu pieliţa ca laptele şi coamă sălbatecă de aramă. Aveau iatace deosebite, la sărbători Anton îi săruta doar fruntea, se arăta nepăsător la tot ce ar fi făcut Nataliţa. Ba, odată la masă aflându-se singuri, atâta i-l fălise, înălţându-l până la cer pe prefectul Tomaziu, încât Nataliţa se mâniase, socotind că laudele sunt cu tâlc.

— Doar că nu mi-l vâri în aşternut. Asta pofteşti? Spune limpede!

— N-are însemnătate ce poftesc eu!

— Asta e! Chibzuieşti că dacă mi-oi lua şi eu ibovnic, oi îndura mai lesne necredinţa ta. Halal bărbat care-şi îndeamnă muierea la faptă scârbavnică şi nelegiuită!

Dumnealui îi îndreptase o privire plină de milă şi, împăturind cu grijă şervetul, se ridicase de la masă.

Imediat ce câştigase alegerile, Anton îşi reluă traiul pe faţă cu baroneasa. La zaiafetul ce-i sărbătorea deputăţia, o dansase toată noaptea, iar în zori plecaseră cu sanie trasă de patru bidivii, la Zăvoaia, o moşie rămasă de la Racoviceanu ăl bătrân.

Imediat după întoarcere, ceruse despărţenie. Anton şi baroneasa uitaseră însă că pe lume se afla şi cucoana Ecaterina…

— Cum vă simţiţi?

Bătrâna deschise ochii. Se uită la soră şi-i surâse ca unei amintiri. Se simţea fericită. Prima oară după aproape şaizeci de ani. Fericirea a cărei culoare şi aromă le uitase…

CAPITOLUL XVI

— Aici stă! exclamă Dănuţ smulgându-se din mâna procurorului şi arătându-i cu degetul un bloc de vreo nouă-zece etaje, al cărui parter îl ocupa un complex alimentar.

Maican începu să râdă. După aprecierea lui, imobilul avea pe puţin vreo cincizeci de apartamente. Reperarea bătrânului nu constituia însă o problemă, date fiind semnalmentele extrem de plastice oferite de copil: vată în urechi şi un căţel cu pardesiu verde. Se bucura probabil de multă popularitate printre vecini, întâmplarea îl scuti de investigaţii. Bătrânul se ivise la capătul străzii ţinând în lesă o corcitură roşcată şi ciufulită cu „pardesiu“ verde, într-adevăr original: hăinuţa avea şi mânecuţe, iar codiţa ieşea printr-o gaură care semăna cu un orificiu de aerisire, îmbrăcatul şi dezbrăcatul căţelului trebuie să fi constituit o problemă destul de complicată…

— Uite-l! ţipă Dănuţ fericit.

Maican îl mângâie în fugă pe obraz:

— Bravo! Eşti un flăcău de nădejde…

Când procurorul îl acostă, încercând să surâdă cât se poate de amabil, bătrânul se opri locului şi-i azvârli o privire circumspectă. Maican îl categorisi dintr-un ochi: „Un fostulescu“, având groază de tot ce însemna epoleţi sau autoritate oficială. O simplă invitaţie, chiar din partea ICRAL-ului, l-ar fi împiedicat să doarmă toată noaptea.

Îl pofti pe Maican la el, cu vădită neplăcere. Ocupa o garsonieră la etajul I şi, de cum deschise uşa, procurorul fu izbit de aerul fetid al locuinţei. Era un iz specific anumitor

bătrâni, mai cu seamă burlaci, amestec de miasme: încăpere neaerisită, aşternut neprimenit de mult, urină, ciorapi nespălaţi, înghesuiţi undeva, într-un cotlon, medicamente.

Maican inventarie scurt odaia. Biblioteca impozantă, care ocupa unul din ziduri, părea umplută doar cu cărţi de specialitate. Tomurile groase, legate în piele bleumarine, erau pline de praf.

Biroul aşezat pe colţ, Vladimir Dobrotă – procurorul îi descifrase numele în caseta soneriei – îl transformase într-un soi de debara. Se aflau de toate acolo: hârtie, cerneală într-o călimară de cristal, un toc cu peniţă (obiecte extrem de rar întâlnite în epoca pixului şi a creioanelor automate) cuie, chitanţe, reţete, note de telefon, flacoane, cutiuţe, medicamente, un calendar, o scrumieră plină cu mărunţiş, o lupă, două perechi de ochelari, un glob pământesc, un coupe-papier…

Bătrânul, botos, cărunt şi mereu neliniştit – îl trădau privirea şi mâinile care nu-şi găseau astâmpăr – îl invită pe Maican să ia loc, apoi se aşează şi el, incomod, pe un sfert de scaun, de parcă n-ar fi fost acasă, ci într-o vizită dezagreabilă, dar obligatorie.

— Sunteţi jurist, presupun, zise procurorul arătând spre bibliotecă.

Cele paisprezece volume de Drept Civil ale lui Alexandresco ocupau două rafturi.

— Da… Am fost judecător la Înalta Curte de Casaţie… Cu ce vă pot fi de folos?

— Mă interesează unele relaţii despre buna dumneavoastră cunoştinţă, riscă Maican, mergând pe mâna lui Dănuţ, doamna Catinca Varlam.

Procurorului i se păru că Dobrotă îşi reprimă o mică tresărire, încercând să câştige timp, se uită sub birou unde căţelul îşi pendula coada ca un evantai.

— Trebuie să-l dezbrac… Ştiţi, după aceea răceşte.

Îl luă în braţe şi, cu degetele neîndemânatice, specifice senectuţii, începu să-i descheie năsturaşii. Maican urmări cu răbdare toaleta lui Haralambie, reflectând la un fenomen pe care-l sesizase de mult. Cum de uită bătrânii privirile neîndurătoare ale tinereţii?

„Nimeni nu se naşte cu barbă albă; toţi am râs la vremea noastră de hachiţele şi curiozităţile moşnegeşti şi, totuşi, când ne vine rândul, cădem în acelaşi păcat. Devenim ridiculi, ciufuţi, penibili. Ce se întâmplă de fapt? Ne lasă memoria? Nu ne mai pasă?“

Vladimir Dobrotă scoase din ceea ce procurorul considera că ar fi un soi de sarafan lăbuţele şi codiţa căţelului, împături hăinuţa cu grijă şi o puse pe lada studioului…

— Da, zise într-un sfârşit cu un ton din care reieşea limpede că, în acest interval, se gândise la acelaşi lucru… doamna Varlam… Ce anume vă interesează?

— Tot! surâse Maican chibzuind cum ar trebui să procedeze ca să-l dezmorţească. Cine era…

Dobrotă tresări. Îşi duse instinctiv mâna la inimă.

— Cine era? Adică… Ce vreţi să spuneţi?

— Catinca Varlam, regret că trebuie să vă aduc la cunoştinţă o veste atât de neplăcută, a fost asasinată azi-noapte.

Falca bătrânului începu să tremure. Căscă gura, lăsând să se vadă proteza ieftină şi nesigură.

— Asasinată?

— Din nefericire.

— Dumnezeule mare!… Mă iertaţi numai un minut… Căută pe birou un flacon şi scoase o pastilă pe care o înghiţi fără apă. Se aşeză din nou, gâfâind ca după un mare efort. Căţelul îl urmărea neliniştit şi Dobrotă îl dezmierdă pe cap de parcă ar fi încercat să-l asigure că totu-i în regulă. Bătrânul se interesă cu voce tremurătoare:

— Cum a fost asasinată?

— Descăpăţânată, s-ar fi exprimat strămoşii noştri. Cu o toporişca probabil.

— Ce oroare! Dar cine... De ce?

— Asta încercăm să aflăm şi noi şi de aceea am apelat la dumneavoastră.

— Cum vă pot ajuta eu?

— Sunteţi jurist, nu trebuie să vă explic că orice relaţie despre victimă este utilă. Vă spun deschis, deocamdată nu posedăm nici o informaţie despre doamna Varlam. Nu ştim cine a fost, ce sursă avea venitul confortabil de care dispunea, dacă are rude… Repet, ne interesează totul.

— Înţeleg… făcu bătrânul, cu jumătate de voce.

Părea că încearcă să reflecteze, să-şi adune gândurile, dar Maican – poate idee preconceputǎ – avu impresia că de fapt cenzurează, îşi triază amintirile, chibzuind ce trebuie să spună, ce trebuie să omită.

— S-o luăm metodic, propuse Maican. De când o cunoaşteţi?

— A!… Sunt ani…, ani de zile… Imediat după război, la o serată a doamnei Micheta Băicoianu… În ’45… Mai erau aliaţii în ţară… Trebuie să ştiţi că a fost o femeie splendidă… Cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată… În viaţă, vreau să spun, nu la cinematograf…

— Mi-am dat seama după fotografii.

Dobrotă surâse prima oară cu un aer de dispreţ amabil: „Ce ştiţi voi!“

— Fotografii? Fleacuri! S-o fi văzut în mare toaletă, cu umerii goi şi spatele decoltat până la centură. Sau în costum de amazoană! Pe plajă ori pe Calea Victoriei…

Locuia în Bucureşti?

— Da…, bineînţeles.

— Interesant! Ce a determinat-o să abandoneze Capitala?

— Păi Varlam avea cabinetul aici! Era medicul cel mai bine cotat din oraş! Câştiga o avere, domnule! Era şi-o

modă, nu-i vorbă, să te tratezi la Mitiţă Varlam. Toate cucoanele care n-aveau ce face, treceau prin fabrica lui…

— O secundă, îl întrerupse Maican. După buletin, rezultă că doamna Varlam împlinise şaptezeci şi opt de ani…

— Ca să vezi! zâmbi Dobrotă. N-aş fi zis că-i mai bătrână ca mine.

— Dacă aţi cunoscut-o în ’45, la Bucureşti, îşi continuă Maican raţionamentul, înseamnă că, la epoca respectivă, era femeie în jur de patruzeci de ani şi necăsătorită.

— Da. Ce vă nedumereşte?

— E de presupus că mai fusese măritată.

— Natural. O dată sau de două ori, nu ştiu exact. Catincăi nu-i plăcea să vorbească despre ea, refuza orice fel de referinţă din care i-ai fi putut ghici vârsta sau intui trecutul. Avea ceva… Căută: Ceva de aventurieră!

— În ce sens?

— Vedeţi, e mai mult o impresie, nu vă pot oferi fapte certe. De pildă… Ştiţi, pentru mine, revelator în etichetarea unui individ este modul în care se comportă la o masă de joc. Ei, merita s-o vezi pe Catinca Varlam la poker! Se comporta ca un gangster, doar că-i lipsea Mauserul sau Beretta! Mergea în forţă, plusa nebuneşte! Am chibiţat-o odată. A riscat o avere, ştiu ce spun, o avere, având în mână un as şi un şeptar de pică! A decartat şi-a cerut trei cărţi… Trăgea, vezi doamne, la culoare!

Începu să râdă încetişor:

— Ce vremuri, domnule! Ce vremuri!

Şi-a prins? întrebă amuzat procurorul.

— A prins pe dracu’! Vreau să spun că era de o îndrăzneală nebunească… Femeia aceasta avea curaj. În tot ce făcea… Îmi amintesc de cavalcadele ei! Lua cele mai primejdioase obstacole, n-o întreceau nici măcar cavaleriştii Saint-Cyr-işti.

În ultimele cuvinte, procurorul simţi o undă de dispreţ:

— Nu vă plac militarii?

— Nu mi-au plăcut niciodată, replică hotărât Vladimir Dobrotă.

Maican începu să râdă:

— V-am înţeles. Să ne întoarcem la Catinca Varlam, Apropo de spiritul de aventură…

— Da… da…, îl avea în sânge. De trei ori a încercat să forţeze graniţa… După abdicarea lui Vodă, chestiunea paşapoartelor, cunoaşteţi, nu-i aşa…, devenise insolubilă. A avut şi ghinion… Adică, în fine, retractă, vreau să zic…

Tăcu speriat să nu fi comis o gafă „politică“.

— Continuaţi, îl îndemnă Maican. Sunt fapte de mult consumate, iar un individ, din punct de vedere al scopului urmărit şi indiferent de calitatea acelui scop, poate avea şansă sau nu.

— Mda… Mă bucur că vedeţi aşa chestiunea, afirmă maşinal bătrânul… Prima tentativă viza Turcia. Nefericiţii erau patru inşi, angajaseră o barcă cu motor. Au avut pană. A doua oară, a încercat să treacă Dunărea înot… A prins un vârtej care a ameţit-o… Cer întunecat, fără stele, şi-a pierdut simţul de orientare şi s-a întors pe malul românesc fiind încredinţată că a ajuns la sârbi… Franţuzul, domnule procuror, are o vorbă. Trebuie să ai noroc şi în nenorocire. Tentativele ei au trecut neobservate şi, în consecinţă n-a fost pedepsită. A treia oară însă… Asta e! N-ai voie să mizezi la infinit pe acelaşi număr… Erau cinci în combinaţie… Fraţii Brătescu, îi ştiţi, gemenii… Adică n-aveţi cum să-i ştiţi, sunteţi tânăr şi…

Se uită la Maican înghiţindu-şi cuvintele pe care celălalt le intui amuzat: „Tânăr şi nu din lumea noastră… *Un roturier…*“

— Da, reluă Dobrotă. Deci Brăteştii, avocatul Iunian *le cocu* – ştia tot Bucureştiul că nevastă-sa îi pune coarne, numai ce divorţase – şi Nicuşor Ghica. Ăsta era pilotul… Vroiau s-o şteargă cu o avionetă… Da… A cincea era Catinca…

— Cum de n-au izbutit?

— I-a denunţat secretarul lui Iunian… Un mişel…, adică vreau să spun…

— Lăsaţi! râse, procurorul. Am înţeles perfect. Câţi ani de închisoare a executat?

— Doi. Pe atunci sancţiunea pentru trecerea frauduloasă de graniţă era mai blândă… Când a ieşit, s-a căsătorit cu doctorul Varlam. Ani de zile i-am pierdut urma. Ne-am reîntâlnit aici…

— Dumneavoastră de ce aţi părăsit Bucureştiul?

— Vedeţi, spuse Vladimir Dobrotă pe un ton visător, un oraş înseamnă ceva pentru tine, prin privelişte şi oameni. Mai concret, prieteni şi cunoştinţe. Când peisajul familiar dispare, iar indivizii care au însemnat ceva pentru tine dispar şi ei, oraşul respectiv îţi devine străin.

Maican îl măsură pe gânduri şi Vladimir Dobrotă continuă:

— Am locuit patruzeci şi cinci de ani în Capitală. Din studenţie şi până la pensionare. Stăteam pe Dr. Vlăsceanu, o casă drăguţă cu marchiză… În fine, n-are importanţă. Când m-au demolat, mi-au dat o garsonieră în Titan… Cartierul e frumos, nu zic, cu multă verdeaţă, dar, personal, nu-mi spunea nimic. Pentru mine Bucureştiul înseamnă Calea Victoriei, bulevardul Magheru, Cotrocenii… Pe urmă, oamenii despre care vă vorbeam înainte nu mai există. Unii sunt în străinătate, cei mai mulţi la… Belu. Simţeam vid în jurul meu…, deveneam din ce în ce mai străin, într-un oraş străin… M-am întors aici, unde m-am născut… Cam asta e…

„Da reflectă în gând Maican, e un punct de vedere…“ Îşi drese glasul:

— Vă întâlneaţi des cu doamna Varlam?

— Relativ, locuim în acelaşi cartier, dar numai întâmplător. Era o femeie care-şi ajungea ei însăşi, singurătatea n-o apăsa. Am încercat la început să…, cum să vă spun eu…, să adâncesc, să strâng legătura… O prietenie între doi oameni în vârstă… Să ai cu cine te duce la un film sau discuta o carte… Camaraderie în sensul cel mai strict al

cuvântului… Mi-a dat de înţeles delicat, dar cât se poate de categoric, că n-o interesează. Evident, m-am retras.

— Încă o întrebare şi nu vă mai reţin. Mi s-a relatat că pleca zilnic în jur de ora zece dimineaţa şi se întorcea abia seara. Un interval lung, deci. Aveţi idee unde îl petrecea?

Vladimir Dobrotă clătină din cap.

— Nu, domnule procuror. Vă pot oferi totuşi un *tuyeau*. Încercaţi să-l contactaţi pe avocatul Dinu Petroviceanu… E pensionar… Nu-i spuneţi că eu v-am trimis… Stă pe Albinelor 61… O casă cu terasă… El ştie mai multe… Da, da… ştie.

* * *

O primă relaţie pe care o obţinu locotenentul Andrei Dumitraşcu fu aceea că victima fusese căsătorită cu doctorul Dumitru Varlam, profesionist de mare cotă între anii ’30-’60. Lucrase la Spitalul judeţean – înainte Sfânta Elena – până la pensionare, iar, în paralel, până în 1958, deţinuse cel mai elegant şi costisitor cabinet din oraş.

Dintre cei care-i fuseseră colegi, în perioada cât profesase, mai trăia directorul spitalului, doctorul Dobre Marinescu, acum pensionar. Era un bărbat cam de şaptezeci şi cinci de ani. O figură impresionantă, cu trăsături întinse, având ceea ce se numeşte, în general, mare alură. Înalt, drept ca un I, cu o privire neagră, concentrată, barbă albă, care-i ajungea până la jumătatea pieptului, semăna, îşi zise Andrei, cu un patriarh. Locuia la marginea oraşului, într-un soi de *châlet* din lemn şi piatră.

Biblioteca în care-l primi pe locotenent era ticsită de tot felul de trofee cinegetice: păsări şi capete de anime împăiate, inevitabilele coarne de cerb, o blană de urs aşternută în faţa biroului.

Surprinzând privirea lui Andrei, medicul replică:

— Am fost şi sunt vânător pasionat.

Avea un glas bine timbrat, precis, fără umbră din şovăielile caracteristice care alterează vocile bătrânilor. Îl invită pe Andrei să ia loc şi se aşează în fotoliul din faţa lui. Ţinea coatele rezemate de braţele jilţului şi vârfurile degetelor împreunate. Atitudinea degaja o eleganţă aparte, înnăscută, şi nu ţi l-ai fi putut imagina nici o clipă în ipostaze vulgare sau necivilizate. Instinctiv, în contact cu el, oamenii îşi revizuiau ţinuta, îşi periau limbajul. Îi adresă locotenentului o privire scurtă, pătrunzătoare, una din privirile acelea care ştiu să vadă, să facă în câteva secunde radiografia unui individ, punând diagnosticul exact.

În câteva fraze, Andrei îl puse în temă, îi expuse obiectul vizitei sale. Sprâncenele negre – contrastul cu barba complet albă, mai puţin frecvent, dădea chipului o notă puţin artificială, fără să deranjeze însă – se ridicară spre rădăcina frunţii:

— Frumoasa Catinca asasinată? Mi se pare de-a dreptul extraordinar… Cine… De ce?…

Andrei surâse:

— Asta încercăm să aflăm şi noi, de aceea mi-am îngăduit să vă deranjez.

— Nu-mi dau seama în ce măsură pot să vă ajut. N-am văzut-o de ani de zile, nici măcar nu ştiam dacă mai trăieşte… Câţi ani să fi avut?

— Şaptezeci şi opt, precizează Andrei. Relaţiile de care dispunem în ceea ce o priveşte sunt extrem de sărace. N-avea prieteni, iar eventuale rude n-am izbutit încă să depistăm. Dumneavoastră l-aţi cunoscut pe soţul ei…

— Da…, am fost colegi aproape treizeci de ani, însă omul acela nu se lăsa descifrat, „citit“, dacă înţelegeţi ce vreau să spun. Ducea o viaţă ermetică, nu întreţinea relaţii amicale cu colegii, deşi altfel avea casa deschisă, cu sindrofii care stârneau vâlvă în oraş. Mi-amintesc că o dată, prin ’50, l-am consultat într-o chestiune profesională şi i-am făcut o vizită la cabinetul lui. Mi s-a pus la dispoziţie cu multă amabilitate, dar în casă propriu-zis, nu m-a invitat, aşa cum

se obişnuieşte, la o cafea, în fine, un păhărel de coniac. Ştiu că amănuntul m-a şocat la vremea aceea. M-am simţit chiar vexat.

— Acelaşi stil de relaţii îl practica şi Catinca Varlam?

— În ultimii ani probabil, căci, repet, înainte erau extrem de mondeni.

— Cum vă explicaţi această atitudine? Mă refer la diferenţa de tratament dintre colegi şi, mă rog, cei străini de breaslă?

Dobre Marinescu săltă din umeri şi desfăcu braţele a neputinţă:

— Ce pot să vă spun? Amândoi, şi Varlam şi nevastă-sa, erau nişte tipi speciali. El reprezenta pentru mine genul de medic pe care îl detest şi l-am detestat toată viaţa. Era excepţional de bun din punct de vedere profesional şi nimeni n-a contestat-o vreodată, nici măcar inamicii săi cei mai înverşunaţi. A fost unul din puţinii oameni născuţi cu vocaţia exactă a meseriei pe care o practică. Avea un ochi fantastic – îţi formula dintr-o singură privire aruncată pacientului diagnosticul exact – şi o mână de aur. Da, excelent vraci, dar fiară.

— În ce sens?

— Cerea onorarii fantastice, indiferent de bugetul bolnavului şi refuza orice intervenţie înainte de achitarea sumei pretinse. Vă spun, genul de medic care îmi provoacă oroare: dezumanizat. Varlam nu-şi merita harul.

— Înţeleg, oftă Andrei, amintindu-şi brusc de maică-sa. Pe Catinca Varlam aţi cunoscut-o personal?

— Da, în principiu… Mai exact, am cunoscut-o superficial, cu ocazia unor banchete de la care în genere nu te poţi eschiva. Ducea aceeaşi politică, fiind probabil de conivenţă cu soţul ei. Evita apropierea colegilor lui Varlam. Eram o dată în casa avocatului Dinu Petroviceanu. Sindrofie mare! Erau vreo optzeci de persoane. Ne aflam acolo mai mulţi medici… Ne-a ocolit cu gentileţe, dar categoric.

— Ce impresie v-a făcut totuşi?

Dobre Marinescu îşi trecu palma peste frunte, de parcă i-ar fi fost asudată.

— Nu trebuia să fii un observator prea fin sau să o priveşti de două ori ca să-ţi dai imediat seama că era o femeie de excepţie din toate punctele de vedere. De la început te izbea fizicul de-a dreptul fascinant. Un asemenea exemplar desăvârşit se naşte o dată la o sută de ani. Chiar şi la şaizeci de ani întorcea capete… În plus era şi deşteaptă.

Rămase câteva momente pe gânduri de parcă memoria ar fi înregistrat, brusc, un scurt-circuit. Tresări şi îşi reluă ideea:

— Da… La serata avocatului Petroviceanu, de care vă pomeneam mai înainte, s-a întâmplat să mă aflu în două ocazii foarte aproape şi să surprind crâmpeie din conversaţia ei. I-am admirat atunci tactul desăvârşit, dibăcia de a se face agreabilă. În primul rând, ştia să asculte, calitate esenţială pentru a stârni calificări generoase din partea interlocutorului. Al doilea, datorită unei intuiţii ieşite din comun, ştia să aleagă exact subiectul care să-l pună în lumina cea mai favorabilă pe partenerul de discuţie, în consecinţă, plecând acasă, oamenii se simţeau extrem de mulţumiţi de ei înşişi şi încântaţi de ea. Îi iubim sau în orice caz îi simpatizăm pe cei care ne admiră şi mai ales ne dau posibilitatea să fim admiraţi.

— Înţeleg…, făcu Andrei zicându-şi că, în afara unor „portrete“ mare lucru nu realizase. Va cer o simplă părere, poate numai sugestie… Atât cât aţi cunoscut-o pe Catinca Varlam sau doar aţi intuit-o, vă imaginaţi un singur motiv pentru care ar fi putut fi asasinată?

Dobre Marinescu zâmbi.

— Îmi cereţi să comit acrobaţii de fantezie. N-am fost niciodată admis în anturajul Varlamilor, cu ea n-am schimbat decât fraze de circumstanţă. Ar fi ceva… Sunt încredinţat că n-are nici o legătură cu asasinarea ei,

incidentul împlineşte vreo treizeci de ani, dar la vremea respectivă m-a izbit şi l-am reţinut.

— Despre ce este vorba?

— Printre pacienţii care făceau periodic coadă la cabinetul lui Varlam – mă refer la cel de la spital – am remarcat o figură neobişnuită. Un blond înalt, tânăr, cu chipul striat de cicatrici à la „frumoasă-i viaţa de student Heidelberg“! Omul părea sănătos tun şi era de o ciudată amabilitate. Contrasta strident cu duritatea chipului aspru, cu privirea pe care nu ţi-ai fi putut-o imagina odată înlăcrimată.

— În ce consta această amabilitate?

— Îşi ceda cu atâta generozitate rândul, încât nu puteai, înregistrând situaţia de trei-patru-cinci ori, să nu înţelegi că omul vrea să intre la Varlam ultimul. După întâlnirile cu, hai să-i zicem blondul, cel puţin câteva zile Varlam era tulburat la modul evident şi refuza să intre în sala de operaţii?

— Extrem de interesant.

— Eram directorul lui, urmă Marinescu, şi mi-am permis să-i cer explicaţii, desigur evitând orice aluzie la individul blond. Îl întrebam pur şi simplu de ce nu vrea să opereze.

— Îmi oferea de fiecare dată acelaşi leit-motiv: migrene rebele, imprevizibile, fără leac… Îmi mai amintesc de un incident… Eram – sunt poate douăzeci şi cinci de ani de atunci – la restaurantul Capra neagră… Cunoaşteţi…

— Bineînţeles… La pădure.

— Exact. Mă aflam cu soţia la… ceea ce se numeşte masă de obligaţie – te-au invitat oamenii de atâtea ori, trebuie s-o faci şi tu măcar o dată – şi mă simţeam extrem de plictisit. M-am ridicat la un moment dat şi, sub pretextul unui telefon urgent, m-am dus să mă plimb vreo zece minute prin pădure. Mă pregăteam tocmai să-mi aprind ţigara, când am surprins următorul dialog:

„Nu uita parola: *Îmi place liliacul alb mai ales în ianuarie…* Replica: *Sper să aducă şi anul ăsta în florării.*“

— Bineînţeles, interveni Andrei, aţi sesizat că este vorba de o parolă.

Dobre Marinescu începu să râdă:

— Natural. Pentru aşa ceva nu trebuie să fi absolvit cursuri speciale FBI sau CIA, mă rog, nu sunt foarte familiarizat cu instituţiile respective.

— Ce s-a întâmplat după aceea?

— Am aşteptat câteva clipe până cei doi au părăsit pădurea. L-am recunoscut destul de surprins pe Varlam. Cel care vorbise era pacientul blond…

— Asta-i tot?

Dobre Marinescu râse iar:

— Tinerii sunt mai nerăbdători decât bidiviii. Nu-i tot… Acum vreo două săptămâni, am avut impresia, subliniez, impresia, că am recunoscut ciudatul personaj bălai pe Corso. Mi-au atras atenţia cicatricele… Sigur, sunt peste douăzeci şi cinci de ani de atunci, dar individul şi-a păstrat alura, contururile, chiar dacă înăsprite, ale tinereţii.

— Pe Corso? Singur? Ce făcea?

— Intra la hotelul Astoria.

CAPITOLUL XVII

...De mult îşi lepădase Nataliţa orice nădejde în îndreptarea lui Anton. Semeaţă însă şi îndărătnică şi-a ascuns aleanul în tainele inimii şi nu s-a mai întors la tataia. Năucită tare se dovedea însă a fi cucoana Ecaterina.

— Spui drept, fată, nu-l credeam atât de credincios unei singure catrinţe...

Anii s-au călătorit şi târgul s-a deprins a-i socoti, pe Anton şi baroneasă, pereche. Nu era sindrofie unde să nu fie poftiţi dimpreună, la soarelele muzicale nimeni nu se aşeza în locul liber de lângă unul ori celălalt.

Cu vremea, izbutise şi Nataliţa a-l alunga din inimă pe dumnealui, dar altă dragoste n-a mai avut. Uneori, când îşi înnoda conciul sur, se gândea fără a-i veni singură a crede că nu mai avusese bărbat în aşternut de la douăzeci de ani... Dintâi, prea îl iubea pe Anton, chiar ticăloşit, şi nu îndura altă apropiere, mai apoi, odată cu dragostea pentru dumnealui, i se stinsese orice dor de bărbat. Două chipuri ţinea lângă inimă: Iustin şi Mihăiţă.

Băieţii erau frumoşi, iutaci, ageri la carte şi amândoi aveau căutătura înfocată a lui Anton. Dumnealui îi cerceta rar, deputăţia la Bucureşti şi farmecele baronesei ţinându-l departe de bătătură.

Când s-a prăpădit cucoana Ecaterina, într-un început de primăvară furtunoasă, Iustin era tânăr avocat, secretarul lui Mitică Vlădoianu, iar Mihăiţă se pregătea de bacalaureat. A înmormântat-o singură, Anton telegrafiind că nu se poate urni din Capitală din pricina unor afaceri

însemnate. „Afacerile însemnate“ se chemau necredinţa baronesei, după cum aflase Nataliţa din scrisoarea unei prietene. Muierea ticăloasă îndrăgise un căpitan de cavalerie, iar Anton, deşi o dovedise, umbla după ea câine în lanţ ca să n-o prăpădească…

Dar acestea de mult n-o mai necăjeau pe Nataliţa. Durerea ei cea mare era Iustin. Una nu suferea la el: patima pentru jocul de cărţi şi ruletă…

— Jur că n-am să mai joc, mamă, şi jur că-i ultima oară că-ţi cer bani. Înţelege că trebuie să plătesc. E datorie de onoare…

Când a murit… Ba nu, trăieşte!… Uite-l aici, lângă pat… Ciudat… E bălai…

Andrei se apropie în vârful picioarelor. „Va să zică asta-i bătrâna de la telefon. Exact cum mi-o închipuiam… Sfrijită, puţintică la trup. Trebuie să fi fost frumoasă…“ De sub bandaj, scăpase o şuviţă de păr cărunt şi, în mod inexplicabil, amănuntul acesta îl emoţiona cel mai mult pe locotenent.

Bătrâna deschise ochii, îndreptându-i o privire înceţoşată. Surise:

— Iustin… Să nu mai… Lasă revolverul… Am să vând bijuteriile…

Suspină şi pleoapele cafenii îi acoperiră din nou căutătura.

* * *

Când auzi uşa, Ioana lăsă cărbunele, mai aruncă o privire asupra schiţei pe care tocmai o terminase şi intră în living.

— Cum se simte?

Inginerul Dumitraşcu, deşi tras la faţă şi încercănat, părea radios. Abandonă buchetul de flori pe canapea şi se repezi s-o îmbrăţişeze.

— Bine… Sigur, trebuie să se întremeze, dar e în afară de orice pericol… Dragostea mea…

Pictoriţa se desprinse cu blândeţe, dar ferm:

— Lasă-mă pe mine. Spune-mi despre Vivien… Ţi-a vorbit?

Vasile îşi înăbuşi un oftat:

— N… nu… Probabil n-are încă destulă putere.

„Adică n-a vrut“, gândi Ioana, dar păstră reflecţia pentru ea. Inginerul îşi frecă mâinile – din cauza frigului, a bucuriei – şi întrebă pe acelaşi ton de festival:

— Ce bem? Ce să cumpăr?

Ioana răspunse cu indiferenţă:

— Nu te mai duce. Am şampanie în casă.

— Şampanie! exclamă fericit Vasile. Eşti un înger, iubita mea!

Pictoriţa zâmbi. Califică exact bucuria inginerului: „Nu faptul că va da pe gât un pahar de şampanie îl făcea să exulte, ci faptul că o oferea Ioana. Deci participa şi ea la bucuria lui, îi părea bine că Vivien trăieşte, îl înţelegea, etc…“

Cu paharul într-o mână şi ţigara în cealaltă, Ioana se interesă liniştită:

— Ce o să se întâmple cu noi acum?

Dumitraşcu o cercetă surprins:

— Ce să se întâmple? Ne vom iubi… Ne vom iubi toată viaţa… Am stabilit doar.

— Lucrurile astea nu se stabilesc, zâmbi cu îngăduinţă Ioana. Uneori eşti de o naivitate de-a dreptul înduioşătoare. Vom continua să ne vedem deci…

— Dar bineînţeles.

— Cum?

Inginerul o privi nedumerit. Ioana se explică:

— Presupun că intenţionezi să revenim la faza iniţială. Adică să ciupim un ceas între două uşi.

— Exagerezi.

— Bine, trei ceasuri. Tu vei începe iar cu justificările clasice: şedinţă, acţiune importantă, accident de muncă etc. Sâmbăta şi duminica nu vor mai fi ale mele, nu vei mai dormi nici o noapte aici, adică vei renunţa la toate drepturile câştigate.

Vasile, la strâmtoare – om şovăielnic, stilul direct al pictoriţei îl punea totdeauna în încurcătură – se bâlbâi:

— Pentru început, ştii… Trebuie menajată până se restabileşte complet. …

— Şi atunci, dacă îţi va vârî sub nas un etu cu lame Gilette, va fi suficient ca tu să-i ceri iertare în genunchi.

Dumitraşcu o privi cu ochi umezi:

— Doamne, cât poţi fi de rea! Eşti înger şi diavol în acelaşi timp.

Pictoriţa strivi ţigara, răsucind-o mult în scrumiera de parcă ar fi stors o lămâie.

— Nu ştiu în ce calitate voi ajunge pe lumea cealaltă, dar acum mă interesează ce se va întâmpla cu mine.

— Eşti iubita mea.

— Nu-i o stare civilă.

Vasile îşi cuprinse capul în mâini:

— Ioana, Ioana! De ce-mi strici dispoziţia? Am venit la tine cu inima plină de dor, cu atâta dragoste… Am discutat doar lucrurile astea de sute de ori. Ce sens are să le repetăm?

Într-adevăr, le discutaseră de atâtea ori, încât frazele nici măcar nu se mai schimbau, erau gata formulate, doar că recitate încă o dată, şi încă o dată, şi încă o dată… „Crezi că pe mine mă avantajează situaţia asta?“

„Te iubesc, Ioana… Te iubesc mai mult decât orice pe lume!“

„Minţi! Dacă mă iubeai, n-ai fi fost în stare să renunţi la mine. Nici măcar n-ai fi acceptat ideea. Nu-ţi dai seama că mă poţi pierde la primul colţ de uliţă? Că primul bărbat care-mi convine şi e liber m-a smuls de lângă tine?“

„Dar spui că mă iubeşti!“

„Ei şi?“

„Înseamnă că nu mă poţi părăsi!“

„Ascultă, Vasile! Tu, bunătatea întruchipată, ori eşti de un egoism feroce şi culmea, cu mine, tocmai cu mine, ori cretin!“

„Iar mă insulţi!“

„Aşază-te pe labele din spate şi urmăreşte-mă un moment. Tu realizezi ce-mi oferi? Ră-mă-şi-ţe! Să te aştept toată viaţa ca să petrecem împreună recreaţiile pe care ţi le îngăduie madam Dumitraşcu? Tu nu te gândeşti că am şi eu dreptul la un bărbat? Un bărbat al meu?“

„Sunt al tău! Pentru toată viaţa.“

„Cum? Am ajuns să invidiez orice femeie pe care o văd însoţită de bărbatul ei. Uite, îmi zic, asta, n-o să doarmă singură. Să doarmă, Vasile, nu mă gândesc la altceva. Vreau omul meu cu care să ies să petrec un week-end, să mă duc cu el în concediu, în vizită, la un spectacol. Omul meu, alături de care să îmbătrânesc! Ce Dumnezeu, vorbesc limpede, nu recit din „Critica raţiunii pure“ şi nici din Shopenhauer…!“

Vasile îşi ridică privirea rugătoare:

— Spune-mi drept, ai găsit pe cineva?

— Nu, replică pictoriţa.

— Te implor, Ioana! Mai aşteaptă, ai răbdare, noi tot împreună vom fi. O vreau, o simt. Da, Ioana? Vom fi împreună!

Pictoriţa îşi plecă privirea şi oftă:

— Da! Aşa va fi.

Dar ştia că va fi altfel.

* * *

Pe bărbatul cu chipul fisurat de cicatrici, care trăsese la hotel Astoria, locotenentul Traian Ionescu îl reperă cu uşurinţă. Se instalase spre prânz în hol, pe un fotoliu din

apropierea biroului de recepţie şi răsfoise vreo două ceasuri gazetele şi toate revistele pe care le găsise la Difuzarea presei.

Individul îşi făcu apariţia la ora trei şi ceruse cheia de la camera 415. Consultând apoi registrul hotelului, locotenentul constată că personajul se numeşte Emil Calotă, născut în 1930 – „ia te uită, nu i-aş fi dat mai mult de 40 de ani“ – domiciliat în Bucureşti, director la ICPTN, „şi XYZ“, completă în gând Traian.

Calotă, – „l-o fi chemând Calotă?“ – părăsi iar hotelul după jumătate de ceas. Locotenentul sesiză că-şi schimbase hainele. În locul paltonului clasic, îmbrăcase o scurtă „Alain Delon“ cenuşie, amănunt din care deduse că „omuleţul“ primo! – e obsedat de straie, secundo! – că a venit să petreacă mai multă vreme în oraş. Când vii pe două-trei zile, chiar o săptămână, nu cari după tine atâta hăinărie incomodă.

Emil Calotă era un bărbat bine, genul pus în circulaţie şi deci la modă, de Hollywood. Avea o faţă dură, de o masculinitate agresivă, trup de gladiator. Ţinea în mână o servietă diplomat şi păşea grăbit, cu siguranţa individului care se duce la o adresă precisă. Nu se oprea la vitrine, nu căsca ochii la edificiile interesante, nu cumpăra pe stradă nuga sau ţigări, modalităţile clasice de a te opri locului şi azvârlind, vezi Doamne, priviri întâmplătoare să-ţi verifici spatele, dacă te urmăreşte ori nu cineva.

Traian conchise că tipul ori e inocent prunc neînţărcat, ori se simte invulnerabil. „Deşi suspiciunea, prudenţa, chiar în circumstanţele cele mai inofensive ţin de abecedarul agentului.“ Agent! Era ipoteza lansată de procurorul Maican.

Calotă traversă Bulevardul, apoi străzile care duceau spre marginea oraşului cu aceeaşi grabă şi dezinvoltură. Se opri în faţa unei vile şi apăsă lung pe un buton instalat în partea superioară a unei casete de tablă care semăna cu o cutie poştală.

„Interfon“, înţelese Traian.

La probabilul „Cine-i?“, Calotă răspunse cu buzele lipite de gratiile cutiei metalice. Locotenentul nu prinse decât ultimele cuvinte:

„…mai ales în ianuarie…“

După ce uşa se închise în urma lui Calotă, Traian citi din mers cartea de vizită fixată sub vizor: Dinu Petroviceanu.

* * *

„Hedonist!“, îl califică din primul moment procurorul Maican.

Dinu Petroviceanu, bărbat de aproximativ şaptezeci de ani, acuza într-adevăr caracteristicile – atât de stridente, încât păreau neverosimile – genului. Bine legat, cu mustăcioară căruntă şi părul înspicat, la fel de des ca în tinereţe, avea buze senzuale, pofticioase, bărbie încăpăţânată şi ochiul vicios.

Nu manifestă nici o tulburare în faţa legitimaţiei fluturată de procuror păstrându-şi sângele rece şi aerul amabil. Era în halat de mătase bleumarine cu revere sângerii. Un fular uşor, alb, adăuga un suflu de tinereţe ţinutei.

„Hm! reflectă Maican. Roşu, alb, albastru! Ce-i asta? 14 Iulie?“

ÎI primi extrem de curtenitor, într-un hol bibliotecă elegant, cu piese de calitate şi câteva tablouri pe care Maican, departe de a fi un specialist, le socoti valoroase. Impresionau ramele splendide, cu bronz de calitate, obscurul pânzelor.

„Trăiască papa Rembrandt!“, îşi zise procurorul pe care-l enerva totdeauna că trebuie „să miroşi“ un tablou ca să vezi cine l-a pictat.

Uitându-se a doua oară la Petroviceanu, îi completă portretul: „Prototipul maestrului de altă dată (à la Micescu, Valjean, Perieţeanu, etc.) cu morgă, teatralist, important şi

rechin.“ Singura reacţie pe care o avu aflând de asasinarea doamnei Varlam, fu aceea că-şi mută trabucul dintr-un colţ al gurii în celălalt:

— A murit Catinca…?

— A fost ucisă, insistă destul de contrariat Maican.

— Tot aia e! În fond, mă aşteptam.

Procurorul, care tocmai voia să-şi aprindă o ţigară, surprins, – nu-i genul de afirmaţie pe care s-o auzi la orice colţ de stradă – rămase cu bricheta în mână, fără s-o aprindă.

— Vă aşteptaţi? repetă. Trebuie să recunoaşteţi că omuciderea nu-i un fapt de toate zilele…

Avocatul zâmbi. Avea un surâs parşiv, insinuant, a la Clark Gable, şi nu era greu să intuieşti că bărbatul acesta avusese toată viaţa un succes nebun la femei, care nu-l ocoleau nici astăzi.

— Bineînţeles, domnule procuror, iar noi doi suntem mai în măsură decât majoritatea muritorilor de rând s-o ştim…

— Scuzaţi-mă un moment, îl întrerupse Maican. Când aţi aflat de asasinarea Catincăi Varlam?

Înregistra în ochii lui Petroviceanu un moment de derută, repede depăşit:

— Acum! Dumneavoastră mi-aţi comunicat-o.

„Minte!“, conchise Maican.

— Mda… Chiar aşteptându-vă la un deznodământ…, să zicem dur, oricum dovediţi mult sânge rece.

— De mult nu mă mai surprinde nimic sau aproape nimic…

În ciuda declaraţiei care părea sforăitoare, procurorul îl crezu. Deşi se ferea de idei preconcepute, şi-l imagina lesne vedetă sau cel puţin personaj de importanţă în combinaţii subterane, tenebroase şi abjecte, dar totdeauna de anvergură. Niciodată un Petroviceanu n-ar fi figurat într-o găinărie oarecare, nici măcar la modul întâmplător…

— Care-i motivul pentru care asasinarea doamnei Varlam nu constituie pentru dumneavoastră o surpriză?

Avocatul rămase o vreme pe gânduri. Părea că-şi selecţionează clişeele dintr-o mare de gânduri şi imagini.

— Oricine a cunoscut-o pe Catinca Varlam şi nu era un imbecil putea să-şi dea seama că nu va sfârşi, aşa cum spuneau moşii noştri, cu capul pe pernă şi popă la căpătâi.

— O cunoaşteţi de mult?

— Din timpul războiului. Femeia aceasta a fost un personaj cu totul şi cu totul singular. Dacă şansa ar fi ajutat-o, putea ajunge departe.

Maican interveni deconcertat:

— Mi s-a părut că nu i-a mers tocmai rău. Succes pretutindeni, o excelentă situaţie materială până azi…

— Un cont considerabil la bancă, râse Petroviceanu, o valiză de bijuterii şi două sute sau două mii de inşi care ar fi fost în stare oricând să-şi lipească revolverul la tâmplă pentru ea! Asta numiţi dumneavoastră izbândă?

— Dar nici n-aş situa peisajul la categoria eşecuri.

— De acord cu dumneavoastră când e vorba de Nuţi, Coca sau Lili, midinete nostime de mâna a doua. La valoarea Catincăi Varlam, însă, destinul ei a constituit un rateu.

— Vreţi să fiţi mai explicit?

— Mă voi sili. În primul rând, Catinca îmbina – şi trebuie să vă spun că n-am întâlnit caz similar într-o viaţă care a fost departe de a fi monotonă – o frumuseţe uluitoare cu o minte excepţională. E adevărat, s-a născut într-o epocă în care cucoanele aveau mai mult rol decorativ şi de culise… Pe plan social, erau total ignorate, n-ar fi putut ajunge niciodată „şefe de promoţie“… Învăţătoare, profesoare, ici-colo câte o farmacistă… Cam ăsta era nivelul la care aveau dreptul să aspire.

— Considerând că s-ar fi născut cincizeci de ani mai târziu, cum credeţi că s-ar fi putut realiza din punctul dumneavoastră de vedere? Ce ar fi putut ajunge?

Avocatul îşi rezemă mâinile în braţele fotoliului şi se aplecă înainte:

— Orice, domnule procuror! Orice! Prim ministru ca madame Thatcher, cea mai mare spioană a secolului, starul *number one* al Hollywoodului ca Garbo, regina aurului în Statele Unite, nevasta lui Rockefeller, în cel mai modest caz. Pe lângă astea, paralele lui Varlam şi balurile de la Cercul Militar, unde ebluisa o oştire de imbecili pomădaţi, devin de un ridicol care te face să plângi.

— Da, făcu Maican dezmierdându-şi o mustaţă inexistentă. Portretul mi se pare sugestiv. Nu izbutesc totuşi să fac corelaţia între personalitatea ei ieşită din comun, fără îndoială, şi sfârşitul dramatic de care a avut parte. Se cunosc destui indivizi de excepţie, mai ales pe meleagurile noastre, care şi-au dat sufletul fără a fi spintecaţi.

Petroviceanu oftă şi se lăsă pe spatele fotoliului. Suflă în capătul aprins al trabucului stimulând ochiul de jar.

— Catinca suferea de o mândrie drăcească, adevărată infirmitate, şi, în consecinţă, era incapabilă să îndure ruina ambiţiilor sale.

— În definitiv ce ambiţiona?

— Hai s-o luă altfel, propuse avocatul. Plecând tot de la personalitatea ei. Nu suporta să se afle pe planul secund şi nici nu fusese plămădită astfel.

— Tot nu mi-aţi răspuns la întrebare. Ce voia? Ce a încercat şi n-a izbutit? Şi ce legătură, insist, ar avea acestea cu asasinarea ei?

Lui Maican îi făcea impresia că Petroviceanu ştia mai multe decât ar vrea să spună.

— Am cunoscut-o bine, dar n-am fost duhovnicul ei. „Confesiunea“, nu era genul de literatură pe care să-l practice. De altfel, când am întâlnit-o bătea spre patruzeci de ani. La vârsta asta ai învăţat să-ţi cenzurezi elanurile din toate punctele de vedere.

— Şi totuşi, vorbind despre „ruina ambiţiilor“ ei, v-aţi referit la fapte concrete.

— La cele de notorietate şi care alcătuiau miezul colportărilor din aşa-zisa lume bună. Prin ’35 sau ’36, era la

un pas de a deveni regina Italiei. Un an de zile, sau aproximativ, a fost amanta lui Victor-Emanuel – Carol al nostru era prea mic – şi ar fi izbutit să-şi atingă ţelul dacă n-ar fi „operat-o“ camarila contesei de Montenegro. Cel puţin aşa se vorbea…

Lui Maican îi scăpă un fluierat uşor şi avocatul începu să râdă:

— Socotiţi probabil că a fost exaltată de o zdravănă doză de sminteală, dar dacă aţi fi cunoscut-o, nu v-ar mai fi şocat. Era extrem de convingătoare şi, fără să pronunţe un singur cuvânt despre ea, te făcea să simţi că-i un personaj extraordinar şi, că firesc, i se cuvine un destin la fel de extraordinar. Suficient s-o fi văzut.

— Limpede. Mai aveţi alte… mostre de veleităţi ratate?

— În timpul războiului, era nelipsită de la recepţiile Ambasadei germane şi foarte intimă cu baronul Kilinger, dar unde ţintea, n-am idee.

— La locul Evei Braun, probabil.

— Nu ştiu, dar a părut curios, că la un moment dat, s-a retras brusc. S-a confesat destul de zgârcit, dar concludent, singurei ei prietene cu care întreţineam relaţii foarte apropiate: „Hotărât, n-am şansă.“ Ceva încercase deci…

— Înţeleg… Vreau să clarific un anumit aspect, cunoscuţii Catincăi Varlam fac referinţe situate doar în timpul războiului sau după, când era deja o femeie matură. M-ar interesa date despre viaţa ei anterioară. Cine i-au fost părinţii, dacă a fost căsătorită, unde s-a ascuns…

Petroviceanu dădu neputincios din umeri:

— În sensul ăsta, nu vă pot oferi nici o relaţie. Poate că prietena comună despre care vă pomeneam ar fi ştiut câte ceva, dar mă îndoiesc că mai există. Optzeci-optzeci şi doi de ani reprezintă o vârstă când moartea, ca şi poştaşul, poate să-ţi bată oricând la uşă.

— Daţi-mi totuşi datele ei.

— Cu plăcere. Doamna se numeşte Ileana Butculescu şi, până acum vreo zece ani, când am avut ultima oară veşti

despre ea, locuia în Bucureşti pe Calea Plevnei 210 B.

— Aveţi o memorie remarcabilă.

— O cunosc de cincizeci de ani, timp în care nu şi-a schimbat adresa.

— Explicabil atunci. Se revenim la Catinca Varlam. În ce măsură ambiţiile eşuate ar fi putut genera crima?

Petroviceanu ridică palma oprindu-l:

— O clipă, domnule procuror! Am emis o simplă ipoteză.

— Dezvoltaţi-o, vă rog.

— Aţi reţinut că ambiţiile Catincăi erau fantastice, frizând aberantul. Pentru împlinirea lor, ştia să lupte bărbăteşte, în forţă aş zice, ca un gangster. Femeia asta n-avea scrupule, ar fi strivit orice în cale numai ca să-şi atingă ţinta. Când ţelul propus este uriaş şi armele trebuie să fie extrem de puternice. Nu te duci să dărâmi o fortăreaţă cu praştia.

— Şi ce fel de arme folosea?

— Toate! De la traficarea propriului trup până la cel mai dur şantaj. Şi, în general, ştia multe, prea multe… Ca toţi indivizii de specia ei. În concluzie, avea duşmani înverşunaţi pe toată harta României şi pe cel puţin o felie din Europa. A fost unul din motivele pentru care, neizbutind să treacă graniţa, a acceptat mâna lui Varlam şi a părăsit Bucureştiul. I s-a părut că provincia oferă un adăpost mai sigur.

— Credeţi că mâna unui asemenea duşman a operat acum?

— Eu aşa îmi închipui.

— Vă vedeaţi des?

— Cam o dată, de două ori pe lună. Îi plăcea să se plimbe prin pădure şi, uneori, la întoarcere, dădea pe la mine. Vă spun sincer, consideram vizitele ei drept un privilegiu.

— În ce sens?

— A fost o campioană a conversaţiei. Tot ce emitea era original, scânteietor, spiritual, neobişnuit. Una din minţile acelea care străbat cărări virgine. Avea talent extrem de rar de a privi un fenomen din cu totul alt unghi decât semenii ei. Din acest punct de vedere, discutând cu ea,

încercai nu o dată revelaţii. În plus, era o „polivalentă“. Puteai aborda cu ea orice subiect, literatură, spectacole, politică, fapte de viaţă. Şi de fiecare dată venea cu un punct de vedere nou.

— Ştiţi cum îşi petrecea în general timpul? Vecinii susţin că lipsea zilnic opt şi chiar zece ore de acasă.

Petroviceanu păru mirat:

— Habar n-am ce făcea, dar afirmaţia mi se pare cel puţin curioasă. De câte ori venea la mine, cam spre ora cinci, era impecabilă ca ţinută şi plină de bijuterii, ca un galantar de giuvaergiu. Nu, categoric nu făcea impresia unei femei care să fi umblat opt-zece ceasuri…

— Bijuterii?! se interesă Maican. Interesant, nu s-a găsit în casă nici măcar o verighetă.

— Avea un cufăr, domnule! Mă rog, vorba vine… Cine ştie, lipsa lor ar putea constitui o pistă, deşi mă îndoiesc…

Telefonul începu să sune. Petroviceanu se scuză şi trecu în odaia alăturată fără să închidă uşa în urma lui. După ton, procurorul ghici că vorbeşte cu o femeie. Ultimele cuvinte ale avocatului o confirmară: „Te aştept, draga mea! Sărut mâna.“

Maican se ridică.

— O ultimă întrebare.

— Cu plăcere…

— Numele de Emil Calotă vă spune ceva?

Petroviceanu acuză o gândire concentrată, apoi declara muşcându-şi buzele:

— Nu-mi dau seama. În cincizeci de ani de carieră am avut mii de clienţi, nu pot afirma nimic cert.

Procurorul îşi coborî pleoapele.

„Minte, dar câtă vreme nu ştiu mai multe despre Calotă, nu mă pot angaja la un duel. Nu-i nimic. Rămâne pe rândul viitor, maestre.“

CAPITOLUL XVIII

— Ai obţinut ceva? se interesă Maican, pendulându-se ca de obicei prin încăpere.

Stilul îl deranja pe maiorul Vâlcu, îl obosea şi avea impresia că nu poate să se concentreze. Procurorul, pe de altă parte, n-o putea face stând „ţeapăn…“

— Ţţ! făcu Vâlcu. De altfel, mă aşteptam.

— Adică?

— La IPTCN Bucureşti, nu lucrează şi n-a lucrat niciodată Emil Calotă.

— S-a verificat presupun şi adresa.

— Tot trombon. Nu locuieşte pe Macaralei.

Procurorul îşi întrerupse maratonul. Se opri în faţa lui Vâlcu, ţinând mâinile în buzunare. Pe chipul lui se citea o expresie ele mare nedumerire.

— Ce-i cu individul, domnule? De obicei, ăştia de se joacă de-a Cicero sau Mata-Hari au grijă, în primul rând, să-şi asigure un statut oficial de bronz. Loc de muncă, unde sunt totdeauna apreciaţi din punct de vedere profesional, adresă precisă, vecini binevoitori etc…

— Agenţii-conservă, iubitule, dar poate că amicul nu face parte din specie.

Maican râse sarcastic:

— Adică, la cincizeci de ani, Calotă o fi vreo trufanda. Asta-i în capul tău?

— De ce excluzi posibilitatea ca omul să fi lipsit o vreme din ţară?

— Pentru că, dacă tipul a fost şi este amploiatul unei agenţii străine de spionaj, patronii n-aveau interesul să-i ofere o vacanţă de decenii. Ori îl concediau, ori îi solicitau pe mai departe serviciile. Iar băieţii sunt specializaţi. Un Calotă, în principiu, e omul lor pentru România. N-ai ce face cu el în Franţa sau Vietnam.

Maiorul Vâlcu trase de elasticul şosetei care-l strângea.

— Rămâi la ideea că avem de-a face cu o acţiune de spionaj?

— Sunt tentat s-o cred în proporţie de nouăzeci la sută.

Vâlcu rosti pe gânduri:

— O parolă înregistrată acum douăzeci şi cinci de ani… De, mă întreb dacă e suficient. Pe de altă parte, nu uita că n-am stabilit încă nici o corelaţie între Calotă şi Catinca Varlam. Liantul lor, singurul, ar fi avocatul Petroviceanu.

— Şi faptul că personajul a întreţinut relaţii suspecte cu Varlam. Mai adaugă că doamna Varlam, din absolut toate informaţiile culese, nu era genul de femeie care să ignore cel mai mic amănunt din activitatea bărbatului. Iar soiul ăsta de activitate îi stimula apetitul şi vocaţia certă de aventurieră.

Vâlcu se ridică şi se apropie de fereastră.

— Tot ce spui e logic, dragul meu, dar mi-e teamă de coincidenţe. De cele mai multe ori sunt absurde şi te fac să parcurgi itinerare false. Nu văd, realmente nu văd, ce primejdie mai poate prezenta, ce mizã, o bătrână de aproape optzeci de ani?

— Nu putem ghici ce anume ştia, sau… deţinea. Maiorul dădu din mână, respingând din capul locului argumentul:

— Şi au aşteptat şmecherii un sfert de veac ca să-i astupe gura? Nu-mi spune că n-au găsit-o până acum. Catinca Varlam nici măcar nu se ascundea, iar persoana ei, din tot ce-am înţeles, atrăgea atenţia ca un far.

— Poate… poate, presupuse Maican, bătrâna redevenise acum „interesantă“… Atât de interesantă, încât să se impună lichidarea ei. În sfârşit, deocamdată speculăm. Eu

unul mă bizui mult pe intuiţie şi sunt convins că nu mă înşel. Chiar dacă avem de-a face cu o coincidenţă şi presupunând că Emil Calotă nu e asasinul Catincăi Varlam aproape certitudinea că apariţia individului în scenă nu-i întâmplătoare şi că se leagă de o misiune de spionaj. Punem un pariu?

Vâlcu săltă din umeri:

— Nu-mi plac pariurile. Ce propui deocamdată?

— Urmărirea pas cu pas a lui Calotă. Interesează orice: de ce a cumpărat o pastă de dinţi de la drogheria asta şi nu la cea de pe Corso, ce cuvinte i-a adresat femeii de serviciu de la hotel etc. Pe de altă parte, trebuie continuate cercetările în ce priveşte viaţa bătrânei Varlam înainte de război. E ciudat că nimeni nu vorbeşte, nu poate, sau nu are ce vorbi despre tinereţea ei. Ca şi cum s-ar fi născut la patruzeci de ani… Apropo, de la vecinii de bloc ai mai scos ceva?

— Cucu! ar răspunde tinerii mei colaboratori Ionescu sau Dumitraşcu. Nefericita izbutise o performanţă cu care puţini se pot făli. Uşa apartamentului era uşă, n-avea transparenţe, pereţii nu erau de sticlă. Odată răsucită cheia în broască, viaţa bătrânei intra în cel mai perfect necunoscut.

— Într-adevăr, e o chestie. Am nişte vecini la etajul întâi…, spuse procurorul trăgând din ţigară. Domnule! aclamă cu aparentă indignare. Este fantastic ce indiscreţi pot să fie oamenii ăştia. Eu unul care nu-s curios din fire, le cunosc pe dinafară tot programul de viaţă! Ştiu când mănâncă şniţel sau raţă pe varză – ţin uşile vraişte şi parfumează tot palierul – când face lecţii ipochimenul cu ăla micu’: „Boule! Cretinule! Ţi-am zis de o mie de ori că idee se scrie cu doi de *e*! Semeni cu mă-ta, şi aia are cap dreptunghiular!“

Vâlcu începu să râdă:

— Că veni vorba de vecini… Nevasta lui Damian făcea o remarcă interesantă apropo de Catinca Varlam şi

ermetismul existenţei ei. Teoria cucoanei, şi nu mi se pare lipsită de logică, e că pe om, în anumite sensuri, îl cunoşti după gunoi. Maican îl privi căpiat:

— După gunoi?!

— Da, bătrâne! Adică după ce aruncă la coş. În funcţie de pubelă îţi dai seama cât e de avar – una e să cureţi cartofii coaja având o grosime de un milimetru şi alta de un centimetru – pe ce bani stă. Coji de portocală, grapefruit, cutii de ciuperci, alune chinezeşti, pachete aurii de cafea boabe cumpărate la coafor, sticle de whisky sau vin scump e iar una, şi alta sunt resturi de varză, gheare de orătanie, rachiu de drojdie şi etcetera…

Procurorul observă amuzat:

— Domnule, ai să râzi, dar individa a dat o lege ştiinţifică. Dacă te gândeşti, e perfect adevărat. Legat de Catinca Varlam, care-i concluzia?

— Mereu ermetică.

— Nu înţeleg.

— Bătrâna n-arunca nimic la gunoi. Am verificat nici n-avea coş… Da, Ionescule! Ai veşti?

Traian se opri lângă uşă:

— Ileana Butculeseu, prietena Catincăi Varlam a murit la Bucureşti acum cinci zile.

* * *

Vivien Dumitraşcu simţi strângerea de mână şi deschise ochii. Andrei, cu ochii umezi, surâdea.

— Cum te simţi, mamă? Îi anticipă răspunsul: Eşti în formă, nu-i aşa?… Medicii spun că totu-i în regulă,

Vivien oftă şi îşi răsuci capul spre perete:

— Da… Mă simt bine… Poate puţin slăbită…

— O să treacă, ai să vezi… Cum ieşi din spital, mergem împreună la Sinaia… Am aranjat să-mi iau o săptămână de concediu…

— Băiatul mamei…, suspină. Să mă ierţi… Mă ierţi, dragul meu?

Andrei încercă să-şi stăpânească lacrimile.

— Hai să nu mai vorbim despre asta. Important e că a trecut.

— Vreau să mă înţelegi, Andrei… Tu eşti tot ce am mai scump pe lume… N-am mai rezistat… Taică-tău e o bestie… Am îndurat prea multă umilinţă… Nu mai suportam.

— Ştiu, ştiu… Îi sărută mâna. Pot să-ţi spun un singur lucru. Eu nu mai am tată. Pentru mine a încetat să existe. A murit.

Vivien, vrând să pară înţeleaptă şi generoasă, rosti moale:

— Nu… Nu trebuie, copilul meu… În fond, cu tine n-a fost prea rău… Ăsta e el… Tu cum te simţi? Unde mănânci?

— Fii liniştită, am de toate.

Asistenta, o brună durdulie cu vino’ncoace, puse mâna pe umărul locotenentului.

— E ora de contravizită. Nu trebuie să vă găsească aici domnul profesor.

Andrei, liniştit acum, dar răpus de oboseală, se duse direct acasă. Nu la garsoniera lui, unde, din cauza unei defecţiuni de cazan, pentru câteva zile n-avea căldură şi nici apă, ci la părinţi. Îi telefonă Ancăi Radulian că intenţionează să se odihnească şi nu se vor vedea. Făcu un duş şi se întinse pe divan, dar nu izbuti să adoarmă. Era singur în toată casa – Andrei ar fi putut paria pe ultimul leu că Vasile „petrecea“ acum cu pictoriţa – şi se simţea pradă unei surescitări speciale, pe care nu o putea defini.

Brusc, i se făcu dor de „amintiri“.

Ştia ca maică-sa păstra într-o cutie din lemn de trandafir, un soi de sipet, fotografiile dragi, primele lui autografe mâzgălite la şase şi şapte ani, scrisorile pe care i le trimitea din tabără. Sipeţelul se afla în garderob, iar cheiţa în poşeta doamnei Dumitraşcu.

Andrei descuie cutia cu un sentiment de pioşenie. Înăuntru mirosea a busuioc şi dădu, într-o veche agendă, peste câteva flori presate: o margaretă, un edelweiss, trei trandafiri galbeni…

„Ce suflet romantic!“, gândi simţindu-şi inima plină de dragoste pentru femeia care acum făcea eforturi eroice să revină la viaţă… Uite-l pe el, călărind o tricicletă în faţa vechii locuinţe… Uite-l cu mama pe Corso… Lui Andi îi e teamă de aparatul fotografic, stă cu un picior în spate, parcă gata s-o ia la sănătoasa. Vivien, tot subţire şi şubredă, îmbrăcată în loden, poartă o pălărioară cu urechi, stil „olandez“… Aici sunt la mare… Andi, cu beretă marinar, mama în costum de baie modest care se lăbărţează în apă. În spate corabia de butaforie, marea şi un tip jovial care se hlizeşte încredinţat că instantaneul îl prinde şi pe el… Aici, Vasile şi Vivien în primii ani de căsătorie, prinşi la o nuntă. Dumitraşcu, cu aerul lui dintotdeauna, parcă veşnic ar trebui să se apere de o culpă care i se pune în spinare, să se dezvinovăţească. Vivien ţâfnoasă, nemulţumită, cu buzele strânse. A văzut-o oare vreodată pe mama altfel decât cu buzele pungă?…

„Cu un bărbat ca el…“, oftează Andrei, luând altă fotografie în mână… Toţi trei, în grădina casei lui Creangă din Humuleşti. Undeva, la picioare, în stânga, aproape ieşind din cadru, un buchet imens de margarete. Vasile le culesese pentru nevastă-sa care, nervoasă din cauza unei vizite considerată de ea stupidă şi infantilă, le azvârlise cu dispreţ nimicitor. De la Zahei Grigoriu, ultimul descendent al bădiţei Creangă şi custodele casei memoriale, Dumitraşcu aflase că în sat supravieţuieşte o bătrână strănepoată a lui Oşlobanu, tovarăşul de năzbâtii şi coleg la şcoala de catiheţi cu Nică a lui Ştefan a Petrei. „Îţi dai seama, Vivien? E urmaşa celui căruia Creangă i-a spart ciubotele şi i-a aprins firile între degete… Vărul lui primar. Se scăldau în Ozana şi furau cireşe din livada mătuşii Marioara…“

Pe mama n-o interesau însă nici legendele, nici folclorul, mai ales că aveau întâlnire la ceas, negreşit, cu familia unui celebru muzician pentru ale cărui favoruri se luptase şi investise mult.

„Uite ce sacrific eu pentru o babă şuie, ştirbă şi analfabetă…“

O scrisoare… E grafismul mamei… De ea, prinsă o clamă. O singură pagină aşternută în mod evident de altcineva. O caligrafie bărbătească… Andrei, trăind limpede sentimentul indiscreţiei, dar îmboldit de curiozitate, citi. O dată, de două ori… Avu impresia că nu înţelege bine.

Val, iubitule, viaţa mea… Sunt două zile de când aştept să te hotărăşti. Nu mai îndur. E de ajuns să-mi faci un singur semn… De ce şovăi? Vasile nu înseamnă şi n-a însemnat nimic şi niciodată pentru mine. E eroarea unei vieţi în care nu ştiam că există şi fericire. Îl dispreţuiesc şi sunt încredinţată că, părăsindu-l, nu va suferi. E prea prost, prea simplist, lipsit de reacţii. Un mic animal – în sensul că respiră, mănâncă, doarme şi bea un şpriţ – cu diplomă de inginer. Mi se pare absurd să-ţi faci scrupule pentru el. Nu ne-am iubit. Amândoi ne-am căsătorit pentru că aşa se obişnuieşte. Din tâmpenie, din superstiţie, pentru că cei din jur procedează la fel… Val, te iubesc. Cheamă-mă… Am să fiu sclava ta… Azi, 21 iulie 1958.

„Deci eu mă născusem“, constată consternat Andrei. Răspunsul bărbatului era lapidar. (Cum de reintrase maică-sa în posesia propriei scrisori, probabil n-avea s-o ştie niciodată, deşi supoziţii plauzibile se puteau face.)

Vivien! Nu te merit. Nu-ţi pot oferi nici jumătate din ceea ce-mi dăruieşti tu cu atâta generozitate. Nu pentru că nu te iubesc îndeajuns. E vorba de o imposibilitate organică: nu am combustibil afectiv pentru mai mult. Iar tu ceri enorm. Rămâi cu bărbatul tău. Nu trebuie să-l dispreţuieşti. Un asemenea om reprezintă singura ta şansă de fericire. Si sunt convins că vei fi cel puţin mulţumită alături de el. Lângă mine, ţi-o spun cu toată sinceritatea, nu te aşteaptă

decât lacrimi, nelinişte, premature riduri. Te iubesc, dar nu sunt bărbatul dragostei unice, al unei singure femei. Ne-am chinui amândoi. Încearcă să-l suporţi pe Vasile, amintinduţi mereu că anevoie vei găsi un om mai cumsecade. Pe mine… uită-mă.

Andrei nu mai parcurse celelalte scrisori. Încuie sipeţelul cu sentimentul că a comis un act de impietate.

„…Bietul de el…“

* * *

…Era chipeş Iustin, bine legat, cu succes la cucoane ca şi taică-său. Avea bărbăţia aceea uşor parşivă – anume surâs, privire şi farmec – a cărei primejdie femeile o simt dar dintâi şi dintâi le aţâţă. Nataliţei îi plăcea să-l vadă în ţinută de seară, jachetă ori frac şi ea era aceea care îi înnoda fluturele şi alegea floarea pentru butonieră. Gardenie ori orhidee, niciodată garoafă… Nici Mihai nu se afla slut, dar, deşi îi semăna, câteva cusururi îl despărţeau de fratele său. Bărbia nesigură, cercetând spre mărul lui Adam, căutătura lăturişă, urechile ascuţite opintind parcă să se desprindă de cap.

Niciodată nu se culca Nataliţa înainte de întoarcerea lui Iustin şi nu o dată o prindeau zorile, moţăind în bibliotecă. Pe tablaua de argint aşteptau carafa cu *Courvoisier*, sucul de portocale, câteva tartine cu icre negre… Parcă vede culorile acelea îmbinându-se în lumina irizată a zorilor ori a focului din cămin… Violetul cristalului, mierea liqueurului, şofraniul aprins al fructului zemos. Iustin dădea buzna în bibliotecă şi o îmbrăţişa… Ochii înstelaţi – ochii ei – străluceau, chipul însufleţit era numai tinereţe, nădejdi înmugurite, drag de viaţă.

— Cum a fost?

— Ca de obicei, parcă tu nu ştii? Muieri decoltate, fracuri, şampanie, caviar. Muzică, flirturi, în raftul cu burţi şi chelii,

aranjamente politice.

— A fost şi Mancaş?

Iustin se afla de doi ani şef de cabinet la ministrul Mancaş, un om cam zănatec după chibzuinţă Nataliţei, prea avântat, unul dintre aceia care socoate că poate îndrepta lumea cu umărul. El singur. Prinsese drag de Iustin, îl împingea la mărire şi voia să-l însoare cu Marina, fiică-sa din cea dintâi căsătorie. N-ar fi zis nu nici Nataliţa, doar că fata, înţeleaptă şi cu creştere aleasă, şcolită într-un pension din Elveţia, avea nasul cu vreo patru-cinci centimetri mai lung decât ar fi trebuit, iar şoldurile păreau că-i pleacă de la subţiori. Nataliţa cunoştea vorba „dacă frumos la frumos trage, apoi noi, sluţii, ce ne-om face?“, dar îşi mai cunoştea şi feciorul. După o săptămână, cel mult o lună de la cununie, Iustin ar fi bătut alte uliţi la ceas de înserare, alte uşi ar fi cercetat, iar Nataliţa trăia cu spaimă de căsătorie nefericită… Se hrănise ea îndeajuns cu asemenea merinde şi apoi îi era milă şi de fată.

Fără să-l privească, Nataliţa întrebase:

— Au fost şi Dumitreştii?

Iustin începuse să râdă:

— Vrei să spui Dumitreasca, sau mai bine zis ea te interesează. Bineînţeles! Era splendidă în mare toaletă de lame. Părea un şarpe de argint.

— Ai grijă, băiatul mamei, să nu bage Marina de seamă… Ai jucat?

— Nu. Ţi-am făgăduit doar…

Jucase în schimb nebuneşte, peste două luni la cazinoul din Budapesta. Mancaş îl trimisese în Elveţia, unde trebuia să ridice anume fonduri secrete. La întoarcere, Iustin se oprise în Buda… Pierduse tot.

Nataliţa n-avea să uite în veci dimineaţa aceea de primăvară, când Iustin, nici măcar primenit de la drum dăduse buzna în iatacul ei. Prin ferestrele deschise pătrundeau aromele şi viersul primăverii. Cântau ciocârliile,

rândunici sprintene forfecau harnic văzduhul, aromeau ciorchinii grei de liliac.

De cum îl văzuse, pricepuse că l-a pălit pacoste mare. Arăta galben, răvăşit, ochii ardeau ca la zăcaşii de friguri. Straiul de călătorie era mototolit, cămaşa neschimbată. Iustin care punea atâta preţ pe veşminte…

— Ce-i?

— Am pierdut totul.

Deşi pricepuse îndată, Nataliţa apăsase, nevrând să-şi creadă urechilor:

— Banii pe care i-ai ridicat la Zürich?

— Da.

— Doamne, Dumnezeule! Cât?

— Zece milioane aur. La ruletă.

— Ce nenorocire!

Apoi Iustin începu să-i povestească cu vorbe scurte, întrerupte, cum se întâmplase, cât îi ţinuse umbră ghinionul, cum opintise să se refacă.

— De cincisprezece ori la rând impar, mamă! Aşa ceva nu s-a mai întâmplat… Au spart banca. Nici crupierii n-au mai pomenit asemenea întâmplare.

Nataliţa nu-l asculta. Între tâmple i se zbuciuma clopot: „Zece milioane! Avuţie de prinţ…“

Iustin izbucnise în plâns. Aceasta însă Nataliţa n-o mai putea îndura. Clocotiră dintr-o dată în făptura ei toată îndărătnicia şi puterea Hatmanilor, sângele fierbinte de oameni ce nu se lasă înfrânţi nici de Dumnezeu.

Se ridică din jilţ clătinându-se şi dezmierdă fruntea asudată a feciorului. Iustin ridicase ochii privind-o ca băieţelul de altădată:

— Ce mă fac mamă? Mancaş nu ştie că m-am întors, nu ştie nimeni. Mai pot zăbovi o săptămână… Atât.

— Să vedem… Acum du-te şi te odihneşte. Să chibzuim… Zece milioane e mult, dragul mamei.

— Ştiu…

— Să vorbesc cu taică-tău.

Iustin îi apucase mâna, strângând-o tare:

— Mamă, dacă nu pot depune banii ăştia într-o săptămână, mă împuşc.

Cu Racoviceanu, aflat în târg pentru afaceri legate de circumscripţia lui electorală, izbuti să discute abia după trei seri. Nataliţa îi vesti nenorocirea dintr-o suflare şi fără ocolişuri. Anton se făcuse vânăt şi ţâşnise de la birou ca un şrapnel:

— Nemernicul! Canalia! Iată rezultatul educaţiunii dumitale!

— I-am crescut după puteri, de parcă aş fi fost văduvă, iar ei orfani. Dar acestea se cunosc demult.

— Ce-i drept, nu le-am schimbat scutecele şi nici prafuri de la spiţerie nu le-am dat să înghită. Îs grija muierii, iar eu am plătit şi slugi pentru acestea. Şi am cheltuit nu puţine parale pentru învăţătura lor ţinându-i la Paris şi Viena… Şi acuma, ce pofteşte de la mine?

Nataliţa respirase adânc:

— Băiatul trebuie ajutat. Se află la grea răscruce, când se cuvine ca părinţii să-l rezeme.

— Fii mai desluşită.

— Cu orice jertfă, banii îi vom da noi.

Dumnealui sărise:

— Eşti smintită?!

— Nu. *Mamă!*

— Zece milioane aur? Unde gândeşti să-i rostuieşti? Cresc la poale de garduri să-i pască şi măgarii? Dacă da, du-te de-i culege!

— Dacă vrem, putem încropi suma.

— Cum?!

Nataliţa răsuflase adânc:

— Vindem Cucuieţii, rămaşi de la mamă-ta, acţiunile de la Astra şi Steaua Română – aflu din gazete că au curs bun – giuvaerurile mele.

— Ni-cio-da-tă! răcnise dumnealui.

— De ce?

— Vrei să întinzi mâna la porţi de biserică? Eşti şi mai zăludă decât fecioru-tău.

— Ne-om strânge o vreme.

— De ce să mă strâng, doamnă? Pentru că fecioru-meu e o puşlama? Un derbedeu iresponsabil?! Un descreierat devorat de viciu?!

O răneau cumplit ocările dumnealui, dar le îndura gândind să-l moaie.

— Să se descurce cum o putea. Are douăzeci şi cinci de ani. La vârsta lui învăţasem demult să-mi port de grijă, nu mai primeam un creiţar de la mama.

— Antoane, dacă Iustin nu are banii în patru zile, se împuşcă.

Dumnealui rânjise:

— Aha! După toate celea, domnul e şi şantagist. Brava! Din ce în ce mai bine. Vrea să-şi zboare creierii, n-are decât! Aduce un serviciu societăţii.

— Antoane! Dacă se întâmplă asemenea nenorocire nu ţi-o voi ierta nici eu, nici mamă-ta acolo unde odihneşte, nici Dumnezeu!

— N-aveţi decât! Toţi trei.

Focul de revolver străpunse liniştea nopţii. Întunericul încremeni. Încremeni şi clipa.

— Iustin! Ce-ai făcut, dragul mamei?

Asistenta năvăli speriată în salon. Se apropie de patul bătrânei. Trupul şubred era scuturat de convulsii. Vorbe fără şir se înghesuiau pe buzele veştede.

„Nenorocita. Are coşmaruri.“

CAPITOLUL XIX

Se întoarse în apartamentul Catincăi Varlam obsedat de aceeaşi chestiune: trebuia să descopere un amănunt, cât de mic, care să facă vreo referinţă la existenţa bătrânei, de dinainte de război. Femeia aceasta păstrase scrisori, chitanţe, tot soiul de hârtii lipsite de importanţă, bani vechi cu efigia regilor Carol şi Mihai, acţiuni ale unor societăţi naţionalizate şi devenite azi simplă maculatură, toate într-o ordine desăvârşită. Devenea, în consecinţă, simptomatică, oricum grea, plină de semnificaţii, această „tăcere“ privind perioada interbelică şi care corespundea, în principiu, tinereţii Catincăi Varlam. Fotografiile – singurii martori ai epocii ei de juveneţe – vorbeau doar despre o femeie superbă care-şi plimbase portretul de lady prin diverse metropole ale lumii, acordând preferinţă staţiunilor de mare vogă. Femeia îşi ascundea cu grijă trecutul. Chiar de la început, Maican constatase surprins că scrisorile din arhivă, datate până în anii ’41-’42, n-aveau plic, iar dacă aveau totuşi, numele destinatarei fusese rupt. Cercetările făcute la oficiul stării civile unde fusese încheiată căsătoria cu doctorul Varlam nu deschiseseră nici o pârtie. Numele purtat înainte era Locusteanu, locul naşterii Paris unde, presupunea procurorul, părinţii Catincăi lucrau în diplomaţie sau, pur şi simplu, duceau viaţa boemă a unor jouisseuri avuţi, atraşi, ca atâţia în epocă, de strălucirea oraşului-lumină.

Maican zăbovi o oră în apartament privind concentrat fiecare mobilă, fiecare obiect, luându-le în mână şi

cântărindu-le parcă. Se opri îndelung dinaintea fotografiei de pe consolă, în ramă de argint, geamănă cu cea a Catincăi. Iniţial el nu dăduse prea multă atenţie chipului de bărbat a cărui privire sălbatecă străbătea, ardea dincolo de decenii. Un cap interesant, cu trăsături foarte pronunţate, unul din capetele acelea extrem de caracteristice care stimulează pictorii şi caricaturiştii. Chelia şi sprâncenele haiduceşti îl făceau să semene cu N.D. Cocea. Gura feroce trăda hotărâre şi poftă nestăvilită de viaţă.

În colţul din dreapta, un autograf scris mare cu un desen literelor sugerând caracterul gotic: *Al tău, totdeauna al tău…*

Un ciocănit discret în uşă îi întoarse capul. În prag stătea Sandu Damian escortat de inevitabilul Dănuţ.

— S-a oprit lumina, de aceea n-am sunat… V-am văzut când aţi intrat în bloc.

Maican surâse de circumstanţă şi ciufuli ca de obicei – nici nu cunoştea alt gest de tandreţe – bretonul puştiului.

— Ce mai faci, flăcăule?

— Mulţumesc bine, răspunse Dănuţ în conformitate cu cele mai alese precepte de politeţe administrate de maică-sa şi a căror punere în aplicare ar fi fermecat-o. Dar dumneavoastră?

Damian îşi schimbă greutatea pe celălalt picior. Procurorul surâse. Îl amuza lunganul ăsta care părea nu atât zălud cât cu minţile călătorind printre nouri şi luceferi. Părea că şovăie şi-l îmboldi:

— Spuneţi, nu vă sfiiţi…

— Am plecat de la afirmaţia dumneavoastră că orice detaliu, în aparenţă lipsit de importanţă, v-ar putea fi de folos.

— Bineînţeles. Despre ce este vorba?

— V-am spus rândul trecut, dacă vă amintiţi, că fiul meu cam are obiceiul să fantazeze…

Dănuţ se întorsese cu faţa spre taică-său. Îi sorbea fiecare cuvânt şi ţinea gura uşor întredeschisă.

— Mi-amintesc.

— În sensul acesta, luaţi sub beneficiu de inventar ceea ce urmează să vă relatez. Fiul meu, dacă n-a visat…

— N-am visat!

— Da… Pretinde că bătrâna Varlam s-ar fi cunoscut cu doamna Racoviceanu, vecina noastră de la etajul II. Acuma-i internată în spital, dar asta e altă chestiune.

Maican îl opri cu mâna şi se adresă băiatului:

— Ia povesteşte-mi tu, Dănuţ, cum a fost?

— Păi eram cu prietena mea, doamna Racoviceanu, pe stradă… Ştiţi, o conduceam la Complex. Doamna Varlam era şi ea pe stradă. Când a trecut pe lângă noi a spus: „Tot n-ai crăpat, bestie?“

— Cine a spus aşa?

— Doamna Varlam, răspunse Dănuţ parcă surprins că Maican nu pricepe o relatare atât de limpede.

Damian interveni, cuprinzând umerii băiatului.

— Ştiţi, mi-au atras atenţia cuvintele. Fac parte dintr-un vocabular special care nu poate să-i aparţină lui.

— Aţi gândit foarte logic. Informaţia dumneavoastră este extrem de interesantă şi vă sunt recunoscător că n-aţi omis să mi-o aduceţi la cunoştinţă.

— Ar mai fi o singură problemă. Categoric propoziţiunea nu-i inventată de Dănuţ, mi-e teamă însă să n-o fi auzit în altă parte şi s-o împrumute acum bătrânei Varlam.

— Nu! strigă puştiul. Ea a spus. Pe cuvântul meu de onoare.

Maican îi zâmbi:

— Eu te cred, Dănuţ.

— Încă o informaţie, rosti Damian clipind mărunt în spatele ochelarilor care-i alunecau spre vârful nasului. De astă dată, cu girul exactităţii. În noaptea când s-a comis crima, v-am însoţit în acest apartament.

— Da, făcu intrigat Maican.

— M-a izbit – arătă cu bărbia spre consolă – fotografia bărbatului. Ştiam precis că am văzut-o undeva – e un chip

care nu se uită uşor – dar eram incapabil să-mi amintesc unde.

— După ton, presupun că acum v-aţi adus aminte.

— Da. O fotografie identică – bineînţeles o copie – se află în apartamentul doamnei Racoviceanu.

* * *

Se părea că Emil Calotă – îl urmăreau în două „schimburi“ Traian şi Andrei – venise în oraş ca simplu turist. Cu excepţia vizitei la avocatul Petroviceanu nu se mai semnalase nici o mişcare suspectă. Individul îşi petrecea serile în restaurantul hotelului Astoria unde mânca sobru, aproape modest, dimineţile şi le consuma în oraş vizitând aşezămintele de oarecare importanţă: cele două muzee, bisericile, teatrul, primăria. O făcea pe îndelete – nu cu obligaţia turistului, colecţionar de privelişti, în pantaloni scurţi si aparatul foto bălăngănindu-i-se pe pântece („nu se poate să fi trecut prin oraş fără să fi văzut biserica ridicată de Racoţi al XV-lea“), chit că nu-şi aminteşte ulterior decât consultând carneţelul-jurnal dacă respectivul lăcaş l-a vizionat în Cluj sau la Brăila – ci cu răbdare şi discernământ de individ cu preocupări estetice.

Lua prânzul într-un birt sau altul, după care se întorcea la hotel. Aici, se odihnea „burghez“ câteva ceasuri. O scurtă plimbare pe Corso îi încheia practic activitatea.

— Propun, spuse maiorul Vâlcu, să continuăm cel puţin câteva zile urmărirea în cadrul aceloraşi parametri. Nu trebuie nici o secundă să aibă impresia că a fost luat în colimator.

Maican se opri din obişnuitul maraton ridicând degetul gros:

— Poate că am fixaţii, dar până la proba contrarie absolută n-o să mă convingă nimeni că amicul Calotă a venit aici să admire peisajul şi să-şi recapituleze amintirile. Sunt de acord cu propunerea ta. Trebuie lăsat în pace, dar supravegheat strâns.

Maiorul Vâlcu îşi duse pumnul în dreptul buzelor:

— Caut un pai de care să ne agăţăm… Cum îl putem identifica? De unde să-l luăm?

— Nu ştiu, săltă Maican din umeri. Până găsim însă ceva, propun următoarea chestie.

— Îi? făcu voit sceptic Vâlcu.

Uneori, aerul prea sigur al procurorului îl deranja, deşi avea eleganţa jucătorului de clasă care, atunci când câştigă, nu-ţi aruncă triumfător în faţă (satisfacţie grasă, respiraţie clocotitoare şi eventual câţiva stropi de salivă): „Ei! Ce ţi-am zis eu?!“

De altfel, acum nici măcar nu evolua cu certitudini, dar maiorul se gândea la poliţe vechi.

— Un fapt se conturează tot mai viguros. Cele două bătrâne – Catinca Varlam şi Natalia Racoviceanu – se cunoşteau. Ar putea ieşi ceva de aici.

— Ce?

— Ascultă, se enervă Maican. Dacă-ţi închipui că numele meu mic e Nostradamus, am să-ţi comunic că ai fantezie zburdalnică sau că ai fost prost informat. Ce?! O să vedem… Propunerea mea e s-o ia la întrebări ţâncul ăla al tău, locotenentul Dumitraşcu.

— Vrei să-mi explici raţiunea? Băiatul are idei, nu zic nu, chestia cu pompierii intră în istoria în şaişpe volume a miliţiei, dar n-are experienţă suficientă.

— Mă anfişez de experienţă. Mizez pe: unu! Bătrâna Racoviceanu e degringolată de accident şi deci mai puţin lucidă. Autocontrolul, dacă are ceva de ascuns, e diluat şi de faptul că discută cu un tânăr. Ăştia, născuţi după războiul din Coreea, or fi neînţelegători cu bătrânii, dar sunt infinit mai puţin primejdioşi şi îi fac mai puţin circumspecţi pe

aceiaşi bătrâni decât epoleţii pe care stelele plouă. Şi importantisim, sublinie ridicând încă un deget, nu uita că Andrei i-a salvat viaţa. O floare, „cum vă simţiţi doamnă“, lacrimi, recunoştinţă, atmosferă… Se discută altfel, mon cher!

Vâlcu începu să râdă:

— Ai dreptate.

* * *

A doua zi dimineaţă, în programul lui Emil Calotă interveni o schimbare. Nu viziona ziduri de biserică, nici magazine şi, abandonând Corsoul, o luă direct pe bulevardul Gheorghe Doja. Îşi pierduse aerul turistului preocupat de un obiectiv sau altul, ori flanând la întâmplare, şi părea hotărât ca omul care se îndreaptă spre o ţintă precisă.

Spre surprinderea locotenentului, nu-şi verifică nici măcar o singură dată spatele. Trucurile în materie sunt limitate şi nu se mai poate inventa nimic cu excepţia unei perechi de ochi implântaţi în ceafă.

Traian îşi zise că trei ipoteze erau posibile. Fie individul se socotea invulnerabil, ceea ce în activitatea unui agent constituie o uriaşă gafă, fie obiectivul propus era complet inofensiv, fie el, Calotă, nu se simţea şi era nevinovat.

A treia ipoteză nu putea însă convinge pe nimeni. Actele false nu sunt inventate pentru oameni cumsecade.

Când, mereu pe urmele lui Calotă, intrară în strada Avram Iancu, inima locotenentului începu să bată. Aici, imediat după cooperativa Higiena, stătea Solange…

De ce ţi-e frică nu scapi! Parcă îmbrâncită de-o mână nevăzută, fata ieşi din bloc, când locotenentul mai avea doar câţiva metri pentru a-i depăşi intrarea.

Solange făcu ochii mari, apoi îi sări încântată de gât:

— Veneai la mine?

Purta un cojoc alb cu aplicaţii verzi şi roşii. Chipul era perfect în sensul geometriei, fiecare trăsătură luată în parte putea fi calificată drept splendidă şi totuşi Solange nu trecea printre fetele drăguţe. „E la cinci minute de frumuseţe, remarcase Andrei. N-are importanţă că ratezi trenul cu cinci minute sau o oră. Chestia-i că l-ai pierdut…“ Traian, cu ochii după Calotă, vorbi precipitat:

— Iartă-mă, Solange, sunt în misiune.

Privirea verde a fetei se ascuţi:

— Spune-mi mai bine că te-ai săturat de mine. De ce n-ai curaj? De ce eşti laş?

— Solange, te implor! Discutăm diseară. Scuză-mă. O luă înainte grăbind pasul. Calotă era pe cale să o cotească pe Dobrotesei. Fata îl urmă furioasă.

— Drept cine mă iei? Ce sunt eu, o paraşută pe care s-o abandonezi când ai tu chef?

— Înţelege-mă, scrâşni scos din fire locotenentul, sunt în misiune. Vorbim diseară.

— Acum sau niciodată.

— De ce nu pricepi…?

— Nu vreau să pricep nimic. Pretinzi că mă iubeşti, îţi spun că sunt bolnavă, pe moarte…

— Constat că n-ai murit.

— Eşti şi grosolan pe deasupra. Grosolan, rău…

— Restul mi-l spui diseară, o întrerupse locotenentul. Sărut mâna.

Fata se opri în mijlocul trotuarului. Strigă atrăgând atenţia unei femei în vârstă care împingea un landou.

— Traian! Dacă pleci…

Locotenentul o luă la goană făcând cu mâna un gest care putea să însemne orice. Solange îşi muşcă buzele. Lacrimi mari începură să-i alunece pe obraji. Bătrâna, o bunică probabil, elegantă aşa cum ştiu să fie şi la şaptezeci sau optzeci de ani femeile atente toată viaţa la exterior, îi zâmbi plină de compasiune.

— Nu te necăji, draga mea. Bărbatul care vrea să plece nu merită să fie reţinut.

Solange roşi, asortându-şi parcă obrajii cu bereta de lână. Răsucindu-se pe călcâie începu să alerge spre casă.

„Ce femeie infernală!“

Traian, încă spumegând de furie, nu izbutea să-şi aprindă ţigara.

„Oare toate muierile or fi la fel? Îi explic omeneşte că am treabă, că sunt în misiune şi ea îmi miaună despre dragoste…“

Era furios şi pe el însuşi. O încurajase conştient, îi dăduse asigurări că o iubeşte şi chiar unele dovezi. Fără să fie un mincinos, locotenentul făcea parte din categoria de bărbaţi incapabili să treacă pe lângă o femeie dezirabilă fără să încerce să o cucerească. Era o pornire instinctivă, lipsită de orice nuanţă de ticăloşie, iar demersurile lui rămâneau gratuite. De altfel – mistificare? sentiment fals? – când spunea „te iubesc“, o credea sincer. Cele mai multe femei nu-l luau în serios, fiind totuşi încântate să-l asculte. În consecinţă, îl revedeau cu plăcere şi locotenentul era calificat în unanimitate drept „un băiat adorabil“. Din nefericire, Solange nu avusese suficientă minte şi, de la prima declaraţie, se agăţase de gâtul lui nu doar cu braţele, ci şi cu inima.

„Am să-i dau totuşi telefon diseară“, hotărî Traian, ceea ce constituia pentru el o atitudine caracteristică.

O alungă din minte, concentrându-se din nou asupra persoanei lui Calotă. Cu gândul la Solange, nu băgase de seamă că se aflau pe strada Stupinei. Calotă cercetă numerele imobilelor. Fără să se uite în stânga ori dreapta, intră hotărât în blocul Catincăi Varlam.

Traian aşteptă treizeci de secunde, apoi se luă după el. Afară, Dănuţ desena cu creta pe trotuar o locomotivă care, judecând după fum, probabil gâfâia îngrozitor.

* * *

Simţi pe frunte mâna uşoară a asistentei şi deschise ochii.

— Cum vă simţiţi?

Natalia Racoviceanu surâse recunoscătoare:

— Bine… Mult mai bine… Toată lumea e foarte drăguţă cu mine. Poate…, poate că n-am meritat atâta strădanie.

— A venit un domn să vă vadă… Credeţi că-l puteţi primi?

Bătrâna clipi sincer nedumerită:

— Un domn? Nu-mi dau seama cine ar putea fi…

— E tânărul care v-a descoperit în noaptea când vi s-a făcut rău şi v-a adus la noi…

Andrei, stângaci, încerca disperat să oprească efluviile de recunoştinţă ale Nataliei Racoviceanu. Ca toţi timizii, se simţea fâstâcit faţă de orice manifestare sentimental excesivă, mai ales când aceasta viza propria lui persoană.

— Mă bucur că v-am putut fi de folos.

Nu ştia ce să facă cu florile – noptiera era plină de medicamente – şi le schimba dintr-o mână în alta.

Îi veni în ajutor asistenta. Le puse într-un borcan cu apă şi părăsi rezerva.

Natalia Racoviceanu scoase o mână de sub pătură şi își aranjă bandajul deasupra sprâncenelor. Pe degetul mijlociu juca o verighetă devenită prea largă.

— Mi s-a povestit modul original în care mi-aţi salvat viaţa. Nu-mi închipuiam ca la vârsta mea să trăiesc o aventură de-a dreptul extraordinară.

Locotenentului i se păru că a găsit momentul şi modalitatea de a aduce discuţia pe făgaşul dorit şi interveni, încercând să pară cât mai degajat:

— A fost o noapte specială pentru tot blocul din strada Stupinei. Nu ştiu dacă vi s-a relatat, dar una din vecinele dumneavoastră, Catinca Varlam, a fost asasinată.

Urmări atent reacţia bătrânei. Rămăsese impasibilă şi doar un licăr al privirii negre dovedea că a înregistrat cuvintele locotenentului.

— Asasinată… Ce fapte ticăloase săvârşesc oamenii! L-aţi găsit pe ucigaş?

— Încă nu, zâmbi Andrei.

Se aşteptase la o reacţie mult mai „zgomotoasă“. Oamenii sunt dublu impresionaţi când o nenorocire se întâmplă în anturajul imediat şi, mai cu seamă, când năpasta loveşte indivizi din aceeaşi generaţie cu a lor.

— Aţi cunoscut-o pe Catinca Varlam? Doamna Racoviceanu îi ocoli privirea.

— Eram vecine de ani ele zile.

— Nu la acest soi de relaţii m-am gândit.

— Dar?

— Mi-am închipuit că poate ştiţi mai multe despre ea…

Locotenentului îi asudaseră palmele. Simţea că nu se află pe drumul cel bun, formula întrebările stângaci şi poate prea direct.

— Care-i pricina pentru care v-aţi închipuit că ştiu mai multe?

— După cum aţi afirmat chiar dumneavoastră, eraţi vecine de atâţia ani. Între oameni de aceeaşi vârsta contactele se realizează mai uşor. Afară de asta, amândouă trăiaţi singure fără familie. Se pare că solitudinea e greu de îndurat, poate cea mai grea boală de la o anumită vârsta.

Bătrâna începu să surâdă:

— Pentru tinereţea matale ştii grozav de multe. N-am fost prietenă cu… doamna Varlam. Niciodată. Şi nu cred că simţea nevoia vreunei prietenii.

— Orice informaţie, cât de vagă, ne-ar putea fi de un imens ajutor, insistă Andrei. Chiar dacă n-aţi fost în relaţii apropiate, poate cunoaşteţi ceva din trecutul ei… Insist, orice detaliu e însemnat.

Bătrâna închisese ochii.

— Am ostenit… Nu vă supăraţi, dar trebuie să mă odihnesc.

Îl copleşi apoi cu un nou val de recunoştinţă, exprimându-şi totodată nădejdea că-l va revedea. Acum însă se simţea

răpusă.

Locotenentul părăsi spitalul iritat şi nemulţumit. Bătrâna nu voia să vorbească, iar el nu fusese îndeajuns de abil. O simţea cu toată luciditatea, deşi era incapabil să-şi dea seama cum ar fi trebuit să procedeze. Îl mângâia un lucru, de fapt, două mari atuuri: cuvintele surprinse de Dănuţ şi fotografia bărbatului din apartamentul Catincăi Varlam. Rămăseseră în manşeta lui.

* * *

Traian, păstrând o distanţă de un etaj între el şi Emil Calotă, auzi glasul lui Sandu Damian.

— O căutaţi pe doamna Varlam?

Un glas baritonal, bine frazat, răspunse pe tonul specific individului recunoscător pentru un ajutor oferit spontan:

— Da… Văd că nu răspunde. Ştiţi cumva la ce oră se întoarce?

Damian, de parcă n-ar fi auzit întrebarea, se interesă:

— Sunteţi rudă cu dumneaei?

Celălalt avu un mic râs sarcastic:

— Nu-mi dau seama ce importanţă poate să aibă amănuntul.

— Destul de mare, replică Damian sigur de efect. Doamna Varlam a fost ucisă acum trei zile.

— Ucisă? Am auzit bine?

Traian îşi zise că dacă Emil Calotă joacă teatru mimând stupefacţia, atunci o făcea cu real talent.

— Perfect!

— Dar cum? Cine?

— Din nefericire, nu sunt în măsură să vă informez.

— Înţeleg. Vă mulţumesc foarte mult. Bună ziua.

Blondul se precipită pe scări, abia lăsându-i timp locotenentului să se ascundă după uşa crematoriului.

Pe stradă, Calotă o luă cu pas grăbit spre Corso, dovedind aceeaşi indiferenţă faţă de un eventual filaj. Intră într-un mic lacto-bar şi, în timp ce consuma o cafea cu lapte, Traian îl văzu aşternând câteva cuvinte pe o foaie smulsă din agendă. După un sfert de oră se afla din nou în stradă. Aşteptă tramvaiul care ducea la marginea oraşului şi coborî la staţia terminus. Se îndreptă cu acelaşi pas hotărât spre pădurea-parc, punându-l în încurcătură pe locotenent. Aici, în peisajul pustiu, urmărirea era mult mai anevoioasă.

Calotă se opri în faţa unei fântâni ridicată de cetăţenii recunoscători unui părinte al urbei, primar prin anii ’20 şi căruia i se datorau câteva edificii însemnate din oraş. Bazinul era dominat de bustul edilului. Surprindea meticulozitatea cu care fuseseră respectate amănuntele vestimentare – cutele hainei, buclele panglicii de la gât, până şi găurile nasturilor – specifică epocii.

Aruncă o privire circulară – prima, sesiză Traian, în trei zile de când îi ţinea umbra – şi cu un gest scurt înfipse biletul împăturit la subţioara bustului.

Aha! îşi zise locotenentul. O cutie oarbă. Sunt curios să văd autograful.

Îl citi după ce Calotă dispăru printre copaci, îndepărtându-se spre staţia de tramvai.

Foarte important. Ora 19. La locul ştiut.

CAPITOLUL XX

Maiorul Vâlcu se uită ironic la Maican. Conform obiceiului, alerga prin birou gesticulând larg.

— Am impresia că există un complot al misterelor, mai bine-zis al tăcerii. Ce avea, domnule, femeia asta de ascuns până şi în mormânt? Ce-i mai pasă „dincolo“ că a comis un matrapazlâc sau altul?

— Unora le pasă, zâmbi procurorul. N-am exemple la îndemână, dar am citit nu o dată despre mari personalităţi, în general politicieni sau oameni de artă, care şi-au scris memoriile cu „mottoul“ expres ca respectivele compuneri să nu fie date publicităţii decât peste cincizeci sau o sută de ani…

Maican respinse cu dispreţ:

— Ei uite unde era madame *Churchil*…

— Asta n-ai de unde s-o ştii… Apropo, cum rămâne cu eminenta ta teorie despre tinereţe, recunoştinţă şi toporaşi?

— Rămâne perfect valabilă.

— Degeaba! oftă maiorul, nu-ţi place să recunoşti o înfrângere. Lipsa de experienţă nu poate fi înlocuită cu nimic. Dumitraşcu e un element capabil, dar crud…

Maican strivi ţigara în scrumiera improvizată dintr-un capac de lipici. Cealaltă se spărsese şi n-apucaseră s-o înlocuiască.

— Ia ascultă, Vâlcule! Hai să fim cinstiţi. Ce-am fi izbuutit noi mai mult? Bătrâna a refuzat să vorbească şi cu asta basta. Voiai s-o ia la pumni?

— În funcţie de împrejurări şi de persoana cu care ai de-a face, te orientezi. Dar, ca să te orientezi just, să intuieşti formula corectă, îţi trebuie o bibliotecă de dosare rezolvate.

— Facem şuetă inutilă, tot n-o să ne convingem unul pe altul. Băiatul a procedat inteligent nedescoperindu-şi artileria. Rândul viitor, nu mai putea fanda apelând la acelaşi truc. Ceea ce mă preocupă e comportamentul lui Calotă.

— Adică? surâse maiorul admirând costumul lui Maican care avea o cupă excepţională... La ce croitor îţi faci hainele?

Procurorul îl privi derutat de întrebarea care i se părea, în context, de-a dreptul fistichie.

— Croitor?! Ce-ţi veni?!

— Are mână bună…

— Habar n-am despre ce vorbeşti. Îmi cumpăr totul de gata. Da, domnule! Ce-i în capul lui Calotă? Se joacă de-a spionul de douăzeci şi cinci-treizeci de ani; faptul că n-a făcut nici o haltă prin aşezămintele noastre dovedeşte că-i un as. Şi totuşi procedează ca un ageamiu!

— Găseşti?

— Faci pe spiritualul? Cutiile oarbe nu se instalează în mijlocul naturii pustii, unde te poate urmări cu un binoclu orice sticlete căţărat într-un copac. Tainiţa – ce, te învăţ eu acuma meserie?! – se instalează în locurile cele mai frecventate, unde prezenţa ta nu atrage atenţia. WC-uri publice, gară, spatele oglinzii din ascensorul unui mare magazin etc…

— Ai ceva dreptate, în schimb locurile frecventate prezintă alt dezavantaj: ai zeci sau sute de martori care pot să te vadă când introduci sau scoţi mesajul.

— Şi încă o chestie! făcu Maican fără să acorde atenţie cuvintelor lui Vâlcu.

În realitate majoritatea întrebărilor pe care le punea erau pur retorice, neaşteptând răspuns. Dădea impresia că judecă mai bine gândind cu voce tare.

— Hm! Ce chestie?

— Ţi se pare firesc faptul că nu-şi asigură deloc spatele? Reflex, şi tot întorci capul, asta fiind formula cea mai ieftină şi naivă de a-ţi repera umbra.

— Te contrazici. Pretinzi că-i un as. Va recurge deci în mod obligatoriu la soluţii mai subtile. De pildă, nu sunt deloc sigur că pe urma locotenentului Ionescu n-a păşit un complice care trebuia să repereze eventualul filator al lui Calotă.

— Nu mai lăsa ăla atunci biletul în scutecele statuii.

— Poate că avem de-a face cu o mişcare de învăluire. Nu ştii niciodată…

Îl întrerupse intrarea locotenentului. Vâlcu întoarse capul, adresându-i o privire întrebătoare.

— Miniş, care a supravegheat fântâna din pădure, informează că, acum douăzeci de minute, avocatul Petroviceanu a ridicat mesajul din cutia oarbă.

Maican se uită consternat la maior.

— Pe legea mea dacă mai pricep ceva. Rechini de talia ăstora operează ca doi preşcolari care se joacă de-a James Bond.

Maiorul surâse:

— Oare?

* * *

…Chipurile, priveliştile se rătăcesc în ceaţă. Trei luni a zăcut Nataliţa în sanatoriul doctorului Oprişan cu minţile călătorite în cotloane de iad. Nu ştia unde se află, de-i zi ori noapte, trăind în bezna smintirii. Întunericul deplin şi tinereţea – abia împlinise patruzeci şi doi de ani – au opintit să biruie cumplita bolişte. A venit acasă în toamnă, muiere în strai cernit, cu chip de lemn, de la care oamenii îşi întorceau înfioraţi privirea. Ochii întunecaţi păreau doi tăciuni arşi sub cununa de păr argintuit.

„Cine-i muierea asta cu plete de zăpadă?“, se întrebase când, cercetându-se în oglindă prima oară după trei luni, îşi zărise chipul.

De la gară poposise la cimitir. Nu cunoştea mormântul lui Iustin. Doborâtă de nenorocire fără cunoştinţă, fusese imediat internată în spital. Doctorii nu ţeseau nădejdi de însănătoşire, clătinau din cap, cercau s-o tămăduiască fără credinţă…

Zăbovise un ceas dinaintea crucii de marmură, cu mâinile în poale şi ochi goi, uscaţi. Acasă o aşteptau Mihai, slugile şi amintirile. Se dusese în odaia lui Iustin. În şifonier veşmintele aromeau încă a parfumul lui, Chypre, o cămaşă albă, pusă o singură dată, spânzura de un scaun. Uite şi butonii lui, două safire în chenăraş de aur, cravata pe care o îndrăgea.

Nataliţa băgă de seamă că nimeni nu primenise odaia din acea zi cumplită. Schimbaseră doar covorul. Celălalt, mânjit de sânge, îl dosiseră probabil în vreun ungher. Din vestonul cenuşiu scotea capul un bileţel bleu.

Rămâne pe diseară, aşa cum ne-am înţeles. Te iubesc, Iustin, M.

„Margot, tălmăcise Nataliţa…, muierea prefectului… Biata, o fi îndurat şi ea destul…“ Pe birouaşul din lemn de trandafir, Iustin surâdea fericit din cadra de sidef. Se fotografiase la Paris, după ce câştigase un concurs de tenis… Nataliţa atinse cu degetul tremurând bucata de carton. Dezmierdă fruntea, tâmplele, ochii pentru totdeauna stinşi.

Încuie cu grijă uşa şi luă cheia. În afară de Natalia nimeni nu mai pătrunse în odaie vreme de douăzeci de ani.

Târziu, în 1952, funcţionarii de la spaţiul locativ o siliră să descuie…

Anton vânduse acţiunile Astrei şi acum călătorea în jurul lumii cu baroneasa. Scotocind după alte hârtii în biroul

dumnealui, Nataliţa dăduse peste răvaşul liliachiu, aşternut cu patru zile înaintea morţii lui Iustin.

Nu mă poţi dezamăgi în asemenea hal. Mi-ai promis de un an voiajul acesta, adevăratul nostru voiaj de nuntă.

Fiu-tău o să se descurce singur, tinerii se debruiază totdeauna mai uşor. Pentru ei viaţa e o glumă, pentru noi, momente din când în când agreabile şi despre care nu ştii niciodată dacă nu cumva e ultimul. Gândeşte-te şi dă-mi răspunsul până mâine seară. Vreau să fac negreşit voiajul, îl visez de ani de zile, şi nu ştiu dacă vom mai avea posibilitatea. Lumea fierbe, războiul bate la uşă. Gândeşte-te bine, insist. Eu oricum voi pleca. Am şi alte variante…

Anton se întorsese la sfârşitul lui septembrie. Dând ochi cu Nataliţa se sperie. Bineţele, întrebările de sănătate opinteau să fie rostite, bâlbâială nedesluşită. Nataliţa nu-i răspunsese.

Soţii Racoviceanu nu-şi mai vorbiră niciodată.

* * *

— Ce-i cu tine, Andi?

Era prima oară când se întâlneau din noaptea aceea de pomină, ale cărei evenimente doamna Radulian le concentrase în formulă succintă: bâlciul cu pompierii.

Nu-i mai puţin adevărat însă că femeia, imaginativă şi profund onestă, gata să recunoască oricând meritul individului, cât de detestat, gustase ideea locotenentului, iar în atitudinea ei faţă de acesta interveniseră modificări sensibile.

— Se pare că miliţianul tău nu-i chiar atât de nătântoc. Ca să vezi ce poate să iasă dintr-o isterică de profesie ca mă-sa şi un tăntălău ca Dumitraşcu! Mi-amintesc că odată, în Italia, am văzut un trandafir splendid aruncat într-un coş de gunoi. Poliţistul tău îmi reînvie imaginea.

— Exagerezi…

— Deloc. Deşi dacă aş fi vreo psihanalistă aş izbuti o corelaţie între traficul zbuciumat din mintea unei nevropate şi inevitabilul echilibru al neghiobului. După ce tragi linie şi aduni, izbuteşti poate un tip cu idei…

„Sunt în pasă proastă“, concluzionă locotenentul Dumitraşcu.

De o săptămână, atrăgea ca un magnet toate necazurile. După isprava cu pompierii, înghiţise cu sos, cu tacâmuri cu tot, muştruluiala maiorului Vâlcu… Crease panică, vârâse în sperieţi un oraş întreg, asemenea decizii nu se iau decât după un consult prealabil cu un for superior. Noroc că şeful pompierilor fusese mai inspirat…

Andrei considerase nedrepte reproşurile. La urma urmei, datorită lui, viaţa Nataliei Racoviceanu fusese salvată.

Contra-argumentul lui Vâlcu, servi de altfel şi lui Maican:

— Puteau, în schimb, să moară zece, cinşpe, o sută de cardiaci…

— S-o fi lăsat să moară?

— Trebuia să găseşti altă soluţie, mai discretă.

„Care?“, se interesase mut locotenentul. Urmase eşecul suferit în urma discuţiei cu bătrâna. Andrei îşi muşcase buzele, evitase orice întrebare. Era încredinţat că Natalia Racoviceanu s-ar fi eschivat la fel, chiar şi într-un colocviu cu Papa de la Roma… „Sunt istovită… Trebuie să mă odihnesc.“

Cine ar fi putut insista, doar dacă n-ai inimă de gâde sau gardian SS, când slăbiciunea, fragilitatea femeii erau evidente? Aceasta, chiar dacă eşti încredinţat că persoana nu se simte prea rău şi că recurge la subterfugii.

La tentativa de sinucidere a maică-sii nici nu mai încerca să se gândească. Mergea acum categoric spre bine, dar în sufletul şi în mintea lui Andrei interveniseră mutaţii definitive…

Întoarse capul şi se uită la Anca. Arăta prost. Pleoştită, ochii mici de căţel, în ciuda genelor bogate, nu spuneau azi

prea mult şi, culmea! (de ce, culmea?), pe vârful nasului îi crescuse un coş care-i dădea un aer jalnic.

Dintr-o dată, Andrei se simţi nedrept şi cuprins de remuşcări. Îi strânse braţul. Fata asta îl iubea, fusese tot timpul alături de el, riscase o despărţire de maică-sa, iar el, el ce-i oferea? Toane, întâlniri ratate – justificate ce-i drept de obligaţiile serviciului – nesiguranţă. De câte ori fixau o întâlnire, nici unul din ei nu era convins că aceasta se va consuma. Câte ceva intervenea aproape totdeauna, iar Anca, analitică şi dispunând de suficient timp liber, făcuse cândva socoteala că, pe săptămână, media ceasurilor petrecute cu Andi nu depăşea paisprezece-cincisprezece. „Ce mizerie!“, oftă fata care nu s-ar fi săturat să-i soarbă respiraţia, să-i simtă căldura braţelor treizeci de ore din douăzeci şi patru.

— Eşti necăjit, Andi. Ce se întâmplă? Pot să te ajut? Nu-mi doresc nimic altceva.

Locotenentul, impresionat de căldura din glasul Ancăi, simţi că i se pune un nod în gât. Era aproape de el, îi înţelegea paradoxurile, stările de spirit labile, toate tarele unei copilării şi adolescenţe traumatizate. „E bună ca un leac…“

— Nu vrei să-mi spui ce te apasă?

Locotenentul oftă:

— Sunt în mână proastă, iubito. Asta e. Din nenorocire au venit toate odată. Şi profesional şi afectiv.

Anca îi mângâie încheietura în dreptul ceasului.

— Fiecare înghite câte un show din partea şefului. Atâta timp cât n-ai primit nici o sancţiune şi nu te-au retrogradat, înseamnă că nu s-a întâmplat nimic grav.

— Ce sens aveau atunci observaţiile?

— Dragul meu, eu sunt străină de mecanismul relaţiilor de serviciu de la voi. Cred, presupun, că te-au scuturat oleacă pentru a-ţi mai domoli excesul de idei originale. Dar, în sinea lor, sunt încredinţată că au apreciat soluţia ta. Ca dovadă, s-au mulţumit cu simple mustrări verbale.

„…Da, reflectă locotenentul. E ceva logică în ceea ce spune…“

— Cât priveşte familia, reluă Anca, nu văd de ce îţi mai faci probleme. Maică-ta e bine… În orice caz, angajată pe drumul cel bun. Atunci…?

Andrei făcu o pauză lungă înainte de a vorbi. Vocea era şovăielnică:

— Mă gândesc cu groază la comentariile colegilor – apropo de tentativa de sinucidere a mamei – la ce vor spune superiorii!… În sfârşit… Ştii, n-aş discuta cu nimeni despre lucrurile astea…

Anca îşi stăpâni reacţia. Scrupulele, veşnicele scrupule ale lui Andi.

— Mama e acasă, se simte din ce în ce mai bine.

— Ai deci toate motivele să fii mulţumit.

Locotenentul îşi muşcă buzele, încă ezita: să-şi descarce cugetul sau nu? Deşi lipsită de experienţă, Anca îi dădu brânci cu iniţiativa femeii îndrăgostite, indiferent că are cincisprezece sau şaptezeci de ani.

— Spune, dragul meu… Ai încredere… N-am să vorbesc cu nimeni.

Glasul lui Andrei explodă:

— Nu mă mai pot uita la tata!

— O să-ţi treacă.

— Nu mă înţelegi. Ai răbdare… Mi-e…, mi-e ruşine de el… Îi evit privirea. Dar ce zic eu privirea? Să-l întâlnesc.

Fata, nedumerită, îşi flutură genele frizate.

— De ce?

— Mi-e ruşine.

— Ruşine? Tu care îl condamnai… Care…

— Ştiu! Ştiu! o opri Andrei. M-am purtat cu el ca o fiară.

Anca nu ştia ce să mai creadă.

— Cum de ai ajuns la concluzia asta?

— Mi-e îngrozitor de greu să-ţi vorbesc. Sunt părinţii mei. Dar mi-eşti cea mai apropiată fiinţă în momentul de faţă…

Anca ar fi preferat „cea mai dragă“, dar hotărî să nu se împiedice de cuvinte.

— Mama, reluă cu glas înecat Andrei, n-a fost onestă cu tata. Nu vreau să intru în amănunte… Nu pentru că mi-ar fi jenă de tine, dar mi-e greu să le reproduc. Am găsit o scrisoare de acum douăzeci şi cinci de ani. Pe scurt, nu l-a iubit niciodată, l-a dispreţuit, l-a exploatat şi, inevitabil, l-a înşelat.

Fata, amuţită, păli. Întrebă cu naivitatea vârstei:

— De ce s-a măritat cu el?

Ca să răspundă, Andrei făcu un efort care în mod evident îl costa.

— N-a găsit ce a căutat, presupun. Şi nu voia să rămână singură.

— Ce trist! constată convenţional Anca.

— Da, dar nu e vina lui tata… Ochii i se umeziră… De-ai şti, iubita mea! Mă simt atât de vinovat! Cum am putut să fiu atât de orb? Ştii, derulez filmul. Tata a fost totdeauna cel care se scula primul, la patru şi jumătate, să ne ia iaurt şi pâine caldă. El gătea, el îmi pregătea pacheţelul pentru şcoală, îi ducea ei cafeaua cu lapte la pat, pe mine mă conducea la înot, patinaj, dentist… A fost sclavul nostru…

— Şi, totuşi, replică Anca neputând să-şi înăbuşe un puseu de revoltă, l-ai dispreţuit în mod constant.

— Eram orb, legat la ochi, sub totala influenţă a mamei, care, abia acum îmi dau seama, nu numai că nu l-a iubit, dar l-a urât. Toată viaţa a luptat să facă echipă cu mine împotriva lui.

— Şi a izbutit, constată fata.

— Nu trebuie să fii rea… Ştiu cât am greşit… Şi abia acum înţeleg că nu aveam voie să-l condamn pentru fărâma de fericire de care a dat la bătrâneţe. Când mă gândesc cum am vorbit cu el… Cu pictoriţa… Îmi ard obrajii de ruşine.

— În locul tău…

— Da?

— În locul tău aş încerca să am cu el ceea ce se numeşte o explicaţie bărbătească. I-aş cere iertare… În orice caz, n-aş lăsa să se adâncească prăpastia dintre voi…

Andrei clătină trist din cap:

— Inutil, Anca. Mă evită, nu mă priveşte în ochi, abia îmi răspunde la salut.

O idee neaşteptată o ţintui pe Anca locului.

— Ascultă! De ce n-ai încerca să vorbeşti chiar cu pictoriţa?

Andrei se minună:

— Cu pictoriţa?

— De ce nu? E femeie, matură şi iubita lui. Va fi mult mai elocventă decât ai izbuti tu vreodată. În plus, ai ocazia să-ţi ceri scuze pentru mitocănia comisă faţă de ea.

Locotenentul o privi lung câteva secunde. Exclamă înviorat:

— Ştii?! E o idee! Da, da, aşa am să procedez. Mă scuzi o secundă? Vreau să dau un telefon la spital.

Treceau prin dreptul cabinelor implântate chiar în pântecele Corso-ului. Anca aşteptă două sau trei minute. Cercetă îngrijorată chipul din nou schimbat al lui Andrei. Oftă obosită:

— Dumnezeule! Ce s-a mai întâmplat?

— Urma să trec pe la bătrâna Racoviceanu să văd ce pot scoate. Asistenta îmi spune că se simte din nou foarte rău…

* * *

Petroviceanu îl privi pe maior cu aerul lui senioral, impozant, sigur de el, emfatic ca individul care a izbutit în viaţă, conştient de propria-i valoare. Izbutea să nu fie ostentativ şi penibil datorită unui punct de vedere obiectiv asupra personalităţii şi realizărilor sale. Deci nu pază, ci realitate.

Vâlcu găsi în living o tânără de vreo douăzeci şi doi, douăzeci şi trei de ani, pe care o califică dintr-o singură privire: „Cotletistă“. Avea un cap băieţesc, nostim şi un trup picant, încorsetat într-o pereche de pantaloni care efectiv ţipau la cusături. Avocatul o expedie amabil, dar ferm:

— Dacă eşti drăguţă, Cecilia, treci dincolo. Am ceva de discutat…

Fata surâse şi părăsi încăperea fără mofturi. Maiorul realiză nu fără surprindere, că relaţiile dintre cei doi erau ca de la stăpân la sclavă.

«Bravo lui! De obicei legăturile amoroase, la vârsta toiagului şi a hiposerpilului, cu o parteneră „minoră“ capătă alte valori şi altă culoare…»

Nu se putu împiedica să fie sarcastic:

— O rudă probabil…

Petroviceanu răspunse scurt, fără umbră de jenă:

— Nu. Protejata mea.

— Înţeleg… Îi daţi îndrumări de viaţă.

— Şi asta… Cu ce vă pot fi de folos?

Vâlcu îşi drese glasul. Intră direct în subiect, considerând că eschivele, mişcările de învăluire au devenit inutile:

— Domnule Petroviceanu, rândul trecut, dacă vă amintiţi, colegul meu, procurorul Maican, v-a întrebat dacă numele de Emil Calotă vă spune ceva.

— Mi-amintesc.

— Răspunsul dumneavoastră a fost diplomatic şi inexact. Să vi-l reproduc?

— Nu este cazul.

— În consecinţă, cine este Emil Calotă şi de ce aţi încercat să ne induceţi în eroare?

Ochii lui Petroviceanu licăriră scurt:

— Înţeleg… Am fost urmărit.

— Nu m-am îndoit nici o clipă de perspicacitatea dumneavoastră. V-aş fi recunoscător dacă de data aceasta ne veţi acorda privilegiul unei relatări sincere.

Petroviceanu zâmbi. Zâmbetul unui individ cu experienţă de geambaş.

— Apreciez politeţea dumneavoastră şi maturitatea cu care sunteţi dispus să treceţi peste o atitudine de a mea nu tocmai fair-play. Cred că cel mai bine ar fi s-o iau de descălecare. Veţi reţine ceea ce vă interesează. Pe Calotă l-am cunoscut în 1952… Iarna lui ’52.

— O clipă! îl întrerupse maiorul. Calotă e numele lui real?

Petroviceanu păru o clipă descumpănit:

— Da… Aşa îmi închipui. În orice caz, îl chema la fel acum treizeci de ani. Îl trimisese la mine doctorul Varlam, fost coleg de liceu şi amic de club, cu rugămintea să-l servesc.

— Era un om foarte tânăr pe atunci, aprecie Vâlcu. Mă refer la Calotă.

— Da, în jur de douăzeci de ani.

— Ce vă solicita?

— Procurarea unui paşaport pentru Vest. Mă ocupam pe atunci cu asemenea afaceri şi, într-un anume cerc, foarte restrâns, faptul era bine cunoscut.

— Apreciez sinceritatea dumneavoastră.

Avocatul râse:

— Am făcut cinci ani de detenţie pentru „năzdrăvăniile“ mele, iar, după treizeci de ani, fapta e prescrisă.

— Din ce cauză voia să părăsească ţara?

Avocatul luă un trabuc de pe masă. Începu să-l învârtească între degete, fără să-l aprindă.

— Vedeţi, domnule maior, declară cu aerul insului care-ţi expune competent şi pe îndelete o teorie, în profesiunea mea – aşa cum am înţeles eu s-o practic – există faţă de interesele şi persoana clientului două atitudini posibile: o curiozitate de explorator sau, dimpotrivă, totala lipsă de curiozitate. Sunt contradictorii, dar eu le-am abordat pe amândouă în funcţie de speţa respectivă. Este bine să ştii cât mai multe despre omul cu care ai de-a face şi, mai ales, ce încearcă el să ascundă. Nu ştii niciodată când micile mizerii din biografia fiecăruia îţi pot fi de folos.

Vâlcu constată pe un ton neutru:

— Ceea ce-mi dezvoltaţi acum sunt premisele clasice ale şantajului.

— Nu mi-a fost niciodată frică de cuvinte. Eufemistic, ne-am putea exprima şi altfel. Într-o lume de rechini, trebuie să fii căptuşit cu armele eficiente. Sunt însă şi situaţii, după cum vă spuneam, când e mai bine să nu ştii nimic. Adică hapul e prea mare, adversarul cu potenţial mult superior ţie te poate distruge. Rămân la părerea mea că doamna Varlam, în sensul acesta, a clacat.

— Vom reveni asupra ei.

— O voi face eu singur, căci există o legătură, aşa îmi închipui, între Emil Calotă şi ea.

Trase lângă el un taburet îmbrăcat în pluş verde:

— Nu vă supăraţi… Vă deranjează dacă am să ţin piciorul ridicat? Am avut un accident şi s-a împlinit abia o săptămână de când mi-am scos ghipsul. Încă mă supără…

— Bineînţeles, nu vă faceţi probleme… Revenind la motivul pentru care Calotă intenţiona să părăsească ţara…

— Ştiu unde am rămas, zâmbi avocatul. N-am insistat să-l aflu. În primul rând, intuiam în spatele lui o organizaţie puternică ale cărei interese mi se părea că-i bine să le ignor, în al doilea rând, eu însumi dorind pe atunci să mă stabilesc în Occident, nu urmăream decât un singur scop: să fac rost de cât mai mulţi bani. Trebuie să ştiţi că onorariul pentru serviciile mele îl primeam doar în valută forte. Nu mai fac nici un secret, toate acestea figurează în dosarul meu de acum treizeci de ani.

— Mi-am dat seama. Apropo de impresia dumneavoastră că Emil Calotă ar fi fost sprijinit de anume forţe… Ce vă determina să gândiţi astfel?

— Reţineţi! Nu operez cu certitudini, ci cu supoziţii. *Flairul* însă m-a înşelat arareori. În timpul războiului, Catinca Varlam a fost agenta lui Canaris.

Sprâncenele maiorului se ridicară a mirare:

— De unde ştiţi şi cum se face că autorităţile române au ignorat atunci acest fapt?

— Şeful reţelei, un oarecare maior Loss, surprins în ţară de evenimentele de la 23 august, a fost grav rănit. Şoferul lui l-a adus la mine acasă, locuiam în Bucureşti, şi l-a abandonat.

— Înţeleg că eraţi prieteni.

— Da. Habar n-aveam însă pe atunci de adevărata lui identitate. Loss avea asupra lui nişte hârtii – cumplită imprudenţă – pe care, într-un moment de luciditate, m-a rugat să le ard. Erau listele spionilor, agenţi activi pe teritoriul României, şi ale colaboratorilor lor.

Vâlcu dădu din cap.

— Catinca Varlam figura probabil.

— Bineînţeles.

— Ce s-a întâmplat cu respectivele documente?

Petroviceanu aprinse în sfârşit havana. Spre deosebire de majoritatea amatorilor de trabuc, nu se mulţumea să pufăie, ci trăgea fumul în piept.

— Le-am studiat, memorat şi apoi distrus. Nu era genul de material pe care să-l păstrezi în vitrina din sufragerie.

— A murit după trei zile.

— Cum aţi procedat dumneavoastră în continuare? Mă refer la modul în care v-aţi debarasat de cadavrul lui. Întreb din simplă curiozitate.

Petroviceanu râse:

— Se cunoaşte că sunteţi foarte tânăr şi n-aţi trăit evenimentele de atunci. În debandada luptelor de la Băneasa, când la fiecare colţ zăceau morţi şi răniţi, nu trebuia decât să-l azvârli peste stiva de leşuri. Aşa am şi procedat.

— V-aţi gândit vreodată, în ce măsură putea fi folosită Catinca Varlam de către Canaris?

— V-am spus că era o femeie fascinantă, aş zice irezistibilă şi înzestrată pe deasupra cu o inteligenţă puţin comună. Asemenea persoane reprezintă mai mult decât

greutatea lor în aur pentru orice serviciu de informaţii. Şi aici intervine încă un aspect interesant: după cum ştiţi, deşi oficial combăteam alături de nemţi, în mod clandestin continua să supravieţuiască propriul nostru *Birou 2*, care lucra mână în mână cu serviciile aliate. Catinca reuşise să se infiltreze şi aici, se zvonea că e favorita unuia din şefi. Vă daţi seama ce interesant era pentru Canaris să afle ce-i în capul băieţilor de la Londra? Însă dacă şi ce a izbutit în acest sens Catinca, n-o mai ştiu.

Maiorul, stupefiat de revelaţiile avocatului – „sunt patruzeci de ani de la război şi au mai rămas piste nedefrişate“ – încercă să-şi adune gândurile.

— Nu pot stabili o relaţie logică între activitatea de agentă a Catincăi Varlam şi Calotă. Individul era un copil pe timpul războiului.

— Fireşte, impresia mea este însă că doamna Varlam, de astă dată secondată şi de bărbatul ei, şi-a continuat activitatea şi după război. Sau cel puţin au flirtat cu ideea. Ce anume făcea Calotă în anii ’52 aici şi de unde picase, habar n-am, dar pot să jur că relaţiile cu familia Varlam nu erau tocmai ortodoxe, şi se legau de preocupările, să le zicem oculte, ale celor doi soţi.

— De ce n-aţi pomenit nimic până acum despre toate acestea?

Avocatul răspunse prompt:

— Îmi place să evit complicaţiile. Am şaptezeci şi doi de ani şi o viaţă agreabilă. Vreau să aştept în linişte infarctul şi dimineaţa când mă voi trezi mort.

— Ce v-a cerut practic Calotă?

— Prima întrevedere a fost o vizită de curtoazie. Dacă-mi amintesc de el şi dacă, eventual, m-ar putea solicita pentru mici servicii.

— Şi?

— Am refuzat, dându-i exact aceeaşi explicaţie ca şi dumneavoastră şi care, în fond, reprezintă realitatea. Apoi,

am suficientă experienţă ca să ştiu că serviciile solicitate de asemenea oameni nu sunt niciodată „mici“.

— Şi totuşi aţi acceptat jocul. Mă refer la „puşculiţa“ oarbă.

— Adevărat. Deşi îl refuzasem, m-a rugat să trec totuşi la două zile prin parc şi să consult statuia cu pricina. Un gen de *c'est a prendre ou a laisser*. Aveam chef de o plimbare şi, în pădure, am cedat unui impuls de curiozitate. De la întrevederea fixată, însă am lipsit. Cei care mă filează v-o pot confirma.

— Interesant că puseul dumneavoastră de curiozitate s-a ivit brusc şi a secat la fel.

Petroviceanu surâse:

— Natura mamă e asortată cu cele mai bizare reacţii, în afară de faptul că-l bănuiesc de mici afaceri ce ţin de resortul securităţii, spionaj, poate trădare de ţară, nu-i cunosc cetăţenia, îl mai suspectez şi de altă faptă pe care Codul Penal n-o tratează cu dulceaţă şi cafea.

— Adică?

— De crimă. Sunt încredinţat că el este asasinul Catincăi Varlam.

CAPITOLUL XXI

Ioana avusese un destin accidentat şi, din adolescenţă, trebuise să se confrunte cu momente de viaţă de care tinerii sunt în general scutiţi. Învăţase să se apere şi, până la urmă, învinsese. Oricum, considera că prin vocaţie şi generozitatea ursitoarelor îi fusese dat să facă parte din familia victorioşilor şi, oricât de naivă părea această credinţă, o ajutase să depăşească cu dârzenie şi fără astenii situaţii dintre cele mai dificile. La patruzeci şi doi de ani, îşi păstrase humorul şi silueta. Era o femeie care nu putea fi luată uşor prin surprindere.

Totuşi telefonul lui Andrei o derută, secându-i pentru câteva secunde avalanşa verbală caracteristică. În termeni extrem de politicoşi – pictoriţa ar fi putut jura că locotenentul învăţase textul pe dinafară – îi cerea permisiunea s-o viziteze.

Cu această ocazie, Ioana îşi compuse o ţinută bine gândită. În general, îi plăcea să facă impresie bună, chiar şi persoanelor complet indiferente. În particular, ţinea să spulbere prejudecăţile lui Andrei. Şi-o imagina – presupunea ea – ca pe un gen de femeie vampir, vampă fără scrupule care l-a ademenit pe taică-său, destrămându-le familia. În consecinţă, se machie discret şi îmbrăcă o rochie sobră, de un cenuşiu adânc. O punea de obicei când avea ceva de solicitat din partea autorităţilor, iar în spatele biroului cu zece butoane stătea o femeie.

Din prima secundă, realiză că Andrei este extrem de tulburat, îi înmână cu stângăcie garoafele şi rămase în

mijlocul odăii neştiind, ca toţi tinerii timizi, cum să-şi ocupe mâinile.

Pictoriţa, deşi îl întâmpinase ferm hotărâtă să nu-l ajute cu nimic, ba mai mult să-l facă să se simtă prost, se trezi dintr-o dată zâmbindu-i încântător. O impresionase emoţia tânărului, stângăcia lui şi privirea. Privirea lui Vasile: înduioşător de nesigură.

Aranja florile cu multă graţie, recitându-i invitaţiile de rigoare: …să se dezbrace, să ia loc, ţigările sunt pe cămin ca să se usuce, coniacul şi vodca pe scrin etc.

Fâstâcit, Andrei se execută, trăind tot timpul sentimentul de ireal.

— Vreau să vă cer scuze pentru… măgăria mea.

Ioana simulă surpriza:

— Habar n-am despre ce vorbeşti.

— Atunci…, la telefon…

— Am uitat totul.

— Ştiţi… Să nu credeţi…

— Ştiu şi nu cred nimic.

Şi-i surâse din nou cu toţi dinţii. Cel mai fascinant surâs din arsenalul pictoriţei. Deodată, Andrei se simţi neaşteptat de bine, intui farmecul special ai acestei femei. O femeie seducătoare care ştia să trăiască şi nu strica viaţa celor din jur.

— Spune-mi, Vasile ştie că eşti la mine?

Tânărul dădu hotărât din cap.

— Nu.

— Lasă-mă să te privesc. Da, eşti exact cum mi te-am închipuit. Vasile mi-a vorbit în nenumărate rânduri despre tine. Ştiu că-ţi plac prăjiturile cu nucă şi cum o cheamă pe iubita ta… Nu-ţi poţi închipui ce loc important ocupi în inima lui.

Când voia, pictoriţa juca magistral rolul marii doamne, înţelegătoare şi căptuşită până în cercei de bune intenţii. Andrei, lăsând nasul în jos:

— Tocmai de aceea…

Sprâncenele pictoriţei se arcuiră interogativ, dar nu formulă nici o întrebare.

— Mi-e foarte greu să vorbesc despre lucrurile acestea.

— Dacă ţi-e greu, renunţă.

— Nu… Dumneavoastră trebuie să mă ajutaţi.

— Cum pot s-o fac eu, dragul meu?

Locotenentul oftă trecându-şi degetele prin păr şi luă o înghiţitură de coniac ca să-şi facă vânt.

— Nu ştiu cât de multe v-a povestit tata, dar…, dar probabil ştiţi, cel puţin în mare, că părinţii mei au avut o viaţă nefericită.

Ioana îl privi cu compasiune. Îşi dădea seama, după încordarea trupului şi degetele înfipte în genunchi, cât îl costase această destăinuire.

— Există mii şi mii de căsnicii nefericite, Andrei. E păcat, oamenii au o singură viaţă, dar nu constituie un motiv de jenă.

— Situaţia, urmă locotenentul, a fost de aşa natură că eu nu am putut realiza cum stau lucrurile de fapt. Am ţinut totdeauna partea mamei, iar pe tata l-am nedreptăţit în mod crunt.

Ochii Ioanei se umeziră.

— Acum…, acum îmi dau seama, continuă Andrei cu aceeaşi voce întretăiată de emoţie, că n-a avut niciodată locul lui în casa noastră, nici un drept…

Pictoriţa care reconstituise de mult peisajul căsniciei lui Dumitraşcu, întrebă totuşi:

— De ce?

Locotenentul înghiţi în sec:

— Nu pot s-o judec pe mama… Cred că Anca are dreptate… Ei doi nu trebuiau să se căsătorească. Sunt oameni predestinaţi să nu fie fericiţi împreună.

Pictoriţa cunoştea în mare canalismele doamnei Dumitraşcu şi aprecie rezerva delicată a lui Andrei, motivaţia dată în termeni generali.

— Eu nu l-am înţeles niciodată şi, după cum v-am spus, l-am nedreptăţit în judecăţile mele încă din copilărie… Iar re… relaţiile cu dumneavoastră le-am condamnat cu toată asprimea. Cu o lipsă de… de pudoare de care mi-e ruşine. Încă o dată vă cer scuze.

Ioana îl bătu uşor peste mână:

— Oh, bietul meu băiat. Spune-mi, ne mai condamni şi acum?

— N… nu.

— Vasăzică a intervenit ceva, care ţi-a dezvăluit brusc alte privelişti. Ştiu că mama dumitale a trecut prin momente grele. Mi-a părut rău pentru ea, adăugă convenţional, completând în gând: „Vorbă să fie…“

— Într-adevăr, a intervenit ceva revelator. Prefer să nu spun ce anume. Importante sunt consecinţele; gândesc altfel acum.

— În ce fel crezi că te-aş putea ajuta?

— Am avut o ieşire total necontrolată faţă de tata. Ştiu că l-am rănit îngrozitor. De atunci, nu mă mai vede, mă evită, parcă n-aş exista.

„Ia te uită! se miră Ioana. Nu-l credeam pe Vasile al meu capabil de reacţii atât de categorice!“

— Trebuie să vă spun că am remuşcări… E ceva înfiorător. Tata vă… iubeşte. Dacă aţi putea vorbi dumneavoastră… Să încercaţi să-i explicaţi…

Pictoriţa zâmbi înduioşată:

— Dar bineînţeles, dragul meu. Am s-o fac cât mai curând posibil.

Când îl conduse spre uşă, pictoriţa cedă unui impuls nedefinit:

— Spune-mi, Andrei, cu toată sinceritatea: cum crezi tu că ar trebui să procedăm în continuare? Eu şi Vasile?

Andrei îşi muşcă buzele. Se gândi la maică-sa, şubredă, părăsită, cu o grămadă de păcate, dar totuşi maică-sa.

— Nu ştiu, suflă. Aceasta trebuie s-o hotărâţi dumneavoastră şi tata… Dar indiferent de decizie, să ştiţi că

eu nu vă voi condamna.

Îi sărută mâna şi ieşi precipitat. Pe obrazul Ioanei alunecă un zâmbet trist.

* * *

Maiorul Vâlcu îi aruncă o singură privire. Suficient ca să înţeleagă că a făcut o boacănă. Figura lui Traian, pleoştită, avea în plus o expresie de năuceală care-i dădea un aer stupid.

Vâlcu aşteptă să raporteze. Afară se pornise din nou un vânt îngheţat şi subţire ca o aţă. Îl simţea în spate, strecurându-se prin lemnăria uscată a ferestrelor, şi reflectă că sunt cel puţin doi ani de când îşi pusese în gând să facă rost de bandă adezivă.

Maican, a cărui principală virtute nu era răbdarea, îl apostrofă dând nervos din picior:

— Zii, flăcău! Ce nu-i în regulă? Ia-o da capo!

Locotenentul ridică din umeri ca omul strivit de nedumeriri.

— Ce să vă spun, tovarăşe procuror? Şi ieri, şi azi, Calotă a continuat să facă turism prin oraş.

— Turism! pufni dispreţuitor Maican. Şi asta de o săptămână, într-un târg ca ăsta. Când orice ghid care se pretinde serios îşi asigură clienţii că sunt suficiente trei zile pentru a vizita Veneţia!

Traian se simţi jignit:

— N-am pretins că ăsta ar fi obiectivul lui, dar se comportă ca atare.

— Practic, ce a făcut? interveni maiorul.

— Plimbări, din nou biserici, prânzul la birt, seara restaurant. N-a intrat în contact cu nimeni şi, în afară de intenţia de vizită de la locuinţa victimei, pe care v-am relatat-o, nu a comis nimic suspect.

Procurorul îşi ciupi lobul urechii. Un muşchi rebel zvâcnea pe obrazul stâng.

— Şi atunci ce te-a dat peste cap?

— Astă-seară, s-a dus să vadă concertul formaţiei Brasil.

— Cum naiba a făcut rost de bilete? se interesă Vâlcu. Ştiu că fiu-meu a stat la coadă şase ore şi n-a mai găsit nici cotoare.

— Prin recepţia hotelului, răspunse locotenentul. Eu am intrat, cu chiu cu vai, pe bază de legitimaţie. Un căscat de acolo zicea că a mai auzit el de cazuri din astea cu poză în scutece de plastic şi a trebuit să ajung la director.

Lui Maican îi veni să râdă. În primul an de meserie, fusese agăţat pe stradă de un miliţian. Era după miezul nopţii şi se întorcea cam ciupit de la o aniversare. Miliţianul îi simţise pasul nesigur, iar vestimentaţia – o cămaşă gen Texas şi un pantalon de piele cumpărate în Consignaţia – nu se încadrau probabil în parametrii săi estetici. În plus, îşi uitase actele acasă. „Sunt procuror, tovarăşe! Pe cuvântul meu.“

„I-auzi! Eu credeam că eşti ministrul justiţiei. Dă-i bici, băiete! La secţie!“

— A fost omor de lume, urmă locotenentul. Calotă avea bilet în rândul cinci. Ca să nu-l scap, când am simţit că spectacolul se apropie de sfârşit, m-am postat la ieşirea din sală, camuflat de draperiile de pluş.

Se întrerupse. Maican, surescitat, îl îmboldi:

— Dă-i drumul o dată! Faci suspense cu noi?!

Locotenentul îşi umezi buzele şi expresia de năuceala, care-i dispăruse în timpul relatării, îi invada din nou figura.

— Din momentul ăsta, nu vă mai pot raporta nimic despre el. A dispărut pur şi simplu.

Maiorul se încruntă:

— Ascultă, nimeni nu se evaporează în felul ăsta. Câte ieşiri are sala?

— Una singură şi nu m-am dezlipit de acolo. Când mai rămăseseră doar vreo cincizeci de spectatori, mi-am dat

seama că l-am pierdut.

— Cum se ajunge la WC-uri?

— Prin hol. Le-am controlat pe toate.

— Există nişe, cotloane, stâlpi de susţinere proeminenţi, în sfârşit, vreun element arhitectonic după care să se fi putut ascunde?

Maican se uită la maior aproape indignat.

— Ce naiba, nu cunoşti sala Doina? E ca o oală. Ce ai făcut în continuare?

— Am mai aşteptat pe stradă, zicându-mi că, dacă s-a ascuns totuşi în incinta clădirii, până la urmă tot scoate capul. După jumătate de oră am renunţat şi am venit să raportez.

— Corect, aprecie Maican.

Vâlcu sări de pe scaun:

— Corect pe dracu'! Spectacolul s-a terminat de o oră. În timpul ăsta a putut să dispară definitiv, să arunce în aer o catedrală şi două supermagazine sau să ajungă în Lună. Ascultă, Ionescule, te duci imediat la hotel şi rămâi acolo până la noi dispoziţii. Eu o virez urgent spre locuinţa Catincăi Varlam. Sunt singurele piste care mai conduc spre Calotă. Cel puţin eu unul nu văd o a treia.

Maican îşi smulse scurta îmblănită din cuier.

— Vin şi eu.

* * *

…Iarnă, primăvară, vară… Toamnă, iar iarnă, din nou primăvară… Anii se înşiră ca mătăniile pe lănţugel de argint… Sunt posaci, lipsiţi de mireasmă, silnici… Juvăţul sau un pumn de hapuri şi Nataliţa şi-ar fi cosit apriga mâhniciune în clipă mai scurtă decât suspinul. Dar Dumnezeu nu îngăduie asemenea ticăloşie. O osândeşte aprig, căci cu tâlc ţi-a aninat poveri de umeri, ţi-a semănat

uliţa doar cu jale, lacrimi, lespezi de morminte. Tot flori negre…

Mihai îi căpitan de cavalerie şi s-a săvârşit un an de când s-a însoţit cu fata unui avocat din Bucureşti. O cheamă Piereta, e tinerică şi are un căpşor mititel cu nimb de păr bălai, uşor fulg de păpădie, un bulz de miere cu minte puţintică.

Nataliţa n-a zis nici da nici nu, la cununie a stat ţeapănă şi cu mare opinteală a zâmbit socrilor şi naşilor.

— Trebuie s-o înţelegeţi pe mama, desluşea Mihai neamurilor nevestei. Iustin a fost copilul ei preferat.

— Mi se pare nedrept faţă de tine, îşi ţuguiase buzele Piereta.

— M-a iubit şi mă iubeşte, dar Iustin a fost inima ei. Inima şi ochii.

— Cred că tu eşti extrem de îngăduitor.

— Piereta are dreptate, intervenise cu glas gros socrul, una din vedetele baroului bucureştean. A trăit o nenorocire, sunt de acord, dar cel puţin din obligaţie trebuia să-şi revină. Să şi-o impună. Dacă ai fi avut un psihic mai puţin robust, te-ar fi nenorocit.

Vorbele ajunseseră şi la urechile Nataliţei. Zâmbise cu amărăciune, îi era drag Mihai, tare drag, dar cine a văzut floare peste care ai zvârlit bârdacă de apă clocotită să-şi mai salte capul din ţarină?

Cu câţiva ani înainte de război, Anton îşi dăduse sufletul dintr-un diabet neştiut. Murise în Bucureşti, după puţină zăcăşeală în spital. Spre nedumerirea Nataliţei ceruse să fie înmormântat acasă, lângă Iustin. Aceasta însă Nataliţa n-o îngăduise. În acelaşi cimitir – voia lui – dar nu alături de feciorul jertfit muierii netrebnice.

Dintâi, prietenii cercaseră s-o ispitească la o viaţă mai desfătată: o cafeluţă, un joc de cărţi, cleveteală cu prăjiturele uscate de fiece joi, la coana Matilda Vânteasca, o seară la teatru: „Ştii, Natalie, îi trupa lui Pepe şi Mimi

Georgescu în oraş, cu o piesă delicioasă: *Vinerea îndrăgostiţilor…*, mi-a zis Lenuţa…“

Nu şi nu… Clătinase din cap, surâzând trist. Curioase, cucoanele târgului iscodiseră slugile: „Ce face în toată ziua?“

Nici Nataliţa nu ştia bine. Citea, răspundea la scrisorile lui Mihai, se plimba singură în pădurea de la marginea târgului ori zăcea cu mâinile în poale aţintind zidul. Cu ochi goi, fără a clipi, ca statuile.

Războiul o găsi în Bucureşti, căci, după Dictatul de la Viena, Natalia părăsise târgul. Mihai, căpitan în Marele stat-major – ştiuse socru-său unde să apese – rămăsese în Capitală. Nu locuiau dimpreună, deşi Mihai o poftise cu inimă şi cuget deschise şi nici noru-sa nu-i era nesuferită. Piereta era o fire domoală, habar n-avea ce se petrece în lume şi-i plăcea să trândăvească ronţăind cofeturi şi romane franţuzeşti.

Nataliţa însă le ştia pe ale ei. Tânăr cu bătrân, noră cu soacră sub acelaşi soare da, dar nu sub acelaşi cortel. Şi apoi îşi cunoştea mohoreala… Ce casă de oameni tineri e aceea unde la tot pasul dai peste stafie cernită ce a uitat a râde primăverii? Şi în Bucureşti, ca şi acasă, Natalia la fel îşi măcina vremea. Amorţită, cerşetorind cerului mormânt grabnic.

Dar iacă, veste năprasnică o scoase din amorţeală. De la o vreme, tot bătătorind sindrofiile oraşului, Mihai legase prieteşug strâns cu baroneasa. Îşi căutau unul altuia casele şi tot dimpreună se aflau. La serate, recepţii, ceaiuri ori te miri ce zaiafet. Nataliţa o aflase prin noră-sa care, deşi strunită de Mihai să nu scape vorbuliţă dinaintea ei, o slobozise totuşi.

Tot sângele cel aprig al Hatmanilor se trezise în vinele Nataliţei.

— Muierea aceasta a fost blestemul neamului nostru. L-a distrus pe taică-tău, l-a vârât în groapă pe frate-tău. Jură-mi pe mormântul lui Iustin că-i vei ocoli până şi umbra.

— Jur.

— Ţine minte, Mihai. E cea mai primejdioasă jivină născocită de Dumnezeu. O să te nenorocească.

N-o ocolise. Şi avea să-l nenorocească.

* * *

Când Dănuţ fu sigur că Sandu şi Coca au adormit – prin peretele subţire le auzea sforăitul (pe o nară şi mai mult pufăit al mamei, celălalt ca un nechezat) – se sculă din pat şi tiptil, în ciorapi de lână, se strecură în vestibul. Descuie yala, trase încet zăvorul şi părăsi apartamentul. Cu inima bătând de emoţie, urcă în goană scările la „lădiţa cu pisoi“. Erau opt, toţi negri cu pete albe. Când Coca se trezise cu ei în casă, făcuse un scandal nemaipomenit.

— Ia animalele de aici că te rup în bătaie!

Băieţelul începuse să bâzâie.

— Da’ de ce? De ce? Toţi copiii au. Şi pisoi, şi câini, şi iepuraşi. Numai eu nu am…

Sandu, care se odihnea în dormitor, se zborşise:

— Ce naiba-i tapajul ăsta? Aţi înnebunit cu toţii?

— A’nnebunit fi-tu! Mi-a umplut casa cu dobitoace. Până la urmă, îi dăduse o lădiţă şi câteva capace din plastic pe care Dănuţ avea grijă să le umple de câteva ori pe zi cu pâine muiată în lapte. Provizoriu, îşi instalase menajeria la etajul superior, în spaţiul dintre apartamentul Catincăi Varlam şi crematoriu.

Fapt cert era că, de când devenise „tată“, pisoii ajunseseră să fie unica preocupare a băieţelului. Urca mereu să-i vadă şi pierdea ceasuri întregi contemplându-i şi mângâindu-i.

În lumina slabă a becului de pe palier, Dănuţ îi găsi dormind. Trase preşul din faţa apartamentului, se aşează turceşte şi îşi trecu degetele peste blăniţele puilor ca pe claviatura unui pian.

În aceeaşi clipă, se deschise uşa de la apartamentul Catincăi Varlam. Dănuţ întoarse capul şi văzu un „om mare“ într-o scurtă verzuie.

Un moment, bărbatul rămase descumpănit, dar puştiul i-o luă înainte:

— Noapte bună, ce mai faceţi? Îmi pare bine că suntem vecini.

Aşa o auzise vorbind pe mama Andreei, de la Z-10 când se mutase la ei în bloc o familie care avea doi canari. Se uita fascinat la păsărelele închise într-o colivie cu panglică albastră şi surprinsese frânturi de conversaţie.

Bărbatul zâmbi:

— Ce faci aici?

— Nimic. Mă jucam.

— La ora asta?!

— Dacă v-am deranjat…

— Nu m-ai deranjat, râse bărbatul. La revedere.

Dănuţ se uită după el până dispăru pe scări, apoi se întoarse la pisoi.

Când văzu puştiul aplecat peste lădiţă, Maican începu să râdă. Nu-l mai surprindea ora la care-l găseau treaz, „baladându-se“ prin bloc, nici ţinuta – o pijama bleu cu fructe şi ursuleţi.

Băieţelul se ridică în picioare:

— Noapte bună, ce mai faceţi?

— Bine, flăcăule, dar ce faci tu? Nu ţi-e frig?

Dănuţ scutură din cap. Apoi explodă, încredinţat că le dă o veste fantastică:

— Dacă vreţi să ştiţi, am opt pisoi. Sunt ai mei!

— Serios? se miră procurorul.

Exclamaţia lui Vâlcu îl făcu să se răsucească iute ca o şopârlă.

— Ce-i?

— S-a umblat la apartament. Sigiliul e rupt.

Maican se apropie.

— Fantastic!

— S-a mutat un domn nou la noi, interveni copilul.

— De unde ştii?

Dănuţ păru mirat de întrebare. Făcu ochii mari, clipind des:

— Chiar acum a plecat de acasă.

— Când acum?

Vâlcu ştia că în general copiii nu au noţiunea timpului. Ieri, mâine, azi, ore sau minute sunt categorii care se confundă în mintea lor. Totuşi, judecând după vestimentaţia băiatului extrem de sumară, în care n-ar fi rezistat mult fără să i se facă frig, îşi dădu seama că, în principiu, Calotă nu părăsise de mult apartamentul.

— Acuma, repetă băiatul negăsind alt sinonim de precizare. Pe urmă aţi venit dumneavoastră.

— Te-ai uitat bine la el? Avea ceva în mână? Un pachet, vreo sacoşă?

— Nu. A uitat însă să încuie uşa.

— Hai! făcu Maican. N-avem vreme de pierdut. La revedere, flăcăule, şi du-te la culcare.

Dănuţ le auzi paşii precipitaţi pe scări şi scoase limba. Atâta ştiu să zică oamenii mari: „Câţi ani ai? Mergi la Şcoală? Marş la culcare! Spală-te pe mâini…“

Luă în braţe pisoiul preferat – o urechiuşă era albă-zapadă, cealaltă neagră-catran, şi îşi lipi obrazul de capul catifeliu.

— Noapte bună… Donald.

Era fericit. În sfârşit îi găsise un nume.

CAPITOLUL XXII

Emil Calotă fu reperat la jumătatea drumului dintre Aleea Stupinei şi Hotel. Pe bulevardul pustiit de noapte şi viscol, păşea un singur trecător. Opriseră maşina la noroc – „Hai să-ncercăm! Ar fi culmea să fie chiar el!“ – propuse maiorul Vâlcu frânând brusc şi-l legitimaseră.

Deşi surprins, Calotă nu manifestase nici o nelinişte deosebită. Aceeaşi atitudine o păstra şi acum, în biroul maiorului. „Nu-mi place degajarea individului, reflectă procurorul Maican. Ori e un super as, ceea ce nu s-ar zice după gafele comise (dar admiţând că e, înseamnă că ne va da serios de furcă), ori n-are cine ştie ce amestec în afacerea asta…“

În douăzeci de ani de meserie, procurorul avusese ocazia să ancheteze sute de infractori. Existau, desigur, indivizi cu ceea ce se numeşte nervi de oţel, dar chiar şi la aceştia sesizai în întreaga lor făptură o anume concentrare, de parcă fiecare fibră şi celulă ar fi fost încordate arc.

Calotă se aşezase pe scaun într-o poziţie comodă, dar nu lipsită de reverenţă. Părea ceva mai tânăr de cincizeci de ani, în ciuda ridurilor foarte dese, specifice blonzilor, şi a cearcănelor. Maican îşi zise că tipul duce o viaţă dezordonată, compensând însă excesele cu un intens exerciţiu fizic. Chiar sub costumul de tweed cafeniu la care asortase o cravată de lână, îi simţeai musculatura, trupul puternic, bine şi sistematic lucrat, ca de profesionist.

— Puteţi să-mi spuneţi de ce mă aflu în biroul dumneavoastră?

Maican care detesta stilul „aici doar eu pun întrebări“, făcu un semn cu mâna, „ai răbdare“, şi împinse scrumiera spre marginea mesei.

— Ajungem şi acolo. Deocamdată să facem cunoştinţă.

Celălalt începu să râdă. Avea o dantură puternică, rară, dar dinţii foarte albi. Caninii proeminenţi îţi purtau gândul la un buldog.

— Am avut impresia că am consumat formalitatea pe stradă.

Procurorul începu să se joace cu buletinul individului având aerul că spune „hai să fim serioşi!“

— Poate că mie-mi place să repet unele acte de etichetă. Dar să lăsăm gluma, nu v-am adus aici ca să flirtăm. Mă interesează adevărata dumneavoastră identitate.

— Cum adică?

Părea sincer, „neartistic“, surprins.

— Mă numesc Emil Calotă.

— Oare?

— Ce vă determină să vă îndoiţi?

— Am luat informaţii de la Bucureşti. Nu figuraţi nici la adresa din buletin, nici printre salariaţii întreprinderii. Trebuie să recunoaşteţi că situaţia iese din comun, iar concluzia, care nu poate fi decât una singură, se impune de la sine.

Din nou Calotă începu să râdă:

— Acum vă înţeleg… Să le lămurim pe rând. Începem cu „fictiva“ mea adresă. Am locuit aproape zece ani pe Calea Victoriei, într-o garsonieră. Acum o lună am reuşit să fac un schimb de locuinţă cu un apartament de două camere pe Macaralei. Tocmai îmi expirase buletinul şi am dat noua adresă, înainte de a mă fi mutat şi de a fi trecut în cartea de imobil. Cum se întâmplă uneori în viaţă, când începusem să împachetez, mi s-a oferit o altă variantă, mult mai avantajoasă. Un schimb – tot apartament – dar ultracentral, pe Ana Ipătescu, unde locuiesc în momentul de faţă. Am

neglijat însă să-mi fac mutaţia. Faptele sunt imediat controlabile.

Maican răsfoi buletinul. Era nou şi eliberat de două săptămâni. Da, se părea că cel puţin din acest punct de vedere Calotă nu minţea. Oricum, va dispune efectuarea verificărilor de rigoare.

— În ce priveşte legitimaţia de serviciu eliberată de IPCTN, chestiunea ţine de domeniul farsei.

— Genul acesta de farse, observa procurorul, se numesc altfel în Codul Penal.

— Depinde de intenţia care le-a generat. A mea n-a fost, dacă vreţi, tocmai morală, dar în orice caz nu poate alcătui un dosar care să ajungă pe masa dumneavoastră

— Mă faceţi curios.

— Pe scurt, am cunoscut acum opt luni o tânără de care m-am îndrăgostit ca un puştan. Este genul de femeie care-şi face din fizic o profesie şi se vinde scump. Deviza ei, în materie de partener, se poate concentra într-o pilulă: bani şi poziţie socială. Nu dispun nici de una, nici de alta, nu mai sunt nici măcar tânăr, aşa că mă aflam în faţa ei complet dezarmat. Ca s-o impresionez, am recurs la un truc. Am un prieten care lucrează ia IPCTN. L-am rugat să-mi facă rost de o legitimaţie a respectivei instituţii, pe numele meu, figurând în postul de director. Nu i-a fost prea lesne, dar cândva i-am făcut şi eu servicii. Sper sa nu suporte consecinţe din această cauză.

— Şi, întrebă Maican simţindu-se amuzat – „ce poate să le treacă oamenilor prin minte!“ – a ţinut trucul?

— O mie la sută, râse Calotă.

Se căută în buzunarul de la piept şi scoase un document:

— Uitaţi-vă. Sunt profesor de Educaţie fizică la Liceul 115 din Bucureşti.

Maican examină documentul simţindu-se din ce în ce mai descumpănit. Relatările individului erau originale, dar miroseau a „adevărat“.

— De ce aţi prezentat la recepţia hotelului falsa legitimaţie?

— Am constatat că face în general impresie şi categoric mă scuteşte ca, între paginile buletinului, să vâr o hârtie de o sută. Dacă e o crimă, sunt gata să suport consecinţele.

„Beton armat!“, îşi zise procurorul, având sentimentul incert că se depărtează tot mai mult de ţintă. Până adineauri, i se păruse că-i de-ajuns să întindă mâna ca s-o ajungă.

— Perfect! exclamă netezind coperta unui dosar cu muchia palmei. În principiu – bineînţeles, vom verifica toate datele –problema identităţii dumneavoastră a fost elucidată. Să trecem acum la a doua problemă: Catinca Varlam.

Se uită la Calotă care devenise în mod evident mai neliniştit:

— De când o cunoaşteţi?

— Din 1952.

— Eraţi în relaţii şi cu soţul ei, doctorul Varlam, pe care l-aţi vizitat în mai multe rânduri la spital.

— Interesant, zâmbi nesigur Emil Calotă, fără să-şi ascundă surpriza, cum aţi putut afla asemenea lucruri după mai bine de treizeci de ani.

— De ce natură erau aceste relaţii?

Calotă şovăi câteva secunde, apoi respiră adânc.

— OK! exclamă pe tonul hotărârii luate instantaneu. Asupra doctorului Varlam operam, ca să zic aşa, un mic şantaj.

Procurorul nu se putu împiedica să facă o corelaţie între avocatul Petroviceanu şi Calotă. Amândoi mărturiseau cu dezinvoltură fapte deosebit de grave din trecutul lor, amândoi simţindu-se la adăpostul aceleiaşi instituţii juridice: prescripţia. Nici un criminal, citise cândva, nu se simte vinovat atâta timp cât e sigur că nu va fi descoperit.

„Aşa e! Lipsa primejdiei stinge orice sentiment de culpabilitate…“

— Care era obiectul şantajului?

— Activitatea de spioană a nevesti-sii în timpul războiului.

— N-aveaţi mai mult de douăzeci de ani la vremea aceea. Cum aţi putut obţine anumite informaţii?

Ochii lui Emil Calotă priviră lung peste umerii procurorului. Cercetând figura aspră cu trăsături pronunţat bărbăteşti ale profesorului, Maican îşi zise că-i vine foarte greu să definească personajul, să-i lipească o etichetă definitivă pe frunte. Constituia un amestec ciudat de tip oarecare, de ratat care n-a încetat totuşi să lupte, de individ cu vocaţia loviturilor mari, dar găinar în acelaşi timp.

— Trebuie să vă spun că tatăl meu, angrosistul Ion Calotă – toate magazinele de coloniale şi delicatese Paşa îi aparţineau – a fost agent dublu: al Abwehrului şi al Intelligence Service-ului. Fireşte, la vremea respectivă, habar n-aveam despre aşa ceva. Tata a murit în 1946, într-un accident de motocicletă. Despre activitatea lui însă am aflat abia în 1951.

— Cum? întrebă Maican.

— Tata a ţinut – fapt pe care de asemenea îl ignoram – un jurnal de zi început în noiembrie 1937, anul când a fost racolat de serviciile engleze şi unde descrie pe larg toate acţiunile în care a fost implicat.

— Cam imprudent, observă procurorul. A nu aşterne nimic pe hârtie când activezi în asemenea domeniu, ţine de abecedarul celui mai mărunt agent.

— Tata avea veleităţi de scriitor şi cred că n-a rezistat tentaţiei. Pot să vă spun însă că e cel mai captivant roman *vérité* de spionaj citit vreodată.

— Unde aţi găsit acest jurnal?

— Mi l-a predat în 1951 o femeie despre care-mi închipui că a fost marea lui dragoste. Bolnavă de uremie, cu câteva luni înainte de a muri, a simţit nevoia să mi-l cedeze. Din paginile jurnalului am înţeles cât a iubit-o tata, ce încredere nemărginită şi nedezminţită a avut în ea. Când am cunoscut-o era bolnavă, nu foarte tânără şi totuşi puteai să-ţi dai seama că fusese o femeie extrem de interesantă.

— Jurnalul mai există?

— Firește, și vi-l pot pune oricând la dispoziție. După cum ați ghicit, din paginile aceluiași jurnal am aflat despre activitatea de spioană a Catincăi Varlam…

— Deci, acesta a fost instrumentul de șantaj. Practic, ce îi cereați doctorului Varlam?

— Bani! Valută ca să pot părăsi țara.

— De ce voiați să plecați? Erați tânăr, fără un trecut care să vă primejduiască libertatea sau viitorul în condițiile noului regim, toate drumurile vi se deschideau cu nădejdi și posibilități intacte.

Calotă zâmbi. Un zâmbet care traversa trei decenii, se adresa cu duioșie tânărului Calotă de atunci…

— Aveam douăzeci de ani, gărgăuni – splendizi, dar tot gărgăuni se cheamă – și o inimă care semăna cu un arici. Cupidon nu se mulțumise să înfigă o singură săgeată, deșertase toată tolba.

— Mai precis?

— Visul meu era să fiu explorator. Obiectivul – jungla Amazoanelor. În condițiile anilor ’50, când brigăzile de tineret cântau hei-rup! la Roșia Montană și Salva Vișeu, iar la școală erau predate înainte de isprăvile lui Mihai Viteazul producțiile marelui rapsod Djambul-Djabaev, visul meu ținea de utopismul cel mai aberant. În plus, mă tortura depărtarea de logodnica mea, care plecase din țară împreună cu părinții. Îmi scrie și azi, adăugă cu o umbră de nostalgie. S-a stabilit într-un orășel din Georgia și are cinci copii… Dar acestea sunt chestiuni care nu vă interesează.

— Cum a procedat doctorul Varlam?

— Mi-a dat banii – cu două mii de dolari se mai făcea treabă pe atunci – și mi-a aranjat combinația cu Petroviceanu pentru un pașaport. Era fericit să scape de mine. Trebuie să vă spun că o diviniza pe nevastă-sa.

„Ce istorie abracadabrantă!“, reflectă Maican. Avea tot timpul impresia că e la cinema. Agenți dubli, jurnale

secrete, crocodili, plozi în Georgia… Totul i se părea de un exotism nebun…

— Ce s-a întâmplat mai departe?

Calotă ceru permisiunea să aprindă o ţigară. Trase la rând câteva fumuri. Continuă privind ţintă capătul aprins:

— Pentru mine unul, domnule procuror, cel mai greu de îndurat este ghinionul. Suport necazuri de care eu însumi sunt vinovat. Dar nu pe cele impuse de alţii ori de destin. Traversam cât se poate de reglementar Bulevardul 6 Martie din Bucureşti. O maşină, un Plymouth negru, a dat peste mine. Şoferul era beat… Am fost internat un an de zile în spital. Coloana şi ambele picioare fracturate. Când am ieşit din ghips, paşaportul expirase.

— Şi banii?

— I-am pierdut şi mai stupid. Îi ţineam ascunşi sub una din stinghiile duşumelei. În timp ce mă aflam în spital, s-a spart o ţeava. Tot apartamentul a fost inundat. Când m-am întors, din dolari rămăsese o mână de hârtii mucegăite…

— N-aţi mai încercat să părăsiţi ţara? Aţi fi putut reîncepe şantajul asupra lui Varlam.

Emil Calotă dădu din cap.

— Nu. Obosisem. Am ieşit extrem de slăbit din spital, nu mă mai simţeam stăpân pe picioare, pe sănătatea mea, pe forţa mea fizică. Nu cu o pereche de cârje faci excursii în Jungla Amazoanelor. M-am refăcut greu şi cu mari eforturi de voinţă. După câţiva ani, m-am înscris la ICEF. Pe urmă m-am încadrat în ceea ce se numeşte o viaţă normală.

— Cum de v-aţi amintit acum, după treizeci de ani, de existenţa Catincăi Varlam şi, în fond, ce urmăreaţi contactând-o?

Un zâmbet ambiguu alunecă pe buzele lui Calotă. O expresie nouă – Maican o defini parşivă – i se ivi pe chip.

— O să mă dispreţuiţi, dar prefer adevărul altor posibile ponoase. În ziua când am împlinit cincizeci de ani, mi-am făcut bilanţul. Am tras linie. Dedesubt, nu puteam trece decât un singur cuvânt: ratat. Profesor de un! doi!, diriginte

la o clasă de mucoşi, un salariu mediocru, faţă de aspiraţii, un apartament cu mobilă de duzină, concedii ieftine, „la pânză“, şi peste zece ani pensia. O întâlnire întâmplătoare, cu o veche cunoştinţă, mi-a readus-o în memorie pe Catinca Varlam. Am aflat astfel că mai există, că locuieşte în acelaşi oraş. M-am hotărât s-o vizitez.

Maican îl urmărea atent. Deşi individul era ultimul pe a cărui bună credinţă sau onestitate să mizezi măcar un ban, simţea că nu minte.

— În ce scop?

Calotă săltă din umeri.

— Nici eu nu ştiam exact ce urmăream, dar trebuia să plec. Ceva mai puternic decât raţiunea, instinctul, poate destinul mă împingea, îmi dădea brânci.

— În tot acest amalgam de simţăminte, trebuie să fi existat şi un pilon mai concret.

— Adevărat. Din memoriile tatei eram informat că la vremea respectivă femeia fusese generos retribuită. Ştia să pretindă, iar serviciile aduse răsplăteau dărnicia patronilor. Pretindea totdeauna onorariile în lire sterline. Când l-am căutat în ’52 pe Varlam, depozitul valutar era intact şi în ţară.

— De unde ştiţi?

— Avea obsesia percheziţiilor. Pronunţa cuvântul la aproape fiecare zece fraze. De obicei referitor la un amic sau altul („au descins la cutare, i-au găsit aşa şi pe dincolo“) şi îţi venea să crezi că îl pasionează să colecţioneze cazuri. O eventuală arestare era totdeauna legată de acelaşi cuvânt şi însoţită de un ciocănit superstiţios în lemn. Amintiţi-vă gogoriţa acelor ani: aur, cocoşei, valută. Pentru ce altceva anume l-ar fi putut înspăimânta o eventuală descindere a miliţiei?

— Mda, acceptă procurorul. E un punct de vedere. Deci, dumneavoastră aţi căutat-o pe Catinca Varlam, având în minte comorile ei.

— Cam pe aici…

— Cum credeaţi că aţi fi putut s-o decideţi să le împartă cu dumneavoastră?

— Vă spun că n-aveam un plan precis.

— Şantajul oricum n-ar mai fi operat.

— Ştiu. Mă gândeam să văd în ce ape se scaldă şi apoi… văzând şi făcând…

— Cam nebulos.

— Sunt de acord, dar, după cum v-am spus, am cedat instinctului.

— Ştiţi desigur că a fost asasinată.

— Ştiu. Mi-a spus-o avocatul Petroviceanu. De la el de fapt am căpătat şi noua ei adresă.

— Şi aţi vizitat-o post-mortem, rupând sigiliul autorităţilor.

— Din tot ce am întreprins trebuie să recunoaşteţi că e singura faptă pasibilă de pedeapsă.

— Ce urmăreaţi în fond?

— Mi-am zis că, dacă tot m-am deplasat până aici, de ce n-aş face o mică percheziţie.

— O făcuseră înaintea dumneavoastră organele de anchetă care, aş zice, au oleacă de competenţă în materie.

— Fără îndoială, dar dacă nu ştii că există un anumit lucru, nu-l cauţi. Despre un eventual depozit valutar îmi închipuiam că doar eu am cunoştinţă.

— Aţi stat în apartament mai puţin de o oră.

— Suficient ca să realizez că fiecare colţ fusese scotocit şi că, dacă existase totuşi ceva interesant, acel ceva se evaporase: lichidat de bătrână sau luat de altcineva

— Ce intenţionaţi în continuare?

— Good-bye întregii urbe şi direcţia Bucureşti.

— De ce l-aţi solicitat pe Petroviceanu? Mă refer la mesajul din parc.

— Voiam să-mi recomande un lăcătuş, un om de încredere. Până la urmă m-am descurcat singur. Pentru orice eventualitate, aveam o gură de lup la mine. Spre

surpriza mea, uşa apartamentului era descuiată, ţinea doar în sigiliu.

— O întrebare generată de un interes pur tehnic. Cum aţi izbutit astă-seară, ieşind de la spectacol, să vă debarasaţi de *umbră*?

Calotă făcu ochii mari:

— Habar n-am avut că sunt urmărit.

— Şi totuşi unde aţi dispărut?

Celălalt începu să râdă:

— M-am strecurat înainte de terminarea spectacolului în micul oficiu de lângă caserie. Îmi dădusem întâlnire acolo cu fata de la bilete.

Maican oftă: „Ca totdeauna, adevărul e absurd, misterele hilare.“ Se uită lung la Calotă. Aruncă fără convingere o nadă:

— Ştiţi că sunteţi suspect de crimă?

Calotă se holbă:

— Absurd!

— Deloc.

— În noaptea crimei, data o ştiu tot de la Petroviceanu, nici nu sosisem în oraş. Puteţi verifica în registrul hotelului.

— Copilării, respinse Maican. Puteaţi fi de trei zile în oraş, dar să fi tras în altă parte.

— În regulă! replică agitat Calotă. Ce sens avea însă să mă întorc azi în apartamentul ei? Cel mai idiot criminal nu comite asemenea erori.

— Posibil să fi lăsat o urmă compromiţătoare. De altfel, timpul petrecut în locuinţa victimei a fost prea scurt pentru a efectua cercetări de natura celor pe care pretindeţi că le-aţi întreprins.

— Dar vă spun, strigă Calotă, că în noaptea când a fost asasinată, mă aflam la Bucureşti. Am sosit în oraş a doua zi, cu trenul de 14 şi 10.

Maican se bătu cu pixul peste incisivi.

— O puteţi dovedi?

Calotă reflectă un timp apoi lăsă capul în jos.

— Nu.

* * *

— Ia zi, Dumitraşcule tată! Ce-ai izbutit?

După ton şi expresie, maiorul Vâlcu părea bine dispus şi Andrei mai prinse oleacă de inimă. Era îmbrăcat într-un sacou de catifea reiată bleumarine, care-i scotea în evidenţă tenul de fecioară blondă şi albastrul adânc al ochilor.

„E chipeş ca un viking, dar cu prea multe probleme de conştiinţă. I se citesc pe faţă şi, din cauza asta, pare lipsit de siguranţă. Şi totuşi, la o adică, *dă din el*…“

— N-am făcut nimic, tovarăşe maior. Mi-e imposibil să scot ceva de la ea. Asistenta şi medicul îmi dau toate asigurările că se simte bine, în sfârşit, relativ bine, dar cum dă ochi cu mine începe să acuze osteneală. La prima întrebare mai directă, închide ochii şi mă roagă să chem asistenta că-i e rău.

— Mda…, făcu Vâlcu pe gânduri.

Andrei ridică privirea. Genele extrem de lungi aproape că atingeau sprâncenele.

— Spuneţi-mi, ce pot să fac? E bătrână, bolnavă şi-mi leagă mâinile. Nu-mi vine nici măcar să ridic tonul.

— Te înţeleg, băiete, oftă Vâlcu. Şi e clar că ascunde ceva.

— Hotărât! Dar nu vrea să vorbească în ruptul capului.

Maiorul tamburină câteva secunde cu vârful unghiilor sticla biroului apoi se ridică brusc.

— Mă întreb cum trebuie să procedăm… Ai vreo idee? Surâse: Ar trebui să fii mai inspirat. În definitiv, e protejata ta şi era să te alegi cu un cucui frumuşel din pricina ei. Maican considera chiar că ar trebui să-ţi fie recunoscătoare.

— Probabil îmi va oferi o cravată.

Vâlcu începu să râdă:

— Da, la asta nu m-am gândit.

— Îmi permiteţi, tovarăşe maior? Aş avea o propunere.

— Dacă-i fără pompieri, te ascult cu amândouă urechile.

Andrei se mută pe celălalt picior. „Şi la pensie tot de treaba asta o să mi se pomenească!“

— Părerea mea e că ar trebui să vorbim cu medicii s-o externeze.

— Ai înnebunit? O salvezi şi pe urmă o vârî în groapă?

— Mi s-au dat toate asigurările că e în afară de orice pericol. Pentru un plus de siguranţă, putem solicita asistenţa permanentă la domiciliul bătrânei a unui cadru medical calificat.

Maiorul îşi miji privirea. Începea să înţeleagă unde bate locotenentul, „categoric puştiul are idei“, dar nu-l întrerupse.

— Externarea, reluă Andrei, echivalează în general cu însănătoşirea, îi va fi greu, îmi închipui, acasă la ea, în mod evident restabilită să recurgă la aceleaşi eschive. Mi-e rău, am obosit etc… În afară de asta, putem verifica existenţa presupusei fotografii identice cu cea din locuinţa Catincăi Varlam. Mă refer la ceea ce susţinea Damian.

Maiorul Vâlcu rămase câteva momente pe gânduri.

— Vom consulta încă o dată medicii. Dacă într-adevăr bătrâna e în afară de orice primejdie, cred că merită încercat, în fond, nici n-avem altă soluţie. Hai la spital!

* * *

Ioana îl asculta cu inima strânsă. În ultimele opt zile îl văzuse pe apucate, între două uşi, agitat mereu de parcă i-ar fi fost teamă că scapă trenul, tot timpul cu ochii pe ceas. Insuportabila, exasperanta privire a amantului care consultă ceasul pe furiş…

Vasile arăta prost, iar ochiului expert al pictoriţei nu-i scăpă nici unul din amănuntele care trădau tensiunea şi cumplitele frământări sufleteşti ce-l sfâşiau. Slăbise, pielea

maxilarelor devenise puţin flască, moale, ca la buldogi, avea o culoare nesănătoasă, spre vânăt, capul în general mic ar fi intrat cu uşurinţă în căciuliţa unui copil de zece sau doisprezece ani.

Spre nedumerirea pictoriţei, Vasile nu reacţionase aşa cum s-ar fi aşteptat când îi relatase discuţia avută cu Andrei. Da, constatase la el o oarecare surpriză – „zău? chiar aşa s-a exprimat?“, un oftat de uşurare: „E bine… nu-mi închipuiam că va înţelege atât de curând“ – dar trecuse peste faptul în sine cu superficialitate. Îl obseda altceva: s-o facă să priceapă că…

— Înţelegi, iubita mea?

Inginerul vorbea precipitat, cu energia omului care încearcă să se convingă în primul rând pe el de ceea ce spune:

— Înţelegi? repetă inginerul.

„Da, îi răspunse în gând Ioana. Înţeleg că mă sacrifici fără şovăială, că m-ai sacrificat clipă de clipă…“

— Trebuie s-o văd pe picioare, complet restabilită şi după aceea…

— După aceea ce? se interesă pictoriţa.

Hotărâse să fie calmă şi de fapt nu mai avea ce să-i spună. Repertoriul de reproşuri, argumente, invective chiar, se epuizase de mult.

— Eşti o femeie bună şi înţeleaptă. Ştiu, ţi-am promis că plecăm împreună în concediu… Şi eu abia aşteptam, dar ce vină am dacă a intervenit situaţia asta?

— Nici una, Vasile.

— Pot s-o las să plece singură?

— Nu poţi.

„Şi n-ai să poţi niciodată. Eşti făcut să fii victimă, să înduri, să fii înfrânt. Ghinionul meu, căci tu, probabil, încerci voluptatea perversă a sacrificiului…“

— De ce-ţi muşti buzele? Tu eşti iubita mea, Ioana…

„De aia, poţi renunţa la mine. Interesant mod de a iubi… Nu, Vasile, tu nu m-ai iubit, niciodată… Numai bărbaţii

adevăraţi ştiu să iubească. Tu n-ai fost în viaţa ta bărbat…“

— Abia aştept să mă întorc.

— Ce se va întâmpla atunci?

Vasile păru o clipă derutat de întrebare. Reluă la fel de înfierbântat:

— Totul va fi ca înainte, îţi jur!

„Aha! înţelese pictoriţa, adică resturi de la festinul fiarei care se numeşte madame Dumitraşcu. Amanta ţinută sub obroc şi unde ne rezolvăm problemele de pat. Mersi, prefer să-mi aleg singură meniul…“

Ciudat! Simţi dintr-o dată că nu trebuie să se mai străduiască să-şi păstreze calmul. O cuprinse o linişte dulce. „M-am resemnat. Şi asta s-a întâmplat, probabil, mai demult, dar abia acum îmi dau seama.“

Sigur, îl iubea încă, însă nu fusese niciodată partizana cauzelor pierdute. „Pot lupta atâta vreme cât am măcar o şansă din zece, dar tu-mi retezi orice iluzie, îmi arunci o cârpă neagră peste viitor şi nu mai întrezăresc nimic…“

— Dacă mă iubeşti, şi ştiu că mă iubeşti, trebuie să mă înţelegi, repetă a zecea oară Vasile.

— Te înţeleg.

Îl privi fix în ochi.

„Dumnezeule mare! Cum poţi fi atât de ingrat, fioros, crâncen şi în acelaşi timp înduioşător, naiv de egoist?“

Inginerul îi prinse amândouă mâinile şi i le acoperi cu sărutări:

— Mulţumesc, draga mea. Am să mă gândesc în fiecare clipă la tine. Ca totdeauna, am să mă trezesc şi am să mă culc cu iubita mea în gând. Chipul tău, chipul Ioanei, mă va însoţi pretutindeni.

Pictoriţa îşi înfipse unghiile în podul palmei. „Nu te bucuri, soro? O să-ţi plimbe portretul pe alei ozonate de brazi, cărând sacoşa şi pledul nevesti-sii! Păi, ce-i, de colo?“

— Ai să mă aştepţi, iubito, da?

„Cu flori în gară!“

— Da, Vasile.

— Şi-ai să fii cuminte?

— Da, Vasile. Am să învăţ să croşetez. Ştii, ca să treacă vremea mai uşor. Se pare că-i foarte sănătos pentru nervi.

Dumitraşcu se trase puţin înapoi ca s-o vadă mai bine. Nu ştia ce să creadă, iar de când erau împreună, n-o văzuse ţinând nici măcar un ac în mână.

— Mă ironizezi?

— Nici gând. Dar e probabil un făcut. De când te cunosc, aproape în fiecare zi am de învăţat câte ceva nou,

„De pildă, ce va să zică un rateu sentimental. Eşti primul din viaţa mea, Vasile, şi ai cu ce te făli. Sau să te obişnuieşti să fii pe plan secund…“

Vasile făcuse o gafă îngrozitoare. Imediat după ieşirea lui Vivien din spital, avuseseră o discuţie violentă. La reproşurile Ioanei că o sacrifică, Vasile argumentase că sănătatea lui Vivien primează.

„Dar eu? Se enervase Ioana. Cu mine ce faci?“

„Tu eşti pe plan secund.“

Pictoriţei i se făcuse negru în faţa ochilor. Izbutise totuşi să se stăpânească. Rostise pe un ton care vibra, dar egal, fără acute:

„Auzi, Vasile, dacă vreodată îţi vei scrie memoriile, la rubrica Gafe fatale, s-o treci pe asta ca pe cea mai măreaţă. Nu există femeie în lumea asta, de la amărâta responsabilă cu curăţenia la un WC public, până la regina Angliei, care să suporte să ocupe un loc secundar în inima şi viaţa bărbatului iubit. Te mai poţi împăuna cu o performanţă, în viaţa mea n-am fost mai grav ofensată de un bărbat. Mai greu rănită. Ai făcut-o din prostie, dar gura netotului adevăr grăieşte…“

Gafa, îşi zise acum Ioana, constituise adevăratul început al sfârşitului. Sfârşitul dragostei lor…

— Păcat! oftă.

Fără să-şi dea seama, vorbise cu glas tare. Dumitraşcu o urmărea neliniştit:

— Ce-i păcat, iubita mea?

Pictoriţa improvizã la repezealã, râzând:

— Cã n-am bãgat şi sticla cealaltã de şampanie la refrigerator. Dar nu-i nimic, punem cuburi de gheaţă

Inginerul se foi nelaîndemânã.

— Ştii, n-aş vrea să întârzii prea mult. Vi…

Se întrerupse, muşcându-şi reflex buza inferioară. Ioana îi sări în ajutor, simulând că n-ai sesizat nimic:

— Înţeleg, dragul meu, mai ai bagaje de făcut, telefoane, totdeauna rămâne câte ceva de rezolvat pentru ultimul moment…

— Nu-i aşa?

Era fericit că-l înţelege…

În vestibul îşi luară încă o dată rămas bun. Dumitraşcu o ţinea strâns lângă piept.

— Ai să mă aştepţi, da? Ai să mă aştepţi? Promite-mi!

Când închise uşa în urma lui, Ioana avu impresia că ferecă un mormânt. Auzi limpede zgomotul lespezii.

CAPITOLUL XXIII

...Da, îl distrusese şi pe Mihai. Mulţi ani după aceea, când Nataliţa din neîndurarea Domnului mai trăia, avea să-şi spună că un destin hain îşi găsise în baroneasă unealta pe potrivă. Ciudat însă i se părea că aceeaşi mână înjunghiase trei existenţe: a ei cu Anton şi apoi a băieţilor. Şi aici, nu vedea decât ochiul lui Dumnezeu aţintit cu nemilă şi mânie asupra neamului. Ce ticăloşii să fi săvârşit oare strămoşii Hatmani pentru ca ea, Nataliţa, să le plătească atât de greu?

Războiul se mântuise şi se întorsese acasă. Viaţa în Bucureşti n-o ispitea, nu-şi făcuse prieteni, mormântul lui Iustin, grădina unde căuta în dumineca Paştelui iepuraşi şi ouă de şocolată, odaia care încă mai aromea a Chypre şi Regale roşii se aflau acolo, în Ardeal.

Mihai nu opintise s-o oprească. Avea necazurile lui. Odată cu noile orânduieli, fusese dat afară din armată, „deblocat“ era termenul de ultimă oră, şi abia îşi ducea zilele.

Piereta nu-i putea fi de folos, căci din ciripeală de salon, maniere alese, shimmy, foxtrot şi conga nu faci borş. Mihai se străduia împlinind slujbe sărmane: administrator la un bloc, paznic de noapte, prestare de muncă la domiciliu. Te cruceai ce îndeletniciri existau, în lumea asta şi la care nu te-ai fi gândit în veci! De pildă, să faci plicuri – douăzeci şi cinci de lei mia! –, să borteşti la stanţă foi de plută pentru dopuri de la sticluţele de medicamente, să îndrepţi ţevi strâmbe... Mihai mai încropea câte ceva din comisioanele vânzărilor la Talcioc. După ce curăţaseră de acareturi casa

lor – vorba ceea puteai acuma învârti la ei o mâţă de coadă că n-avea de ce se anina – îndeplineau acelaşi oficiu pentru prieteni. Iacă, măsuţa veneţiană încrustată o vinde madame Băicoianu cu trei sute de lei. Dacă Mihai izbutea un pol-doi pe deasupra, ghişeftul lui! Seara, de braţ cu Piereta, îi isprăveau în restaurante ieftine, la Virgiliu, la Pui de Urs sau Zorile. Zăboveau dinaintea unui grătar cu miros iute de cimbru şi la o sticlă de vin acru şi tulbure. Amândoi trenţăroşi, hămesiţi, amarnici. Mai cu seamă Mihai. Pe chipul gălbejit, tras, ochii ardeau de ură... Piereta, mereu puţintică la minte, răsfoia amintiri pe care anii le sulemeneau cu culori de sărbătoare. Sindrofii vestite, toalete, bucatele alese de la cutare ori cutare dejun.

„Ţii minte masa de la nenea Manolache? N-am să uit niciodată chateaubriand-ul acela cu vin de Chablis...“

Mihai, dinaintea unui cârnat de vacă – cel mai ieftin, şase lei kilogramul – mâncat pe ziar împreună cu roşii de bulion (doar cincizeci de bani, în loc de doi lei) simţea că-i vine s-o strângă de gât. Peste jumătate de ceas ascultau însă împreună BBC-ul şi Radio Paris şi uitau. Glasurile îndepărtate le îmbujorau zilele, îndurau altfel garsoniera incomodă din Magheru, veşmintele ostenite de molii şi perie, pacheţelele de băcănie, magiunul în lădiţe de lemn, prăjiturile de un leu cincizeci, mai mici decât o carte de joc îndoită.

Nataliţa încrunta sprâncenele şi cârtea:

— Asemenea viaţă duce la pieire, Mihai.

— Ce vrei să fac, mamă? Ce vrei să fac?

Îi auzea măselele pârâind de mânie.

— Lumea n-o muţi tu cu umărul. La rânduială nouă, deprinderi noi. Ce-a fost s-a dus, geaba întinzi mâna după ziua care s-a săvârşit, Dumnezeu Tatăl să fii şi nici cu degetul nu-i mai atingi poalele.

— Şi ce vrei să fac? Vorbeşte!

— Ia-ţi o slujbă cumsecade şi lasă păcatelor radioul acela blestemat. Ceia de colo, oricât ţi-ar stârni închipuirea, nu-ţi

hrănesc pântecele.

— Ce slujbă?

Era negru de furie:

— Ce slujbă?! Sunt absolvent al Şcolii de război şi ofiţer de carieră, altceva nu ştiu să fac.

— Ţi-au dat slujbă de contabil la ferma din Popeşti-Leordeni şi ai zis nu. Învăţător la Spanţov nu ţi-a plăcut, dinaintea lui Vasiliu care te-a rugat să-l ajuţi la birou ai făcut ţţ!

— Adică îţi convenea ţie, mamă, ca eu maior de stat major, Mihai Racoviceanu, să intru secretar la avocatul Vasiliu? Vasiliu care lustruia mai acum zece-cincisprezece ani ghetele tatei, în colţ, la Universitate?

— Şi Piereta, nu se lăsase bătrâna, la ce zăboveşte cu mâinile în poale?

— Ai dreptate. Am s-o fac ţesătoare la Fusul Roşu!

— De ce nu dă lecţii de franceză ca alte cucoane?

Până la urmă, i se acrise şi părăsise Bucureştii. Mihai răsuflase uşurat. Nu că maică-sa i-ar fi fost povară, dar la un moment dat, anumiţi martori ai propriei tale existenţe devin incomozi. În special când ţi se împotrivesc. Bătrâna izbutise mai mult să-l enerveze.

Şi după vreun an, da, în iarna lui ’52, din nou soarta năprasnică poposise la uşile Nataliţei. Piereta vestea că Mihai fusese reţinut („cofrat“, se exprimase netoata) şi trimis în judecată la Tribunalul Militar.

Uneltise dimpreună cu alţi zănateci împotriva noilor rânduieli. Iar cea care-l îndemnase la drum cu prăpastie era baroana. A fost condamnat la moarte, ca trădător de ţară.

* * *

— Am verificat toate datele oferite de Calotă şi sunt absolut exacte.

Vâlcu suflă în capătul doar pe jumătate aprins al ţigării, ca să-i stimuleze jăratecul. Maican, cu trenciul pe el – de la o vreme îi intrase frigul în oase, nu mai izbutea să se încălzească decât în pat între două radiatoare şi cu o sticlă fierbinte la picioare – dădu din cap.

— Mi-am închipuit. Tipul era prea calm iar toate referinţele controlabile. Scapă uşor pentru sigiliu, mai ales că n-are cazier…

— Îţi pare rău? surâse maiorul.

— Mă ştii vreun sadic? Treaba e că asasinul se plimbă voios şi ne dă cu tifla. Mă irită totdeauna când, după comiterea unei crime, trec mai mult de două săptămâni până la descoperirea vinovatului. Timpul nu-i aproape niciodată în avantajul anchetatorului.

— Ce faci? se interesă amuzat Vâlcu. Îmi repeţi abecedarul? Chestiile astea le învăţăm în şcoală. Deşi, dacă-ţi aminteşti, Dobrin de la „criminalistică“ era mai optimist. Extindea termenul la şase luni. Dacă bau-bau a izbutit să nu se lase descoperit vreme de un semestru, în nouăzeci la sută din cazuri, rost despre nelegiuita-i faptă va da doar Tatălui Atotputernicesc, în cea zi, din cel veac…

Maican îşi trecu nerăbdător palma peste faţa aspră. Barba îi creştea fantastic de repede şi, dacă se rădea la 7 dimineaţa, la zece obrazul îi era satinat ca o foaie de glaspapir.

— Hm! Se pare că mai nou îl conspectezi pe Damian Stănoiu… Ce-aţi făcut? Aţi externat-o pe bătrână?

Maiorul Vâlcu redeveni serios. Îşi încrucişă picioarele sub scaun şi se aplecă înainte cu pieptul rezemat de marginea biroului.

— Da, azi de dimineaţă, după ce a primit toate asigurările din partea medicilor că e complet restabilită şi că reîntoarcerea în mediul familiar va avea asupra ei un efect binefăcător din toate punctele de vedere.

— Eşti sigur că nu riscă nimic?

— Dragul meu, eu ţi-am dat prognoza medicilor. Oricând, oricui i se poate întâmpla orice. Îl ţii minte pe Grozea? A făcut infarct la patruzeci de ani şi maică-sa, care-i cu un picior în groapă de când o ştiu, îi supravieţuieşte de trei cincinale.

— OK! Bag de seamă că azi eşti al dracului de cuvântăreţ. Cum procedezi în continuare?

— O las să-şi revină, mă rog, să se aranjeze – ştii cum sunt bătrânii, habotnici în materie de manii şi tabieturi – şi fac o tentativă spre seară.

— Ce zice Dumitraşcu? Tot ermetică?

— Da. L-a expediat imediat ce au ajuns acasă. Cât despre o asistentă care s-o supravegheze nici n-a vrut să audă. „Dacă nu mai sunt în stare să trăiesc singură, prefer să mor.“

— E înţeleaptă, aprecie procurorul. Puştiul te însoţeşte?

— Cine, Dumitraşcu?... Da. El trebuie să-mi facă introducerea!

— Ascultă, făcu pe gânduri Maican, nu crezi că te pripeşti? Nu ştiu de ce, dar am impresia, simt că ar trebui s-o mai laşi o zi-două.

— Ciudat, eu simt că, dimpotrivă, nu trebuie să mai întârzii nici o clipă.

Maican râse:

— Dăm cu banul?

— Doar dacă mă asiguri că ai de gând să pierzi.

Maican nu vru să-l asigure.

* * *

Andrei luă Dacia de serviciu şi se îndreptă spre locuinţa lui Vâlcu. Bătrâna Racoviceanu, nu prea bine dispusă, acceptase să-i primească la ora cinci. Locotenentul urma să asiste la întrevedere – era dorinţa expresă a maiorului – şi, dacă altă dată pe tânăr l-ar fi încântat această posibilitate,

acum se simţea inert, lipsit de elan, aproape plictisit. Era cauza pentru care viitorul îl umplea de nelinişte. Cu lipsa de fantezie proprie tinereţii, îşi imagina că nu-i vorba de o stare de spirit trecătoare şi îl înspăimânta ideea că de aci înainte el şi-a pierdut interesul pentru viaţă şi profesiune, încercase să se analizeze, filtrase cât se poate de atent evenimentele din ultimele săptămâni şi totuşi nu izbutea să repereze cauza exactă a deprimării lui. Evident, toate conlucraseră – atmosfera de acasă, actul disperat al maică-sii, sentimentul de vină vizavi de Dumitraşcu, observaţiile de la serviciu pentru pozna cu pompierii – dar toate se sfârşiseră şi încă într-un mod, faţă de acuitatea fiecărei situaţii în sine, mai mult decât satisfăcător. Atunci?

În urma vizitei la Ioana Costea, atitudinea lui Vasile se schimbase, dar Andrei presimţea că numai la suprafaţă. Taică-său îi răspundea la salut, discuta cu indiferenţă (Andrei simţea că ar fi preferat să evite orice conversaţie), îi punea întrebări convenţionale. Era însă un alt Vasile: crispat şi jenat de scuzele lui, pe care refuzase să le asculte, dar mai cu seamă neîncrezător. Nu era deloc sigur de dragostea şi devotamentul fiului.

Cel mai straniu i se părea însă lui Andrei că Dumitraşcu plecase în concediu cu maică-sa. Înainte de tentativa de sinucidere a lui Vivien, în casă se purtaseră discuţii violente în privinţa acestui concediu. Pentru prima oară în viaţă, Dumitraşcu anunţase răspicat că vrea să-l petreacă singur şi amândoi, el şi maică-sa, nutreau certitudinea că pictoriţa îl va însoţi. Era şi motivul pentru care Vivien se opunea categoric acestei perspective. Andrei înţelegea acum că doar o răutate nemărginită o determina să ia asemenea atitudine. Respingea cu patimă posibilitatea ca bărbatu-său să fie fericit, să se simtă bine, să se bucure de dragostea altei femei.

Andrei, maturizat în câteva zile, se întreba ce o fi în sufletul Ioanei, cum primise ea această hotărâre. Îi dăduse un telefon, a treia zi după plecarea părinţilor în vacanţă.

Habar n-avea de ce o sunase. Cedase unei dorinţe irezistibile de a-i auzi glasul senzual, din piept.

Era caldă, amabilă, în dispoziţie obişnuită:

— Ce face Vasile?

— A plecat la Predeal. Cu… mama. Nu ştiaţi?

— Ba da, dragul meu. Credeam că ţi-au telefonat Sper, pentru ei, să se distreze bine. Mai sună-mă când ai timp şi simţi că tovărăşia unei cucoane în vârstă n-o să te plictisească.

Şi iar ciudat! În mod normal, Andrei ar fi trebuit să se bucure că problemele de familie s-au rezolvat, că taică-său şi-a băgat minţile în cap şi se află acolo unde îi dicta datoria de soţ. Totuşi, simţea o ciudată strângere de inimă. O intuise îndeajuns de bine pe pictoriţă ca să realizeze că nu va îndura hotărârea lui Vasile, pe care o considera un afront cu etichetă perfect lizibilă: lipsă de sentiment. Nu, hotărât, taică-său şi Ioana nu vor mai fi împreună, îi părea rău pentru ei… „Uite cum se termină o dragoste…“

Andrei era trist.

Vâlcu, în haine civile, îl aştepta rezemat de gărduleţul scund care proteja spaţiul verde din jurul blocului. Luă loc lângă locotenent şi îşi aprinse ţigara.

— Mizerabile „Amiralul“! Iarna mai merg. Se prăjesc pe calorifer. Vara, însă, sunt o catastrofă. Ce noroc că nu fumezi!

— Mai am timp, zâmbi de convenienţă Andrei.

Vâlcu dădu hotărât din cap:

— Nu, băiete, pentru tine în principiu pericolul a trecut. Ai douăzeci şi trei sau douăzeci şi patru de ani. E prea târziu ca să mai faci pe nebunul. De obicei, începem să fumăm pe la paişpe, cinşpe, şaişpe ani, ca să ne dăm aere. Vrem să fim mari, ne imităm fraţii, care şi ei s-au maimuţărit copiindu-i pe alţii etc. Vreau să spun, nimeni nu începe să fumeze pentru că simte nevoia, ci de fason.

„Îmi ţine teoria chibritului“, gândi Andrei frânând cam brusc. Ocolise în ultima clipă mingea lui Dănuţ, care zburda în mijlocul străzii. Locotenentul îşi înghiţi sudalma.

— Eu cred că pe ăsta micu’ l-au şters din cartea de imobil. Mişună toată ziua pe uliţă.

Vâlcu îl privi surprins:

— Eşti prost dispus? Ce ai cu băiatul?

— Scuzaţi-mă.

Maiorul zâmbi şi-i întinse mâna lui Damian junior, care-i ieşise încântat în întâmpinare.

— Ce mai e nou, broscoiule?

Băieţelul păru nedumerit:

— Eu nu sunt broscoi…

— Da’ ce eşti?

— Măgar. Aşa spune mama… Şi c-o să ajung un măgar mare, mare de tot! Aşa, ca tata.

Vâlcu râse cu poftă.

— Dar tu ce ai vrea să ajungi?

— Bunic! spuse iute Dănuţ.

Se vedea că ţinea răspunsul în buzunar.

— Bunic?! De ce?

— Nu merge la grădiniţă, toată ziua stă la televizor şi nu-l trimite nimeni să-şi spele urechile…

— Preţuiesc politeţea dumneavoastră, domnilor, deşi ştiu că, mai mult decât sănătatea mea, altele v-au dat ghes să mă cercetaţi.

Stătea liniştită într-un jilţ vechi. Pe maior, care în tinereţe urmărise nişte cursuri de pictură la Universitatea Populară şi învăţase să privească mâinile oamenilor, cele ale bătrânei îl impresionară. Noduroase, cu vene umflate şi proeminenţe caracteristice gutei, vorbeau mai mult decât chipul brăzdat despre o viaţă greu încercată. Declară de convenienţă:

— N-ar trebui să spuneţi asta…

— De ce nu? Îs prea ostenită de ani. Cerul mi-a luat de mult tot ce-am avut mai de preţ, iar vorba desluşită nu-mi

poate aduce ponoase.

— Vă rog să mă credeţi că sănătatea dumneavoastră a stat mereu pe primul plan.

— Ştiu… Ştiu… Acum, la sfârşit, bag de seamă că oamenii sunt mai buni decât mi-am închipuit. Au venit să mă întrebe de sănătate şi dacă n-am nevoie de oarece familia Damian, avocatul Petroviceanu, Sârbuleştii şi – surâse cald – bineînţeles micul meu prieten Dănuţ…

— Aveţi o exprimare ciudată, constată Vâlcu. Vreau să spun neaşteptat de…, găsi: arhaică. Foarte frumoasă de altfel.

— E vorba noastră din bătrâni. M-am născut pe malul Trotuşului şi, la vremea aceea, aşa glăsuiau oamenii.

Locotenentul Dumitraşcu, aşezat în colţul opus al odăii, privea în jurul lui. Interiorul i se părea cumplit de bătrânesc şi, în ciuda unor mobile şi obiecte pe care le intuia de preţ, îşi zise că pentru nimic în lume nu i-ar place să locuiască într-o asemenea ambianţă. Era sensibil la decor. În timpul studenţiei, deşi avea o gazdă extrem de comodă şi convenabilă, chiar în apropierea facultăţii, o schimbase cu alta, renunţând la o grămadă de avantaje, îl indispuneau pereţii zugrăviţi cu floricele verzi, baia ai cărei pereţi şi robinete plângeau în permanenţă.

— …adevărat, îl auzi pe maior, nu vă înşelaţi, ne interesează în cel mai înalt grad tot ce ştiţi despre Catinca Varlam. Deşi aţi cunoscut-o, aţi refuzat să ne furnizaţi orice amănunt în legătură cu ea.

Natalia Racoviceanu întoarse uşor capul. Privirea i se înăspri, apoi, încetul cu încetul se dilua. În spatele ei, lângă câteva icoane scumpe, atârna un calendar de perete. Curiozitate – dar câte n-au bătrânii? – pe măsură ce zilele treceau, Racoviceanca nu rupea filele, ci le întorcea peste cotor, fixându-le cu o bandă subţire de elastic.

— Aşa e, oftă. Am cunoscut-o… Am cunoscut-o mai mult decât oricine în astă lume… Am avut năpraznicul nenoroc s-o cunosc… Mi-i silă să vorbesc despre fiinţa ei satanicească,

aşa cum mi-ar fi silă să-mi vâr mâna într-un cuibar de şerpi. Să mă ierte tânărul acesta care m-a scăpat de la moarte…

— Lăsaţi… făcu intimidat Andrei.

— Acum vorbesc pricepând că spusele mele, de vreme ce apăsaţi atâta, v-or aduce oarece folos. Am cunoscut-o acum şaizeci şi doi de ani, la puţină vreme după ce mă căsătorisem cu dumnealui, Anton Racoviceanu. Era cea mai chipeşă muiere din târg, căsătorită cu baronul von Kroger. El stăpânea castelul din deal.

— Se pare, observă maiorul, că în afară de această frumuseţe extraordinară, avea şi o minte extrem de ageră.

Bătrâna dădu cu tristeţe din cap:

— Da, aşa e… Baroneasa avea toate însuşirile ce-i puteau folosi ei, făptură a diavolului, nici una însă de care s-ar fi putut bucura semenii, cei din jur. Numai la doi ani după ce mă măritasem, a devenit ibovnica lui Racoviceanu. Şi chiar de i-a fost nu rareori necredincioasă, au rămas dimpreună până ce el s-a prăpădit, în preajma războiului…

Vâlcu asculta copleşit. Sfinte Doamne! Ce viaţă! Prin câte încercări trecuse femeia aceasta puţintică la trup, cu chipul uscat, acum un pumn de durere! Îşi aminti de vorbele unui bătrân surprinse odată, întâmplător, pe când se afla la băi… „Să te ferească Dumnezeu de zile, de ceasuri când moartea ai socoti-o un dar divin…“ Viaţa, bunul cel mai de preţ se spune frecvent… Nu, conchise Vâlcu. Decât o existenţă – calvar – ca a Nataliei Racoviceanu, mai bine neantul. De zece, de o sută de ori!

În adolescenţă şi chiar în primii ani din tinereţe, maiorul visase o viaţă bogată, aventuroasă, plină de evenimente şi momente fierbinţi… „Cine n-a cunoscut suferinţa, foamea şi războiul, acela nu ştie ce-i viaţa…“

„Prefer să n-o cunosc…“ Şi pentru că trecuse de patruzeci de ani, începuse să aprecieze traiul tihnit, fără surprize, când ştii exact ce se va întâmpla mâine, săptămâna viitoare… Marţea spălăm, joi – canastă ca de

obicei cu familia Popovici, duminică dimineaţă, luăm pledurile, încărcăm frigiderul de maşină şi… la pădure.

Bătrâna continua să povestească. Izbutise să se detaşeze şi folosea un ton calm de parcă ar fi relatat subiectul unui film sau al unei cărţi. Vâlcu se uită la Andrei. Se părea că istoria cutremurătoare a Racoviceancăi izbutise să-l scoată din starea de indiferenţă aproape letargică pe care i-o constatase în ultimul timp. O asculta cu respiraţia tăiată. Pe comoda cu încrustaţii de fildeş se afla porte-clef-ul bătrânei. Un anou cu două chei yale şi una mai mică, de geamantan. Obişnuit să ţină mereu ceva în mâini, bricheta, pixul – le luă reflex şi începu să se joace cu ele. O idee neaşteptată îl străfulgeră. Bătrâna tocmai relata condamnarea la moarte a lui Mihai, şi Vâlcu, scuzându-se, o întrerupse. Simţea că nu mai are răbdare.

— Vă rog să mă iertaţi un moment… Am ceva urgent de rezolvat cu subalternul meu…

Ieşi cu Andrei până în vestibul şi se întoarse aproape instantaneu.

— Vă rog să continuaţi, doamnă.

Bătrâna surâse chinuită:

— Păi, ce să vă mai spun? După moartea celui de-al doilea fecior, m-am întors iar acasă. Sunt treizeci de ani de atunci şi Dumnezeu nu s-a îndurat să mă strângă din meleag…

— Nu înţeleg un lucru. Cum de fiul dumneavoastră a fost condamnat la pedeapsa maximă, iar Catinca Varlam a scăpat doar cu doi ani?

— A ştiut dintotdeauna să vâre pe alţii în primejdie, ea rămânând în umbră. La judecată nu i-au putut dovedi decât vină uşoară… Cercetaţi dosarul căci el trebuie să se afle în arhivele de la Bucureşti şi vă veţi încredinţa…

— Da… da… Încă un amănunt! Datorită cărei întâmplări aţi locuit în acelaşi imobil?

Natalia Racoviceanu îşi pipăi cicatricea de lângă tâmplă. Pe pielea gălbinicioasă, părea un rânjet crud.

Ca pentru a-şi dezmorţi oasele, Vâlcu începu să se plimbe prin încăpere. Se apropie de calendar şi foiletonă paginile prinse în elastic. Se opri la o anumită dată şi rămase încremenit o secundă. Respiră adânc şi rosti distrat:

— Da, doamnă, vă ascult.

— Din nou mâna diavolului. Când s-au fost săvârşit sistematizările în târg, am căzut în acelaşi necaz şi eu, şi ea, deşi locuiam pe străzi deosebite. Ne-au repartizat în acelaşi bloc. Mai toţi vecinii suntem veniţi odată…

— N-aţi încercat un schimb de locuinţă? Îmi închipui că eventualitatea zilnică de a vă întâlni, vă era odioasă…

— Îi cunoşteam orele de ieşire şi le ocoleam cu grijă… Ies puţin… Cât despre schimb, nu putea fi vorba. La spaţiu, aveau griji mai mari decât să asculte necazurile unei bătrâne. Am încercat o singură dată şi m-au socotit zănatecă. „Ce nu-ţi place, cucoană? Ai treizeci şi doi de metri pătraţi, baie, bucătărie, balcon, verdeaţă! Palat! N-aveţi ce face, asta e! Dacă nu mişunaţi prin policlinici, daţi buzna la spaţiu…“

Vâlcu îşi stăpâni surâsul. Îşi putea lesne imagina funcţionarul, un bărbat rotofei de vârstă mijlocie, asediat de probleme reale – familii care stau la comun sau cu doi-trei copii locuind într-o singură odaie etc. – reacţionând căpiat la pretenţiile unei bătrâne care vrea să se mute pentru că nu suportă să respire acelaşi aer cu altă babă zăpăcită, vecină de la doi.

— Mi se pare că s-a întors subalternul dumneavoastră, remarcă bătrâna. Am auzit uşa.

Maiorul ieşi în întâmpinarea lui Andrei. Părea derutat şi clipea mărunt. Şopti:

— Yala albă e de la apartamentul Catincăi Varlam. Vreau să spun că am deschis fără probleme.

* * *

Procurorul Maican se scarpină în creştetul capului. Părul scurt şi des ridica un ciuf, iar acesta, la rândul lui, ridica un semn de întrebare. Era dintre fericiţii care nu chelesc după treizeci de ani.

— Am impresia că am intrat în plin fantasmagoric.

— Revino-ţi! Vrei un pahar cu apă? se interesă zâmbăreţ Vâlcu.

— Ei asta n-o mai cred! Nenorocita aia de o sută de ani, care-şi asasinează contemporana, Miss România înainte de Christos.

— Nu fac decât să-ţi etalez nişte probe. Fila de calendar găsită în pumnul victimei are exact aceeaşi dată, 6 ianuarie, cu cea care lipseşte din calendarul Nataliei Racoviceanu. Se poate presupune că o avea undeva într-un buzunar. O interesau probabil reţetele, a rupt-o şi s-a gândit s-o pună bine. Încercând să se apere – supoziţie – Catinca Varlam, i s-a agăţat de haine…

— Pricep, îl întrerupse Maican. În policierurile proaste, în pumnul victimei se găseşte de obicei un nasture…

— Ai ceva cultură! Urmează proba a doua! Cheia de la apartamentul Catincăi Varlam. Cum şi-a procurat-o Racoviceanca, rămâne de văzut. Dar aşa se explică de ce n-am găsit uşa forţată în noaptea crimei. Şi a treia chestie! În baie, sub chiuvetă, am găsit o secure de bucătărie… Ţii minte supoziţia medicului legist în legătură cu arma crimei…

Procurorul sări în picioare:

— A nu, mon cher! E gros! Prea gros! Primul lucru de care se descotoroseşte un asasin îl constituie instrumentul criminal.

Vâlcu surâse dulce:

— Omiţi o chestie importantisimă. Natalia Racoviceanu nu-i o ucigaşă de profesie. Şi, pe urmă, mă întreb dacă-i pasă prea mult de ce se va întâmpla în continuare. Are aproape optzeci de ani, într-un fel a scăpat de sub controlul

justiţiei omeneşti. Iar victima i-a distrus realmente viaţa. Racovineanca pleacă pe lumea cealaltă răzbunată.

— Bine! respinse Maican, dar în noaptea crimei era bolnavă, a fost salvată în ultima clipă.

— De ce n-ar fi simulat?

— Îndoielnic! Mă păcăleşte pe mine să zic, sau pe Popescu de la Spaţii verzi, dar nu poate induce în eroare un medic. Şi apoi cum îţi explici rana de la cap?

— Nu mi-o explic, dar las deocamdată chestiunea pe plan secund. Totul se rezolvă.

Maican îl privi fix:

— Eşti convins, perfect convins, că Natalia Racoviceanu este autoarea crimei?

Maiorul Vâlcu zâmbi;

— De ce nu?

* * *

La o săptămână după ce plecase împreună cu nevastă-sa în concediu, inginerul Dumitraşcu fu silit să se întoarcă acasă, solicitat imperios de direcţia întreprinderii. Anumite necazuri intervenite la secţia cazane, aflată sub conducerea lui, îi reclamau urgent prezenţa în oraş.

Zăbovi la uzină până târziu şi abia către orele nouă seara ajunse la locuinţa Ioanei. Îi bătea inima şi, de emoţie, de dor, de nerăbdare, nu nimerea cheia în broască. Încercase o mică decepţie văzând ferestrele întunecate. Excludea din capul locului posibilitatea ca pictoriţa să doarmă la ora aceea. Poate că se afla în baie, dar mai sigur nu era acasă.

„Mai târziu de miezul nopţii nu vine, se consolă Vasile. Nu-i cârciumă în tot târgul care să închidă după douăşpe…“

Se gândi apoi la surpriza Ioanei, dând ochi cu el în dormitor.

În living, îl izbiră aromele familiare. Tutun, parfumul ei Choc de Cardin, miros vag, uleios de vopsele. Inginerul

apăsă pe comutator. Lampa de colţ, aşezată lângă consolă, umplu încăperea cu lumina dulce, îmbujorată, pe care o asocia totdeauna cu tenul pictoriţei. Îi întâlni chipul în bibliotecă. Era una din fotografiile ei cele mai avantajoase.

„Are atmosferă, optimism, îmi ocoleşte cu generozitate defectele şi, în acelaşi timp, îmi seamănă…“

„Ce defecte ai tu, Ioana? Nu-ţi găsesc niciunul.“

Îi luase capul în mâini – îi simţea şi acum palmele răcoroase pe obraji – şi îl sărutase.

„O grămadă, poţi să umpli un geamantan, dar n-am interesul să ţi le spun…“

Nu, Ioana nu era acasă. Peste tot stăpânea întunericul, în baie lăcrăma un robinet care nu fusese bine închis. Pic… Pic…

Bine dispus, inginerul dădu drumul la casetofon. Glasul lui Dan Spătaru îi ridică un nod în gât, îl emoţiona până la lacrimi.

Nu m-am gândit, nu m-am gândit la despărţire/Acum când eu credeam mai mult în dragoste/Iubirea mea nu-i frunză în vânt, nu-i nălucire/Cu tine eu doresc să-mi depăn clipele/Dar dacă azi te-ai hotărât şi vei pleca/Eu îţi doresc să ai noroc şi fericire/Şi uită-mă, sunt trecător prin viaţa ta…

— Melodia noastră, şopti Vasile impresionat. Ioana… Ioana mea… De câte ori ai ascultat-o… Ai ascultat-o mereu… Înseamnă că te-ai gândit la mine…

Turnă vodcă într-un pahar mare şi, cu ţigara aprinsă, se aşeză pe sofa. Îşi plimbă prin încăpere privirea înceţoşată. O vedea în fiecare ungher, lângă fiecare obiect, profilată pe perdeaua violet… Picioarele bronzate ale Ioanei zărite prin despicătura peignoir-ului când traversează livingul spre telefon, cu braţele ridicate aranjându-şi părul rebel dinaintea oglinzii, Ioana în toaletă de seară cu un portţigaret de douăzeci de centimetri, Ioana încolăcită ca o liană de trupul lui…

„Te iubesc, Vasile… Nu ştiu de ce, dar te iubesc…“ Într-un târziu, abandonă paharul gol şi închise casetofonul. Era obosit şi nu prea sigur pe picioare. Băuse mai multe pahare repede şi pe fond de oboseală.

„M-am ciupit… O să mă găsească dormind.“ Şi se gândi înfiorat la clipa când îi va simţi trupul cald lipit de al lui.

Trecu în dormitor şi deschise lumina. Dădu la o parte cuvertura de catifea violet – contrar obiceiului, când ieşea seara, Ioana nu aşternuse patul – şi în aceeaşi clipă simţi că inima nu-i mai bate. Pe noptieră, lângă veieuză, într-un pahar de argint se ofilise o garoafă albă. Vasile luă cu mâna tremurândă biletul care se rezema de văscior: *A câştigat Vivien. Fii binecuvântat. I.*

CAPITOLUL XXIV

Maiorul Vâlcu plecă de acasă prost dispus. Se certase din nou cu fiu-său, elev în clasa a opta, a cărui situaţie şcolară era de-a dreptul catastrofală. Mergea prost de tot cu matematica şi, după perspectivele sumbre, o simplă corigență ar fi fost floare la ureche. Toate metodele posibile – meditaţii, supraveghere atentă, vorbă bună ori scandaluri, persuasiune sau pedepse inumane (interzis televizorul, casetofonul, filme în târg, patinaj etc.) – nu duseseră la nici un rezultat. Fără îndoială, băiatul n-avea „bosa“ cifrelor – „cui dracu să-i semene când eu nu mai ştiu tabla înmulţirii, iar maică-sa dacă intră într-un magazin, ceea ce a devenit un tic nervos, nu face deosebire între o bancnotă de zece lei şi una de o sută“ – dar se dovedea şi de o încăpăţânare incalificabilă. Faţă de fecioru-său, un catâr îndărătnic ar fi părut un iepuraş docil. Ceea ce îl irita în special pe Vâlcu era faptul că în sinea lui, îi dădea dreptate puştiului şi în consecinţă, argumentele lui erau neconvingătoare evoluând între tonul acut şi tiranicele, total nepedagogicele „te poftesc să pui mâna pe carte!...“, „să nu te mai prind că...“ „aşa trebuie!“, „eşti un neisprăvit“ etc.

Practic, băiatul avea aptitudini certe pentru literatură şi istorie şi nu înţelegea de ce trebuie să-şi tortureze mintea cu o materie repulsivă şi cu ale cărei subtilităţi n-avea să se mai întâlnească niciodată în viaţă.

„Şi aşa e, domnule! reflectă maiorul traversând bulevardul. Fie vorba, de când am isprăvit liceul, n-am avut de-a face decât cu cele patru operaţii aritmetice, din care

împărţirea, ca să fiu sincer, mai ales dacă e vorba de zecimale, mă pune serios în încurcătură. La ce-o să-i folosească ăstuia când l-o studia pe Burebista sau Nabucodonosor, teoria mulţimilor, ori formula de rezolvare a unei ecuaţii diferenţiale de gradul 17 sau 2007?“

Avocatul Petroviceanu îl pofti înăuntru cu aceleaşi gesturi şi aere de mare senior. Era îmbrăcat de oraş, într-un costum cenuşiu închis, la care asortase o cravată „diplomat“ cu dungi albastre şi albe. Arăta bine, impozant şi, deşi în vârstă, părea sănătos, în formă, încă verde.

Din încăperea alăturată se auziră zgomote şi maiorul se interesă, arătând cu bărbia spre uşă:

— Aveţi musafiri?

Avocatul schiţă un gest de indiferenţă:

— N-are importanţă… O mică prietenă…

— Tot o protejată presupun…

— N-am înţeles ce vă deranjează, surâse Petroviceanu. Termenul sau faptul în sine?

— Nici una, nici alta. Altceva mă deranjează. Întrebă brusc: De ce aţi omorât-o pe Catinca Varlam?

Trupul şi chipul avocatului deveniră rigide. O secundă doar, apoi se redresă.

„E clar că l-am lovit în plex, gândi Vâlcu, dar trebuie să recunosc că are nervi de invidiat. Bronz!“

Petroviceanu abandonă trabucul pe care se pregătea să-l aprindă. Gesturile îi erau calme, măsurate.

— Ce vă determină să credeţi că eu aş fi asasinul nefericitei doamne?

Glasul era egal, cald, politicos, indiferent. Ai fi zis că schimbă amabilităţi convenţionale cu un amic la club, în aşteptarea partidei de bridge.

— Domnule Petroviceanu, începu maiorul pe un ton hotărât. Am apreciat totdeauna adversarii inteligenţi. Nu infracţiunea de care s-au făcut vinovaţi, ci „jucătorul“.

— Înţeleg foarte bine, nu trebuie să-mi traduceţi.

— Perfect, mă aflu azi, acum, în faţa, unui asemenea personaj, în consecinţă, renunţ la tradiţionalul mod de anchetă; la mişcările de învăluire, jocul nervilor, manevre, şocuri etc. Voi fi scurt.

— Nu cer nimic altceva, zâmbi Petroviceanu.

— Dacă vă amintiţi, aţi afirmat mereu că victima trăia de mai multă vreme o stare de nelinişte… care în ultimele ei zile de viaţă devenise de-a dreptul alarmantă.

— Perfect exact, nu retractez nimic.

Maiorul tăcu privindu-l pe sub sprâncene: „Oare?“

— În seara care a precedat crima, deci 7 ianuarie, aţi avut o ultimă convorbire telefonică cu doamna Varlam. Respectiv, aţi sunat-o dumneavoastră, fără vreun motiv special în afară de grija, hai să-i spunem devotamentul unui bun şi vechi prieten, care, ştiindu-şi amicul într-o stare de spirit particulară, îi oferă asistenţa sa sufletească. Cu această ocazie aţi constatat că anxietatea Catincăi Varlam, teama ei devenise – termenul dumneavoastră – de-a dreptul isterică.

— Îhî…, făcu avocatul cu o expresie de parcă ar fi recapitulat, mental, momentul respectiv.

— I-aţi recomandat, calm, un tranchilizant, uşi şi ferestre bine ferecate.

— Relatarea dumneavoastră e cât se poate de fidelă.

— Îmi pun o întrebare. La gradul de prietenie practicată, cum se face că nu v-aţi dus s-o vedeţi? Prezenţa fizică a unei persoane apropiate, spulberă, sau cel puţin atenuează mult sentimentul de teamă, obsesiile pierd din acut, omul negru nu mai e chiar atât de negru.

Petroviceanu ridică mâna:

— O clipă vă rog! Ce puteam să fac? Să dorm la ea?

— Şi asta să zicem. În seara respectivă, frica ei luase o tuşă paroxistică…

— Chiar patetică! Eu însă am diagnosticat-o drept nervi total scăpaţi din frâu. La urma urmelor, de câteva

săptămâni îmi repeta acelaşi refren, iar eu în seara aceea eram ocupat, aşteptam pe cineva.

— Una din micile dumneavoastră protejate? se interesă maiorul fără nuanţe.

— De ce nu? În definitiv, la vârsta mea orice plăcere poate fi ultima. Iar mie nu-mi place să-mi ratez ocaziile.

— Cred că aceasta este o atitudine înţeleaptă. În noaptea – sublinie – cu pricina însă, aţi făcut o excepţie.

Sprâncenele avocatului se încreţiră uşor.

— Da, o abatere de la… filosofia dumneavoastră de viaţă. Aţi fost totuşi la Catinca Varlam.

— Hm! Iată ceea ce aş numi eu o afirmaţie cel puţin hazardată. Cum aţi dedus?

— Ajungem şi aici. Înainte, doresc să-mi precizaţi un amănunt: i-aţi telefonat victimei în jurul orei nouăsprezece?

— Am repetat-o de vreo paişpe ori până acum!

Vâlcu zâmbi dulce şi avocatul avu impresia că aude susur de şarpe.

— Ce număr aţi format vă rog?

— 14 07 3.

— Precis?

Petroviceanu avu senzaţia că alunecă, „ce vrea cu asta?“ Simţea cursa, dar nu putea depista în ce constă.

— Precis!

— Şi v-a răspuns Catinca Varlam?

— Bineînţeles că ea. Nu vă înţeleg jocul.

— Nici eu nu înţeleg cum de v-a putut răspunde, de vreme ce numărul ei se schimbase chiar în dimineaţa zilei de 7 ianuarie.

Avocatul se lăsă pe spate. Îşi ciupi bărbia de câteva ori, uitându-se ţintă la maior.

— Mda… Aţi marcat. Nu văd însă ce puteţi demonstra cu asta.

— O mică minciună care trebuia să pregătească o pistă falsă. Pista falsă se numea Emil Calotă, picat întâmplător în oraş şi în această afacere. Aţi profitat de prezenţa lui aici,

îndreptând, cu abilitate asupra personajului bănuielile noastre. Neliniştile, presimţirile victimei erau generate de un individ care făcuse cândva o haltă suspectă în existenţa soţilor Varlam. Cu aceeaşi abilitate, iniţial pentru a nu vă simţi manevra, aţi simulat că nu vă convine să vorbiţi despre el, că-l acoperiţi chiar, pentru ca ulterior, „demascat“ de noi, vezi Doamne, şi neavând încotro, să recunoaşteţi că Emil Calotă nu e deloc o persoană străină pentru dumneavoastră.

— Cam alambicat.

— Dimpotrivă, extrem de simplu. Să nu uit… Cum vă simţiţi cu piciorul?

Petroviceanu îl privi mirat:

— Asta e problema dumneavoastră cea mai importantă?

— Îhî! zâmbi Vâlcu. Am afirmat că în noaptea crimei ați fost în locuinţa Catincăi Varlam.

— Cum o dovediţi?

Maiorul râse arătând spre picioarele avocatului.

— V-aţi lăsat semnătura pe linoleumul din vestibul. O gafă atât de naivă încât, în locul dumneavoastră, aş roşi. În noaptea despre care vorbim purtaţi o pereche de pantofi Clujana cu talpă microporos antiderapantă.

— Există zeci de mii de exemplare din acest sortiment în oraş.

— Da! fu de acord, maiorul mereu bine dispus, dar există o singură pereche la care zigzagurile uneia din tălpi, cea dreaptă, sunt tocite şi intacte la cealaltă. Ca să fiu mai explicit, cât aţi stat în ghips, aţi purtat doar pantoful stâng de la respectiva încălţăminte…

Uşa se deschise şi maiorul se întrerupse. Capul unei fete, fardată şi cu cercei pretenţioşi de seară, se ivi în crăpătură:

— Ce facem, daddy? Nu mai ieşim?

— Ieşi! făcu sec avocatul.

Se ridică tacticos, deschise safe-ul, luă un plic sigilat şi, fără un cuvânt, i-l întinse maiorului împreună cu un coupe-papier. Se întoarse apoi cu spatele şi, încrucişându-şi

braţele, rămase nemişcat ca o statuie. Surprins, Vâlcu tăie plicul.

Eu, subsemnata Catinca Varlam, domiciliată în Aleea Stupinei nr. 69, aflăndu-mă în deplinătatea facultăţilor mele mintale şi liberă de orice constrângere declar că atinsă fiind de o boală incurabilă şi având totodată anumite interese de ordin strict personal, l-am convins pe vechiul meu prieten avocatul Dinu Petroviceanu să-mi pună capăt zilelor. Sunt ucisă în urma dorinţei mele exprese, susnumitul fiind mai presus de orice culpă. Azi 7 *ianuarie 198...*

Maiorul îl privi aiurit. Avea impresia că navighează în plin fantastic. Rosti în sfârşit:

— Nu mă îndoiesc de autenticitatea scrisorii. Dumneavoastră ştiţi însă la fel de bine ca şi mine că, deşi cu circumstanţe atenuante, fapta dumneavoastră, cu tot asentimentul victimei rămâne totuşi crimă, iar prezenta nu vă poate exonera de răspundere.

— Evident. Îmi închipuiam însă că nu veţi ajunge la mine niciodată. Scrisoarea i-am cerut-o ca o măsură de precauţie, pentru caz extrem. Nu mă absolvă de pedeapsă, dar în loc de douăzeci de ani, scap cu maximum cinci. Mai vine o amnistie, mai lucrez, în sfârşit...

— Cum de v-aţi lăsat convins să comiteţi un asasinat? E aproape de necrezut...

— Mi-a oferit în schimb celebra ei casetă cu comori: valută şi bijuterii.

Maiorul desemnă o figură năucă:

— Să dea dracu', o scăpă, dacă mai pricep ceva! Arătă prin cameră: Nu vă ajunge ce aveţi aici? Cât credeţi că o să mai trăiţi?

— N-are importanţă, surâse Petroviceanu. O lună, un an, sau cinci. Dar să fie buni. Micuţele protejate – am remarcat că termenul vă obsedează – nu sărută după pereche domni septuagenari a căror generozitate se limitează la cifra cu

indiferent câte zerouri – prea multe nu încap – înscrisă pe un talon de pensie.

— În sfârşit! Nu înţeleg altceva. Dacă tot voia să moară, de ce nu s-a sinucis? Şi de ce dumneavoastră aţi ales o modalitate de crimă atât de sângeroasă?

— Toată piesa trebuia să poarte o pecete şi o semnătură. Pecetea se numea răzbunare, iar semnatara – Natalia Racoviceanu.

Pe chipul lui Vâlcu, expresia de buimăceală era atât de clasică, încât Petroviceanu începu să râdă.

— Răzbunare? Dar dacă era firesc să se răzbune cineva, aceea era doamna Racoviceanu.

— Sunt de acord cu dumneavoastră. În realitate n-am s-o înţeleg şi nimeni n-a înţeles-o vreodată pe Catinca. Un fapt e cert: a urmărit-o toată viaţa pe Natalia cu o ură crâncenă. Pricep să-ţi deteşti călăul cu patimă, dar de ce victima? Racoviceanca nu i-a fost niciodată rivală şi, chiar dacă a duşmănit-o în mod inevitabil pe Catinca, n-a constituit un vrăjmaş periculos. N-o pot taxa pe răposată decât într-un singur fel: o femeie diabolică. Iar acum, ştiind că se prăpădeşte – medicii nu-i acordau mai mult de o lună-două – s-a gândit să-i joace Nataliei o ultimă şi sinistră festă, să-i ofere ultimul „cadou“: o acuzaţie de crimă. Un KO care desăvârşea o operă bestială cu un itinerar de aproape şaizeci de ani. Dacă stăm şi ne gândim bine, râse încetişor, avem de-a face cu un caz unic: *criminalul e de fapt victima*.

— Iar dumneavoastră n-aţi pregetat să-i daţi concursul.

— N-aş prezenta fapta mea drept pildă într-o şcoală primară… Dar dacă te gândeşti, nici Racoviceanca nu mai are mult… Pocni din degete: Nu poţi calcula niciodată totul şi mereu mi-a fost teamă de imprevizibil. Faptul că Natalia a avut criza aceea chiar în noaptea crimei, a scos-o aproape total din cercul suspecţilor.

— Da… aproape… Aţi avut însă grijă dumneavoastră să ne oferiţi „probe“ de vinovăţie. Cheia, satârul, fila de calendar…

— Una din condiţiile înţelegerii mele cu Catinca era să îndrept toate bănuielile asupra Racoviceancăi, altfel circul nu mai avea sens. Şi apoi, trebuia să existe un vinovat. Inculpând-o pe ea ipso-facto, mă acopeream pe mine.

Vâlcu îl cercetă lung. Îl privea consternat, dar în acelaşi timp cu o curiozitate specială, ştiinţifică:

— Ce simţiţi?… Cum vă simţiţi acum?

Petroviceanu şovăi o clipă. Răspunse pe un ton indiferent:

— Îm… Nu prea rău.

Se îndreptă spre uşă şi o deschise hotărât:

— Cecilia?! Nu mai ieşim astă-seară.

* * *

Terasa restaurantului construit pe malul mării ţâşnea chiar deasupra valurilor, ca un sertar uitat deschis. La mese, umbrelele portocalii filtrau lumina puternică a amiezii colorând chipurile consumatorilor. Era ora cea mai fierbinte a zilei şi Ioana îşi retrase braţul rezemat de lădiţa metalică unde petunii albe şi brumării îndurau arşiţa necruţătoare a soarelui.

Sorbind din paharul cu bere, urmărea amuzată lumea care trecea pe faleză. Costume de baie fistichii, sacoşe colorate, pălării texane, torsuri goale bronzate, multe picioare desculţe, curcubeu de zgomote: tranzistoare, muzică de la Radio-Vacanţa, râsete, voci de copii, strigăte, glasul valurilor izbindu-se de temelia restaurantului. Era un peisaj care i se potrivea şi pe care-l iubise totdeauna: vioi, tonic, colorat. Aici, în ambianţa caracteristică sezonului simţeai că viaţa e minunată, credeai în fericire.

Se întoarse zâmbind spre bărbatul din faţa ei.

— Ai băgat de seamă? Se poartă iar pijamalele de plajă şi espadrilele cu toc înalt. O modă delicioasă, îţi dau un stil. Ororile acelea de halate din prosop şi papucii de cauciuc pe un deget mă indispuneau pur şi simplu.

Ea însăşi arăta foarte bine, bronzată, într-o pijama corail şi cu părul strâns într-un turban alb cu nod sofisticat. Bărbatul îi luă mâna şi i-o sărută pe poignet.

— Tu eşti cea mai frumoasă… Se ridică: Mă scuzi numai o secundă?

Ioana îşi îndreptă iar privirea spre faleză. Simţi că inima i se opreşte în loc. Vasile, însoţit de nevastă-sa, vâra în sacoşă din mers o pungă cu piersici. Arăta bine, poate un pic mai plin, dar amănuntul nu deranja. Dimpotrivă, viriliza silueta altădată de băieţandru. Vivien gesticula cu vioiciunea caracteristică oamenilor bolnavi de nervi, iar el asculta dând din cap distrat. Pictoriţei i se umeziră ochii… Nu trecuse un an de când bărbatul acesta o mai strângea în braţe. Bărbatul care însemnase totul pentru ea. Îi urmări lung până dispărură înghiţiţi de mulţime. Rupse reflex o petunie albă şi o duse la nări răsucind-o între degete. Crâmpeie de trecut, imagini, şoapte, cuvinte îi străfulgerau aducerea aminte ca nişte flash-uri.

„Ioana, Ioana mea… ai răbdare… iubesc pentru prima oară în viaţă, cu tine am cunoscut fericirea… cu tine am aflat ce-i dragostea… să nu mă părăseşti… ai răbdare. Te iubesc…“

— Plângi?

Ioana tresări.

— Nu, dragul meu. Lumina-i prea puternică. Unde-ai fost?

— Am comandat şampanie.

Pictoriţa îl învălui într-o privire amuzată:

— Şampanie la prânz?! Ce-ţi veni?

— La prânz sau în creierii zilei! Ce importanţă are dacă sunt fericit? Şi sunt fericit!

Bărbatul îi luă mâna şi-i sărută inelarul, acolo unde strălucea o verighetă încrustată, geamănă cu a lui.

— Te iubesc…

O adiere de vânt fură petunia de pe masă, o purtă prin văzduhul încins şi o lepădă cu degete gingaşe pe creastă de

val. Floarea albă pluti câteva clipe ca un fluture răpus, ca un rămas bun… Apoi pieri.

Cuprins

Partea întâi – TELEFONUL

Capitolul I 7
Capitolul II 17
Capitolul III 27
Capitolul IV 37
Capitolul V 49
Capitolul VI 58
Capitolul VII 69
Capitolul VIII 83
Capitolul IX 94
Capitolul X 104
Capitolul XI 112
Capitolul XII 123
Capitolul XIII 135
Capitolul XIV 150

Partea a doua – CINE?

Capitolul XV 160
Capitolul XVI 174
Capitolul XVII 186
Capitolul XVIII 198

Capitolul XIX 209
Capitolul XX 220
Capitolul XXI 235
Capitolul XXII 246
Capitolul XXIII 261
Capitolul XXIV 276